

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KEVNÎAYETLER BAĞLAMINDA KUR'AN-I KERİM
VE KİTAB-I MUKADDES'İN MUKAYESESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İsa AKALAN

TOKAT – 2022

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KEVNÎAYETLER BAĞLAMINDAKUR'AN-I KERİM

VE KİTAB-I MUKADDES'İN MUKAYESESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İsa AKALAN

Danışman

Doç. Dr. Enver BAYRAM

TOKAT- 2022

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Öğr. Üyesi Enver BAYRAM danışmanlığında hazırlamış olduğum “**Kevnî Ayetler Bağlamında Kur’an-ı Kerim ve Kitab-ı Mukaddes’in Mukayesesi**” adlı Yüksek Lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi hâlinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

../ ../

İsa AKALAN

İmza

JÜRİ KABUL VE ONAY

İsa AKALAN tarafından hazırlanan “**Kevnî Ayetler Bağlamında Kur’an-ı Kerim ve Kitab-ı Mukaddes’in Mukayesesi**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı 18/08/2022 tarihinde yapılmış olup, aşağıda verilen Jüri tarafından oy birliği ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Programı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri İmzası

Üye (Başkan): Prof. Dr. Hüseyin ÇELİK:

Üye Doç. Dr. Enver BAYRAM

Üye Doç. Dr. Ahmet ÖZDEMİR

ONAY

...../...../.....

LisansüstüEğitim Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Son birkaç asırda teknolojik olarak büyük atılımlar gerçekleştiren insanlığın dine olan ihtiyacı beklentinin aksine daha da artmıştır. İnsanlık maddi ihtiyaçlarını karşılama konusunda katettiği büyük mesafeleri, maalesef ruhunun ihtiyaçlarını karşılama konusunda başaramamıştır.

İnsanlığın barış dini olan İslam'a her zamankinden çok ihtiyacı vardır. Ancak akli karışan insanlar bilgi kirliliği sebebiyle nereye yöneleceğini bilemeyecek durumdadır. Kur'an-ı Kerim Peygamber efendimizin (s. a. v) en büyük mucizesidir. Kıyamete kadar yaşayacak tüm insanlar için bir mucize özelliği taşıdığı için diğer peygamberlere verilen mucizelerden de üstündür. Çünkü diğer mucizeler sadece onu görenlerle sınırlı iken Kur'an ilmî bir mucize olmasından dolayı onu okuyan ve tefekkür eden herkes için bir mucizedir. Bu sebeple zaman onu eskitememekte ve Kur'an hep genç kalmaktadır. Kur'an'ın doğru tanıtılması bu noktada büyük önem arz etmektedir. Kevnîyetler, Kur'an'ın beşer ürünü olduğu iddialarını çürütürken insanların Kur'an hakkındaki olumsuz düşüncelerini değiştirebilecek imkânlar sunmaktadır. Zira kevnîyetler ancak yeni keşfedilebilen ilmi hakikatleri ondört asır önceden haber vermektedir. Kur'an hakkındaki ortaya atılan iddialardan biri de Kur'an'ın önceki kitaplardan esinlenerek yazıldığı iddiasıdır. Önceki kitaplarda hiç bahsedilmemiş ilmi mucizelerin Kur'an'da bulunması bu iddiaları geçersiz kılacak bir özelliktir. Bir diğer konu da önceki kitaplarda bulunan bilimsel yanlışlıkların Kur'an'da bulunmaması konusudur. Bu da Kur'an-ı Kerim'in ilahi ve otantik bir kitap olduğunu ispatlayacak bir özelliğidir.

Tezimizi hazırlarken Abbâsîler Döneminden günümüze bu alanda yazılmış önemli kitapları incelemeye çalıştık. Ayrıca bu konuda yazılmış tezlerden ve makalelerden de istifade ettik.

Bu çalışmanın konusunun her aşamasında bana ışık tutan danışman hocam Doç. Dr. Öğr. Üyesi Enver Bayram'a, yüksek lisans derslerinde kendilerinden çok istifade ettiğimiz Doç. Dr. Hilal ÖZAY, Doç. Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Pak ve Doç. Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZDEMİR hocalarımıza canı gönülden teşekkür ederim.

İsa AKALAN

TOKAT 2022

Kevnî Ayetler Bağlamında Kur'an-ı Kerim ve Kitab-ı Mukaddes'in Mukayesesi

İsa Akalan¹

Özet

Kur'an insanlığa gönderilmiş son İlahî mektup, son rehber kitap ve son kurtuluş reçetesidir. Bu sebeple insanlığın onu tanımaya, bilmeye ve onun rehberliğinden faydalanmaya ihtiyacı vardır. Bu çalışmamızda Kur'an'ın ilahiliğini en güzel şekilde yansıtacak İlmî ayetleri incelemeye özen gösterdik.

Bu kapsamda Kur'an'ın, "ilmî tefsir" kapsamına giren, evrenin genişlemesi, denizlerin bir birine karışmaması, rüzgârların aşıl原因ıcı özelliği, göğün ve yerin yedi katlı olarak yaratılması, maddenin çiftler hâlinde yaratılması, Güneşin akıp gitmesi, göğe yükseldikçe göğsün daralması, dağların hareket ettirilmesi, Dünya'nın yuvarlaklığı ve dönmesi, atmosferin yerden yükseltilip dengeye kavuşturulması, demirin gökten indirilmesi, suyun devinimi, evrendeki ahenk ve çekim kanunu, uzaya seyahat, bulutların yoğunlaşarak yağmur yağdırılması, atom, göklerin ve yerin bitişik iken ayrılması, Ay'ın yarılması, atmosferin koruyucu tavan olması, petrolün teşekkülü gibi ilmi çok çeşitli konulara değindik.

Diğer taraftan Kitab-ı Mukaddesteki ayetleri de inceleyerek aralarında mukayeseler yaptık ki, Kur'an'ın önceki kitaplardan esinlenilerek insan eliyle yazılmış bir kitap olmadığı iyice anlaşılın.

Tüm bu araştırmalarımızda gördük ki; Kur'an, birbirinden bu kadar farklı ilmi konulara temas etmesine rağmen, hiçbir mevzuda hata yapmamaktadır. Kur'an'ın nazil olduğu dönemde hiç bilinmeyen, bilinmesi de mümkün olmayan bilgiler vermekte ve daha dikkat çekici olanı da o dönemin genel kabul görmüş hatalarını tekrar etmemektedir.

Sonuç olarak Kur'an'ın ilmî tefsir kapsamına giren ayetlerinin tümünün bir tez içinde ele alınamayacak kadar çok olduğunu, Kitab-ı Mukaddesteki ilmî ayetlerin ise oldukça sınırlı olduğunu gördük. Diğer bir tespitimiz de hiçbir Kur'an ayetinin bilimle çelişmediğini, buna karşın Kitab-ı Mukaddes'teki ayetlerin önemli bir kısmının bilimle çeliştiğini gördük.

Anahtar Kelimeler:Kur'an, Kevnî Ayet, İlmî Tefsir, Mucize, Kitab-ı Mukaddes.

¹ Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Türkiye

Comparison of the Holy Qur'an and the Holy Bible in the Context of the Verses

İsa Akalan²

Abstract

The Qur'an is the last divine letter, the last guide book and the last salvation prescription sent to humanity. For this reason, humanity needs to know him, to know him, and to benefit from his guidance. In this study, we took care to examine the verses that will best reflect the divinity of the Qur'an.

In this context, the expansion of the universe, the unmixing of the seas, the inoculation of the winds, the creation of the sky and the earth in seven layers, the creation of matter in pairs, the flow of the sun, the narrowing of the chest as it ascends to the sky, motion, the earth's roundness and the earth's rotation, the atmosphere being raised and balanced from the ground, the creation of everything that has life from water, the lowering of iron from the sky, the motion of water, the law of harmony and gravitation in the universe, travel to space, the condensation of clouds making it rain, atom, while the heavens and the earth are adjacent We touched upon scientific issues such as the separation of the moon, the splitting of the moon, the protective ceiling of the atmosphere, the formation of oil.

On the other hand, we examined the verses of the Holy Bible and compared them to make it clear that the Qur'an is not a book written by human hands inspired by previous books. In all these reviews, we saw that; Despite the fact that the Qur'an touches on so many different scientific subjects, it does not make mistakes in any subject. It gives information that was not known and impossible to know at the time the Qur'an was revealed, and what is more remarkable is that it does not repeat the generally accepted mistakes of that period.

As a result, we have seen that all of the verses of the Qur'an that fall within the scope of scientific tafsir are too many to be dealt with in a thesis, and that the verses related to the subject in the Bible are quite limited. In another finding, we have seen that no verse of the Qur'an contradicts science, whereas a significant part of the verses in the Bible contradict science.

Keywords: The Qur'an, Kawni Verse, Scientific Tafsir, Miracle, Bible.

² Tokat Gaziosmanpaşa University, Graduate School of Education, Department of Basic Islamic Sciences, Turkey

İÇİNDEKİLER

JÜRİ KABUL VE ONAY.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	ix
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: AYET İLMİ TEFSİR VE SEMAVİ KİTAPLA İLGİLİ	
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	7
1. AYET KAVRAMI	7
1.1. Ayet Kelimesinin sözlük ve Terim Anlamı.....	7
1.2. Ayet Çeşitleri	8
1.2.1. Tenzili Ayetler	8
1.2.2. Kevnî Ayetler.....	9
1.2.2.1. Kevnî Ayetin Tanımı ve Kapsamı.....	9
1.2.2.2. Kevnî Ayetlerin Kutsal Kitaplarda Yer Almasının Nedenleri.....	11
1.2.2.2.1. Yaratılış Gayesini Hatırlatmak.....	12
1.2.2.2.2. Düşünmeye ve Araştırmaya Teşvik	14
1.2.2.2.3. Akli Kullanmaya Teşvik	15
1.2.2.2.4. Allah'ın Varlığına ve Birliğine Delil Olması.....	16
1.2.2.3. Kur'an'da ve Kitab-ı Mukaddes'te Yer Alan Kevnî Ayet Sayısı.....	19
2. İLMİ TEFSİR	20
2.1. İlmi Tefsirin Tanımı, Ortaya Çıkışı ve Bugünkü Durumu	22
2.2. İlmi Tefsir Anlayışının Gerekliliğini Savunanlar.....	23
2.3. İlmi Tefsir Anlayışına Karşı Çakanlar	24
3. KİTÂB-I MUKADDES VE KUR'AN KAVRAMI	25

3.1. Kitab-ı Mukaddes.....	25
3.2. Kur'an-ı Kerim.....	30

BÖLÜM 2: KUR'AN-I KERİM VE KİTAB-I MUKADDES'TE MÜŞTEREK GEÇMEYEN (AYRI GEÇEN) KEVNİ AYETLER 33

2.1. KUR'AN'DA YER ALIP KİTABI MUKADDES'TE YER ALMAYAN AYETLER...33

2.1.1. ASTRONOMİYLE İLGİLİ AYETLER.....33

2.1.1.1. Karadelikler.....	33
2.1.1.2. Gökyüzündeki Kırmızı Gül.....	34
2.1.1.3. Sürekli Genişleyen Evren.....	35
2.1.1.4. Göklerin ve Yerin Bitişik Olması.....	36
2.1.1.5. Evrenin Gaz Aşaması.....	38
2.1.1.6. Evrendeki Mükemmel Yörüngeler.....	40
2.1.1.7. Demirin Gökten İndirilmesi.....	41
2.1.1.8. Çekim Gücü Ve Hareket.....	42
2.1.1.9. Güneş , Ay ve Dünya'nın Hareketleri.....	44
2.1.1.10. Güneşin Akıp Gitmesi.....	45
2.1.1.11. Güneş ve Ay'ın Farkı.....	46
2.1.1.12. Ay'ın Yörüngesi.....	47
2.1.1.13. Ay'a Seyahat ve Uzay'ın Keşfi.....	48
2.1.1.14. Ay'ın Yarılması.....	50

2.1.2. DÜNYA İLE İLGİLİ OLANLAR 53

2.1.2.1. Gökyüzüne Yükselmenin Zorluğu.....	53
2.1.2.2. Yeryüzünün Katmanları.....	54
2.1.2.3. Gökyüzünün Korunması.....	55
2.1.2.4. Göğün Geri Çevirici Özelliği.....	57
2.1.2.5. Gökyüzünün Diresiz Yükseltilmesi.....	58
2.1.2.6. Dünya'nın Geoit Şekli ve Yuvarlaklığı.....	59
2.1.2.7. Dünya'nın Dönmesi.....	61
2.1.2.8. Dünya'nın ve Uzay'ın Çapları.....	63
2.1.2.9. Yeryüzü'nün Fay Hatları.....	64
2.1.2.10. Denizler Arasındaki Engel.....	65
2.1.2.11. Dağların Sürüklenmesi.....	67
2.1.2.12. Bulutlar Nasıl Yağmur Yağdırır ?.....	68
2.1.2.13. Yağmurun Bir Ölçü İle İndirilmesi.....	70
2.1.2.14. Rüzgârların Aşılayıcı Özelliği.....	71

2.1.2.15. Yağmur Suyunun Tatlı Olması	72
2.1.2.16. Toprağın Titreşerek Canlanması	73
2.1.2.18. Yerkürenin Ağırlıkları.....	75
2.1.3. CANLILARLA İLGİLİ OLANLAR.....	76
2.1.3.1. Eşler Hâlinde Yaratılış	76
2.1.3.2. Kan Pıhtısına Benzeyen Cenin ve Bir Çiğnemlik Et Parçası	78
2.1.3.4. Dişi Örümceğin Yuvası.....	80
2.1.3.5. Arıdaki Karınlar	81
2.1.3.6. Yuvayı Dişi Arı Yapar	83
2.1.3.7. Parmak Uclarındaki mucize	84
2.1.3.8. Uykuda Kulakların Aktif Olması	85
2.1.3.9. Yatağa Bağlı Hastaların Hareket Etmesinin Önemi	85
2.1.3.10. Zamanın İzafi Olması.....	87
2.1.3.11. Meni Bir Karışımdır	88
2.1.3.12. Doğacak Çocuğun Cinsiyetinin Tayininde Erkeğin Rolü	89
2.2. KİTÂB-I MUKADDESTE YER ALIP KUR'AN'DA YER ALMAYAN AYETLER.90	
2.2.1. İnsanın Ömrünün 120 Yıl Olarak Sınırlandırılması	90
2.2.2. Yılanın Ceza Olarak Toprak Yemeğe Mahkum Edilmesi.....	91
2.2.3. Yeşu'nun Güneş'i Durdurması	92
2.2.4. Böceklerin Anatomik Yapısı.....	93
2.2.5. Bir zamanlar Dağların Denizlerin Altında Olması	94
BÖLÜM 3: KUR'AN VE KİTÂB-I MUKADDES'TE MÜŞTEREK GEÇEN	
(AYNI GEÇEN) KEVNİ AYETLERİN MUKAYESESİ.....	96
3.1. Kâinatın Yaratılışı.....	96
3.2. Gökyüzünün Tabakaları	101
3.3. İnsanın Yaratılışı	103
3.4. Tufan Hadisesi	105
3.5. Suyun Çevrimi	109
3.6. Dağlar.....	112
3.7. Karınca Kolonisinin Yönetimi ve Haberleşme	116
3.8. Yıldızlar	118
3.9. Hardal Tohumu	120
3.10. Yeryüzünün Döşenmesi ve Karaların Ortaya Çıkışı	122
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	125

KAYNAKLAR	127
------------------------	------------

İNTERNET KAYNAKLARI.....	135
---------------------------------	------------

KISALTMALAR

AİBÜ	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
AÜİF	Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
a.s.	Aleyhisselam
age.	Adı Geçen Eser
b.y.	Baskı Yeri Yok
A.Ş.	Anonim Şirket
C.	Cilt
çev.	Çeviren
DİB	Diyanet İşleri Başkanlığı
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
Dr.	Doktor
E.T.	Erişim Tarihi
KSÜ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
MÖ	Milattan Önce
MS	Milattan Sonra
Öğr.	Öğretim
s.	Sayfa
s.a.v.	Sallallahu Aleyhi ve Sellem
S.	Sayı
TDK	Türk Dil Kurumu
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
trc.	Tercüme eden
tsz.	Tarihsiz
USGS	ABD Jeolojik Araştırmalar Merkezince
Üye.	Üyesi
y.y.	Yayın Yeri Yok

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu ve Önemi

Okuryazarlığın tarihte emsali görülmemiş bir şekilde arttığı, bilgiyle insan arasındaki sınırların tamamen kalktığı, herkesin bilgiye kolaylıkla ulaştığı günümüzde yalan-yanlış bilgiler yayılma imkânı bulmaktadır. Hatta yanlış bilginin daha çabuk yayıldığı bile söylenebilir. Genel olarak din karşıtı özelde ise İslam karşıtı fikirler taraftar bulmakta ve inançsızlık günden güne yaygınlaşmaktadır. İnsanların tatmin edici cevaplarla ikna edilmeleri ve sağlam bir inanca sahip olmaları açısından ilmî tefsirin çok önemli bir yeri vardır. İlmi tefsirin bu kadar çok ilgi çekmesinin de temel sebebi budur. Peygamber efendimiz bir hadisi şeriflerinde, “*İnsanlara akli seviyelerine uygun konuşun.*”³ buyurmaktadır. Dolayısıyla bugünkü insanlara “kevnî ayetlerin” izahlarında bilimsel yollara başvurmak onların akli seviyelerine uygun konuşmak anlamına gelmektedir. Zira bilimsel gelişmeler konusundaki alakaları sebebiyle ilmi ayetleri daha iyi anlayacak durumdadırlar. Bu bakımdan araştırmamızın temelini oluşturan kevnî ayetler oldukça büyük önem arz etmektedir. Özellikle önceki kutsal kitaplarla mukayesesinin yapılması, Kur’an’ın orijinallliğini ispatlayacak bir çalışma olduğu için ayrıca bir değer taşımaktadır. Ancak şu da var ki kevnî ayetler hakkında yapılan tefsirlerin mutlak olmadığı, yoruma açık olduğu gerçeği de unutulmamalıdır. Sonuçta yapılan faaliyet insani bir faaliyettir. Yorumu yapılan ayetler bilimsel değil de fıkhi ayetler de olsa yoruma açıktır.

Kur’an’ın ilk müfessiri olan Peygamber efendimizle başlayan Kur’an-ı yorumlama faaliyetleri her asırda artarak devam etmiştir. Müslümanlar tarih boyunca Kur’an-ı anlamaya yardımcı olacak her vasıttan yararlanmışlar, hiçbir kaynağı kullanmaktan çekinmemişlerdir. Hatta Cahiliye Döneminde yazılan şiirleri bile ezberleme gereği duymuşlardır. Fıkıhçılar, fıkhi ayetleri yorumlama ve hüküm çıkarmak konusunda, dilcilerde Kur’an’ın garip kelimelerinin izahı konusunda oldukça uzmanlaşmışlardır. Abbâsîler’e ve hatta Emevîler’e kadar götürülebilecek ilmî tefsir faaliyetleri, bilimin son üç asırda emsali görülmemiş bir gelişme katetmesiyle birlikte dikkatleri üzerine çekmiştir. Zira modern biliminin gerçekleştirdiği pek çok keşif Kur’an’ında daha önce tam yorumlanamadığı anlaşılan bazı ayetlerini çok güzel

³ Ebû Davud, “Edeb”, 20.

şekilde izah edebilmiştir. Mesela Rahman suresinde “*O, birbirine kavuşmak üzere iki denizi salıverdi, (Ama) aralarında bir engel vardır, birbirlerine karışmazlar. Artık Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?*” ayetindeki “berzah”ın, kabir hayatı anlamına gelmediği ve bazı denizler arasında iki sudan da farklı üçüncü bir su kütlesi olduğu son elli yılda yapılan bilimsel araştırmalarla keşfedilmiştir. Böyle bir malumatın Kur’an’ın indiği dönemde bilinme imkânı olmadığı için, bu ayet Kur’an’ın Allah’tan gelen bir kitap olduğuna delalet etmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Her kitabın bir yazılış amacı ve her yazarın bir maksadı vardır. Bizim bu çalışmamızdaki temel gayemiz Kur’an-ı Kerim’in ilahî bir kitap olduğunu vediger kitaplardan farklı olarak Kur’an’ın kendisinin “kitâbî” bir mucize olduğunu ortaya koymaktır.

Evren ve onun içinde yaratılan her bir varlık Allah’ın kudretine şahitlik eden tekvini ayetlerdir. Kur’an ise Yaratıcının tekvini ayetlerini insanlara tercüme eden tenzili ayetlerdir. Yanıkâinat kitabı, Kur’an’ın diliyle insanlara anlatılmakta ve tevhid fikri gönüllere yerleştirilmeye çalışılmaktadır.

Kur’an’ın tahaddî yönü onun mucizeliğini ortaya koyan önemli bir niteliği olmakla birlikte Arapça bir kitap olan Kur’an’ın mucizeliği günümüz insanı için çok anlaşılabilir değildir. Ancak, bilimin yeni yeni farkına vardığı hakikatlere Kur’an’da temas ediliyor olması onun mucizeliğini gösteren önemli bir delildir. Bundan dolayı bu tezde, Kur’an’ın bilimsel konulara işaret eden ayetleri bilimsel verilerden yararlanılarak açıklanmaya gayret edilmiştir.

Çalışmamız bilimsel tefsir ya da ilmi tefsir diye isimlendirilen tefsir disiplini alanına giren bir çalışmadır. Kitab-ı Mukaddesle mukayeseler yapmadan önce bu alanda yapılan çalışmalar hakkında literatür araştırması yapılmıştır. Günümüzde bilimin tefsir ettiği bir ayetin eskiden nasıl yorumlandığını görmek için ilk tefsirlere müracaat edilmiş mukayeseler yapılmıştır. Kur’an’ın temel kavramlarından olan kevnî ayet kavramından ne kastedildiği iyice anlaşılabilirsin diye ayet ve semavi kitapla ilgili kavramsal çerçeve izah edilmeye çalışılmıştır. Bilimsel tefsire yapılan eleştirilere cevap niteliği taşıması sebebiyle akli kullanmaya teşvik eden ayetler ele alınmış, bu şekilde Kur’an’ın kevnî ayetler üzerinde düşünmeye teşvik ettiği gösterilmek istenmiştir. Kur’an ve Kitab-ı

Mukaddes'te müşterek olmayan kevnî ayetler ve müşterek olarak geçen kevnî ayetler ayrı ayrı ele alınmış, yeri geldikçe mukayeseler yapılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Kaynakları

Kur'an-ı Kerim deki kevnîayetlerle ilgili kesin bir sayı vermek mümkün olmadığı gibi, ayetlerin tamamının incelemek çalışmamızın boyutlarını da aşmaktadır. Bu sebeple; fizik, kimya, biyoloji, astronomi, arkeoloji, coğrafya ve jeoloji, gibi çeşitli alanlardanelli beşkonu seçilerek ilgili kevnî ayetlerincelenmiştir. Aynı anlama gelen ayetlerin tekrarından kaçınılmıştır. Bütün bunları yaparken tefsir çalışmalarının ilk örneklerinden başlayarak günümüze kadar yapılmış konumuzla ilgili tüm çalışmalardan istifade edilmeye çalışılmıştır. Ayet meallerinde, Ali Özekbaşkanlığındaki komisyonun hazırlamış olduğu “*Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*” ile Halil Altuntaş ve Muzaffer Şahin'in hazırladığı “*Kur'an-ı Kerim Meali*” isimli eserlerden yararlanılmıştır.

Kitab-ı Mukaddes incelemelerinde ise, Kur'an'la müşterek olan on konu ve müşterek olmayan beş konuyla ilgili ayetler kevnîayetler bağlamında ele alınıp incelenmeye çalışılmıştır.

Genel olarak ilmî yada bilimsel tefsir hareketi diye isimlendirilen tefsir çeşidinin, Abbâsiler devrinin ilim ve tercüme faaliyetlerine dayandığı kabul edilir. Buna göre Ebu Câfer el-Mansur (ö. 158/775) ve Hârûn er-Reşid (ö. 193/809) diğer ilimlerle birlikte ilmî tefsir anlayışını da teşvik etmeye gayret göstermişlerdir.⁴ Daha sonra bu fikri destekleyenlerin başında İmam el-Gazzâlî (ö. 505/111) ve Celaleddin es-Suyûtî gelmiştir. Özellikle Gazzâlî, Kur'an'ın 77200 ilmi içerdiğini söylemiştir.⁵

Gazzâlî'ye göre Kur'an, dinî ve dünyevî bütün ilimleri içermesi yönüyle mu'ciz bir kitaptır. Ona göre bütün ilimler Yüce Allah'ın fiil ve sıfatlarına dâhildir. Kur'an'da ise O'nun zat, sıfat ve fiillerinin şerhi ve açıklaması bulunmaktadır. Nihayeti olmayan bu ilimlerin hepsine Kur'an'da birtakım işaretler ve remizler vardır. Gazzâlî, bu yaklaşımıyla ilmî tefsir metodunun önünü açtığı gibi ilmî i'câz düşüncesini de ilk defa dile getirmiş olmaktadır.⁶

⁴Râfiî, Mustafâ Sâdık b. Abdurrezzâk b. Saîd b. Ahmed b. Abdilkâdir (1881-1937), *İ'câzü'l-Kur'an vel-Belâğatü'n-nebeviyye*, 2. baskı, Matbaatürrahmâniyye, Mısır 1926, s. 133.

⁵Muhammed b. Muhammed el-Gazzâlî, *İhyâ-u 'Ulûmi'd-Dîn*, 1. Basım, Dâr-u İbn-i Hazm, Beyrut 2005, s. 342.

⁶Zehebi, Muhammed Hüseyin (1915-1977), *et-Tefsir ve'l-Müfessirun*, Daru'n-Nevadir, Kuveyt 2010, II, 474.

“*İhyâ-u ‘ulûmi’d-din*” adlı meşhur eserinde Gazzâlî bu konu ile ilgili izahlarda bulunmuş ve daha sonra bu mevzuda “*Cevâhiru’l-Kur’an*” adlı eserini yazmıştır. Suyûtî (ö. 911/1505) de ilmî tefsir konusunda onun yolunu takip ederek, “*el-İtkan ve el-İklil fi istinbâti’t-tenzil*” adlı eserlerinde bu konudaki görüşlerini belirtmiş. Ez-Zerkeşi (ö. 794/1391) de “*el-Burhan*” adlı kitabındabilimsel tefsir hakkındaki görüşlere yer vermiştir.⁷

Bilimsel tefsiri ilk defa tefsirde uygulayan müfessir ise, Fahreddin er-Râzî (ö.606/1209)’dir. O, tefsirinde ilmî tefsire geniş yer vermiş ve bu hareket onun döneminde muazzam ilerleme kaydetmiştir.⁸ Ondan sonra bir müfessir olduğu kadar aynı zamanda bir edip, şair, muhaddis ve fakih olan Endülüslü Muhammed b.Ebi’l-Fadl el-Mürsi (ö.655/1257) bu ilmin liderliğini yapmıştır.⁹

19. yüzyılda bu alandatelif edilmiş en önemlikıtap, Muhammed b. Ahmed el-İskenderânî (ö.1306/1888)’nin“*Keşfu’l-Esraren-Nuraniyye el-Kur’aniyye*”adlı kitabıdır. Bu kitap, 1880 yılında Mısır’da üç cilt olarak basılmıştır. Kitapta Dünya, insan, hayvan, bitki ve diğer varlıkların yaratılışı ile özelliklerini konu edilmektedir.¹⁰

Zağlûl En-Neccar’ındört cilt hâlinde bastırılan “*Tefsîru’l-Âyâtî’l-Kevniyye*”isimli çalışması bu konuda yararlandığımız en önemli kaynaklardır. Jeoloji profesörü olan yazar,özellikle Kur’an-ı Kerim’in ve sünnetin icazı ile ilgili yaptığı çalışmalarla Dünyada tanınmış bir ilim adamıdır. 1933’te Kâhire’de doğan yazar ileri yaşına rağmen oldukça üretken bir bilim adamı olarak kabul görmektedir.¹¹

Es-Seyyid Abdurrahman el-Kevâkibi (ö. 1320/1902)’nin de bu konuda yazmış olduğu “*Tabâiu’l-İstibdad ve Masâriu’l-İsti’bad*” adlı bir eseri vardır. Bu eserinde Dünya’nın geoit şeklinden her canlının sudan yaratıldığından, atmosferin 7 tabaka olduğundan, çiftler hâlinde yaratılmadan,dağların depremlerle münasebetinden, Dünya’nınGüneş sistemine dahil olduğu, gemilerin buhar ve elektrikle seyrinden bahisle daha henüz keşfetmedikleri başka şeylerde yarattığından bahsetmiştir.Ayrıca mikropların varlığı ve benzeri konuların üzerinde de durmuştur.¹²

⁷ Ebu Hacer, Ahmet Ömer,*et-Tefsîru’l-İlmi li’l-Kur’an’i fi’l-Mizani*, Beyrut 1991, s. 145.

⁸ İsmail Cerrahoğlu, *Tefsîr Usulü*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1971, s. 301.

⁹ Hamevi, Yakut b. Abdullah, *Mu’cemu’l-Buldan*, Beyrut 2011, V, 107.

¹⁰ İsmail Cerrahoğlu, *age.*, s. 301.

¹¹ Abdullah Temizkan, “*Bilimsel Tefsire Farklı Bir Yaklaşım: Zağlûl Neccâr Örneği*”, e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi, C.10, S.1, Nisan 2018, s. 39- 67.

¹² Zehebi, *age.*, II, 474.

Mustafa Sâdık er-Râfî de “*Îcâzü’l-Kur’an ve’l-Belâğâtü’n-Nebeviyye*” adlı eserinde “*el-Kur’an ve’l-Ulûm*” başlığı ile yazdığı bölümde ilmî tefsir hakkında bilgi vermiştir.¹³

Asrımızın başlarında memleketimizde yetişmiş olan Gâzi Ahmet Muhtar Paşa (1839-1918) astronomi ile alakalı olan yetmiş kadar ayet-i kerimeyi toplayarak, döneminin yeni ilimleri ile tefsir etmiş ve kitabına “*Serâirul-Kur’an*” ismini vermiştir.¹⁴ Bütün bunların yanında, eş-Şeyh Tantâvî Cevherî (1359/1940) de ilmî tefsirin önderlerindendir. O, “*el-Cevâhir fî tefsiri’l-Kur’an*” adlı 25 ciltlik eserinde, bu alanda herkesi geçmiştir. Kur’an-ı Kerimdeki ayetlerden fıkıhla ilgili olanların 150 ayeti geçmediği hâlde 750’sinin açık olarak pozitif ilimlerden bahsettiğini, diğerlerinin de işârî olarak bu ilimlere işarette bulunduğunu ifade ederek ilmî tefsire teşvik etmiştir.¹⁵

Muhammed Mustafa el-Merâğî (ö. 1365/1945), Reşit Rıza (ö. 1354/1935) ve Seyyid Kutup (ö. 1387/1967) gibi müfessirler bilimsel tefsiri savunanların arasında yer almamışlarsa bile, tefsirlerinde bazı ayetlerin tefsirinde bu usule başvurmuşlardır.¹⁶

Celal Kırca, Türkiye’de bu ekolle ilgili olarak yaptığı çalışmalarıyla maruf bir kimsedir. Kur’an-ı’nın müsbet ilimleri de ihtiva ettiğini söylediği açıklamasında şunları ifade etmiştir: “*Kur’an-ı Hakim’de, evrenin yaratılışı, Dünya’nın teşekkülü, cazibe kanunu, yedi kat sema, evrenin sürekli genişlemeye devam etmesi, Ay ve Güneş ışığının farkları, Ay ve Güneşin yörüngeleri, Dünya’nın yuvarlaklığı ve dönüşü gibi astronomi ilmi ile ilgili; Dünya’daki denge ve kömürün teşekkülü gibi jeoloji ile ilgili; atmosfer basıncı, eşyanın çift oluşu, demir ve atomun zikredilişi gibi fizikle ilgili, botanik ve genetik gibi biyoloji ile ilgili; ruh ve beden sağlığını koruma, zararlı yiyecek ve içeceklerden sakınma ve jinekoloji gibi tıpla ilgili; insanın yaratılışı gibi antropoloji ile ilgili; din duygusu, din bilinci, fizyolojik olan ve olmayan motifler, insan tipleri, karakter ve şahsiyet gibi psikoloji ile ilgili birçok bilgi bulunmaktadır.*”¹⁷

Erzurumlu İsmail Hakkı’nın (ö. 1186/1772) “*Marifetnâmesi*”, Hindli Molla Kudsi’nin “*Esrâr-ı Melekût’u*”, İsmail Karaçam’ın “*Sonsuz mucize Kur’an’ı*”, Dr. Haluk Nurbaki’nin “*Kur’an-ı Kerimden Ayetler ve İlmi Gerçekler*” kitabı, ayrıca

¹³ Râfî, age., s. 115.

¹⁴ Celal Kırca, *Kur’an-ı Kerim ve Modern İlimler*, 2. Baskı, Marifet Yayınları, İstanbul 1992, s. 115.

¹⁵ Tantâvî b. Cevherî el-Mısırî (1862-1940), *el-Cevâhir fî Tefsiri’l-Kur’an*, Mısır 1931, I, 3.

¹⁶ Diraz, Muhammed Abdullah, *Kur’an’ın Anlaşılmasına Doğru*, Salih Akdemir (trc.), Ankara 1983, s.13.

¹⁷ Celal Kırca, *Kur’an ve Fen Bilimleri*, 5. Baskı, Marifet Yayınları, İstanbul 1992, s.61.

Kur'an Araştırmaları Gurubu'nun, "Kur'an Hiç Tükenmeyen Mucize" adlı kitabı da bu konuda önemli kaynaklar arasında yer alır.

Ayrıca konumuzla ilgili yararlandığımız bazı tezlerden de bahsetmemiz yerinde olacaktır. Recep Yalçın'ın "Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır'ın 'Hak Dini Kur'an Dili' Tefsirindeki Bazı Kevnî Ayetlerin Yorumları", isimli yüksek lisans tezi; Furkan Şahin'in, "Yeryüzünün ve Göklerin Yarattılmasıyla İlgili Ayetlerin Modern İlimler Işığında Yorumlanması"; İsmet Kürşat Atahan'ın, "Kevnî Ayetlerin Kur'an Üslubu Bağlamında İncelenmesi."; Abdülbaki Güneş'in, "Kur'an'da Ayet ve Ayet Bütünlüğü"; Asım Duran'ın "Dirayet Tefsir Gelenğinde Kur'an'daki Kevnî Ayetlerin Yorumlanma Biçimleri" ve Enver Bayram'ın "Fahreddin er-Râzî'nin et-Tefsiru'l Kebirinde Tefsir Usûlü Uygulaması," isimli tezleri bu konuda yararlandığımız önemli kaynaklardır.

Yararlandığımız başlıca makaleler ise; Enver Bayram'ın, "Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı"; "Râzî'nin, Kur'an'daki Yeryüzü (Arz) Ayetleriyle İlgili Tefsir-i Kebir'deki Yorumları: Modern Jeoloji Biliminin Verileriyle Kısa Bir Mukayese" ve "Râzî'nin Tefsîr'i Kebîr'de Güneş Sistemiyle İlgili Ayetleri Yorumlaması" isimli makaleleridir. Ayrıca Mahmut Sönmez'in, "Ayat Kavramının Semantik Tahlili"; Abdülbaki Güneş'in, "Kur'an'da Kevnî Ayetler"; Zübeyir Bulut'un "Peygamberleri Tasdik Aracı Olarak Mucizeler" isimli makaleleridir.

Kitab-ı Mukaddes incelemelerimizde ise, Kitabı Mukaddes şirketinin, İbrânî, Kildânî ve Yunânî dillerinden tercüme ettirerek 1993'te İstanbul'da bastırıldığı nüshadan yararlanılmıştır.

BÖLÜM1: AYETİLMİ TEFSİR VE SEMAVİ KİTAPLA İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. AYET KAVRAMI

1.1. Ayet Kelimesinin sözlük ve Terim Anlamı

Kur'an, Yüce Allah'ın insanlara gönderdiği son ilahi mesajdır. Onu doğru anlamak tüm insanların ortak görevidir. Bu sebeple Kur'an'ın kavramlarının doğru olarak anlaşılması gerekir. Bu kavramlardan biri de “آية” kavramıdır. Kur'an'da müfret ve cemiformunda üç yüz seksen iki kez geçen “آية” kelimesi sözlük anlamında muhtelif manalara gelmektedir. Bu anlamlardan ilki “açık alamet ve nişane”dir ki Kur'an'da pek çok yerde bu manada kullanılmıştır. Ayetin diğer anlamı bir şeyden alınacak “ders ve ibret” tir. Ayet, bir şeyin tanınmasına vesile olan “emare” anlamına da gelmektedir. Ayrıca, “bir kişinin şahsı ya da kalbi” içinde kullanılır.¹⁸

İbni Manzur' göre ayetin anlamı, “alamet” tir.¹⁹

Zerkânî'ye göre ayet sözlükte, “alamet, acaip iş, mucize, burhan ve delil” anlamlarına gelir.²⁰

Diyanet İslam Ansiklopedisinde ise ayetin lügat manası, “bir şeyin ve bir amacın mevcudiyetini gösteren işaret” anlamına gelmektedir.²¹

İstılâhi anlamı itibarıyla, “Kur'an'ın harflerinden birfasıla ile ayrılmış olan bölümlerinden her birine bir ayet denilir ki bunlar Kur'an'ın nazmında birer bütün teşkil ederler.”²², şeklinde tanımlanmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın varlığını ispatlamayı amaçlayan delillerden çoğunlukla “ayet” diye bahsedilir. Peygamberlerin Allah tarafından görevlendirilmiş

¹⁸ Enver Bayram, *Fahreddin er-Râzî'nin et-Tefsiru'l Kebirinde Tefsir Usûlü Uygulaması*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2011, s. 84.

¹⁹ Ebü'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed b. Mükerrrem b. Alî b. Ahmed el-Ensârî er-Rüveyfî (ö. 711/1311), *Lisânu'l – Arap*, Dâru'l – Fikr, Beyrut 1990, XIV, 61.

²⁰ Muhammed Abdulazim ez-Zerkânî (ö.1367/1948), *Menâhîlu'l- İrfan fî Ulûmi'l- Kur'an*, Dâru'l- Kitâbu'l- Arabi, Beyrut 1995, I, 274.

²¹ Yusuf Şevki Yavuz- Abdurrahman Çetin, “Ayat”, *Türkiye Diyanet Vakfı (TDV) İslam Ansiklopedisi*, IV, Divantaş Yayıncılık, İstanbul 1997, IV, 242.

²² İbn Manzur, age., C.14, s. 62; Elmalılı M. Hamdi Yazır (1878-1942), *Hak Dini Kuran Dili*, Azim Dağıtım, İstanbul 1994, I, s. 24.

elçiler olduklarını ispat eden olağanüstü hadiselerde Kur'an-ı Kerim'de ayet kelimesiyle ifade edilmiştir. Önceden iman etmeyenlerin veya iman sayesinde hayır kazanmayanların, “Allah'ın bazı ayetleri ortaya çıktığı anda inandıklarını ifade edişlerinin fayda vermeyeceği” belirtilirken kullanılan “آيات” kelimesi²³ kıyamet alametleri manasında anlaşılmalıdır. Kur'an'ın tamamı veya belli bölümleri, Kur'an-ı Kerim'deki surelerin belli bölümlerinden her biri, benzerlerini meydana getirme imkânı bulunmaması açısından, Hz. Muhammed'in hak peygamber olduğuna belge teşkil ettiği veya bir ifadeyi diğerinden ayırdığı yahut da harfler topluluğundan meydana geldiği için ayet diye adlandırılmıştır.²⁴

Ayet kelimesinin tanımıyla ilgili ifadeleri toparlayacak olursak terim anlamlarını üç maddede özetlemek mümkündür. Birincisi, ayet kelimesi Kur'an'da mucize kelimesinin eş anlamlısı olarak kullanılmaktadır. İkincisi, kıyamet alametleri anlamına kullanılmaktadır. Üçüncüsü, Kur'an-ı Kerim'in surelerini oluşturan bölümleri anlamında kullanılmaktadır.

1.2. Ayet Çeşitleri

Son devrin İslâm âlimlerine göre mutlak anlamda ayet başlıca iki bölüme ayrılır: Birincisi peygambere vahyolunan kitaplardır ki bunlar kavli yani sözlü ayetlerdir. Bu ayetlere “teşrî”, “tenzîlî” ve “vahyî ayetler” de denir. İkincisi de fiilî ayetlerdir.²⁵ Allah'ın varlığını, birliğini, kudretini ve yüce sıfatlarını gösteren ayetler bu türdendir. Bu ayetlere “ilmî”, “kevnî” veya “tekvînî ayet” te denir.²⁶

1.2.1. Tenzili Ayetler

Peygamberlere indirilen İlahî mesajların tamamı tenzili ayetlerdir. Tenzîlî diğer bir ifadeyle kavli ayetler, tekvini ayetlere işaret ederek, insanların onları kolaylıkla anlayabilmelerini sağlayanaçıklamalarda bulunmaktadır.²⁷

²³ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ (En'am, 6/158).

²⁴ Yusuf Şevki Yavuz-Abdurrahman Çetin, *age.*, s. 242.

²⁵ M. Reşid Rıza (1865-1935), *Tefsîrü'l-Menâr, Dârü'l-ma'rife*, Beyrut 1353-54, I, 287, III, 313.

²⁶ Enver Bayram, “Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)”, *Tefsir Araştırmaları Dergisi*, C.3, 2019, S. 2, s. 389.

²⁷ Mahmut Sönmez, “Ayet Kavramının Semantik Tahlili”, *İğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 6, Ekim 2015, s.138.

Kur'an'da, Ankebût, Necm, Bakara, Neml, Kamer, Hadid, Tin, Alak ve Şems suresi gibi nice sureler tesmiye olundukları varlıklara insanın dikkatini çekerek, evrendeki nizam üzerindeki tefekküre ve gayeyi anlamaya teşvik eder.

Açıklamalarıyla bu mükemmel nizamın bir mimarı olduğunu, kendi kendine var olmasının aklen mümkün olmadığını zihinlere nakşeder.²⁸ Mesela Bakara suresi 164. ayeti bu konuda çok güzel bir örnek sunmaktadır.

إِنْفِخْ أَلْسَمُوا اتُوا الْأَرْضِ ضِوَا خْتِلَا فَالْيَلِو النَّهَارِ وَالْفُلُكَا الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ
عَفَا حَيَاتِهَا الْأَرْضُ ضَبَعَدَمَوْتَهَا وَبَقِيَهَا مِنْكَ ذَّابِطٌ وَتَصْرِيفَالرَّيَّاحِو السَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِو الْأَرْضِ ضِلَايَاتِلْقَوْمٍ يَعْقِلُونَ²⁹

“Şüphesiz, göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara yarar sağlayacak şeylerle denizde seyreden gemilerde, Allah'ın gökyüzünden indirip kendisiyle ölmüş toprağı dirilttiği yağmurda, yeryüzünde her çeşit canlıyı yaymasında, rüzgârları ve gökle yer arasındaki emre amade bulutları evirip çevirmesinde elbette düşünen bir topluluk için deliller vardır.”³⁰

Ayete göre demek oluyor ki tüm bu düzen, ahenk, sayısız nimetler, onu yaratan bir iradeye ve bir bilince işaret etmektedir. Yani onu var eden kudretin Allah'a ait olduğuna, bu kâinatı başı boş ve amaçsız yaratmadığına ve O'nun yegâne yaratıcı olduğuna delalet etmekle, insanı aklını kullanmaya davet etmektedir.

1.2.2. Kevnî Ayetler

1.2.2.1. Kevnî Ayetin Tanımı ve Kapsamı

Kur'an-ı Kerim'e göre kâinatta yaratılmış olan her bir varlık, hatta her bir atom, yaratıcısı olan Cenâb-ı Hakki gösteren birer ayettir. Kevnî ayetler ise bu kâinat kitabının birer tercümesi hükmündedir.

“Kur'an, dört ana maksadı olan tevhit, nübüvvet, haşr-i cismani, ibadet, adalet esaslarını ispat için 'âfâki' ve 'enfusi' delillerden bahsetmektedir. Bu nedenle Kur'an, kâinatı âfâkî delillerin teşhir edildiği yer olarak takdim etmekte ve bunlara 'ayetler' adını vermektedir. Bu ayetler, neticede kendilerini gereği gibi düşünüp

²⁸ Enver Bayram, age., s. 201.

²⁹ Bakara 2/ 164.

³⁰ age.

değerlendirebilenleri Allah’a götüren, Onun varlığını, birliğini, sınırsız güç, kudret ve ilmini açıkça gösteren birer işaret, alâmet ve nişan olmaktadır.”³¹

İnsan sürekli gördüğü şeyleri zihninde normalleştirir. Gördükleri ne kadar harika şeyler de olsa zamanla sıradanlaşır ve önemini yitirir. Her gün semamızı aydınlatan Güneş ya da Ay çoğunun pek fazla ilgisini çekmez. Bulutlar ise belki canını bile sıkabilir. Oysa işi ziraat olanların gözü hep göklerde. Yağmur biraz gecikecek olsa telaşlanır. Yağan dolu ise onu korkutur. Zamanında yağan yağmur suyunun ne büyük bir ikram olduğunu, başakların olgunlaşması için Güneş’in ne büyük bir nimet olduğunu en iyi o bilir. Kur’an kevnî ayetleriyle bize bunlar gibi daha nice şeyleri her seviyeden insanın anlayacağı şekilde anlatır. Bilmediğimizi öğretir, unuttuğumuzu hatırlatır. Dikkatimizi evrene ve onun içinde var edilen düzene çeker. Bal arısının yaptığı balı da örnek verir, bulutların arasından çakan şimşegi de. Kur’an-ı okuyan adeta evreni okur gibi olur. İlmi arttıkça Kur’an’ın hiçbir şeyi es geçmediğini daha iyi kavrar.

Kevnî ayetlerin bu tanımından sonra kevnî ayetleri konu edinen “bilimsel tefsir” diye de isimlendirilen “ilmî tefsir” i tanımlamamız yerinde olacaktır.

Bir tanıma göre “ilmî tefsir” pozitif ilimlere ait olan görüş ve teorileri, Kur’an’ın ibarelerinde aramak, ilmî ve felsefî meseleleri ondan çıkarmak için çok büyük bir gayretgöstermek demektir ³².

Kur’an’ın bilimsel yönü ile alakalı çalışmalarıyla bu konunun duayenlerinden sayılan Celal Kırca da, “bilimsel tefsiri” şöyle tarif etmektedir: “Kur’an’da bulunana bilgi çeşitlerinden biride varlık alemi ile ilgilidir. Yani Kur’an’da “ğayb alemi” ile ilgili bilgilerin yanında varlık alemi (şahadet alemi) ile ilgili bilgiler de bulunmaktadır. Bu bilgileri ise kategorik bir metotla, insan ve evren bilgileri olarak gruplandırabiliriz. Zira bu bilgiler hem insanın hem de insan dışında var olan varlıkların bilgilerini içermektedir. Ayrıca insanın insanla, insanın kâinatla olan münasebetlerinin muhtelif açılarından ele alarak izaha çalışan bilim dallarının ilgi alanı içinde yer almaktadır. Bunun gibi ayetlerin müspet bilim dallarının verileriyle açıklanmasına da ‘ilmî tefsir’ veya bilimsel yöneliş denmektedir.”³³

³¹ Enver Bayram, “Râzî’nin, Kur’an’daki Yeryüzü (Arz) Ayetleriyle İlgili Tefsir-i Kebir’deki Yorumları: Modern Jeoloji Biliminin Verileriyle Kısa Bir Mukayese”, Tarih Kültür Sanat ve İlmi Araştırmalar Dergisi, C.1, S.1, Mart 2012, s.151.

³² Zehebi, *age.*, I, 95.

³³ Celal Kırca, *Kur’an’a Yönelişler*, 1.Baskı, Tuğra Yayınları, İstanbul 1993, s. 213.

Başka bir tanıma göre “ilmî tefsir”, Kur’an ibarelerindeki ilmi terimleri tefsir eden ve onlardan çeşitli ilmi ve felsefî görüşleri ortaya çıkaran bir tefsir çeşididir.³⁴

Görüldüğü üzere “kevnîayetler” Kur’an’ı açıklamak için başvurduğumuz tüm ilmi faaliyetleri kapsayan oldukça geniş bir alanı içine almaktadır. Mesela Dünya’nın yuvarlaklığı, dönmesi, dağların sürüklenmesi, fay hatları, yeryüzünün katmanları gibi konulardaki ayetleri açıklarken coğrafyadan; yıldızlar, karadelikler, yörüngeler, evrenin genişlemesi, Ay’ın yarılmaması, evrenin gaz aşaması, yerlerle göklerin bitişikken ayrılması, gibi konularda da astronomiden yararlanılır. Anne karnında üç karanlık, parmak uçlarının benzersizliği, insanın yaratılış aşamaları, cinsiyetin belirlenmesinde erkeğin rolü, uykuda Ashâb-ı Kehf’in kulaklarının mühürlenmesi, yatalak hastaların sağa sola döndürülmesi gibi konularda tıp ve biyolojiden; karıncaların haberleşmesi, dişi örümceğin yuvası ve bal arısının yapısı hakkında da zoolojiden yararlanılır.

Bunlar dışında çeşitli ayetlerde botanik, kimya, arkeoloji, matematik, fizik gibi çeşitli bilim dallarından yararlanılır. Sonuç olarak yararlanılmayan kaynak, başvurulmayan bir bilim dalı yok gibidir.

1.2.2.2. KevnîAyetlerin Kutsal Kitaplarda Yer Almasının Nedenleri

Cenâb-ı Hak kevnîayetlerde, yeryüzünde yarattığı bitki, hayvan ve insan gibi her tür canlıdan; yerküreden ve onda cereyan eden tabii olaylardan; semadan ve semada yarattığı gökcisimlerinden ve onlardaki mükemmel düzenden bahsederek, tevhit inancının gönüllerde yer etmesini hedefler.³⁵

Yüce Rabbimiz, tekvini ayetleri, tenzili ayetlerle açıklayarak zihin Dünyamızı harekete geçirir. Kâinatın işleyişini kavramamızı sağlar. Mevcûdât üzerindeki tasarrufun yalnız Allah’a ait olduğu fikrini işler. Kur’an’ı okuyan kimsenin her okuyuşta yeni okuyormuş hissine kapılmasına neden olur. Hiç usanç vermezve sürekli merakları celbeder. Her okuyuşta yeni fikirlere ilham verir.

Kevnîayetlerin Kur’an’da bulunmasının pek çok nedeni vardır amabelki en önemli nedeni ibret almaktır. Şu ayet bu konuya çok güzel bir misal teşkil etmektedir.

³⁴ Zehebi, *age.*, II, 338.

³⁵ Recep, Yalçın, *Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır’ın “Hak Dini Kur’an Dili” Tefsirindeki Bazı Kevni Ayetlerin Yorumları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gazi Osmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat 2019, s.24.

*“Hayvanlarda sizin için elbette ibretler vardır. Onların karınlarındakinden (sütlerinden) size içiririz. Onlarda sizin için birçok faydalar daha vardır; etlerinden de yersiniz.”*³⁶

Bu ayet-i kerime, tabiatıta ibret alacak çok şeyler olduğunu, bunlardan biri olan hayvanların insanın hizmetine verilmesinden dersler çıkartmak gerektiğini vurgulamaktadır. Böylece bütün bu nimetlerin yaratıcısının Allah olduğu, bunun için Allah’a teşekkür etmemiz gerektiği telkin edilmektedir. Kur’an’da astronomi ile alakalı ayetler olması Kur’an’ın astronomi ilmini içerdiğini göstermez. İnsanın bu ayetler üzerinde tefekkür ederek tevhid inancını ikame etmesi gerektiğini gösterir.

Diğer bazı sebepler ise şunlardır:

1.2.2.2.1. Yaratılış Gayesini Hatırlatmak

Cenâb-ı Hak hiçbir şeyi hikmetsiz yaratmamıştır. Yarattığı her bir varlıkta nice hikmetler vardır. Mesela bir ağacı ele alalım. Ağacın meyvesini yeriz, altında gölgeleniriz, odununu yakaryahut kerestesinden mobilya yaparız. Ayrıca Kuşlar da ondan rızık olarak yer, dallarına yuvalarını yaparlar. Ağaçların yaratılış hikmetiyle ilgilibuna benzer daha yüzlerce hikmet sayabiliriz. Durum bir ağaç için bile böyle iken eşref-i mahlukat olan insanın yaratılışı gayesiz ve hikmetsiz olması mümkün müdür?

İnsanın yaratılışında çeşitli hikmetler vardır. O hikmetlerden birisi de Cenâb-ı Hakk’ın esmâsının yansıması olan eşsiz sanatını temaşa etmek ve ona ibadet etmektir. Ve biz bu hikmetleri yani insanın yaratılışındaki gayeleri en güzel şekliyle ancak Kur’an’dan öğrenebiliriz. Çünkü kevnî ayetlerin Kur’an’da bulunuş sebeplerinden biri de insana yaratılış gayesini hatırlatmaktır. Şu iki ayet tamda bu durumu açıklamaktadır;

*“Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah’ı anarlar, göklerin ve yerin yaratılışı hakkında derin derin düşünürler (ve şöyle derler:) Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Seni tespih ederiz. Bizi cehennem azabından koru!”*³⁷,

*“Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım. Ben, onlardan bir rızık istemiyorum. Bana yedirmelerini de istemiyorum.”*³⁸

³⁶ Mü’minûn 23/ 21.

³⁷ Al-i İmran 3/ 191.

³⁸ Zariyât 51/ 56.

Yani yalnız Allah’a kulluk etmek, O’nun eşsiz sanatını esmâ-i ilâhîsinin yansımalarını hayret ederek izlemek ve yalnız ona iltica etmek.

İbn-i Sina’ya göre (980/1037) nazari hikmetin gayesi hak, ameli hikmetin gayesi hayırdır. Hayır işleyerek hakka ulaşmaya çalışan insan ise hakiki manada kul olmak durumundadır.³⁹ Asr suresinde de vurgulanan hususlardan biridir bu: Yani iman ettikten sonra, salih amel işleyen, hakkı tavsiye eden ve sabrı tavsiye edenlerin dışındakilerin zararda olduğu hususu.⁴⁰

Yaratılış gayelerimizden biri de Allah’a şükürdür. Bu konuyla ilgili pek çok ayet vardır: *“O,sizin için kulakları, gözleri ve gönülleri yaratandır. Ne de az şükrediyorsunuz!”*⁴¹, *“(Resûlüm!) De ki: (Kulluk ve) yalvarmanız olmasa, Rabbim size ne diye değer versin? (Ey inkârcılar! Size Rasûl’ün bildirdiklerini) kesinkes yalan saydınız; onun için azap yakanızı bırakmayacaktır!”*⁴²

Hiçbir şey yokken önce Allah vardı. Sonra bilinmeyi istedi ve melekleri yarattı. Melekler sürekli Allah’a kulluk eden, asla itaatsizlik etmeyen, ona şükreden, hamd ile onu tesbih eden varlıklardır. Onlar bu kadar kusursuzken Allah, kan dökabilen, bozgunculuk yapabilen ve Allah’a isyan edebilen insanı yarattı. Çünkü Allah insanı irade denen bir yetenekle birlikte vretti. Onun iradesini kullanarak iyiliği tercih etmesine, yalnız Allah’a kulluk edip onun emirlerini gönül rızasıyla yerine getirmesine değer verdi. Meleklerde olmayan husus, irade denen iyiliği de kötülüğü de isteyebilen insani yetenektir. Bu sebeple yeryüzündeki tüm canlıları ona hizmet etsin diye var etti. Böyle büyük bir davanın büyük sonuçları olur. Rabbimiz merhametinin eseri olarak insana çeşitli yardımcılar verdi. Ona iyiyi kötüden ayırt etmesi için akıl verdi. Vicdan denen bir fabrika ayarıyla donatıp, onu iyiliğe yatkın yarattı. İyilik yaptığında huzur duyması, kötülük yapınca insanın sıkıntı duyması bu yüzdendir. Ayrıca peygamberle onu irşat etti. Kur’an-ı Kerim bu ilahi yardımların sonuncudur. Kevnî ayetler de adeta berceste gibi dikkat çekici ve düşündürücüdür.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, canlı cansız yaratılan her varlığın bir gayesi vardır. Fakat bu gayeyi gerçekleştirmek için hür iradesiyle baş başa bırakılan ve imtihana

³⁹İbn Sina(ö. 428/1037), *Tis’u Resâile Fil-Hikmeti ve-Tabiiyyât*,2. Baskı, Dâru’l-Arab, Kahire 1989, s.105.

⁴⁰ Asr Sûresi 103/ 2-3.

⁴¹ Mülk 67/ 23.

⁴² Furkan 25/ 77.

tutulan tek varlık insandır. Diğer varlıkların gayesi ise bu imtihanda insana hizmet etmek ve vasıta olmaktır.⁴³

1.2.2.2.2. Düşünmeye ve Araştırmaya Teşvik

Kur'an-ı Kerim göklerin ve yeryüzünün yaratılışını, özellikle insanlar için çok hayati önem taşıyandoğa olaylarını Allah'ın varlığı ve birliğine delil olarak sunar. Bu şekilde bunlar üzerinde düşünerek hidayete ermesini murâd eder.⁴⁴

Bu durum Kur'an'da şu şekilde anlatılır:

*“Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ile gündüzün birbiri peşinden gelmesinde, insanlara fayda veren şeylerle yüklü olarak denizde yüzüp giden gemilerde, Allah'ın gökten indirip de ölü hâldeki toprağı canlandırdığı suda, yeryüzünde her çeşit canlıyı yaymasında, rüzgârları ve yer ile gök arasında emre hazır bekleyen bulutları yönlendirmesinde düşünen bir toplum için (Allah'ın varlığını ve birliğini ispatlayan) birçok deliller vardır.”*⁴⁵

Bir kitabın ya da konuşmanın dikkati en fazla çeken kısmı giriş ve bitiş kısmıdır. Akılda genelde bunlar kalır. Bu sebeple en can alıcı ve en önemli cümleler giriş ve sonuç bölümünde yer alır. Mesela İstiklal Marşımızın ilk dizesi “Korkma” diye başlar ki mükemmel bir giriştir. Devletsiz ve yurtsuz kalmaktan korkan bir millete söylenebilecek en güzel sözdür, korkma. Yine asırlardır büyük bir beğeni ile okunan mevlid-i şerif'in ilk cümleside öyledir. “Allah adın zikredelim evvela, vacip oldur cümle işte her kula”, “Besmele ile başlanmayan her işin sonu kesiktir” hadisine atıfta bulunan bu mısraya Allah İsm-i Celali ile başlanması da maksudun Allah olduğunu zihinlere yerleştirmektedir.

Kur'an nazil olmaya başladığında ise ilk cümle “oku” olmuştur. Bir sürü alternatif arasından Rabbimiz “oku” demeyi seçmiştir. İman et dememiş, itaat et ya da dinle dememiş de niçin oku demiş? Kur'an-ı Kerim daha ilk ayetlerinde oku emriyle insanı okumaya ve araştırmaya teşvik etmiştir. Zira Cenâb-ı Hakk'ın değer verdiği eylemler bilinçli ve şuurlu yapılan eylemlerdir. Bu sebeple Kur'an'da pek çok ayette araştırmak ve düşünmek övülerek teşvik edilmiştir.

⁴³Kamer 54/ 49.

⁴⁴ Enver Bayram, *age.*, s. 387.

⁴⁵ Bakara 2/ 164.

Kur'an'da fizik, kimya, astronomi, biyoloji, tıp gibi sahalara dair 750 kadar ayette bize tefekkür emredilmektedir. Yeryüzünü araştırmaya teşvik edici ayet sayısı da 50 kadardır.⁴⁶

Okumak bilmeyi sağlar, bilmek düşünmeyi çağırır, düşünen ise akıllı çıkarımlarda bulunur. Eğer doğru şekilde okursa Rabbini de tanır kendini de bilir. O yüzden zaten, Yaratan Rabbinin adıyla oku denmiştir.

1.2.2.2.3. Akıl Kullanmaya Teşvik

İnsana insan olma şerefini kazandıran akla Kur'an çok büyük önem vermiştir. İsim olarak Kur'an'da geçmeyen akıl, fiil ve sıfat olarak kırk dokuz yerde geçer. Müterâdifi olan “أولوالالباب”, “أولوالابصار”, “حجر ذي” vb. kelimelerle birlikte yetmiş dört yerde geçer. Kur'an insanı aklını kullanmaya ve düşünmeye teşvikini, aklın hakemliğinde ve ilmin önderliğinde yapmıştır. Aklını kullanabilmek için bilginin gerekliliği üzerinde durmuştur.⁴⁷

Mesela; “*İşte biz, bu temsilleri insanlar için getiriyoruz; fakat onları ancak bilenler düşünüp anlayabilir.*”⁴⁸ derken, düşünüp anlamamanın şartı olarak bilgiyi öne çıkarmış, akli kullanmada bilginin önemini vurgulamıştır.

Yine; “*Kulları içinden ancak âlimler, Allah'tan (gereğince) korkar. Şüphesiz Allah, daima üstündür, çok bağışlayandır*”⁴⁹ ayetiyle de idrak etmenin şartı olarak bilgi öne çıkartılmıştır.

Kevnâyetlerdeki dolaylı anlatımlar diğer bir ifade ile işâri manalar insan zihnini sürekli zinde tutar, insandaki merak duygusunu harekete geçirerek akli kullanmaya teşvik eder. Özellikle soru yöntemi zihinleri sürekli uyanık tutan bir yöntemdir. İnsanın unuttuğu hakikatleri, bastırıldığı gerçekleri ona hatırlatıp gerçeklerle yüzleşmesini sağlar. İnsan beyni yarım bırakmayı sevmez. Mutlaka bir şekilde her soru cevabını bulmalıdır. Siz birine bir soru yönelttiğinizde o istemese bile beyin o hesabı kapatmaya çalışır. Dolayısıyla sorunun cevabı üzerine kafa yormak zorunda kalır.

⁴⁶ Maurice Bucaille, *Müsbet İlimler Yönünden Tevrat, İnciller ve Kuran*, Dr. Mehmet Ali Sönmez (çev.), Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1988, s.34.

⁴⁷ Naim Şahin, “*Kur'an-ı Kerim'de Akıl ve Aklın Değeri Meselesi*”, Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 8, 1998, s. 221.

⁴⁸ Ankebut 29/43.

⁴⁹ Fatır 35/28.

*“Bizim, yeryüzüne gelip, onu uçlarından eksilttiğimizi görmediler mi? Allah (dilediği gibi) hükmeder, O'nun hükmünü bozacak kimse yoktur. Ve O hesabı çabuk görendir.”*⁵⁰

Bu ayeti okuyan bir insanın Dünya'nın uçları neresi yahut eksiltme ne demek diye sorular sormaması, üzerinde düşünmemesi mümkün müdür? Bu ayetin Dünya'nın geoit olduğuna işaret ettiğini bugün artık bilebiliyoruz. Fakat binyıldan fazla bir zaman hiç kimse ne olduğunu çözemedi ve her okuyuşunda Cenab-ı Hakkın ne demek istediğini anlamaya çalışarak beyin jimnastiği yaptı.

Aynı şekilde, *“Melekler ve Rûh (Cebrail), oraya, miktarı (Dünya senesi ile) elli bin yıl olan bir günde yükselip çıkar”*⁵¹ ayetini okuyan birinin zamanın izafî oluşuyla ilgilidüşünmemesi mümkün değildir. Aslında Kur'an her ayetiyle doğrudan doğruya akıl sahiplerini muhatap almaktadır. *“Allah emaneti göklere, yerküreye ve dağlara teklif etmiş fakat onlar bunu korkarak üstlenmekten çekinmişlerdir. İnsan çok zalim ve cahil olduğundan üstlenmiştir.”*⁵²

1.2.2.2.4. Allah'ın Varlığına ve Birliğine Delil Olması

Konu başlığımız olan kevnî ayetler, akli mucizeler kapsamına giren mucizelerden olmasından dolayı, önce “mucize” kavramını açıklamak gerekir.

Mucize, a.c.z.kökünden türeyen bir kelimedir. Mastarı “ج ج ع” olan bu kelime kudretin zıddı olarak anlamlandırılır. Kur'an'da bu kelime yerine “ayet” kelimesi kullanılmakla beraber, “mucize” kelimesi insanların yapmaktan aciz kaldıkları olağanüstü olaylar anlamıyla kullanılmaktadır.⁵³

Mucizeler genel olarak akli mucizeler ve hissi mucizeler olmak üzere ikiye ayrılır.⁵⁴ Hissi mucizeler tabiat kanunlarının tabi akışının dışında gerçekleşen ve insanların göz, kulak gibi duyu organlarına hitap eden mucizelerdir. Akli mucizeler ise hissi mucizelerdeki tüm mucizelere denir.⁵⁵

Mucizeler ancak Allah'ın dilemesiyle meydana gelen harikulâde olaylardır. Allah dilemezse hiçbir peygamberin mucize göstermesi mümkün değildir.

⁵⁰ Ra'd 13/41.

⁵¹ Meâric 70/ 4.

⁵² Ahzap 33/ 72.

⁵³ Fîruzâbâdi (ö. 817/1415), *el-Kâmûsu'l-Muhît*, Dâru'l- Hadis, Kahire 2008, s. 1055.

⁵⁴ Ebû'l-Kâsım Hüseyin b. Muhammed b. el-Mufaddal er-Râgıb el-İsfahânî (ö. V./XI. yüzyılın ilk çeyreği), *el-İ'tikâd*. (Thk) Şimran el-Aclî, Müessesetü'l-eşref li't-tiba' ve'n-neşr ve't-tevzi, Beyrut 1988.s.128.

⁵⁵ *age.*, s.128.

*“Andolsun senden önce de peygamberler gönderdik ve onlara da eşler ve çocuklar verdik. Allah'ın izni olmadan hiçbir peygamber için mucize getirme imkânı yoktur. Her müddetin (yazıldığı) bir kitap vardır.”*⁵⁶

Cenâb-ı Hak gönderdiği her peygamberi, peygamberlik iddialarında doğru söylediklerini ispatlamak ve muhatapların kalplerini teskin etmek üzere verdiği çeşitli mucizelerle desteklemiştir.⁵⁷ Mesela, Hz.İsa'nın çamurdan kuş yapıp canlandırması⁵⁸, Hz.Musa'nın asa⁵⁹ ve parıldayan el⁶⁰ mucizesi,Hz.Salih'in deve mucizesi⁶¹ gibi mucizeler böyledir. Bu mucizeler göz, kulak gibi duyu organlarına hitap ettiği için hissi mucizelerdir.

Mekkeli müşrikler de Peygamber efendimizden,O'nu zor durumda bırakmak için Safa Tepesi'ni altına çevirmesini yahut Mekke'nin etrafındaki dağları silip tarıma elverişli ovalar hâle getirmesini istemişlerdi.⁶²

Rahmet peygamberi olan Peygamber efendimiz (s. a. v)'inümmetinin,önceki kavimlerin helak edildikleri gibi,mucizeyi inkâr etmeleri sebebiyle helak edilmemeleri için, bu istekleri kabul edilmemiştir.Bu konudaki ayet-i kerimede şöyle buyurulmuştur.

*“Bizi ayetler (mucizeler) göndermekten alıkoyan tek şey, öncekilerin bu ayetleri yalanlamış olmasıdır. Nitekim Semûd Kavmine, açık bir mucize olmak üzere bir dişi deve vermiştik. Onlar ise, (bu deveyi boğazladılar ve) bu yüzden zalim oldular. Oysa biz ayetleri ancak korkutmak için göndeririz.”*⁶³

Nasıl ki bir devlet başkanı elçi olarak görevlendirdiği kişilere görevli olduklarını gösterir bir berat,resmîbir belge verir, Cenâb-ı Hak da tanınmaları için elçilerine berat anlamında mucizeler verir. Bundan dolayı Peygamber efendimize de mucize vermiştir ki kavmi onun Allah'ın elçisi olduğuna inanabilsin. O belge Kur'an'dır. Kevnî ayetler ise o belgenin en etkileyici satırlarıdır. Kevnî ayetler akıl sahibi herkesi Kur'an'ın bir beşer ürünü olmadığı konusunda ikna etmeye yeter. Onu okuyan her akıl sahibi, Kur'an'ın her tarafına serpiştirilmiş ve daha yeni keşfedilebilmiş ilmi konuları, ancak

⁵⁶ Ra'd 13/38.

⁵⁷ İsfehânî, *age.*, s.128.

⁵⁸ Bakara 2/ 87.

⁵⁹ A'raf 7 / 107.

⁶⁰ A'raf 7/ 108.

⁶¹ A'raf 7/ 73.

⁶² Ali b. Ahmed b. Muhammed b. Ali Ebu'I-Hasan el-Vâhıdî, *Esbabu'n-Nüzul*, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut 1991, s. 296.

⁶³ İsra 17/ 59.

Allah'ın bildirmiş olabileceğini kabul eder. Dolayısıyla bu hem Allah'ın varlığının ispatı hem de Peygamberimizin peygamberlik iddiasının ispatı anlamına gelir.

Ancak bu mucize diğer mucizelerden farklı olarak hissi değil akli bir mucizedir. Zira Kur'an, Son Peygamber'in kitabıdır. Ondan sonra da bir başka peygamber gelmeyecektir. Bu sebepten dolayıkalcı bir mucize olması önemlidir.

Mesela; *“İki denizi birbirine kavuşmak üzere salıvermiştir. Aralarında bir engel vardır, birbirine geçip karışmazlar.”*⁶⁴ *“Biz, gökyüzünü korunmuş bir tavan gibi yaptık. Onlar ise, gökyüzünün ayetlerinden yüz çevirirler.”*⁶⁵, *“Güneş, kendisi için belirlenen yerde akar (döner). İşte bu, azîz ve alîm olan Allah'ın takdiridir.”*⁶⁶

Ayetlerde bahsedilen hakikatler, modern teleskoplar ve ileri teknoloji sayesinde ancak keşfedilebilmişken 1400 sene önceden haber verilmişse bunun mantıklı bir açıklamasının olması gerekir. Konuyla ilgili üç ihtimalden söz edebiliriz. Bu ihtimallerden birincisi, çölün ortasında bizim bilemediğimiz ileri bir toplum hem de bugünkünden bile daha ileri bir toplumun olması, ikincisi, birilerinin bunları Hz. Muhammed (s. a. v)'e haber vermesi ya da kendisinin bir yerlerden okuması, üçüncüsü de Allah'ın haber vermesi ihtimalidir.

O günkü Arabistan'ın Dünya'nın en sapa yeri olduğunu, halkın merkezi bir otoriteden yoksun olduklarını, geçimlerini ticaret ve hayvancılıkla temin ettiklerini biliyoruz.⁶⁷ Yani modern rasathaneleri olmadığı gibi, uydu sistemlerinin de olmadığından emin olabiliriz. Başka birinden öğrenme ihtimali de insana çok mantıklı gelmemektedir. O günkü Dünya Arabistan kadar geri olmasa bile, henüz Dünya'nın Güneş etrafında döndüğünü bilmiyor hatta Dünya'nın yıldız olduğunu, öküzin üzerinde durduğunu zannediyordu.⁶⁸ Peygamber (s.a.v.) zaten okuma yazma bilmezdi.⁶⁹ Son ihtimal de Allah'ın bildirmesi ihtimalidir. Eğer Allah peygamberlerine ölüleri diriltme, denizi yarma, ateşte yanmama gibi mucizeler bahşediyorsa gelecekte doğruluğu anlaşılabilecek ilmi gerçekleri haber vermesi hiç imkânsız bir şey değildir. O takdirde bu hem Allah'ın varlığına hem de Peygamberinin doğruyu söylediğine delil olur.

⁶⁴ Rahman 55/ 19- 20.

⁶⁵ Enbiya 21/32.

⁶⁶ Yasin 36/38.

⁶⁷ Kasım Şulul, *Anahatlarıyla Siyer-i Nebî(a.s.)*, 1. Baskı, Ensar Neşriyat Tic. A.Ş., İstanbul 2014, s. 88.

⁶⁸ Kur'an Araştırmaları Grubu, *Kur'an Hiç Tükenmeyen Mucize*, 60. Baskı, İstanbul Yay., İstanbul 2021, s.95.

⁶⁹ *age.*, s. 202.

Kur'an'ın kevnî ayetlerinin, tekvini ayetlerin bir tercümanı sayılması açısından meseleye yaklaştığımızda da yine Allah'ın varlığına delalet eden sayısız “ayet”lere şahit oluruz. Gözümüzü çevirdiğimiz her bir nesne Cenâb-ı Hakk'ı işaret eder. Onlardaki mükemmel tasarım Allah'ın varlığına ve ondaki düzen de birliğine şahitlik eder. Bunun için sadece en küçük varlık parçasına, atomun içine bakmak bile yeterli olur. Atomun etrafında milyarlarca yıldır durmadan elektronların dönmesi, parçalandığında ortaya çıkarttığı muazzam enerji, tek bir şeyi gösterir; Yüce Allah'ın Kudretini.

1.2.2.3. Kur'an'da Kitab-ı Mukaddes'te Yer Alan Kevnî Ayet Sayısı

Kevnî ayetler hakkında yapılan tartışmalardan biri de Kur'an'daki kevnî ayetlerin sayısıdır. İslam âlimleri bunların sayıları konusunda ittifak edememişlerdir. Kimi âlimler bu sayıyı çok aşağılara çekerken, kimi alimler de çok yukarılara doğru çıkarmışlardır.

Bir kısım İslam alimlerinin; *“Yeryüzünde yürüyen hayvanlar ve (gökyüzünde) iki kanadıyla uçan kuşlardan ne varsa hepsi ancak sizin gibi topluluklardır. Biz o kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık. Nihayet (hepsi) toplanıp Rablerinin huzuruna getirilecekler.”*⁷⁰ ve *“O gün her ümmetin içinden kendilerine birer şahit göndereceğiz. Seni de hepsinin üzerine şahit olarak getireceğiz. Ayrıca bu Kitab'ı da sana, her şey için bir açıklama, bir hidayet ve rahmet kaynağı ve Müslümanlar için bir müjde olarak indirdik.”*⁷¹ ayetlerini delil göstererek çerçeveyi geniş tutarken bir kısım İslam alimlerinin de *“Aziz ve Celil olan Allah'ın Kitabı üzerinde (sırf kendi) görüşüne dayanarak fikir beyan eden kimse, (konuşmasında) isabet bile etse yine de hata etmiş olur”*⁷² hadisine dayanarak “ilmî tefsirin” alanını iyice daralttığı görülmektedir.⁷³ Durum böyle olunca bu konuda bir ittifaktan söz etmek mümkün olmamaktadır.

İlmî tefsiri destekleyen ve bu konuda orta yolu izlemeye çalışan ilim adamlarından biri olan Zağlûl en-Neccâr'a göre bütün ilimlerin Kur'an'da olduğu görüşü aşırı bir görüştür. Delil olarak kullandıkları ayetlerin bağlamı vardıkları sonuçla

⁷⁰ En'am 6/ 38.

⁷¹ Nahl 16/ 89.

⁷² Ebû Dâvûd, Süleyman b. el Eş'as b. İshâk es-Sicistani el- Ezdî (ö. 275/889), *es- Sünen*, Mektebetü'l Asriyye, Beyrut, ts. “İlim”, 5.

⁷³ İzzet Marangozoğlu, *“Zağlûl En-Neccâr'ın 'Kadiyyetu'l-İ'câzi'l-İlmî li'l-Kur'an'l-Kerîm ve Davâbitu't-Te'âmuli Ma'ahâ'Adlı Kitabı”*, Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 38, 2014, s. 205-206.

uyuşmamaktadır. Delil olarak başvurulana yetler; inanç, ibadet, ahlak ve muamelattan oluşan Kur'an'ın temel mesajlarına işaret etmektedir.⁷⁴

“İlmî tefsir” ekolü arasında da bu konuda bir birlik mümkün gözükmemektedir. Zira bu konuda orta yolu tutanlar olduğu gibi kapsamını iyice geniş tutanlarda vardır. Bu konuda kesin bir sayı vermenin mümkün olmadığı gözükmemektedir. Kur'an'da ilmî tefsir bağlamında değerlendirilebilecek yüzlerce ve belki binlerce ayet vardır. Gün geçtikçe bilim alanında ilerlemeler yaşandıkça bu konuyla irtibatlı ayetlerin sayısı da artmaya devam edecektir.

İlmî tefsirin 20.yüzyıldaki en büyük temsilcisi Tantâvî Cevherî'ye göre ise “Kur'an'da fıkha ait 150, buna mukabil ilim ve fenle ilgili 750 kadar ayet vardır.”⁷⁵

Kitab-ı Mukaddes'teki kevnî ayetlere gelince, bu konudaki incelemelerimizde Kur'an'da olduğu gibi büyük sayılara ulaşamadığı görülmüştür. Kur'an'ın hemen her bilim dalıyla ilgili ayetlerine karşılık Kitab-ı Mukaddes ayetlerinin irtibatlı olduğu bilim dalları oldukça sınırlı kalmıştır. On konuda Kur'an'la müşterek konulara değinildiği, beş konuda ise Kur'an'da değinilmemiş konulardan bahsedildiği tespit edilmiştir.

2. İLMİ TEFSİR

Peygamber efendimiz yaklaşık olarak 23 yılda nazil olan Kur'an-ı Kerim i tebliğ ederken bir yandan da tebyin görevinin bir gereği olarak anlaşılamayan kelimeleri ve konulara açıklamıştır. Dolayısıyla ilk tefsir Hz. Peygamberle başlamıştır. Kur'an'ın nüzulüne şahit olan Müslümanlar Kur'an-ı Kerim i kendi dilleri olduğu için doğal olarak anlıyorlardı. Anlamadıklarını da zaten O'na sorarak öğreniyorlardı. Peygamberle başlayan tefsir hareketi sahabe ve tâbiûn dönemlerinde de devam etmiştir.⁷⁶

Şartların değişmesiyle ihtiyaçlar da değişmiş bu durum tefsir faaliyetlerini etkileyerek yöntem ve kaynak çeşitliliğine neden olmuştur. Genel olarak tefsir faaliyetleri rivayet ve dirayet tefsirleri olarak ikiye ayrılmıştır. Bu iki yöntem tüm tefsir ekollerinin temelini oluşturmuştur.⁷⁷

⁷⁴ İzzet Marangozoğlu, “age.”, s. 205.

⁷⁵ Tantavi Cevheri, age., C.I, s. 3.

⁷⁶ Zehebî, age., C. I, s.33.

⁷⁷ Mehmet Emin Yurt, “Bilimsel Tefsirin Mahiyeti Üzerine”, Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 17, Ocak 2019, s.108.

Rivayet Tefsiri: Ayetleri Kur'an'daki başka ayetlerle, Hz. Peygamber(sav)'in sözleriyle, sahabenin nakilleriyle ve tâbiûnun görüşleriyle açıklamayı metot olarak benimseyen tefsir türüdür.⁷⁸

Dirayet Tefsiri: Rivayetlerle sınırlı kalmayıp dil, din ve edebiyat gibi çeşitli bilgilere dayanılarak yapılan tefsirlerdir.⁷⁹

Zamanla daha çok dirayet tefsirinin alt dalları olarak yeni ekoller ortaya çıkmıştır. Bu ekollerin ortaya çıkıp gelişmesinde, İslâm coğrafyasının genişlemesi, siyasî ihtilafların ortaya çıkması, itikadi konularda ortaya çıkan ihtilaflar gibi birçok amil bulunmaktadır. Bu nedenlerden dolayı mezhebî, işârî, fikhî, bilimsel ve ictimâî tefsir gibi farklı ekoller ortaya çıkmıştır.⁸⁰ Şimdi bu ekolleri ana hatlarıyla tanımaya çalışalım.

Mezhebi Tefsir Ekolü: *“Mezhep sözlükte ‘görüş ve doktrin’ anlamlarına gelmektedir. Kavram olarak belli usul ve yöntemlerle naslardan manalar çıkarılarak oluşturulan görüşleri ifade etmektedir.”*⁸¹ İtikâdî ve siyâsî mezheplerin ortaya çıkmasında İslâm coğrafyasının sınırlarının genişlemesi ayrıca Kur'an ve sünnetin yapısı etkili olmuştur.⁸² Her mezhep Kur'an ve sünnete dayandığı ölçüde meşruiyet ve taraftar kazandığı için her mezhep doğruluğunu ispatlamak için Kur'an ve sünnete başvurarak kendi mezhebine göre bir gelenek oluşturmuştur⁸³

İşârî Tefsir Ekolü: Sadece tasavvuf erbabına açılan birtakım gizli anlamlar ve işaretler yoluyla Kur'an'ı tefsir etmek demektir. Buna göre söz konusu tefsir sufinin şahsi fikirlerine değil, kalbine doğan ilham ve işaretlere dayanmaktadır.⁸⁴

Fıkhi Tefsir Ekolü: İbadetler, muamelat ve ukubatla ilgili ayetlerin izahıyla meşgul olup bu alana ait ayetlerden hükümler çıkarmaya çalışan bir tefsir hareketidir.⁸⁵

İctimâî Tefsir Ekolü: Kur'an'ın hidayet yönünü ele alan, mesajlarını bütün insanlığa ulaştırmayı amaçlayan ve Kur'an'dan çağın toplumsal, siyasal ve kültürel bütün sorunlarına çareler üretmeye çalışantefsir ekolüdür. Kur'an'ın mesajını insanlara ulaştırmak, Kur'an'ın akla çok önem verdiğini ispat etmek, tefsiri faydasız detaylardan

⁷⁸ Cerrahoğlu, *age.*, s. 228-229.

⁷⁹ Zehebî, *age.*, I, 108; Cerrahoğlu, *age.*, s. 230- 231.

⁸⁰ Muhsin Demirci, *Tefsir Tarihi*, 64. Baskı, M. Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay. İstanbul 2019, s. 225-253.

⁸¹ Erdoğan Mehmet Fıkıh ve hukuk terimleri sözlüğü, İstanbul 2005, s. 375.

⁸² Zehebî, *age.*, I, s. 309.

⁸³ Muhsin Demirci, *age.*, s.196.

⁸⁴ Zehebî, *age.*, II, 252.

⁸⁵ Muhsin Demirci, *age.*, C.II, s.216.

uzaklaştırmak, ortaya çıkan problemlere Kur'an'dan çözümler üretmek ve İslâm âlemini taklit ve geri kalmışlıktan kurtarmak bu ekolün en belirgin özelliğidir.⁸⁶

2.1. İlmi Tefsirin Tanımı, Ortaya Çıkışı ve Bugünkü Durumu

İlmi ya da Bilimsel tefsir diye bilinen tefsir yönteminin tanımı, tanımlayan kişinin bu tefsire olumlu ya da olumsuz bakışına bağlı olarak değişmektedir. Bu tefsire olumlu bakanlardan Ebu Hacer'e göre bilimsel tefsir, *"müfessirin Kur'an ibarelerini bilimin ispat ettiği şeylerin ışığında anlamaya ve Kur'an'ın nüzul döneminde bilinmeyen bu dakik bilimsel meseleleri ihtiva ederek Allah'ın kelâmı olduğunu göstermesi açısından, i'câz sırlarından bir sırrını ortaya çıkarmaya çalıştığı tefsir çeşididir."* Abdülmuhtesibde olumsuz bakan bir yaklaşımla bilimsel tefsiri şöyle tarif eder: *"Bilimsel tefsir, bu nevi tefsir yapanların Kur'an ibârelerini bilimsel teori ve terimlere boyun eğdirmeye ve bütün gayretleriyle onlardan çeşitli bilimsel ve felsefi görüşleri çıkarmaya yöneldikleri bir tefsirdir."*⁸⁷

Bilimsel tefsirin ortaya çıkışına ilişkin de çok çeşitli nedenler zikredilmekle birlikte ortaya çıkışındaki temel etken Kur'an'ın evren hakkındaki açıklamalarıdır.⁸⁸ Çünkü Kur'an, daha ilk ayetleriyle insanlığı kâinat kitabını okumaya, onun sırlarını keşfetmeye ve onda cari olan kanunlar üzerinde düşünmeye çağırmıştır. Bir diğer sebeptenin bilimle çatıştığı şeklindeki Batı menşeli algıyı yok etme hedefidir.⁸⁹

Bu tefsir usulünün ortaya çıkışı İmam Gazzâlî (ö. 505/1111), Fahreddîn er-Râzî (ö. 606/1210) ve hatta Abdullah b. Abbas'a (ö. 68/687-88) dayandırılmakla birlikte, sistematik ve kurumsal bir bilimselci tefsir anlayışından söz edilmesi mümkün gözükmemektedir. Bilimselci tefsir anlayışının ekolleşebilmesi için pozitif bilimlerin gelişmesini beklemek gerekecektir.⁹⁰

Bilimsel tefsiri ilk uygulayan kişi olan Râzî, bazı ayetleri kendi döneminin bilimsel verilerine dayanarak tefsir etmekten kaçınmamıştır. Meselâ Kehf suresinin 86.

⁸⁶ Zehebî, *age.*, II, s. 401.

⁸⁷ Ahmed Ömer Ebû Hacer, *et-Tefsîru'l-İlmiyyu li'l-Kur'an*, Dâr-u Kuteybe, Beyrut, 1991, s. 65- 66.

⁸⁸ Ahmed Gâzî Muhtar Paşa, *Serâiru'l-Kur'an fî tekvîn-i ve fenâ-i ve i'âdeti'l-ekvân*, Evkâf-ı İslâmiyye Matbaası, İstanbul 1920, s. 4.

⁸⁹ Süleyman Gezer, *Kur'an'ın Bilimsel Yorumu Bir Zihniyet Tahlili*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2019, s. 49-126.

⁹⁰ Veysel Güllüce, *Bilimsel Tefsirde Usûl*, 1. Basım, Aktif Yayınları, Erzurum 2007, s. 12.

ayetinin tefsiri yaparken Dünya'nın yuvarlak olduğunu ve gökyüzünün de Dünya'yı çepeçevre kuşattığını iddia etmiştir.⁹¹

Günümüze gelindiğinde, bilimsel tefsir tüm eleştirilere rağmen gelişimini sürdürmüş ve bu konuda ciddi bir literatür oluşmuştur. Sondönemde Arap Dünyasında bilimsel tefsirin öncüleri arasında Muhammed el-İskenderânî, Abdurrahman el-Kevâkibî (ö. 1902), Tantâvî Cevherî, Hanefî Ahmed ve Zağlûl en-Neccâr yer alırken; ülkemizde ise Gazi Ahmed Muhtar Paşa, Elmalılı M. Hamdi Yazır (ö. 1942), Süleyman Ateş, Celal Yıldırım, Celal Yeniçeri, Celâl Kırca, Veysel Güllüce gibi araştırmacıların çeşitli eserleriyle bu yorum yöntemine akademik bir bakış açısı kazandırdıkları görülmektedir.⁹²

2.2. İlmi Tefsir Anlayışının Gerekliliğini Savunanlar

Bu tefsir anlayışı Abbasiler Dönemindeki ilim ve tercüme hareketinin neticesinde dirayet tefsirinin bir dalı olarak ortaya çıkmıştır. Kur'an'a bilimsel yöneliş ilk önce İslam felsefesiyle ortaya çıkmış, İmam Gazzâlî tarafından temellendirilmiş ve Fahreddin Râzî ile de ilk defa uygulanmıştır. Daha sonrada zamanla müstakil bir hareket olarak tefsir ekolleri içerisinde yerini almıştır.⁹³

Bilimsel tefsirin gelişiminde Gazzâlî'nin rolü tartışılmazdır. Gazzâlî'ye (v. 505/1111) göre; "Kur'an, dinî ve dünyevî bütün ilimleri ihtiva etmesi bakımından mu'ciz bir kelimadır. O'na göre bütün ilimler Yüce Allah'ın fiil ve sıfatlarına dâhildir. Kur'an'da ise O'nun zat, sıfat ve fiillerinin şerhi ve açıklaması bulunmaktadır. Nihayeti olmayan bu ilimlerin hepsine Kur'an'da birtakım işaretler ve remizler vardır."⁹⁴

Bilimsel Tefsiri savunanların başlıca dayanakları ise; "Yaş ve kuru hiçbir şey yoktur ki Kitabı mübinde bulunmasın."⁹⁵ ve "Kur'an'ın gerçek olduğu kendileri için apaçık belli oluncaya kadar onlara çevrelerinde ve kendilerinde bulunan kanıtlarımızı hep göstereceğiz. Rabbinin her şeye tanıklık etmesi (onlar için) yeterlidir."

⁹¹ Fahreddin Râzî (ö. 606/1210), *Mefatihü'l-Gayb*, Daru'l-Fikr, Beyrut 1981, C. XXI, s.167.

⁹² Mehmet Kaya, "Kur'an Yolu Tefsiri'nde Ayetlere Bilimselci Yaklaşım", Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı, Marife Dini Araştırmalar Dergisi, Konya 2021, s. 1022.

⁹³ Mehmet Emin Yurt, *age.*, s.116.

⁹⁴ Muhammed b. Muhammed el-Gazzâlî, *İhyâ-u 'Ulûmi'd-Dîn*, 1. Basım, Dâr-u İbn-i Hazm, Beyrut 2005, s.342.

⁹⁵ Enam 6/ 59.

midir?”⁹⁶ayetleridir. Buradan Kur'an'ın mücmel bir şekilde, her şeyi kapsadığı anlamını çıkarıyoruz.

Builmi hareketi savunanların başında eskilerden; Gazzâlî(ö.505/1111), Fahreddin er-Râzî (ö. 606/1209), Ebu'l-Fadl el-Mursi (ö. 655/ 1257), ez-Zerkeşî (ö. 794/1391) ve es-Suyuti (ö. 911/1505) yer alır. Günümüze yakın müfessirlerden de Gazi Ahmed Muhtar Paşa (1832-1919), Tantavi Cevheri (1870-1940), Dr. M. A. Draz, Zağlûl Neccar zikredilebilir.⁹⁷

2.3. İlmi Tefsir Anlayışına Karşı Çıkanlar

“Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki ilmi tefsire bütünüyle karşı çıkan ve her yönden reddeden kimse olmamıştır. Ancak her tefsir ekolü eleştirildiği gibi ilmi tefsir hareketi de tabi olarak eleştirilere maruz kalmıştır. Özellikle Şatıbî'nin (v. 790/1388) bilimsel tefsirle uğraşanları sert bir şekilde tenkit ettiği söylenece debilimsel tefsir hareketinin tamamını değil tefsir yapmak adına fütursuzca her şeyi Kur'an'a izafe etmeyi tenkit ettiği anlaşılmaktadır.”⁹⁸

İlmi tefsire karşı çıkanların temel dayanakları “Kim Kur'an'dan kendi rey-i ile bir şey söylese; isabet etse bile muhakkak ki hata etmiştir.”⁹⁹ve “Kim Kur'an hakkında ilimsiz konuşursa cehennemdeki yerini hazırlasın”¹⁰⁰ şeklindeki rivayetler, sahabe'nin ve tabiûnun önemli şahsiyetlerinden bazılarının tefsire yanaşmamaları, bu grubun temel dayanakları olarak öne çıkmaktadır.¹⁰¹

Ancak devamlı peygamberin yanında olan, bilmediği bir şey olunca onu ilk kaynağından sorup öğrenebilen, Arap toplumunun geleneklerini bilen, esbâb-ı nüzûl bilgisine sahip, Arapçaya vakıf bir toplum olan sahabe-i kiramın tefsir yapmasına ihtiyaç olmadığı da ayrı bir gerçektir.¹⁰² Bu sebeple bu dayanakları çok haklı gözükmemektedir.

⁹⁶ Fussilet 41/ 53.

⁹⁷ *age.*, s. 567.

⁹⁸ Mehmet Emin Yurt, “*age.*”, s. 128.

⁹⁹ Tirmizî, “Tefsîr”, 2952.

¹⁰⁰ Tirmizî, “*age.*”, 2950.

¹⁰¹ Abdullah Temizkan, “*Bilimsel Tefsire Farklı Bir Yaklaşım: Zağlul Neccâr Örneği*”, e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi, C.10, S.1, Nisan 2018, s. 46.

¹⁰² Zağlul En-Neccar, *Medhal İlâ Diraseti'l- i'câzi'l- 'ilmiyyi*, Dâru'l- Fikr, Beyrut 2009, s. 86.

3. KİTÂB-I MUKADDES VE KUR'AN KAVRAMI

Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an'ı Kerim hakkında açıklamalar yapmadan önce “semavi kitap” kavramını da kısaca açıklamamız gerekmektedir. İslam dininin inanç esaslarından biri de ilahi kitaplara imandır. İlahi kitaplardan kasıt ise Allah'ın gönderdiği kitaplardır. Yani insanlar tarafından uydurulmamış, Allah tarafından peygamberlerine indirilmiş kitaplardır. İlahi kitaplar vahiy yoluyla gökten indiği için bunlara semavi kitaplar da denmiştir. Onların hangileri olduğunu tam olarak bilinemese de Ebu Zer'den rivayet edilen bir hadis tüm İslam Dünyasında kabul görmüştür. Buna göre Allah 4 kitap ve 100 suhuf indirmiştir. Onlar; Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an-ı Kerimden oluşan dört büyük kitap ve Hz. Âdem(a.s.), Hz. Şit(a.s.), Hz. İdris (a.s.) ve Hz. İbrahim(a.s.)'a indirilensahifelerdir.¹⁰³

Kur'an-ı Kerim kendinden önce indirilmiş kitapları kabul etmiş, onların bazı hükümlerini kaldırıp yerine başka hükümler getirmiştir. Mü'min olmanın şartlarından biri de önceki semavi kitapların asıllarına iman etmektir. Bu konuda Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَكَاتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نَفَرَقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ¹⁰⁴

“Peygamber, Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler. «Allah'ın peygamberlerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız. İşittik, itaat ettik. Ey Rabbimiz, affına sığındık! Dönüş sanadır» dediler.”¹⁰⁵

3.1. Kitab-ı Mukaddes

“Kitab-ı Mukaddes, Yahudilerin kutsal kitaplarını da ihtiva eden Hristiyanların dini alanda otorite kabul ettikleri yazılar koleksiyonunun adıdır. Kitab-ı Mukaddes'in ilk bölümünü 39 kitap ve bölümden oluşan Yahudilerin kutsal kitabı olan Ahd-i Atîk oluşturur. Hristiyanlar MÖ III-I. asırlarda yapılan Yunanca çeviriyi “kanonik”(sahih) kabul ederken Yahudiler ise İbranice nüshayı “kanonik” kabul ederler. Yunanca nüshada, İbranice nüshada olmayan çeşitli kitap ve bölümler bulunmaktadır. Bu nüshayı

¹⁰³ Ebü'l-Fazl Celâlüddîn Abdurrahmân b. Ebî Bekr b. Muhammed el-Hudayrî es-Süyûtî eş-Şâfî (ö. 911/1505), *ed-Dürrü'l-mensür*, C. VIII, Dâru'l-Fikr, Beyrut 2011, s. 489.

¹⁰⁴ Bakara 2/ 285.

¹⁰⁵ age.

Protestanlar ve Yahudiler apokrif (sahih olmayan) sayarken Katolikler “kanonik” olarak kabul etmektedir. Kitab-ı Mukaddes’in ikinci bölümünü ise 27 kitap ve bölümden oluşan “Ahd-i Cedîd” oluşturur. Bu bölüm sadece Hristiyanlarca kabul edilmektedir. Hristiyanlar Kitab-ı Mukaddes’in ilahi ilham altında yazıldığını orijinal olarak korunduğunu kabul etmektedirler. Dünya’nın tüm dillerine çevrilen Kitab-ı Mukaddes, İlk defa Ali Ufki Bey tarafından 1666 yılında Türkçeye çevrilmiştir. Türkçe tercümede, Protestan Kitab-ı Mukaddes’i esas alındığı için gerek sıralama gerekse ihtiva ettiği kitaplar buna göre yer almıştır. Kur’an’da Hz. İsa’nın Tevrat’ı tasdik ettiği ayrıca kendisine de hidayet ve nur kaynağı olan İncil’in verildiği bildirilmektedir. Bunun dışında başka da bilgi verilmemektedir.”¹⁰⁶

Yahudilerin “Tanah” adını verdikleri külliyata Hristiyanlar İncil’e işareten eski ahit adını verirler. Yahudi kutsal kitaplarının oluşturmuş olduğu külliyat Tanah (yazılı dini edebiyat) ve Talmut (sözlü dini edebiyat) diye ikiye ayrılır. Tanah Tora, Neviim ve Ketuvim olmak üzere üç bölümden oluşur. Tanah bu üç kitabın baş harflerinin birleşmesinden oluşur. Hristiyanlarca 39 kitaptan oluştuğu kabul edilen Ahdi Atik Yahudilere göre 24 kitaptan oluştuğu kabul edilir.¹⁰⁷

Tora: Tevrat; kanun, şeriat, emir, ders, rehber gibi anlamlara gelir. Yahudi kutsal kitabının birinci kısmına Arapça olarak Tevrat, İbranicede Tora denir. Bu ilk kısmı beş kitaptan oluşur. Beş kitabı ifade etmek üzere İbranice “Humaş”, Arapça “el- Esfaru’l-Hamse”, Batı dillerinde ise “Pentatök” terimleri kullanılır. Beş kitabın, Allah’ın 7704 kelimeyle Hz. Musa’ya verdiği dini prensipleri içerdiği kabul edilir.¹⁰⁸

Çağdaş bilginler Yeşu kitabında ilk beş kitapla aynı kaynaktan geldiğini kabul ederek tamamını “Heksatök” başlığı altında toplamışlardır. Tora metnindeki çelişki ve tutarsız tekrarlar dikkatlerini çekmiş önce tanrının ismini “Yahve” sonra da “Elohim” olarak zikreden farklı iki kaynak tespit etmişlerdir. En eski olan “Yahvist” olduğunu düşündükleri kaynağın MÖ 1000 yıllarında, “Elohist” metin olduğunu düşündükleri metinlerinde 200 yıl kadar sonra yazıldığı ve 100 yıl sonra da belirsiz biri tarafından bir

¹⁰⁶Ömer Faruk Harman, “Kitabı mukaddes”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, XXVI, TDV Yayınları, Ankara 2002, s. 75- 76.

¹⁰⁷Günay Tümer ve Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi*, Ocak Yayınları, Ankara 1993, s. 198.

¹⁰⁸age., s. 193.

araya getirildiği kanısına varmışlardır. Hz. Musa'nın MÖ 13. asırda yaşadığı göz önünde bulundurulduğunda tutarsızlıkların sebebi daha iyi anlaşılmış olur.¹⁰⁹

Tora kitabı ve şifahi olarak ikiye ayrılır. Yazılı Tora Yahve'nin Sina dağında Musa'ya indirdiği kitaptır. Şifahi Tora ise, kitabı Tora'nın izahı olarak nesilden nesle aktarılan ve Yahudilerce o olmaksızın kitabı Tora'nın anlaşılmasının imkânsız olacağı kabul edilen Talmud'dur. Kur'an-ı Kerim'de İsrailoğulları'na verildiği belirtilen Tevrat ile Yahudilerin kutsal kitabı olan Tanah'ın kastedildiği anlaşılmaktadır.¹¹⁰

Tora'da yer alan beş kitap şunlardır:

1.Tekvin: 50 baptan oluşan bu bölümde ilk insanın ve evrenin yaratılışı, Hz.Âdem'in cennetten çıkarılmasına sebep olan işlediği suç, yeryüzüne indirilmesi ve Habil,Kabil hikâyesi anlatılır. Ayrıca Nuh (a.s.) tufanından, Hz. Yusuf'un Mısır'daki hayatından ve İsrailoğullarının Mısır'a gelişlerinden bahsedilir. 2.Çıkış: 40 baptan oluşan bu bölümde, Firavun'unİsrailoğulları'na yaptığı zulümler, Hz.Musa'nın ortaya çıkışı ve Mısır'dan Sina'ya gidişi anlatılır.3.Leviler:27 Baptan oluşan bu bölümde, kâhinler ile yardımcılarının çadır mabedindeki (mişkan) görevleri ve bazı önemli ahlaki kurallar anlatılır. Ayrıca günahların kefareti, haram kılınan yiyecekler, yasaklanmış evlilikler, dini ayinler ve adaklar yer alır.4.Sayılar: 36 baptan oluşan Sayılar, İsrailoğulları'nın çölde geçirdikleri hayat ve olaylardan, birtakım sayımlardan, bazı şeriat kanunlarından, kayadan su çıkarılmasından, ölüm ve yılan vasıtasıyla şifadan bahseder.5.Tesniye: 34 baptan oluşan Tesniye, Hz. Musa'nın ölmenden önce Yahudi halkına verdiği öğütleri, ölümünü ve gömülmesini anlatır. Hz. Musa zamanında olmayan pek çok adet ve geleneklere temas edilir.¹¹¹

Hz.Musa'nın ölümünden, O'nun zamanında henüz mevcut olmayanadetler ve geleneklerden bahsettiğinden dolayıo zamanki din adamlarının, tahrif olmuş dini ıslah etmek maksadıyla yazdığı metinlerdir diyebiliriz.¹¹²

Üç kitaptan oluştuğunu belirtmiş olduğumuz Tanah'ın, Tora'dan sonraki diğer iki kitabı da Neviim ve Ketuvimdir.Neviim (Peygamberler): Bu bölüm 21 peygamberin hayatının anlatıldığı 21 kitaptan oluşur. Öncekiler 6, Sonrakiler 15 kitap olmak üzere sıralanır. Hz. Musa en büyük peygamber olarak kabul edilir Ondan öncekiler Tora'da

¹⁰⁹age., s. 193.

¹¹⁰age., s. 194.

¹¹¹age., s. 195.

¹¹² Annemarie Schimmel, *Dinler Tarihine Giriş*, Kırkambar Yayınları, İstanbul 1999, s. 136.

anlatılır.Yahudilerce öncekiler “İlk Peygamberler” sonrakilerde “Son Peygamberler” diye tasnif edilmiştir.İlk Peygamberler: Bukitaplarda Hz. Musa’nın ölümünü müteakibenİsrailoğullarının Tanrı Yehova tarafından vadedilmiş topraklara yerleşmeleri; krallığın kuruluşu,kralların idaresi davranışları, Yahudilerin putperest topluluklarla yapmış oldukları mücadeleler ve kutsal mabedin (bet ha- Mikdaş) kuruluşu ve yıkılışı anlatılır.İlk peygamberlerden bahseden kitaplar şunlardır: Yeşu, Hâkimler (Şoftim), I veII. Samuel (Şemuel), I ve II. Krallar (Melahim)¹¹³ Son peygamberler: Bu kitaplarda ise peygamberlerin putperestlere karşımücadeleleri, tek bir Tanrı fikrini yaymak için verdikleri gayret vehalka dini tebliğleri anlatır.¹¹⁴

Bu bölümdeki kitapların başlıkları şu şekildedir: İşaya,Yeremya, Hezekiel, Hoşea,Yoel, Amos, Obadya,Yunus, Mika, Habakkuk,Tsefanya, Haggay, Zekerya, Malaki.¹¹⁵

Ketuvim: Kitaplar, yazılar anlamına gelen Ketuvim, Yahudi kutsal kitabınınüçüncü bölümünü oluşturur ve bu bölümde yer alan 13 kitabın (Yahudilerce 9 olaraktasnif edilir) isimleri şunlardır;

1-Mezmurlar:Yahudilerce çoğu Kral David(Hz. Davud) tarafından yazıldığı ileri sürülen 150 Mezmur’dan oluşur. Sadece 73 tanesinin Kral David’e ait olduğunu ileri sürenlerde vardır. Bugün Hristiyan kiliselerinde ilahi olarak okunmaktadır.2-Süleyman’ın Meselleri:Bu kitap Kral Süleyman’a(Hz. Süleyman) atfedilmektedir. Atasözleri,ahlaki prensipler ihtiva eder.31 baptan oluşur. 3-Neşideler Neşidesi: Kral Süleyman’a atfedilir. 8 baptan oluşan kitap tanrı ile Yahudilerin birbirlerine olan sevgi bağları anlatılır. 4-Eyüp: 42 baptan oluşan bu kitapta Hz.Eyüp’ünTanrının iradesine boyun eğişi anlatılır. 5-Vaiz: 12 baptan oluşan Kral Süleyman’a atfedilen bu kitapta Allah korkusu ve Allah’ın emirlerine uymanın boş olmadığı anlatılır. 6-Rut: 4Baptan oluşan bu kitap hâkimler zamanında vuku bulan bir olayı anlatır. Yabancı bir kadın olan Rut’un hayatı konu edilir.7-Ester: 10 baptan oluşan bu kitapta Yahudilerin,krallın karısı olan Ester adlı bir Yahudi kızı tarafından katliamdan kurtarılışı anlatılır.8-Yeramya’nın Meselleri: 5 baptan oluşan bu kitap Yahudi devletinin yıkılışı üzerine Yeremya’nın duyduğu büyük üzüntüyü anlatır.9-Daniel: Bu peygamber, Kutsal mabedin yıkılışı veYahudiler’in Babil’e sürgüne gönderilişi döneminde yaşamış gördüklerini de bu

¹¹³Tümer ve Küçük, *Dinler Tarihi*, s. 195.

¹¹⁴age., s. 195.

¹¹⁵age., s. 196.

kitapta toplamıştır. Önceki kutsal kitaplarında geçmeyen ölüm ötesi hayat, dirilme ve yargılanma gibi konulardan bahseder. Kitap 12 baptan oluşur.10 ve 11-Ezra ve Nehemya: Bu kitaplar Yahudilerin Babil sürgününden dönüşlerini ve mabedin tamirini anlatır. Ezra 10 bap, Nehemya 12 bapır.11 ve 13-Tarihler:Dünya'nın kuruluşundan Babil sürgününe kadar geçentüm olayların özetidir.BirinciTarihler 29,İkinci Tarihler 36 baptan oluşur.¹¹⁶

Müslümanlarca Dört büyük kitaptan birikabul edildiği için, Kitab-ı Mukaddes'teki“Mezmurlar” adı altında geçen Zeburhakkında biraz daha açıklama yapmayı gerekli görüyoruz.

Zebur; Arapça kitap, İbranice mektup anlamlarına gelen bir kelimedir. İslam'da Hz. Davud'a indirilen kutsal kitabın adıdır. İbranice “Sefer Tehilim” diye adlandırılmaktadır. Batı'da Zebur'un kitap olarak tek bir adı yoktur; Yetmişler tercümesinde çeşitli baplar “Mezmur” diye adlandırıldığından tamamına Mezmurlardanmesi âdet hâline gelmiştir. Mezmurların ancak bir kısmı Hz. Davud'a nispet edilmektedir¹¹⁷

Mezmurlar'da Tevrat'ta olduğu gibi, Yahudi dininin kurallarıyla, ibadet şartlarıyla, kurumlarla ve onların yönetimiyle ilgili emirler yoktur. Sadece, insanlara iyiliği, doğruluğu, fazileti ahlaki meziyetleri tavsiye eden telkinler vardır. Yahudi ve Hristiyanların ibadetlerinde ve günlük hayatlarında Mezmurlar'ın önemli bir yeri vardır. Şeytana uyma tehlikesi karşısında, buhranlı anlarda, cesaretin kırıldığı anlarda, canın sıkıldığı, yalnızlık, endişe, hastalık ve ağrı zamanlarında belirli Mezmurlar okunur.¹¹⁸

Yahudiler, sinagoglarda yaptıkları evlenme törenlerinde, Şabat gününde, evlerde, İbadethanelerde, dini ayinlerde ve ölü gömme törenlerinde Mezmurları okurlar. Mezmurlar'ın belirli bir melodi ile söylenmesi gelenektir. İbadet sırasında, ibadet yönünü Kudüs'e belirlemek için, duvara üzerinde Mezmurlar yazılı levhalar asılır. Bu levhalara “Misrah Levhası” denilir.¹¹⁹

Geleneğe göre Mezmurlar'ın atfedildiği Davud (MÖ 1013-973) Yahudiler nazarında önemli bir yere sahiptir. Bunun sebebi ise, onun Kudüs'ü alması, büyük bir

¹¹⁶age., s. 196.

¹¹⁷age., s. 198.

¹¹⁸age., s. 198.

¹¹⁹age., s. 198.

saray yaptırması, mabedin inşasını düşünmesi ve kudretli bir hükümdarlık kurup Yahudilerin en parlak devrini başlatmasından kaynaklanır. Yahudilere göre kral Davud (Hz. Davud) Saul'den sonra İbranilerin ikinci kralıdır. Kırk yıl krallık yapmıştır.¹²⁰

Davud'un hayatıyla ilgili bilgiler, Yahudi kutsal kitabının I. ve II. Samuel, I. Krallar ve I.Tarihler, başlığını taşıyan bölümlerinde yer alır. Bu kitaplarda Davud'un Yahudiler üzerindeki etki ve nüfuzu, devlet adamlığı ve kumandanlığı övülmekle beraber, karakterinin iyi ve kötü yönleri de yer alır. Davud, Bedlehem'li bir Yahudi ailesinden gelen, çobanlık yapan, güzel sesli, şair, savaşçı bir kimsedir. Kral Saul'un bir savaşta öldürülmesi üzerine, otuz yaşında iken Hebron'da mesh edilerek (yağlanarak) kral olmuştur. Daha sonra da bütün İsrail'in kralı seçilmiştir. Davud, Kudüs'ü alarak İsrail'in başkenti yapmış, mabedi inşa etmeyi düşünmüşse de bu oğlu kral Süleyman'a (Hz. Süleyman) nasip olmuştur.¹²¹

Yahudi külliyatına göre Davud; güçlü bir kumandan, meshedilmiş bir kral,hanedan kurmuş ve Yahudileri geniş topraklara hâkim kılmış bir kimse olmakla beraber, aynı zamanda emrindeki bir savaşçının karısını beğenip ona sahip olan, adamı da savaşta ön safa sürdürüp hile ile ölümüne sebebiyet veren bir kraldır.¹²²

Ahd-i Atik'in verdiği bilgilerin gerçeğe uygun olup olmadığını tespit etmek amacı ile Batı Dünyası'nda 16. asırdan itibaren tenkit faaliyetlerine başlanmıştır. Neticede Tevrat'ın belirli bir dönemde tek kişi tarafından değil, farklı dönemlerde çeşitli yazarlar tarafından kaleme alındığı, düzeltme, değiştirme ve ilaveler yapıldığı, bu haliyle derleme bir kitap olduğu, Yahudi geleneklerinin Hz. Musa'ya nispet edilmiş olmasının tarihi ve ilmi verilerle mümkün olmadığı görülmüştür.¹²³

Sonuç olarak Kitab-ı Mukaddes tek bir kitap olmadığı gibiüçbüyük peygambere indirilmiş kitaplardan da ibaret değildir. Biraz incelendiğinde Kitab-ı Mukaddes'in İsrail oğullarının uzun tarihi boyunca oluşmuş, 66 kitaplık bir koleksiyon olduğu anlaşılmaktadır.

3.2. Kur'an-ı Kerim

¹²⁰ age., s. 199.

¹²¹ age., s. 199.

¹²² Kitâb-ı Mukaddes, *Samuel*, Kitâb-ı Mukaddes Şirketi, İstanbul 1993, 11/ 1-27.

¹²³ Harman, "Ahd-i Atik", *TDV İslam Ansiklopedisi*, I, Divantaş Yayıncılık, İstanbul 1988, s. 494- 501.

“Kur’an” sözlükte okumak, okunan şey ve toplamak anlamında bir mastardır. Terim olarak Hz. Muhammed (s. a.v.)’e indirilen ve ilahi kitapların sonuncusu olan kitabın adıdır.¹²⁴

Kur’an-ı Kerim’in özet alarak verdiğimiz bu tanımı dışında çokçeşitli tanımlar da yapılmıştır. Onlardan birkaçı şöyledir:

Sâbûnî’ye göre: “Cebrail (a.s.) vasıtasıyla peygamberlerin sonuncusuna indirilen, mushaflarda yazılı olan, bizlere tevatürle nakledilen, tilavetiyle ibadet olunan ve Fatiha ile başlayıp Nâs ile sona eren Allah’ın mûciz kelimadır.”¹²⁵

Kelam âlimleri Kur’an’ı, “Fâtiha’nın başından Nâs’ın sonuna kadar hükmi kelimelere taalluk eden kadim sıfattır” şeklinde tanımlamışlardır.¹²⁶

Bir diğer tarife göre Kur’an “Hz. Muhammed’e indirilmiş, tilavetiyle ibadet olunan Allah’ın kelimadır.”¹²⁷

Ancak, Kur’an’ın tanımı hususunda bakmamız gereken en önemli kaynak yine Kur’an’ın kendisidir. Buna göre Kur’an; Allah tarafından¹²⁸ Cebrail vasıtasıyla,¹²⁹ Hz. Peygamber’e¹³⁰ Arapça olarak indirilen,¹³¹ insanların bir benzerini getirmekten aciz olduğu,¹³² aslı Levh-i Mahfuz’da mevcut olan,¹³³ kendisinde şüpheyi yer olmayan, Allah’a karşı gelmekten sakınanlar için yol gösterici¹³⁴ bir kitaptır.¹³⁵

Kur’an-ı Kerim diğer kitaplardan farklı olarak peyderpey inmiş bir kitaptır. Bunun bazı sebepleri vardır. Bunlar; Kur’an’ın ezberlenmesini kolaylaştırmak, manasını kavratmak, muhatapların sorularına cevap vermek, hükümlerin kolayca hayata geçirilmesini sağlamak ve Hz. Peygamberin kalbini pekiştirmek şeklinde özetlenebilir.¹³⁶ Bu bazen bir sebebe binaen bazen de belirli bir sebep olmadan gerçekleşmiştir. Vahiy süreci yaklaşık yirmi üç yıl sürmüştür. İlk inen ayetler Alak suresinin “Yaratan Rabbinin adıyla oku” diye başlayan ilk beş ayetidir.

¹²⁴ Abdurrahman Çetin, *Kur’an Okuma Esasları*, 16. Baskı, Emin yayınları, Bursa 2013, s.17.

¹²⁵ Muhammed Ali es-Sâbûnî, *et-Tibyân fî Ulûmi’l-Kur’an*, Dar’u İhsan, Tahran 2003, s.12.

¹²⁶ Ez-Zerkânî, Muhammed Abdülazîm. *Menâhilü’l-İrfân fî Ulûmi’l-Kur’an*, Dâru’l-Kütüb el-İlmiyye, Beyrut 2010, C. I, s. 16.

¹²⁷ Menna’ el-Kattân, *Mebâhis fî Ulûmi’l-Kur’an*, Mektebetü vehbe, Kahire 1995, s.21.

¹²⁸ İsrâ 17/ 106.

¹²⁹ Tekvîr 81/ 19.

¹³⁰ Nisâ 4/ 105.

¹³¹ Yûsuf 12/ 2.

¹³² Yûnus 10 /38.

¹³³ Enfâl 8/ 75.

¹³⁴ Bakara 2/ 2.

¹³⁵ Mâide 5/48.

¹³⁶ Abdurrahman Çetin, *age.*, s. 67- 68.

Hız. Peygamber bilindiği gibi ümmi idi. Bu yüzden en başından beri bazı sahabelerini vahiy kâtibi olarak görevlendirmiş olduğu bilinmektedir.¹³⁷

Peygamberimiz kendisine vahyolunan ayetleri o an ezberine alır derhal vahiy katiplerine yazdırır ve sahabe de onları ezberlerdi. Peygamberin sağlığında vahiy süreci devam ettiğinden kitap hâline getirmesöz konusu olmamıştı. Ancak vefatından sonra Hz. Ebu Bekir döneminde kitap hâline getirilebilmiştir. Bu iş için Zeyd B. Sabit görevlendirilmiş, Mushaf-ı Şerife alınacak ayetlerde de üç şart aranmıştı. Ezberlenmiş olma, Hz. Peygamber'in huzurunda yazılmış olma ve bunu iki şahitle ispatlama.¹³⁸

“Kur'an 6200'den fazla ayetten oluşur. Ayetler bir ya da birkaç cümleden veya kelimeden oluşan, başından sonundan ayrılmış bölümlere denir. Kur'an'da 114 sure vardır. Sureler ayetlerden oluşan bölümlerdir. En uzun sure Bakara suresi, en kısa sure Kevser, Nasr ve Asr sureleridir. Kur'an 30 cüzden oluşur ve her cüz 20 sayfadan meydana gelir.”¹³⁹

Kur'an'ın yazıya geçirilmiş ve kitap hâline getirilmiş şekline “Mushaf” adı verilir. Kur'an'ın, “Kur'an” lafzı dışında başka isim ve sıfatları da vardır. Bazıları şunlardır: Kelâmullâh, Ahsenü'l Hadis, Mübarek, Furkan, Hablüllah, Hikmet, İlim, Kerim, Kitab, Mübin, Nûr, Rahmet, Sırat-ı Müstakîm, Şifâ ve Zikr.¹⁴⁰

Kur'an bugün yeryüzünde en çok okunan ve ezberlenen kitaptır. Aradan geçen on dört asra rağmen hiçbir zaman gündemden düşmemektedir. Kutsal kitaplar içinde orijinal diliyle günümüze intikal etmiş tek kitaptır. İndiği dil olan Arapça ile okunmakta sonra diğer dillere tercümeleri yapılmaktadır. Bu diğer kutsal kitapların sahip olmadığı bir özelliktir. Belli bir kavme değil tüm insanlığa gönderilmiş bir kitaptır. Diğer kitapların aksinetopluca indirilmemiş yirmi üç yıllık bir zaman zarfında parça parça indirilmiştir. Önceki kitapların korunması alimlere bırakılmışken Kur'an'ın korunmasını bizzat Allah(c.c.) üzerine almıştır. Kur'an-ı Kerim in bir özelliğide ondan sonra başka bir kitabın gelmeyecek olmasıdır.

¹³⁷age., s. 71.

¹³⁸age., s. 18.

¹³⁹age., s. 20.

¹⁴⁰age., s. 17.

BÖLÜM 2: KUR'AN-I KERİM VE KİTAB-I MUKADDES'TE MÜŞTEREK GEÇMEYEN (AYRI GEÇEN) KEVNİ AYETLER

2.1. KUR'AN'DAYER ALIP KİTABI MUKADDES'TE YER ALMAYAN AYETLER

2.1.1.ASTRONOMİYLE İLGİLİ AYETLER

2.1.1.1.Karadelikler

İslamiyet'ten önce Arap edebiyatında kullanılan edebî sanatlardan biri de yeminlerdir. Kur'an, Arapça indiği için bu geleneği devam ettirerek kendisine yemin edilen şeyin önemine işaret etmek, okuyanların ve dinleyenlerin nazar-ı dikkatini celbetmek, ifadeyi güçlendirmek ve desteklemek için bu sanatı kullanmıştır.¹⁴¹

فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ¹⁴²

“Hayır, yıldızların düştükleri yere (mevkilerine) yemin ederim. Eğer bilerseniz, gerçekten bu büyük bir yemindir.”¹⁴³

Yıldızların yerlerinden ifadesinde kastın ne olduğu hususu müfessirler arasında ihtilaflı bir konudur. İbn-i Abbas'a göre yıldızların yerlerinden kasıt Kur'an'ın belirmesi ve indirilmesidir. Çünkü Kur'an bütün olarak Levh-i Mahfûz'dan Dünya semasındaki yazıcı meleklerinin yanına indirilmiştir. Bu melekler de yirmi gecede Cebrail'e bunu iletmişlerdir. Cebrâîl de yirmi senede bunu Hz. Peygambere indirmiştir. Bir diğer görüşe göre bununla kasdedilen mânâ ise kıyamet gününde onların dağılmasıdır.¹⁴⁴

Suyuti'nin Katâde'ye isnat ettiği görüşe göre ise “مَوَاقِعِ النُّجُومِ” yıldızların batıp kaybolduğu yer anlamına gelmektedir.¹⁴⁵

Yukarıda ayeti astronomi alanında yaşanan gelişmelerin ışığında incelediğimizde son görüşün bilimsel verilere en yakın görüş olduğu anlaşılmaktadır.

Bu ayette daha önce hiçbir yemin ayetinde kullanılmayan bir üslup kullanılmış, bunun büyük bir yemin olduğu bildirilmiş ve yıldızların düştükleri yerlere yemin

¹⁴¹ Kırca, “Aksâmu'l- Kur'an”, TDV. İslam Ansiklopedisi, II, TDV Yayınları, İstanbul 1989, s. 290- 291.

¹⁴² Vakıa 56/75-76.

¹⁴³ age.

¹⁴⁴ Ebû'l-Fidâ' İmâdüddîn İsmâîl b. Şihâbiddîn Ömer b. Kesîr b. Dav' b. Kesîr el-Kaysî el-Kureşî el-Busrâvî ed-Dımaşkî eş-Şâfî (ö. 774/1373), Tefsîrû'l-Şur'ânî 'l-'azîm, C.29, Dâru'l-Fikr, Beyrut 1981, s.189.

¹⁴⁵ Suyuti, Dürrü'l-Mensur fî Tefsiri'l- Me'sûr, Dâru'l- Fikr, Beyrut 2019, C. XIV, s.218.

edilmiştir. Bu da hadisenin büyüklüğünü gösteren önemli bir işaret olarak karşımıza çıkmaktadır. “Ancak yüzyılımızda varlığı ispatlanabilmiş astronomik sırlardan biri de kara deliklerdir. Her ne kadar teorik olarak karadeliklerden bahsedenler olsa da bu konu 1960’lı yıllara kadar netlik kazanmamıştır.”¹⁴⁶

“Enerjilerini tüketen yıldızlar hızla kendi içine çöker her şeyi içine çeken müthiş bir çekim gücü oluşturur. O kadar ki yakınından geçen ışık dahi karadelikten kurtulamaz. Kara deliğe yaklaşan yıldızlar yüksek çekim gücü sebebiyle önce parçalanır, sonrada yıldızdan atılan gazlar ve artan parçalar kara deliğe düşerler.”¹⁴⁷

Bu ayetlerin 1400 sene önce indiğini göz önünde bulundurulduğunda hadise başka bir anlam kazanmaktadır. Kur’an’ın kevnî ayetleri adeta bugünün insanına yazılmış hususi bir mektup gibi gözüküyor. Zira ancak bugünün insanının anlayabileceği misaller verilerek Allah’ın, bütün alemlerin Rabbi olduğu anlatılmakta ve kudreti gözler önüne serilmektedir.

2.1.1.2.Gökyüzündeki Kırmızı Gül

Zaman Kur’an’ı eskitemediği gibi gençleştirmektedir de. Zaman ve bilimsel gelişmeler el ele vermiş, Kur’an ayetlerini tefsir etmektedir.

فَإِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ¹⁴⁸

“Gök yarılp da kızarmış yağ renginde gül gibi olduğu zaman”¹⁴⁹

İbn Manzur’a göre “نَادِلَا”kızarmış yağ anlamına gelmektedir.¹⁵⁰ Atâ’da: “فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ” ifadelerini açıklarken; “Gökyüzünün rengi, sarıya yakın gül yağı renginde olduğu zaman” diye açıklamıştır.¹⁵¹

Kıyametten bahseden bu ayete bakan bir insan yüz sene öncesine kadar okuyanların tam olarak kavrayamadığı bir kıyamet sahnesini çok net bir şekilde kavraması mümkün olmuştur. Çünkü uzayda her an pek çok galaksinin doğumu gerçekleşirken nicelerinin de kıyameti kopmaktadır. Buna göre dev teleskoplarla uzaya bakıldığında insanlığı bekleyen geleceğin benzeri manzaralar görülebilir. Hubble

¹⁴⁶ Kur’an Araştırmaları Gurubu, *age.*, s.49.

¹⁴⁷ Stephan Hawking, *Zamanın kısa tarihi*, Selma Ögünç (trc.), 1. Baskı, Doğan Kitapçılık (A.Ş.), İstanbul 2006, s. 33.

¹⁴⁸ Rahman 55/ 37.

¹⁴⁹ *age.*

¹⁵⁰ İbn Manzur, *age.*, s. 162.

¹⁵¹ Suyuti, *age.*, C. VII, s. 703.

teleskobuyla yapılan gözlemlerde ayette tarif edilen görüntülere oldukça benzeyen görüntüler elde edilmesi oldukça şaşırtıcı olmuştur.¹⁵²

Bütün bunların asırlarca önce insanlar tarafından biliniyor olması mümkün değilken, Kur'an'da bu kadar güzel tasvirlerle anlatılması karşısında insanın hayret etmemesi mümkün gözükmemektedir.

2.1.1.3. Sürekli Genişleyen Evren

Kur'an-ı Kerim deki “Göğü (Evreni) kudretimizle biz kurduk ve şüphesiz biz genişleticiyiz “¹⁵³ ayeti hakkında müfessirler kendi döneminin astronomi bilgileri ölçüsünde tefsirler yapmışlar genişlemenin ne anlama geldiğini izaha çalışmışlardır.

Evrenin genişlemesi konusu çağdaş ilimlerin en önemli keşfi sayılacak niteliktedir. Bu soru artık cevabını bulmuş evrenin genişlediği bilimsel olarak tamamen ispatlanmıştır. İhtilaf ise hangi modelle genişlediği konusundadır.¹⁵⁴

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ¹⁵⁵

“Göğü (Evreni) kudretimizle biz kurduk ve şüphesiz biz genişleticiyiz.”¹⁵⁶

Yüz yıl öncesine kadar evrenin genişlemekte olduğu galaksilerin birbirinden hızla uzaklaştığı bilinmiyordu. Durum böyle olunca ayetin kelime anlamı her ne kadar çok açık olsa da tefsir alimleri bu genişlemeyi o zamanki astronomi bilgilerine göre ilk anlamının dışında anlamlar vererek yorumlamaya çalışmışlardır.

Bilimsel tefsirin öncülerinden olan Fahreddin Râzî de Tefsiri Kebirinde bu ayete üç farklı anlam vermiştir. Birincisi:Dünya seması olan atmosferin genişletildiği anlamı. İkincisi: Göğü kudretiyle yaratan Allah'ın güç yetirici olduğu anlamı. Üçüncü:mahlukatın rızkını genişletici anlamı.¹⁵⁷

Oysa gerçekte ayet, evrenin genişlemekte olduğuna ve genişleyeceğine işaret etmektedir.¹⁵⁸ Ayetin ifade tarzı iki manayı anlamaya da uygun gözükmektedir.¹⁵⁹

Bu ayetin indiği zamanlarda tüm Dünya, kâinatın sabit ve değişmez olduğuna inanıyordu. Bu inanç 20. yüzyılın ortalarında bilim adamları evrenin genişlediğini

¹⁵²Kaynak: <https://jonrista.com/2014/03/13/the-rosette-nebula/> (Erişim: 7.03.2022/ 14:00)

¹⁵³Zariyat 51/47.

¹⁵⁴İsmail Karaçam, *Sonsuz Mûcize Kur'an*, 2.Baskı, Çağ Yayınları, İstanbul 1990, s. 247.

¹⁵⁵Zariyat 51/47.

¹⁵⁶Age.

¹⁵⁷Fahreddin Râzî, *Mefatihü'l-Gayb*, C. 28, s. 226.

¹⁵⁸Tabbara, Abdul Fettah, *Ruhü'd-Dini'l-İslami*, 28.baskı, Darü'l-İlm li'l-Melayin, Beyrut 1993, s. 52-53.

¹⁵⁹Kırca, Kur'an-ı Kerim ve Modern İlimler, s.114.

ispatlayana kadar iki bin yıl aynı şekilde devam etti.¹⁶⁰ Kur'an-ı Kerim in ilk muhataplarının hayatında bir şey ifade etmeyecek bu bilginin Kur'an'da yer bulması üzerinde durulması gereken bir husustur.

“Fizik konusunda Dünya’nın en önde gelen alimlerinden biri olan Edwin Hubble, son derece gelişmiş dev teleskopu ile yaptığı gözlemler neticesinde nebülözlerin galaksimizden uzaklaştığını fark ederek evrenin genişlediğini gözlemsel olarak bulmuştur.”¹⁶¹ “Bunu keşfinde “Dopler” etkisi denen metodu kullanmıştır. Yani bu etkiye göre uzaklaşan cisimler kırmızıya yakınlaşan cisimler de maviye kayıyordu. Ancak bunu iddialı biçimde ilk savunan Belçikalı astronomi bilgini Georges Lemaitre olmuştur.”¹⁶²

Bilim devrimini yapan, pek çok buluşun sahibi Newton ve Albert Einstein gibi dâhiler bile sonsuz büyüklükte sabit bir evren öngörürken, Kur'an'ın evrenin genişlemekte olduğunu haber vermesi şüphesiz ancak evreni yaratan Allah'ın bildirmesiyle mümkün olabilecek bir şeydir. Buna itiraz edilmesi durumunda bundan daha mantıklı bir cevap bulabilmek pek mümkün gibi gözükmemektedir.

2.1.1.4. Göklerin ve Yerin Bitişik Olması

Tarih boyunca evrenin nasıl var olduğu hep tartışılmış ve bu konu felsefenin de en temel konularından biri olmuştur. Teleskopun icadına kadar insanlık evreni çıplak gözle incelemekten öte bir şey yapamamıştır. Oysa Kur'an evrenin hem genişlediğini hem de bitişikken ayrıldığını haber veriyordu. Kur'an'dan önce bu fikirleri bu açıklıkta söyleyen hiç olmamıştı.

Mesela eski Yunan'da evren yaratılmamış hep var olagelmıştır. Newton'a göre ise evren çekim gücünün tesirinde sonsuz büyüklükte sabit bir evrendi. Eğer sonlu olsaydı birbirini çekecek ve bir bileşene dönüşecekti. Oysa gözlemler bunu doğrulamıyordu. Einstein, Newton'un durağan evren modeline inancı tamdı. Fakat onun teorisindeki açığın da farkındaydı. Onun teorisindeki açığı düzeltmek için “kozmetik itme” diye bir teori ileri sürse de ileride bundan dolayı çok pişman olacak ve durağan evren modelinden vazgeçecekti.¹⁶³

¹⁶⁰ Zağlul En-Neccar, *Tefsiru'l-Ayati'l- Kevniyye*, 1. Baskı, Mektebu't-Şuruki'd- Devliyye, Kahire 2008, C. III, s. 416.

¹⁶¹ Kırca, Kur'an ve Fen Bilimleri, s.156.

¹⁶² Kur'an Araştırmaları Grubu, *age.*, s.28.

¹⁶³ Stephan Hawking, *age.*, s. 50.

Bilimin en yeni keşiflerinden biride büyük patlamayla evrenin 13,7 milyar yıl önce birdenbire ortaya çıkmasıdır.1922 yılında bir Rus meteorolog ve matematikçisi olan Aleksander Friedman, Einstein’ın izafiyet teorisiyle ortaya koyduğu denklemi kullanarak evrenin genişlemesi gerektiğini ortaya koydu.¹⁶⁴ Buna göre evren genişlemeden önce aşırı yoğun ve sıcak bir durumda bulunuyordu. Belki fındık kadar bir şeydi ve bütün alem tek bir parça hâlinde bulunuyordu.“Big Bang” denen bir patlamayla birbirinden ayrılarak bugünkü halini aldı.¹⁶⁵ Konuyla ilgili Kur’an ayetlerinden biri şu şekildedir:

أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَفَقْنَاهُمَا^ط وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ^ط
أَفَلَا يُؤْمِنُونَ¹⁶⁶

“İnkâr edenler, göklerle yer bitişik bir hâlde iken bizim, onları birbirinden kopardığımızı ve her canlı şeyi sudan yarattığımızı görüp düşünmediler mi? Yine de inanmazlar mı?”¹⁶⁷

Fahreddin Râzî ayette geçen kavramlarla ilgili olarak, “ratk” kelimesinin lügatta “tıkamak, tutmak, bendlemek” anlamına geldiğini, “fetc” kelimesinin ise “bitişik, yapışık iki şeyin arasını yarıp ayırmak” demek olduğunu ifade etmektedir. Ayetin manasıyla alakalı olaraktaAllah yeryüzüyle gökyüzünü, meleklerin yararına olduğu için bitişik yarattığını,sonra da yeryüzüne yerleştireceği kullarının menfaati bu şekilde yapmayı gerektirdiği için gökleri ve yeri birbirinden yarıp ayırmıştır¹⁶⁸

Beyzâvî ise başlangıçta göklerin yer ile bitişik olmasını onların bir bütün hâlinde ve tek bir hakikat olması olarak açıklamaktadır. Sonrasında ise gökler ile yerin arasında mesafe meydana gelmiştir ya da sema çeşitli hareketlerle bölümlere ve tabakalara ayrılmıştır.¹⁶⁹

Ayette akıl sahiplerini oldukça şaşırtacak bir değil, iki önemli bilgi verilmektedir. Önce yerlerle göklerin yaratılışın ilk aşamalarında bir arada olduğuhaber

¹⁶⁴<https://www.canertaslam.com/wp-content/uploads/2019/09/big-bang-tanri.pdf> (E. T.: 09.03.2022)

¹⁶⁵<https://feyyaz.tv/wp-content/kitap/02-Kuranin-Bilimsel-Mucizeleri.pdf>(E.T.: 16.03.2022)

¹⁶⁶Enbiya 21/30.

¹⁶⁷age.

¹⁶⁸Fahreddin Râzî, *Mefatihü'l-Gayb*, Daru'l-Fikr, Beyrut 1981, C. XII,s. 162.

¹⁶⁹Nâsirüddîn Ebû Said (Ebû Muhammed) Abdullâh b. Ömer b. Muhammed el-Beyzâvî (ö. 685/1286), *Envârü't-tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl*, Dâru'r-Reşid, Beyrut 2000, C. 2, s. 417; Ayrıntılı bilgi için: Bayram, “Kâdî Beyzâvî’nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)”, s. 391.

verilirken sonra da her canlının sudan yaratıldığı bildirilmektedir. Halbuki bu iki hakikate ulaşmak insanlığın binlerce yılını almıştır.

2.1.1.5. Evrenin Gaz Aşaması

Evrenin yaratılışı insanlık için en büyük gizemlerden biridir. Ayrıca bütün felsefi ekollerin de başlıca tartışma konusudur. Henüz ortada ne insan ne de herhangi bir canlı yok. Bu sebeple ilk yaratma nasıl başladı, ilk madde ne idi, hangi aşamalardan geçti ve kim yarattı gibi cevapsız bir sürü soru var. O günlerintek şahidi ise kâinatın yaratıcısı olan Allah. Durum böyle olunca da tarih boyunca insanlar bu soruların cevabını dini kaynaklardan öğrenme yoluna gitmişlerdir. Fakat artık bazı şeyler değişmeye başladığını söyleyebiliriz. Teknolojik gelişmeler gözlem ve araştırma yapmayı kolaylaştırdı. Özellikle teleskoplar ve elektron mikroskopları bilimsel araştırmalarda çığır açtı.¹⁷⁰ Böylece bilim, evrenle ilgili kadim sorulara ışık tutmaya başladı.

Ortaya çıkan sonuçlar ise oldukça şaşırtıcı oldu. Elbette Kur'an bir bilim kitabı değildir. O yüzden çok ayrıntıya girmez. Fakat kısacık ifadelerinde yüzlerce cilt kitabı dolduracak hakikatler gizlidir. Bunlardan biri de göklerin ve yerin yaratılmaya başlamadan önce gaz hâlinde bir ve beraber oldukları gerçeğidir.

Kur'an'da konu şu şekilde yer alır;

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ¹⁷¹

“Sonra duman hâlinde olan göğe yöneldi, ona ve yerküreye: İsteyerek veya istemeyerek, gelin! Dedi. İkisi de «İsteyerek geldik» dediler.”¹⁷²

İbn-i Manzur'a göre duman anlamına gelen “Duhan” la ilgili çok çeşitli yorumlar yapılmıştır.¹⁷³ Fakat ayette geçen “duhan” kelimesi hiçbir asırda bugünkü kadar doğru anlaşılamamıştır, dersek mübalağa etmiş olmayız. Fahreddin-i Râzî'nin bu konudaki açıklamaları şu şekildedir: “Gökleri ve yeri yaratmadan önce, Allah Teâlâ'nın arşı suyun üzerinde idi. Derken o suda, bir hararet meydana getirdi. Bunun peşinden, o sudan bir köpük ve bir buhar yükseliverdi. Köpük su yüzünde kaldı. Allah onda kuruluğu, kuruluştan da yeri meydana getirdi. Duman ise, kabarak yükseldi; derken, Allah Teâlâ bundan da gökleri yarattı.”¹⁷⁴

¹⁷⁰ [https://sarkac.org/2018/12/bilimsel-kesifler-zorlasiyor-mu/\(E.T.:08.07.2022\)](https://sarkac.org/2018/12/bilimsel-kesifler-zorlasiyor-mu/(E.T.:08.07.2022))

¹⁷¹ Fussilet 41/11.

¹⁷² age.

¹⁷³ İbn Manzur, age., C.13, s. 149.

¹⁷⁴ Fahreddin Râzî, age., C.27, s. 105.

Râzî'nin bu açıklamalarıyla gökteki yıldızların ve tüm cisimlerin yaratılışını değil Dünya atmosferini kastettiği anlaşılmaktadır. Bu anlayışın, Rahman suresindeki, “Allah göğü yükseltti ve ona bir denge koydu”¹⁷⁵ ayetine de uygun olduğu görülmektedir. Fakat evren hakkında elde edilen yeni bulgular Kur'an-ı Kerim'e olan ilgiyi ve de hayreti artıracak cinstendir.

“Bulutsular çoğunlukla hidrojen ve helyumdan meydana gelirler. Bulutsuların içerisindeki gazlar ve tozlar seyrek biçimdedir. Fakat kütle çekimi ağır ağır toz ve gaz partiküllerini çekmeye başlar ve bu partiküller birleşip hacmi büyüdükçe kütle çekimleri artar. Daha sonra bu birleşen parçalar o kadar büyür ki kendi kütle çekimi altında göçer ve bu göçme bulutun merkezindeki materyalin sıcaklığının artmasına yol açar. Bu sıcak merkez ise bir yıldızın başlangıç safhasıdır.”¹⁷⁶

Evrenin bir zamanlar gaz aşamasından geçmiş olması, günümüzün modern teleskoplarıyla ancak keşfedebildiğimiz bir gerçektir. Hâlâ da evrenin yıldızlar arasındaki boşluklarında “nebula” adı verilen kozmik toz, hidrojen, helyum ve diğer iyonize gazlardan oluşan bulutsular gözlemlenmektedir.¹⁷⁷

Bu ayetler Mekkî ayetlerdendir. O dönem İslam'ın zayıf olduğu ve Müslümanların göze batmamaya çalıştığı bir dönemdir. Yani İslam'ı yaymak için verilen çetin bir mücadele içinde evreni düşünebilecek ne psiko-sosyal ortam ne de Hubble teleskobu gibi teleskoplar vardır.

Bu da akıllara Kitab-ı Mukaddesteki bir ayeti getirmektedir: “Onlar için kardeşleri arasından, senin gibi bir peygamber çıkaracağım ve sözlerimi onun ağzına koyacağım.”¹⁷⁸ Kur'an'daki bir ayette ise Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: “O, kişisel arzularına göre de konuşmamaktadır. (Size okuduğu), kendisine indirilmiş vahiyden başka bir şey değildir.”¹⁷⁹

Peygamber efendimizin yaşadığı şartlar göz önünde bulundurulduğunda Dünya ve gökteki cisimlerin nasıl yaratıldığı konusu kimsenin ilgisini çekecek gibi gözükmemektedir. Evrenin bir zamanlar dumanhâlinde olduğunu söylemek o gün için anlamlı gözükme bile bugünün Dünyası için oldukça ilgi çekicidir.

¹⁷⁵ Rahman 55/ 7.

¹⁷⁶ <https://tua.gov.tr/tr/blog/evren/bulutsu-nebula-nedir> (E.T.: 23.01.2022)

¹⁷⁷ <https://maddeveevren.tumblr.com/page/7> (E.T.:08.07.2022)

¹⁷⁸ Tesniye, 18/18.

¹⁷⁹ (وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ) Necm, 53/3- 4.

2.1.1.6. Evrendeki Mükemmel Yörüngeler

Yörüngeler yıldız ve gezegen gibi gök cisimlerinin uzayda hareketi süresince takip ettikleri yollardır.”¹⁸⁰Kur’an-ı Kerim dekonuya işaret edilmekte çeşitli ayetlerde gök cisimlerinin Allah’ın tayin ettiği bir rota üzerinde hareket hâlinde oldukları haber verilmektedir. Zâriyat suresinde de bunun bir örneğini görmekteyiz.

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُلِ¹⁸¹

“İçinde yörüngeleri olan göğe andolsun ki.”¹⁸²

Fahreddin Râzî tefsirinde “الْحُبُلِ” kelimesinin anlamının yıldızların takip ettiği yörüngeler olduğunu ifade etmiştir.Kurtubî de kitabındakelime hakkındaki çeşitli görüşleri zikrettikten sonra kum ve benzeri şeylerdeki yollar anlamına geldiğinelirtmiştir.¹⁸³

Uzay çalışmaları göstermiştir ki gökyüzü sayısız gökcisimleriyle ve onların yol aldığı sayıszyörüngelerle doludur. Her şey hareket hâlinde belli bir hedefe doğru akıp gitmektedir. Nitekim Ay kendi etrafında ve Dünya’nın etrafında dönerken Güneş hem kendi etrafında hem Samanyolunda hareket etmektedir. Güneş kendi etrafında dönüşünü 25 günde tamamlarken, Samanyolundaki dönüşünü 250 milyon yılda tamamladığı hesap edilmektedir.¹⁸⁴

“Geceyi, gündüzü, Güneş’i ve Ay’ı yaratan O’dur. Her biri bir yörüngede yüzüp giderler.”¹⁸⁵

Bu ayette de gene her birinin yörüngelerinin farklı farklı olduğu bildirilirken ince bir üslupla ışın içine Dünya da dahil edilmiştir. Zira her biri (küllün) derken tesniye değil cemikalıbı kullanılmıştır. Güneş ve Ay açıkça zikredilmiş ama Dünya açıkça zikredilmemiştir. Kastedilen üçüncü cismin Dünya olduğunu“geceyi, gündüzü.” yaratan ifadesinden anlıyoruz. Yani buna göre Dünya sabit değil hareket hâlinde diğerleri gibi kendi yörüngesinde dönmektedir. Bu fikir 16. Yüzyılda bilimsel

¹⁸⁰[https://sozluk.gov.tr/\(E.T.: 26.02.2022\)](https://sozluk.gov.tr/(E.T.: 26.02.2022))

¹⁸¹ Zâriyat 51/ 7.

¹⁸² age.

¹⁸³ Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Ebî Bekr b. Ferh el-Kurtubî (ö. 671/1273), *El- Câmi’ li Ahkami’l Kur’an*, I-24, Müessesetü’r- Risale, C. 19, s. 473.

¹⁸⁴ Celal Yeniçeri, *Uzay ve varlık ayetleri tefsiri*, Kampanya Kitapları, İstanbul 2017, s.199.

¹⁸⁵ (وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ) Enbiya 21/33.

gözlemler neticesinde ortaya atıldığında HristiyanDünyasındayer yerinden oynamıştır.¹⁸⁶

Kur'an'ın nazil olduğu dönemde “Batlamyus (MS 80-160) nazariyesi” hâkimdi. Bu teoriye göre Güneş ve Ay'ı hareket ettiren bizzat felekti, yani yörünge idi.Oysakiayet-i kerimede bu gök cisimlerinin, felek üzerinde devirlerine devam ettikleri vurgulanmakla Batlamyus teorisine en büyük darbeyi vurmuştur.¹⁸⁷

Kopernik, teleskopuyla yaptığı gözlemlerle ispatlayana kadar tüm Dünya insanları gibiMüslümanların çoğunluğu da Dünya'nın hareketsiz olduğunu veGüneş'in onun etrafında döndüğünü zannediyordu. Kur'an'ınDünya'yı ismen belirtmeyip işaret etmekle yetinirkenGüneş ve Ay'ı açıkça belirtmesi ilginçtir. Bunun sebebi insanların o gün için kavrayamayacağı bir astronomik bir hadisesebebiyle inkâra ya da şüpheye düşmemeleri olsa gerektir. Diğer taraftan ileride gelecek ümmetlere de açık bir mucize anlamı taşıdığı görülmektedir.

2.1.1.7. Demirin Gökten İndirilmesi

Bir sureye isim olacak kadar önem verilen demire Kur'an-ı Kerim de özel yer ayrılması boşuna değildir. Bu ayetin tefsirinde, Seyyid Kutub, "*Bugünkü insanlık medeniyeti, demir üzerine kurulmuştur*"¹⁸⁸diyerek demirin insanlık için önemini çok güzel ifade etmiştir.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ¹⁸⁹

“Andolsun biz peygamberlerimizi açık delillerle gönderdik ve insanların adaleti yerine getirmeleri için beraberlerinde kitabı ve mizanı indirdik. Biz demiri de indirdik ki onda büyük bir kuvvet ve insanlar için faydalar vardır. Bu, Allah'ın, dinine ve peygamberlerine gayba inanarak yardım edenleri belirlemesi içindir. Şüphesiz Allah kuvvetlidir, daima üstündür.”¹⁹⁰

Râzîtefsirinde demirin indirilmesiyle ilgili olarak iki şeyi zikretmektedir. Birincisi demirin gökten indirildiği, ikincisi de var edilmesi ve kullanıma hazır hale

¹⁸⁶Kur'an Araştırmaları Grubu, *a.g.e*, s.55.

¹⁸⁷ Karaçam, *age*, s. 240; (يَا يَاسِينَ 36/40) لَا السَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ).

¹⁸⁸ Seyyid Kutub, (1906/1966), *Fi Zilâli'l-Kur'an*, Dâru's- Şuruk, Beyrut 1972,C. 6,s. 3495.

¹⁸⁹ Hadid 57/25.

¹⁹⁰ *age*.

getirildiği.¹⁹¹ Ayrıca demirin faydasının altından çok fazla olduğunu, bu yüzden yeryüzünde demirin altından daha fazla yaratıldığını da belirtmiştir.¹⁹²

Kur'an bir bilim kitabı değil hikmet kitabıdır. O yüzden ayrıntılı bilgi vermek yerine insanı düşünmeye yönlendirerek aklını kullanmaya, yaratıcısını bulmaya teşvik eder. Yalnızca Dünya'daki değil, tüm Güneş sistemindeki demir, dış uzay kaynaklıdır. Zira Güneş'in sıcaklığı demir elementinin teşekkül etmesi için yeterli değildir. Günümüzde elde edilen bilimsel verilere göre diğer elementlerin de Dünya'nın dışında oluştuğunu göstermektedir.¹⁹³

Ayet-i Kerimedeki “demiri de indirdik” ifadesinde geçen “de” vurgusu ile bu gerçeğe dikkat çekilmiştir. Eğer demir olmasaydı Dünya bir meteoritten farksız olur, bu bildiğimiz Dünya olmazdı. Bir şekilde var edildiği kabul edilse bile insanlar hala taş aletler yontuyor olurlardı. Zira iğneden ipliğe her şeyin imalatında demirden faydalanılmaktadır. İnsanlığın modern imkânları kullanarak yeni keşfettiği bu gerçeğin bin 400 yıl önce Kur'an'da haber verilmiş olması mucize kavramından başka bir şeyle izah edilebilir değildir. Kur'an'dan bağımsız olarak meseleye bakıldığında olay Yüce Allah'ın kudretini ve yaratmadaki müthiş sanatını gösterdiği için başlı başına bir “ayet” iken bunun Kur'an'da haber verilmesi de ayrıca kitâbî bir mucize olarak karşımızda durmaktadır.

2.1.1.8. Çekim Gücü Ve Hareket

Tekvir suresi 15 ve 16. ayetleri, asırlardır anlaşılmayı bekleyen ayetlerdendir. Çünkü bu ayetler o günün Dünyasına yabancı ve o günün bilgisini aşan kavramlardan bahsetmektedir.

فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ۚ الْجَوَارِ الْكُنَّسِ¹⁹⁴

“Hayır, o sinenlere yemin ederim. Akarak yuvalarına girenlere.”¹⁹⁵

Bu ayetteki anahtar kelimeler “hunnes” ve “künnes” kelimeleridir. Râzî Tefsir-i Kebirinde “hunnes”in anlamının kaçmak gizlenmek, “künnes”in anlamının ise kurtulup yuvasına girmek olduğunu beyan etmiştir. Ayrıca ayette bahsedilenin saklanan ve

¹⁹¹Râzî, *age.*, C.29, s. 242- 243.

¹⁹²*Age.*, C. 29, 243-244.

¹⁹³Video-https://www.youtube.com/watch?v=ll9mDK_oxOA&feature=youtu.be (E.T.: 16.03.2022)

¹⁹⁴ Tekvir 81/15-16.

¹⁹⁵Kur'an Araştırmaları Grubu, *age.*, s.41.

yörüngesine giren şeylerin yıldızlar olduğu da Hz. Ali ve bazı sahabelerin görüşü olarak zikredilmiştir.¹⁹⁶

İsaak Newton (1642-1727) genel çekim kanununu keşfedinceye kadar bu ayetlertam olarak anlaşılamamıştır. Newton; “çekim kanunu ile gök cisimlerinin kuvvetlisi zayıfını çekip üzerine düşürmek istiyor. Zayıf olanda hareket ederek düşmekten kurtuluyor. İşte o gök cisimleri İlâhi emre tâbidir, kendilerine emredilen şeyi yapmaya mecburdur” demektedir.¹⁹⁷

Benzer bir yapıyı da atomlarda görmekteyiz. Merkezde bulunan çekirdek sinmiş, etrafındaki elektron ve nötronları kendine doğru çekmeye çalışırkenondan kaçmaya çalışan elektron ve nötronlar hızla hareket ederek kurtulmaya çalışmaktadır. Mükemmel bir denge ve çok muazzam bir ölçü vardır. Kur’an’da buyurulduğu gibi “Onun katında her şey bir ölçü iledir.”¹⁹⁸ İşte yerçekimi dediğimiz hadisenin temeli budur.

İsmail Karaçam’ın çok güzel bir tespiti vardır:Kur’an’ın bu konudaki ayetleri, asırlar boyu gereği gibi anlaşılamadan okunmuştur.Ne zaman ki çekim kanunu bulunmuş pek çok İslam alimi ilmî tefsire yönelmiş ve bu ayetlerin sırları yavaş yavaş çözülmeye başlanmıştır.¹⁹⁹

İnsan, hakkında hiç fikir sahibi olmadığı bir şeyi hayal edemez. Mesela, doğuştan gözleri görmeyen bir kimsenin renkleri kavraması mümkün olmaz. Kur’an, kevnî ayetlerinde henüz hiç düşünülmemiş şeylerden bahsettiğinde okuyanlar kelime anlamlarından hareketle bir şeyler tasavvur etse bile hakikat bambaşka olabilmektedir.

Ayette geçen “hunnes” ifadesi sinmek yuvada kalmak anlamında “künnes” ise hareket ederek, akarak yörüngesinde kalanlar anlamında kullanılmıştır.²⁰⁰ Yani “hunnes”kelimesiyle çekim kuvvetini, “künnes” kelimesiyle de çekim kuvvetinden kurtulmak için hareket ederek yörüngede bulunmayı kastetmiştir. Üzerine yemin edilmesinden de anlaşılacağı üzere bunlar sıradan hadiseler olmayıp üzerinde insanın düşünmesi tefekkür etmesi istenmektedir.

¹⁹⁶Râzî, age., C. 31, s.72.

¹⁹⁷Karaçam, age., s. 248.

¹⁹⁸(اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ) وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ) Ra’d 13/ 8.

¹⁹⁹Karaçam, age., s. 249.

²⁰⁰İbn Manzur, age., C. 6, s.72; Nurbaki, age., s. 49

2.1.1.9.Güneş, Ay ve Dünya'nın Hareketleri

Kur'an-ı Kerim gökteki yörüngelerden bahsettiği gibi, muhtelif ayetlerde Güneş ve Ay'ın yörüngelerinden de bahsetmektedir;

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ²⁰¹

”O, geceyi, gündüzü, Güneşi ve Ay'ı yarattı. Bunların her biri bir yörüngede yüzmektedirler.”²⁰²

Tefsirinde “felek” kelimesinin lügat ve terim anlamları üzerinde duran Kurtubîİbn Zeyd'den naklettiğine göre “felek” yıldızların dönmekte olduğu yer anlamına gelmektedir.Ayrıca,Güneş ve Ay'ın da içinde aktığı dairesel dalga olduğu şeklindeki bir görüşü de paylaşmıştır.²⁰³ Lisanu'l Arab'daise kelimenin anlamının yıldızların dönme yeri olduğunu belirtilmiştir.²⁰⁴ Râzî'ninVahidî'den naklettiğine göre de felek kelimesinin aslı dönmek demektir. Her dönen şeye felek dendiği gibi yıldızların döndüğü yörüngelere de felek denir.²⁰⁵

Bu ayeti kerimede Güneş ve Ay'ı yaratanın Allah olduğunun haber verildiği gibi, bucisimlerin fezada kendilerine özel hareketlerle hareket ettiklerine de işaret edildiği anlaşılmaktadır.²⁰⁶ Kur'an'ın nazil olduğu devirdebu kavram tam manasıyla bilinmemektedir.Çünkü bu kavramın geçtiği yerlerde çok güçlük çekilmiş ilmi olarak açıklanamadığı için sadece Arapça karşılıklarının verilmesiyle iktifa edilmiştir.²⁰⁷

Modern teleskopların olmadığı, Dünya'nın hareketsiz durduğu ve Güneş'in Dünya'nın etrafında döndüğünün zannedildiği bir çağda tüm gök cisimlerinin kendilerine ait birer yörünge üzerinde hareket ettiklerini bilebilmek ancak Allah'ın haber vermesiyle mümkündür. Burada dikkatçeken şey,Güneş ve Ay'dan önce gelen “geceyi ve gündüzü yarattı” ifadesidir. Burada kastedilen Dünya olmalıdır. Ayrıca her biri bir yörüngede yüzerler/hareket ederler, ifadesi Dünya'nın da hareket ettiğini gösterir.

²⁰¹ Enbiya 21/ 33.

²⁰² age.

²⁰³ Kurtubi, age., C.14, s. 201.

²⁰⁴ İbn Manzur, age., C. 10, s.478.

²⁰⁵ Râzî, age., C. 9, s. 279.

²⁰⁶ Kırca, Kur'an-ı Kerim ve Modern İlimler, s.160.

²⁰⁷ age., s. 160.

2.1.1.10. Güneşin Akıp Gitmesi

Kur'an'ın nazil olduğu dönemde Dünya'da Batlamyus nazariyesihâkim idi.²⁰⁸ Bu teoriye göre Güneş ve ayı hareket ettiren bizzat felekti, yani yörünge idi. Tarih boyunca Dünya'nın sabit, Güneş'in de Dünya'nın etrafında döndüğü zannediliyordu. Oysa Kur'an, bilimin on dört asır sonra keşfedebileceği bilimsel bir hakikati şu şekilde haber veriyordu;

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ²⁰⁹

“Güneş, kendisi için belirlenen yerde akar (döner). İşte bu, azîz ve alîm olan Allah'ın takdiridir.”²¹⁰

Râzî'ye göre “رَسَمٌ” kelimesinden mekân manası kastedilmiştir. Dolayısıyla, ayeti “Güneş, müstekarrına, duracağı yere ulaşınca kadar hareket eder” diye tercüme etmiştir.²¹¹ Kurtubî'nin İbn Mesuttan ve İbn Abbas'tan naklettiğine göre Güneş akıp gider onun kararı yoktur. Bu durum Cenâb-ı Hak'ın onu kıyamet günü düreceği güne kadar bu böyle devam eder.²¹²

Galileo, Kopernik ve Kepler'in çalışmalarıyla insanlar, Güneş'in hareketsiz bir şekilde ortada durduğunu, Dünya'nın ise hareketsiz olan Güneş'in etrafında döndüğünü düşünmeye başladılar. Bilim tarihinde bu bir devrim sayılsa da Güneş'in bu modelde hareketsiz, durgun sayılması yanlış bir kanaattir. Teknolojik gelişmeler uzayın derinliklerine nüfuz etmeyim mümkün kılınca Güneşin hareketlerini anlamamız da artık mümkün olabilmektedir. Dev teleskoplarla yapılan gözlemlere göre Güneş Samanyolu içerisinde “Herkül takımyıldızları” içinde “Vega yıldızı”nın yakınında bir noktaya doğru hareket etmektedir. Yapılan hesaplamalara göre Güneş ve beraberindeki gezegenler Samanyolu içindeki yörüngesinde saniyede 19 km hızla ilerlemektedir.²¹³

Güneş'in bu hareketinin Kur'an'da 1400 yıl önce bildirilmiş olması beşer eseri olmadığının en güzel kanıtlarından birini sunmaktadır. Güneş'in Dünya çevresinde döndüğü ve Güneş'in sabit bir şekilde durduğu fikrine

²⁰⁸ Enver Bayram, “Râzî'nin Tefsîr'i Kebîr'de Güneş Sistemiyle İlgili Ayetleri Yorumlaması”, C. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, C.XV, S.2, 2011, s. 212.

²⁰⁹ Yasin 36/38.

²¹⁰ age.

²¹¹ Râzî, age., C.26, s.71.

²¹² Kurtubî, age., C. 17, s. 417.

²¹³ Bucaille, age., s.255.

karşın, Güneş'induracağı yeredoğruyol aldığııfade ederek en doğrumodeliortayakoymuştur. Şüphesiz Allah her şeyi hakkıyla bilendir.

2.1.1.11. Güneş ve Ay'ın Farkı

Dünya'mızla hemen hemen aynı zaman diliminde yaratılan GüneşDünya'mızla yaşıt sayılır. Sahip olduğu kütle çekim gücüyle Güneş sisteminin efendisidir. Ancak asıl amacı Dünya'da yaşamın devamını sağlamak olması yönüyle de Dünya'mızın hizmetinde bir enerji kaynağıdır.²¹⁴ Bir yıldız olduğu için enerjisi kendindendir. Enerjisininahip olduğu hidrojen çekirdeklerini nükleer füzyonlahelyuma dönüştürmesinden elde eder.4.6milyar yaşında olan Güneşin yarı ömrünü tamamladığı düşünülmektedir.²¹⁵

Ay ise, bizzat kendisi ısı ve ışık kaynağı olmayan,Güneşten aldığı ışığı yansıtan bir gök cisimidir. Ancak tüm teknolojik ilerlemelere rağmen hâlâ Ay'ın nasıl oluştuğu bilinmemektedir. Konuyla ilgili pek çok teori vardır. Kimi hızla dönen Dünya'dan koptuğunu, kimi Güneş sisteminin dışından gelerek Dünya'nın yörüngesine yerleştiğini ileri sürmektedir. Bir teoriye göre de "Theia"isminde bir gök cismi Dünya'ya çarparak bir parçasını kopararak ayı oluşturmuştur.²¹⁶ Kur'an ise bu konuyu şu şekilde ele alır;

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِّينَ وَالْجِسَابِ مَا خَلَقَ
اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ²¹⁷

"O, Güneşi bir ışık (kaynağı), ayı da (geceleyin) bir aydınlık (kaynağı) kılan, yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için ona menziller takdir edendir. Allah, bunları (boş yere değil) ancak gerçek ile (hikmeti gereğince) yaratmıştır. O, ayetlerini, bilen bir topluma ayrı ayrı açıklamaktadır."²¹⁸

Taberî bu ayete;"Güneş'e aydınlatma Ay'a da nurlandırma gücü veren..." diye mana vermiştir.²¹⁹ Beyzâvî de"Güneş'in ziyâ ve Ay'ın nûr" olarak vasıflandırıldığı ayeti açıklarken nurun ziyadan daha genel olduğunu, ziyanın ışığının kendisinden olduğunu,nurun ise ışığını başkasından aldığını belirtmektedir. Dolayısıyla Allah'ın,

²¹⁴ Yeniçeri, age.,s. 244.

²¹⁵ [https://www.muhendisbeyinler.net/gunesin-yapisi-ve-ozellikleri/\(E.T.:07.08.2022\)](https://www.muhendisbeyinler.net/gunesin-yapisi-ve-ozellikleri/(E.T.:07.08.2022))

²¹⁶ <https://www.bbc.com/turkce/vert-earth-38759471> (E.T.: 7.03.2022)

²¹⁷ Yunus 10/5.

²¹⁸ age.

²¹⁹ Taberî, age., C. 12, s. 118.

Güneş’i bizzat ışık kaynağı, Ayı da Güneşten ışık alacak şekilde yarattığını zikretmektedir.²²⁰

Kur’an-ı Kerim bize ipucu olabileceğini değerlendirdiğimiz farklı bir şeyler söylemektedir. Buna göre Ay ve Güneş bir zamanlar kendi enerjisiyle geceyi aydınlatan gök cisimleri iken insanların faydalanmaları için Ay söndürülmüş, Güneş ise Dünya’yı aydınlatan kandil olmak üzere bugünkü halini almıştır.

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَةً فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّبَنَاتٍ فَضَلَّ مِنْ رَبِّكُمْ
وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا²²¹

“Biz geceyi ve gündüzü (kudretimizi gösteren) iki alâmet yaptık. Rabbinizden lütuf isteyesiniz, yılların sayısını ve hesabını bilesiniz diye gece alametini giderip gündüz alametini aydınlatıcı kıldık. İşte biz her şeyi açıkça anlattık.”²²²

Celal Kırca’nın çok güzel ifade ettiği gibi bu iki gök cismi hakkında günümüzde her ne biliyorsak, bu bildiklerimizle Kur’an-ı Kerim’in bu konudaki ayetleri arasında hiçbir çelişki bulunmamaktadır.²²³

1969 yılında Ay’a çıkılmasıyla Kur’an’ın Güneş’i bir “ziya” Ay’ı ise “nur” olarak tanımlamasının hikmeti anlaşılmış oldu. Yakın zamanlara kadar bu inceliği anlayamayarak Ay’a çıkmanın mümkün olmadığını çünkü onun “nur” olduğu için yakıcı olduğunu düşünenler olmuştur. Oysa “nur” ışığını başkasından alırken “ziya” bizzat kendisi ışık ve ısı kaynağıdır. Böylece Kur’an’da hiçbir kelimenin rastgele seçilmediği deyiye anlaşılmış olmaktadır.

2.1.1.12. Ay’ın Yörüngesi

Gökyüzündeki mükemmel denge ve ahenk onu yaratan Allah’ın kudretinin bir yansıması olarak tam da olması gerektiği gibidir. Kur’an’da kullanılan her bir kelime de semadaki gök cisimleri gibi onu indiren Allah’ın eşsiz sanatını yansıtmaktadır. Yasin suresindeki şu ayette yapılan teşbihte de bunu görüyoruz;

يَقْدِرُ أَنْ نُوجِزَ لَكَ دَاعٍ لَزَلَمَ لِرَبِّكَ رَقِيقًا²²⁴

²²⁰ Beyzâvî, age., C. 2, s. 102; Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bayram, “Kâdî Beyzâvî’nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü’l-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)”, Tefsir Araştırmaları Dergisi, C.3, 2019, S. 2, s. 393-394.

²²¹ İsrâ 17/12.

²²² age.

²²³ Kırca, Kur’an’a Yönelişler, s. 158.

²²⁴ Yasin 36/39.

*“Ay için de birtakım menziller (yörüngeler) tayin ettik. Nihayet o, eğri hurma dalı gibi (hilâl) olur da geri döner.”*²²⁵

Zağlûl Neccar bu ayette Cenâb-ı Hakkın Ay’ın izlediği yolları kurumuş hurma dalına benzetmekle mucizeleri hiçbir zaman tükenmeyen Kur’an mucizelerine yenisini eklediğini ifade etmiştir. Zira yaş hurma salkımının kuruduğunda sarardığını gideceği yöne doğru kıvrıldığı, eğrildiği gibi Ay’ın da bazan Dünya’ya doğru bazan ötesine doğru sarmal yol izleyerek ilerlediğini kaydetmiştir.²²⁶

Ayın yörüngesinden bahseden bu ayette yürünge, hurma dalına benzetilmiştir. DünyaGüneş’in etrafında dönerek ilerlerken Ayda Dünya’nın bazen önünde bazen arkasında ilerleyerek sarmal bir yol kateder. Ayette geçen “urcun” ifadesi eski ve eğri hurma dalı anlamına gelmektedir ki bu çok hoş bir benzetmedir. Zira hurma dalının eskisi kurudukça eğrilerek ayın evrelerine daha çok benzemektedir.²²⁷

Bunu Allah’tan başka kim bilebilirdi ki.Ay, Dünya etrafında yol alırken tıpkı ayette ifade edildiği gibi hurma dalı gibi sarmal bir yol izler. Ayrıcadikkat çeken husus, menzil değil de “menziller tayin ettik” ifadesidir. Bu da Ay’ın tam bir daire değil elips şeklinde bir yol izlemesi ve hem Dünya’nın hem de Güneş’in çevresinde dönmesiyle ilgili bir ifade olduğunu göstermektedir. Şühâlde Kur’an’ın, Güneş’in merkezde olduğunu da haber verdiği anlaşılmaktadır.

2.1.1.13. Ay’a Seyahat ve Uzay’ın Keşfi

Kur’an-ı Kerim’in bazı mucizeleri de gelecekte gerçekleşecek hadiselerle ilgilidir. Ay’a seyahat ve uzayın keşfi bu tür mucizelerdendir. Özellikle Rahman suresinin 33. ayeti ve Hicr suresinin 14 ve 15. ayetleri uzaya seyahatin imkânıyla ilgili işaretler taşımaktadır:

يَا مَعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ²²⁸

*“Ey cin ve insan toplulukları! Göklerin ve yerin çerçevesinden çıkıp gitmeye gücünüz yetiyorsa geçin. Ancak büyük bir güçle çıkıp gidebilirsiniz.”*²²⁹

²²⁵ age.

²²⁶ Neccar, age., C. 3, s. 138.

²²⁷ Kur’an Araştırmaları Grubu.age., s. 62- 63.

²²⁸ Rahman 55/ 33.

²²⁹ age.

Râzî, ayette geçen sultan kelimesine güç kuvvet zorla istediğini yapma, yenme anlamlarını vermiştir.Yani, "Siz şu anda geçemezsiniz. Bir vasıta olmaksızın da geçemeyeceksiniz. Kaldı ki zaten buna bir kuvvetiniz de yok demektir."²³⁰ Açıklamaya göre; göğe ancak zorla, büyük bir güçle ya da zorlukları yenerek çıkabileceği anlamı çıkmaktadır.

Ayet-i kerimede üç husus dikkat çekmektedir: Birincisi; ayetin ifadesinden anlaşıldığına göre gerek cin ve gerekse insanların ancak bir vasıtayla göklere çıkmalarının mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Burada Sadece insanların değil, cinlerin de bir vasıtaya ihtiyaç duydukları anlaşıyor. İkincisi;göklere çıkmanın kolay bir iş olmadığını ve üçüncü olarakta, insanların ve cinlerin uzaya çıkmaya teşvik edildiklerianlaşıyor.

Maurice Bucaille’egöre Arapçada kullanılan “لَوْ” şart edatı gerçekleşmeyecek bir faraziye için “إِذَا” gerçekleşebilecek bir faraziye için ve“إِنْ” de yine gerçekleştirilebilecek faraziye için kullanılmaktadır. Buna göre bu ayette “إِنْ” kullanılması çıkmanın mümkün olduğuna delalet etmektedir.²³¹

Hicr suresindeki ayetler ise şöyledir:

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ لَقَالُوا إِنَّمَا سُكَّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ²³²

*“Onlara gökten bir kapı açsak da oradan yukarı çıksalar, yine de «Gözlerimiz boyandı, daha doğrusu bize büyü yapılmıştır» derler.”*²³³

Bu ayette Mekkeli müşriklerin inkârcı hâlleri anlatılmakla beraber “lev” edatının işaretiyle onların göklere çıkamayacaklarına da delalet eder.²³⁴

Yukarıdaki ayetler dikkatli bir değerlendirmeye tabi tutulduğunda, ilk ayetinuzaya seyahat etmeninimkânı konusunda açık bir delilsunduğu görülmektedir.Uzaya seyahat konusunda farklı mülahazaları da hesaba katarsak pek çok ayetin uzay seyahatinden bahsettiğini söyleyebiliriz.Bu konudaki incelemelerimizde özellikle iki isim dikkatimizi çekmiştir. Bunlar konu hakkındaki çalışmalarıyla

²³⁰Râzî, age., C. 29, s. 113.

²³¹Bucaille, age., s.258.

²³²Hicr 15/ 14- 15.

²³³age.

²³⁴Bucaille, age., s.260.

kamuoyunun yakından tanıdığı İskender Türe ve Celal Yeniçeri'dir. İskender Türe²³⁵ ve Celal Yeniçeri'ye göre Zülkarneyn'in seyahati de bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Rahman suresi 33. ayetinden başka, Ay yolculuğuna işaret ettiği için İnşikak suresi 18, 19 ve 20.ayetlerini de uzay yolculuğuna delalet eden ayetler arasında saymamız uygun olur.

وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ لَتَرَكَبَنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ²³⁶

“Ve derlendiği zaman o Ay'a ki, sizler binip binip geçeceksiniz elbette tabakadan tabakaya”²³⁷

Yemin üslubunu kullanarak dikkatleri Ay'a çeken ayet, açıkça insanoğlunun bir şeye binmek suretiyle tabakalardan geçiş yaparak Ay'a gideceğini haber vermektedir. Böyle bir muazzam hadiseyi tasavvur edemediklerinden önceki müfessirler arasında insanın hâlden hale geçmesi şeklinde yorumlamak yaygınlık kazansa da bugünkü gelişmelerden sonra bunun doğru bir yorum olmadığı anlaşılmıştır. Bizde bu sebeple Elmalılı Hamdi Yazır'ın tercümesini almayı uygun gördük. Özellikle “*şu hâlde onlara ne oluyor ki iman etmiyorlar?*” ifadesinde bu düşüncemizi doğrulamaktadır. Zira Ay'a çıkan insanlar, Allah'ın sanatını ve muhteşem kudretini gözleriyle göreceklerdir. Şayet insanoğlunun geçirdiği manevi hâller kastedilseydi niçin iman etmedikleri sorgulanmayacağı gibi, Ay'a da yemin edilmesinin bir manası olmazdı.

Uzay teknolojisinde yaşanan gelişmeler uzay yolculuğunu hayal olmaktan çıkartıp gerçeğe dönüştürmüştür. Ay'a ayak basan insanoğlu, Mars'a araç indirmeyi başarmışken, uzayda seyahate delalet eden ayetlere kuşku ile yaklaşmak, makul bir tercih olmasa gerektir.

2.1.1.14. Ay'ın Yarılması

Çok tartışılan konulardan biri de Peygamber efendimizin bir işaretiyle Ay'ın yarılması hadisesidir. Konu Kur'an'da şu şekilde geçer;

إِثْرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ²³⁸

²³⁵ İskender Türe, ilk baskısını 1998'de, 21. Baskısını 2017'de gerçekleştirdiği “Zülkarneyn “isimli kitabında, Zülkarneyn'in Allah'ın kendisine bahsettiği imkânları kullanarak uzayda yolculuklar yaptığını, Kur'an'da kendisinden bahsedilen seddi de uzayda bir yerde inşa ettiğini ve yine kıyamete yakın Dünya'yı istila edeceği zikredilen Ye'cüc – Me'cüc'ün de, uzayda bir gezegende bulunduğunu iddia etmektedir.

²³⁶ İnşikak 84/18- 20.

²³⁷ age.

*“Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı. Onlar bir mucize görürlerse hemen yüz çevirirler ve: Eskiden beri devam edegelen bir büyüdür, derler.”*²³⁹

Râzî'nin Tefsir-i Kebirinde müfessirlerin tamamının Ay'ın yarılmayı olayının bizzat gerçekleştiği kanaatinde olduklarını, sahabe-i kiramdan gelen rivayetlerinde olayın bizzat gerçekleştiğini doğruladığını nakletmiştir. Râzî ayrıca bu olayın gerçekleştiğine dair *“Onlar bir mucize görürlerse hemen yüz çevirirler ve: Eskiden beri devam edegelen bir büyüdür, derler”* ayetini delil getirmiştir.²⁴⁰

Ayın yarılmayı meselesiyle ilgili değişik görüşler ileri sürülmüştür. İlk tercih edilen yoruma göre ayın yarılmısından maksat ay toprağının gelecek bir zamanda kazılması, eşilmesi anlamına gelir ki Ay'a gitmeden bu yapılamayacağından dolayı Ay'a gidileceğine de işaret vardır. Diğer görüşe göre ise Ay'ın yarılmısından maksat iki parçaya ayrılıp tekrar birleşmesidir. Kısaca meseleyi açıklamak gerekirse önce “şakka” kelimesinin Kur'an'ın başka ayetlerinden nasıl geçtiğine bakmak gerekir.²⁴¹

Abese suresi'nin 25 ve 26. ayetlerinde suyun toprakta açtığı yollar “şakka” kelimesiyle ifade edilmiştir. Buna göre “شَقَّ” ay toprağının kazılması²⁴² anlamına gelmektedir. 1969 yılında Ay'a gidildiğinde gerçekleşen en önemli icraatlardan biri de Ay'ın zemininden incelenmek üzere toprak nünuneleri alınıp Dünya'ya getirilmesidir. Buna göre insanlık tarihi açısından bu çok önemli olay Kur'an'da “şakka” kelimesiyle ifadesini bulmuştur.²⁴³

Diğer bir yoruma göre ise “şakka” kelimesiyle Ayın yarılarak ikiye ayrılması kastedilmiştir. Kamer suresinin 2. ayetinde inkârcıların ne zaman bir mucize görse hemen sihir diye yaftalayıp reddedecekleri açıkça ifade edilmektedir ki bu da Peygamber(a. s)'den bir mucize istendiğini ve bu mucizeyi gördükleri hâlde inanmadıklarını gösterir. Bu konuda aslolan Ay'ın yarılmasının gerçekliği. Ayette açıkça ifade edilen husus budur. İlk görüş ise te'vil olarak değerlendirilmelidir.²⁴⁴

²³⁸Kamer 54/1- 2.

²³⁹age.

²⁴⁰Râzî, age., C.30, S.29.

²⁴¹Kur'an Araştırmaları Grubu, age., s. 78- 81.

²⁴²Ebü'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed b. Mükerrrem ibn-i Manzûr (ö. 711/1311), *Lisânü'l- 'Arab*, Bullag Misr al-Matb'ah al-Kubra al-'Amiriyah, y.y., 1883, C.10.s. 182.

²⁴³Kur'an Araştırmaları Grubu, age., s. 78- 81.

²⁴⁴age, s. 80- 81.

Hadis literatürüne baktığımız dakonunun başta Buhari ve Müslim olmak üzere en muteber hadis kitaplarında yer aldığı görülmektedir.²⁴⁵ Ancak bazıları ayette ifade edilen hadisenin kıyametten önce vuku bulacağını “saat yaklaştı” ifadesinin buna delalet ettiğini söylemişlerdir. Ebü’s-Suûd ve Ebu Hayyân gibi müfessirler buna “Onlar bir mucize görseler hemen yüz çevirip, “Bu öteden beri bilinen bir sihir!derler” ifadesinden ötürü bunun apaçık bir mucizeye delalet ettiğini söyleyerek itiraz etmişlerdir. Mekke müşrikleri “Şakk-ı Kamer” hadisesini gözleriyle gördüklerinde bu olayı eğer bir sihirse sadece bize tesir etmiştir yolcuları da sihirleyecek değiller ya diyerek Mekke’ye gelen kervanların önünü kesmek üzere adamlar göndermişlerdir. Onlara ayın yarıldığı geceyi kastederek ayda bir gariplik görüp görmediklerini sorduklarında onlardan bu olayı teyit eden cevaplar almışlardır. Bunun üzerine kimi inanmış kimi de inkârına devam etmiştir.²⁴⁶

Nasıl önceki nesiller aya çıkmayı muhal görüp ilgili ayetleri te’vile gitmişse Ay’ın yarılması karşısında da bugün yaşanan odur. Ancak son zamanlarda yapılan ilmi araştırmalar aydan büyük bir parçanın kopmuş olduğunu göstermektedir.

Dr. Zuber’in bulgularına göre Ay’ı çember gibi baştanbaşa dolaşan bir kırık yer almaktadır. Buna göre ayın içi kırıklarla doludur. Ay üzerinde Ay’ın yarılması sırasında ortaya çıkan Magmaların doldurduğu çatlaklar tespit edilmiştir. İşin ilginç yanı bu çatlaklara sadece Ayın Dünya’ya bakan yüzünde rastlanmaktadır.²⁴⁷

Nature dergisinin 2 Ekim 2014 sayısındaki “Ay Üzerindeki Yarılma” adlı makalesinde Nasa’ya ait verilerin detaylı analizleri yayınlanmış ve dergiye de kapak olmuştur.

Sonuç olarak Ay’ın yarılması sadece Kur’an’ın haber verdiği büyük bir olaydır. Dün olduğu gibi bugün de inanmak istemeyenler olacakve artık “bu süregelen bir sihirdir.” demeseler bileinkâr etmek için çeşitli mazeretler ileri sürmeye devam edeceklerdir. Kimi de var ki bu konuda gerçekten iyi niyetli olabilir. Fakat ayetin ileride gerçekleşecek bir olaya işaret ettiğini düşünüyor da olabilir. Araştırmalarımıza göre bu olayın Peygamberimiz zamanında aynen gerçekleştiği görülmektedir. Bu olay kıyamet günü olacak tarzındaki yorumların tutarsız olduğu görülmektedir. Dağların hallaç

²⁴⁵İlyas Çelebi, “İnşikâku’l- Kamer”, *T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, XXII, Divantaş Yay., İstanbul 2000, s. 343- 345.

²⁴⁶ Zağlul En-Neccar, *Tefsiru’l-Ayati’l- Kevniyye*, C. III, s. 512-513.

²⁴⁷<https://www.bilimveyaratilisagaci.com/2018/11/hz-muhammed-ayi-ikiye-bolmesi/> (Erişim: 29.04.2022)

pamuğu gibi atılacağı, Güneş'in dürüleceği ve yıldızların söndürüleceği anlatılırken Ay'dan bahsedilmemesi düşündürücüdür. Ayrıca kıyamet günü müşriklerin buna itiraz edip mucizeyi inkâretmelerinin de bir anlamı yoktur.

2.1.2. DÜNYA İLE İLGİLİ OLANLAR

2.1.2.1. Gökyüzüne Yükselmenin Zorluğu

Cenâb-ı Hak, hikmet ve öğüt kitabı olan Kur'an'da verdiği en küçük bir misalde bile, hidayet arayan kulları için mucizeler sergilemektedir;

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ²⁴⁸

*“Allah kimi doğru yola iletmek isterse onun kalbini İslâm'a açar; kimi de saptırmak isterse göğze çıkıyormuş gibi kalbini iyice daraltır. Allah inanmayanların üstüne işte böyle murdarlık verir.”*²⁴⁹

Beyzâvî bu ayeti, “Semaya yükselmek, insan için mümkün olmayan, gücünün yetmeyeceği bir şeydir. Böyle birinin de iman etmesinin beklenmeyecek bir şey olduğuna işaret için böyle bir teşbihte bulunulmuştur.” diye açıklamıştır.²⁵⁰ Bu yorumun o dönemi için yapılabilecek en makul yorum olduğu anlaşılmaktadır. Zaten bu konuda farklı bir yoruma da rastlanamamaktadır.

Bu alanda yapılan araştırmalara göre semaya doğru irtifa kaydettikçe atmosfer basıncı azalmakta ve kan, basınç kuvvetiyle damarları ve kalbi zorlamaktadır. Özellikle dağcılık sporuyla ilgilenenlerde oksijen yetersizliğine bağlı olarak solunum sayısı ve kalp atışları artmaktadır. Yükseklerle tırmandıkça hastalanma ihtimalleri artmakta hatta bazen yakalandıkları hastalıklar ölümcül bile olabilmektedir. Genelde yüksek seviyelerde yakalandıkları hastalıklar: Ani gelişen dağ hastalığı, akciğer ödemi, beyin ödemi ve retina kanamasıdır.²⁵¹

Bu ayette, mucizevi bir şekilde bazı psikolojik hâllerinden mütevellit göğsünde darlık ve sıkıntı oluşan kişiler, göğze doğru yükselmekte olduğu için göğsünde darlık ve sıkıntı hisseden kişiye benzetilir. Bu tespit, o dönemin insanların bilgi seviyesini aşan bir tespittir. Zira henüz insanlık uçabilecek, gökyüzüne ulaşabilecek seviyeye ulaşmış

²⁴⁸ En'am 6/125.

²⁴⁹ age.

²⁵⁰ Beyzâvî, age., C. 1, s. 516.

²⁵¹ [https://ahmetalpman.com/yuksek-rakim-nedir-yukseklerde-neler-oluyor/\(E.T.: 6.03.2022\)](https://ahmetalpman.com/yuksek-rakim-nedir-yukseklerde-neler-oluyor/(E.T.: 6.03.2022))

değildir. Ne balonla ne başka bir yolla yükselmekten çok uzaktır. İnsanların atmosfer basıncı hakkında da hiçbir bilgileri yoktur. Toriçelli'nin 1643'te gerçekleştirdiği ilk ölçüme kadar olmayacaktır da. Bu ayette diğer kevnî ayetler gibi o dönemin insanlarından çok zamanımızın insanlarına hitap ediyor gibidir. Kıyamete kadar kaim bir kitabın tüm zamanlara hitap etmesi de ancak böyle mümkün olabilir.

2.1.2.2. Yeryüzünün Katmanları

Yeryüzünün yedi katmandan oluştuğu fikri Müslümanlarda yeni değildir. İhtimal geçmiş dinlerden gelen bu kanaat Hz. Peygamber (s. a. v)'in bazı hadisleriyle de doğrulanmaktadır.²⁵² Bu hadislerden bazıları yerkürenin katmanlarını kastederken bazıları da diğer yerkürelerini kastetmektedir. Ayrıca Arapçada yedi rakamının çokluktan kinaye olarak kullanımının yaygın bir uygulama olması sebebiyle bu sayı kesinlik bildirmez. Yerkürenin pek çok katmandan oluşan yapısına da işaret ediyor olabilir. Yani bu sayı yedi olabileceği gibi daha fazla ya da daha az da olabilir, bundan emin olamayız.²⁵³

Kur'an-ı Kerim de konunun geçtiği ayetlerden biri şu şekildedir;

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا²⁵⁴

*“Allah, yedi kat göğü ve yerden bir o kadarını yaratandır. Ferman bunlar arasından inip durmaktadır ki böylece Allah'ın her şeye kadir olduğunu ve her şeyi ilmiyle kuşattığını bilesiniz.”*²⁵⁵

Beyzâvî, bu ayetin tefsirinde ayette geçen “سَبْعَ” ifadesini adet olarak tefsir etmektedir. Yani göğün yedi tabaka hâlinde yaratılmasına benzer şekilde yer de yedi tabaka olarak yaratılmıştır.²⁵⁶

Kur'an-ı Kerim de yedi yerde “yedi gök” bir yerde de “yedi yol” ifadesi kullanılmaktadır.²⁵⁷ Fakat yedi gökten kastın ne olduğu net olarak

²⁵²Buhari, “Bed'ül-halk”, 2.

²⁵³Yeniçeri, age., s. 263.

²⁵⁴Talak 65/12.

²⁵⁵Age.

²⁵⁶Beyzâvî, age., C. 4, s. 418; Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bayram, “Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)”, s. 393-394.

anlaşılammış ve çok tartışılan bir konu olmuştur. Zira Kur'an ayetlerinin bahsettiği bazı bu konuları anlamak için gerekli bilgi ve donanım insanlık hâlâ ulaşabilmiş değildir. "Seb'a semavat" ifadesi bazı ayetlerde Dünya seması anlamında bazı ayetlerde de bizim Dünyamıza benzeyen, gezegenler anlamında kullanılmıştır. Şu durumda pek çok semadan ve hatta arzlardan bahsedebiliriz.²⁵⁸

Bu konuda bir başka ihtimal de Dünya'nın içinde bulunduğu tüm bu yıldızların bulunduğu alem tek bir sema olabilir. Bunun dışında altı tane daha vardır.²⁵⁹

Tüm Dünyada atmosferin de yerküreninde yedi katmandan oluştuğu fikri kabul görmektedir. Peygamber Efendimiz (s.a. v.)'in yaşadığı dönemde insanlar sadece üzerinde yaşadıkları toprağı biliyorlardı. Onun altı ise onlar için tam bir muamma idi. Bu sebeple Kur'an'ın yeryüzünün yedi katmandan oluştuğunu ya da muhtelif katmanlardan oluştuğunu haber vermesi bir mucizedir.

Allah her şeyi bir düzen içinde yaratmıştır. O her şeyi gören her şeye ve her yere hükmü geçendir. Dünya'nın katmanlı yapısı olmasaydı üzerinde yaşayan canlıların hayatta kalabilmesi mümkün olmazdı. Aslında daha en baştan yaşam başlamadan bitmiş olurdu. Mesela Dünya'nın merkezindeki çekirdek olmasa, Güneşten gelen ölümcül radyasyonu durduran manyetik yapısını kaybederek canlılar için yaşanamaz hâle gelirdi. Allah'ın emri bütün bu tabakalar arasında sürekli olarak inmesinden ve Allah'ın her şeyden haberdar olmasından dolayı üzerinde yaşayan canlılar yerin altında cereyan eden devasa hareketlerden etkilenmeden konforlu bir şekilde yaşamaya devam ederler. Çünkü her şey onu yaratan Allah'ın kontrolü altındadır.

Yerin altındaki yapı incelendikçe insanoğlunun bu konudaki bilgisi arttıkça Cenâb-ı Hakk'ın kudretini daha iyi anlamak için nice ayetler gözler önüne serilecektir. Bu ayette buna açık işaret vardır.

2.1.2.3. Gökyüzünün Korunması

Korunmuş tavan ifadesi de ancak günümüzde anlaşılabilmiş ifadelerden biridir. Vahyin ilk muhatapları bunu cin ve şeytanların "mele-i a'lâ"da olup bitenlerden haberdar olamaması şeklinde anlamışlardır.²⁶⁰

²⁵⁷ Bucaille, *age.*, s. 209.

²⁵⁸ Bucaille, *age.*, s. 211.

²⁵⁹ Yazır, *age.*, I, 294.

²⁶⁰ Kadir Yılmaz ve Harun Abacı, "Mukâtil B. Süleymân'ın İlmi Tefsir Konusundak Yeri", Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Denizli 2020, S. 2, s. 1491-1507.

Astronomi alanında yaşanan gelişmeler neticesinde bunun Dünya'yı saran atmosferin hayata zarar verecek ışın ve gök cisimlerinden korunması şeklinde anlaşılmasına imkân sağlamıştır;

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ²⁶¹

“Biz, gökyüzünü korunmuş bir tavan gibi yaptık. Onlar ise, gökyüzünün ayetlerinden yüz çevirirler.”²⁶²

Beyzâvî göğün “korunmuş tavan” olarak nitelendirilmesini onun düşmekten, bozulmaktan ve zarara uğramaktan korunması olarak açıklamaktadır.²⁶³

Kâinatayetlerinin bir nevitercümesi olan kevnî ayetler, Cenâb-ı Hakk'ın tanınmasının vesilesidir. Ancak onu anlamak içinniyet şarttır. Anlama niyeti olmayınca Allah'ın hangi ayeti olursa olsun, insanlar gözlerinin önündeki mucizeleri görmeyecek ve yüz çevirmeye devam edeceklerdir.

Konuyu açacak olursak; gök taşlarından, Güneş'ten gelen zararlı ışınlardan ve uzayın dondurucu soğğundan olmak üzere üç türlü korunmadan bahsetmek mümkündür. 10 000 km ye varan kalınlığıyla atmosfer içine giren gök taşlarını sürtünme kuvvetiyle yakıp toz hâline getirir. Eğer bu gerçekleşmeyecek olsaydı Ay'ın üzerindeki dev kraterler Dünyada da olur gök taşı bombardımanı altında hayat çok kısa sürede sona ererdi. Her yıl Dünya'ya düşen gök taşlarının 40 milyon ton civarında olduğu düşünülecek olursa atmosferin bizi ne gibi büyük tehlikelerden korumuş olduğu daha iyi anlaşılabilir. Diğer bir korumada Güneş ışınlarına karşı yapılan korumadır. Ozon tabakası tarafından filtre edilen Güneş ışınları faydalı hâlde Dünya'ya ulaşarak hayata hizmet eder. Atmosferin faydaları saymakla bitmez bunlardan biri de Dünya'yı sabit bir sıcaklıkta tutmaktır. Uzaydaki -270 derece olan soğuktan ve hem de Güneş patlamalarıyla Dünya'ya ulaşan yüksek ısıdan da canlıları korur. Gökyüzünün korunmuş tavan olması sadece atmosferle de sınırlı değildir. Dünya'nın manyetik yapısının oluşturduğu “Van Allen” kuşakları sayesinde oluşan koruma kalkanı, yüksek radyasyondan ve kozmik ışınlardan Dünya'yı korur.²⁶⁴

²⁶¹ Enbiya 21/32.

²⁶² age.

²⁶³ Beyzâvî, age., C. 3, s. 419; Arıntılı bilgi için bk. Bayram, “Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)”, s. 391.

²⁶⁴ Kur'an Araştırmaları Grubu, age., s. 85- 86.

Cenâb-ı Hak, yüklendikleri emaneti taşıyabilsinler diye yarattığı insanlara önce akıl vermiş,sonra da vicdan denen bir pusulayla onları desteklemiştir. Gökyüzüne verdiği özelliklerle kullarını her an koruyan Allah, her türlü noksan sıfatlardan münezze ve hamd edilmeye de layıktır. Bütün bunların üzerine Kur'an-ı Kerimi insanlığa verdiği için ayrıca şükredilmeye değerdir. İnsanlık gökyüzünün koruyucu özelliğini yeni farkettiğine göre Kur'an hakkındaki şüphelerinden bir an önce kurtulup onun sağlam ipine yapışması tüm insanlığın lehinedir.

2.1.2.4. Göğün Geri Çevirici Özelliği

Göğün geri çevirici özelliği bir yönüyle koruyucu tavan özelliğiyle de ilgilidir. Zira uzaydan gelen zararlı ışınları geri çevirmesi ve meteorları engellemesibu özelliği sayesinde olur.

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ²⁶⁵

“Andolsun o dönüş sahibi göğsü,”²⁶⁶

Beyzâvî, tefsirinde semanın geri döndürücü özelliği ile kastedilen şeyin göğün yükselen buharı yağmur olarak geri çevirmesi olarak yorumlamıştır.²⁶⁷ Râzî de bu kelimenin yağmur anlamına geldiği görüşündedir.²⁶⁸

Ayette geçen "الرَّجْعُ" kelimesi sözlükte geri çevirmek, döndürmek anlamlarına gelmektedir.Atmosfer su buharını geri çevirerek yağmur olarak Dünya'ya indirerek su buharının uzayda kaybolmasını engeller. Güneş'in zararlı ışınlarını geri çevirirken faydalılarını ise alır. Şayet atmosfer bu özelliğe sahip olmasaydı Dünya'da hiçbir canlının yaşamını sürdürmesi mümkün olamazdı.²⁶⁹ Güneş patlamalarıyla gelen ısı dalgasını ve kozmik ışınları geri çevirerek Dünyamızı ve üzerinde yaşayan canlıları aşırı ısıdan ve zararlı ışınlardan korur. Haberleşmemizi sağlayan radyo dalgalarını geri çevirmek suretiyle haberleşmemizi sağlar. Önceleri bu özellikler bilinmediğinden İslam alimlerinden pek çoğu bu ayeti su buharını geri çevirmesi şeklinde yorumlamışlardır.²⁷⁰

²⁶⁵ Tarık 86/11.

²⁶⁶ age.

²⁶⁷ Beyzâvî, *Envârü't-Tenzîl*, c. 4, s. 522.; Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bayram, “*Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)*”, s. 396.

²⁶⁸ Râzî, age., C.31, s. 133.

²⁶⁹ Taslaman Caner, *Neden Müslümanım*, İstanbul Yayınevi, İstanbul 1920, s. 74.

²⁷⁰ Zağlûl En-Neccar, *Tefsiru'l-Ayati'l- Kevniyye*, C. IV, s. 419.

Gökyüzünün geri çevirici özelliği Peygamber efendimiz döneminde bilinebilecek bir şey değildir. Genelde su buharını yağmur olarak döndürmesi olarak anlaşılsa da bundan fazlası olduğu anlaşılmıştır. Doğrudan yağmurun zikredilmemesinin sebebi bu olmalıdır. Takip eden ayette fay hatlarından bahsedilirken de aynı üslubu görmekteyiz. Ayrıca gökyüzünün ve yeryüzünün mucizevi özelliklerinden bahsettikten sonra “*şüphesiz O Kur’an hak ile batılı ayıran bir sözdür, asla bir şaka ve bir eğlence değildir.*” diye devam etmesi meselenin önemine delalet etmektedir. Ama okuyanın dikkati çeken bir başka husus da takip eden ayette “*onlar tuzak kuruyorlar ama bizde kuruyoruz*” ifadesidir. Ayet Peygamberimize tuzak kuran O günün müşriklerinden bahsederken, yeryüzünde ve gökyüzünde fesada yol açan bugün müşriklerine de işaret ediyor gibidir.

2.1.2.5. Gökyüzünün Direksiz Yükseltilmesi

Peygamber efendimiz (s.a.v)’in yaşadığı çağda “dağlar yeryüzünü direkleridirler, iki Dünya’yı birbirine bağlarlar.” anlayışı Araplar arasında hâkim anlayıştır.²⁷¹ Fakat bu konuda Kur’an, bilinenden farklı olarak hem göğün direksiz olduğunu hem de Güneş’in hareket ettiğini söyledi.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ²⁷²

“Görmekte olduğunuz gökleri direksiz olarak yükselten, sonra Arş'a istivâ eden, Güneşi ve ayı emrine boyun eğdiren Allah'tır. (Bunların) her biri muayyen bir vakte kadar akıp gitmektedir. O, Rabbinize kavuşacağınıza kesin olarak inanmanız için her işi düzenleyip ayetleri açıklamaktadır.”²⁷³

Envârü't-Tenzilinde Beyzâvî, bu ayeti açıklarken ayette geçen “اِقْوَاتٌ” ifadesinin, kendinden önceki ifadenin sıfatı olabileceği gibi yeni bir cümle de olabileceğini ifade etmektedir. İfadenin sıfat olarak: “O Allah ki göreceğiniz bir direk olmadan gökleri yükseltti.” anlamına geldiğini ancak ifadenin yeni bir cümle olarak düşünüldüğünde “O

²⁷¹ Mevhibe Şahbaz, “İslam Öncesi Türklerde Dağ kültü ve İnancı”, Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal) 2018, S.19, s. 3.

²⁷² Ra'd 13/2.

²⁷³ age.

Allah ki, bir direk olmadan gökleri yükseltti.” şeklinde anlaşılabileceğini belirtmektedir.²⁷⁴

Babillilerde de gökyüzünün uçlarından dağlara yaslı olduğu fikri hâkim görüştü. Ancak şu da var ki Kur'an'ın indiği dönemde bu ifadeler ispatlanamaz ifadeler olduğu için o gün için hiçbir avantaj da sağlamamıştır. Belki aksine inkârcılar için itiraz edecekleri bir fırsat sunmuş olabilir.²⁷⁵

O hâlde bu ilmi ayetlerin gerçek muhataplarının günümüz insanları olduğunu düşünmemiz uygun olur.

Göğün direksiz yükseltilmesi, Rahman suresinde Kur'an'ın "*Göğü yükseltti ve dengeyi koydu.*"²⁷⁶ ayetinde belirtilen, göğün oluşum şekliyle de uyumlu olduğu görülmektedir.

Yapılan bilimsel çalışmalar atmosferin kaynağının Dünya'nın içinde sıcak kayalardan çıkan gazlar olduğunu ispatlayarak Kur'an'ı doğrulamıştır. Buna göre gazlar yerden yükselmiş fakat yer çekimi sebebiyle dengede kalmış uzaya kaçıp kaybolmamıştır.²⁷⁷ Yani direklerin görevini yer çekimi kuvveti üstlenmiştir.

Takip eden ayette de Kur'an, insanoğlunu atmosferin dengesini bozmamaları konusunda uarmıştır. Bu yönüyle de tekrar bir mucizeye şahit olmaktadır. Allah'tan başka kim, insanın atmosfere zarar verebileceğini düşünebilirdi ki Kur'an Kıyamete kadar tüm zamanların ve tüm insanların rehberi olduğu için sunduğu çözümlerde evrensel nitelik taşır. O gün olmasa da çevre kirliliği bugün ciddi bir problemdir. Kanaatimize göre Allah göğün dengesini bozmama hususunda insanları uarmaktadır. Gerek göğün yaratılışındaki isabeti ve gerekse göğün dengesi hakkındaki uyarısı Kur'an'ın Allah'ın kitabı olduğunu açıkça ispatlamaktadır.

2.1.2.6. Dünya'nın Geoit Şekli ve Yuvarlaklığı

Kur'an-ı Kerim'deki ilmî ayetlerden bazısı da Dünya'nın şeklinin yuvarlaklığıyla, hatta daha da ötesi, geoit olmasıyla ilgilidir. İslam âlimlerinin çoğunluğuna göre Dünya yuvarlak olarak kabul edilmiştir. Fıkıh âlimlerinin

²⁷⁴ Beyzâvî, age., C. 2, S. 196; Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bayram, "*Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)*", s. 391.

²⁷⁵ Kur'an Araştırmaları Grubu, age., s. 92.

²⁷⁶ (وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ) Rahman 55/7.

²⁷⁷ Deniz Şahin, *50 Soruda Yaşamın Tarihi*, 2. Baskı, Bilim ve Gelecek Kit., İstanbul 2011, s. 108-110.

namazla ilgili içtihatları da Dünya'nın yuvarlak olarak kabul edildiğini göstermektedir.²⁷⁸

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقَّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ²⁷⁹

“Bizim, yeryüzüne gelip onu uçlarından eksilttiğimizi görmediler mi? Allah (dilediği gibi) hükmeder, O'nun hükmünü bozacak kimse yoktur. Ve O hesabı çabuk görendir.”²⁸⁰

وَالْأَرْضُ بَعْدَ ذَلِكَ دَحِيهَا²⁸¹

“Bundan sonra da yeri yayıp deve kuşu yumurtası biçiminde yuvarlattı.”²⁸²

Beyzâvî'ye göre yerin bu şekilde yaratılması onun düz olmasını gerektirmez. Bu sebeple yer, küre şeklindedir. Yerin küre şeklinde olması hacminin çok büyük ve geniş olması sebebiyle de üzerinde yaşamaya imkân sağlamaktadır. Pozitif bilimin 16. yüzyıla kadar Dünya'yı düz olarak kabul ederken bundan çok önce yaşayan Beyzâvî'nin Dünya'nın yuvarlak olduğunu ifade etmesi dikkate şayan bir durumdur.²⁸³

Eski müfessirlerin çoğu Dünya'nın düz olduğunu düşündüklerinden “deha” kelimesine “yayıp döşedi” anlamı vermişlerdir. Ancak Gazzâlî ve Râzî²⁸⁴ gibi Dünya'nın yuvarlak olduğunu savunan müfessirler de vardır. Arapça'da bu kelimenin devekuşu ile ilgili pek çok müştakları vardır. Mesela “الْدَّحَى” devekuşu yuvası, “لَا دَحَى” devekuşu yumurtası mahalli anlamına gelir. Beyzâvî de “دَحَى” kelimesine söbü ve yuvarlak anlamı verir. Kelimenin temel anlamı devekuşu yumurtasıdır. Tüm lügatler “مَدْحَى” ya devekuşu yumurtası çukuru demişlerdir. Ancak bu kelimeye yayıp döşedi anlamı vermek ikinci derece bir mana olarak yanlış sayılmaz.²⁸⁵

Fahreddin Râzî Dünya'nın yuvarlak oluşunu ispatlamak için yaptığı açıklamalardan birinde şöyle demiştir: Mesela Ay, gecenin herhangi bir vaktinde, doğu tarafında tutulup batıdakilere Ay'ın tutulma zamanı sorulsa onlar, bu tutulma işini,

²⁷⁸ Mehmet Kubat, “Kur'an'ın Öğretisi ve Modern Bilimin Verileri Işığında ‘Düz Dünya Teorisi’nin Tartışılması”, Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi, C.10, S. 2, Güz 2019, s. 339.

²⁷⁹ Ra'd 13/41.

²⁸⁰ age.

²⁸¹ Naziat 79/30.

²⁸² Nazi'ât 79/ 30.

²⁸³ Beyzâvî, age., C. 1, s. 61; Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bayram, “Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)”, s. 399

²⁸⁴ Bayram, “Râzî'nin, Kur'an'daki Yeryüzü (Arz) Ayetleriyle İlgili Tefsir-i Kebir'deki Yorumları: Modern Jeoloji Biliminin Verileriyle Kısa Bir Mukayese”, s.163.

²⁸⁵ Halûk Nurbaki, age., s.183.

doğudakilerin onu gördüğü saatten önce olan bir saatte gördüklerini haber verirler. Şayet yeryüzü dümdüz olsaydıbu böyle olmazdı.²⁸⁶

Yeryüzünün uçları diyebileceğimiz Dünya'nın kutupları yerçekiminin kutuplarda artması sebebiyle her iki yandan da basıktır. Ekvatorun uzunluğuna göre boylamların çember uzunluğu 67 km kadar daha kısadır.²⁸⁷

Dünya'nın çaplarından bahseden Rahman suresinin 33.ayetini de bu konuda zikretmemiz uygun olur. Bilindiği gibi tam yuvarlak olan cisimlerde çap bir tane olurken Kur'an yeryüzünün çaplarından bahsetmektedir. Bu da tam yuvarlak olmayan kürevi bir yapıyla mümkün olacağından Dünya'nın geoit yapısına delalet eder.

Kur'an-ı Kerim'in indiği dönemin bilgi seviyesini göz önüne getirincekutupların basık olması ve hâlâda basıklaşmaya devam etmesini bilmenin hiçbir imkânı yoktur. Aslında buna gerek de yoktur. Rabbimiz insanlara bu şekilde misaller vermektedir ki evrenin yegâne sahibinin "O" olduğuna dair hiçbir şüphe kalmasın ve Kur'an hakkında artık kesin iman sahibi olsunlar.

2.1.2.7.Dünya'nın Dönmesi

Tarih boyunca Dünya'nın şekli ve hareket edip etmediği konusu cevabı en çok merak edilen konulardan biri olmuştur. Genel olarak Dünya'nın düz ve sabit tasavvur edildiğini, Güneş'in de onun etrafında döndüğünün zannedildiğini biliyoruz.²⁸⁸

Zümer suresindeki şu ayet insanoğlunun kadim sorusunu mükemmel bir şekilde cevaplarken Yüce Allah'ın azamet ve kudretine de vurgu yapılmaktadır:

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ²⁸⁹

*"Allah, gökleri ve yeri hak ile yarattı. Geceyi gündüzün üzerine örtüyor, gündüzü de gecenin üzerine sarıyor. Güneşi ve ayı emri altına almıştır. Her biri belli bir süreye kadar akıp gider. Dikkat et! O, azîzdir ve çok bağışlayandır."*²⁹⁰

Beyzâvî,Dünya'nın döndüğü kanaatine sahiptir. Yukarıdaki ayetin açıklamasını yaparken sarık benzetmesinde bulunmakta, *"Sen dağları görürsün de onları yerinde*

²⁸⁶Râzî, age., C. XXVI, s. 66.

²⁸⁷[https://www.eokultv.com/dunyanin-geoid-ve-kuresel-sekli-ile-sonuclari-cografya-tyt/43579\(E.T.:13.03.2022\)](https://www.eokultv.com/dunyanin-geoid-ve-kuresel-sekli-ile-sonuclari-cografya-tyt/43579(E.T.:13.03.2022))

²⁸⁸Mehmet Kubat, age., s. 322.

²⁸⁹Zümer 39/5.

²⁹⁰age.

durur sanırsın. Oysa onlar bulutların yürümesi gibi yürümektedirler. (Bu,) her şeyi sapasağlam yapan Allah'ın sanatıdır"²⁹¹ ayetinin tefsirinde de dağların bulutlar gibi süratli bir şekilde geçip gittiğinden ancak hareketlerinin belli olmadığından bahsetmektedir. Büyük hacimli cisimlerin aynı hızla hareket ettiklerinde hareketlerinin fark edilememesini de bunun nedeni olarak zikretmektedir²⁹²

Kur'an-ı Kerim'de Dünya'nın yuvarlaklığına işaret eden pek çok vardır. Bu ayette "sarıyor" diye çevirisi yapılan kelimenin Arapçası "كُور" mastarından türeyen "يُكُور" fiilidir. Türkçe'ye de geçen "küre" kelimesi ile aynı kökten gelmesi konunun anlaşılması açısından oldukça önemli bir ayrıntıdır. Asım Efendi'nin Kamus Tercümesinde "يُكُور" fiilinin mastarı olarak "tekvir" kelimesi, "başa helozoni bir biçimde dolayarak sarık sarmak, dolamak" anlamında kullanılmıştır.²⁹³

Başın bilindiği üzere küreye benzeyen bir yapısı vardır. Benzetmenin baş üzerinden yapılması da ayrıca Dünya'nın yuvarlak olmasına işaret eder. Diğer taraftan "dolamak" eyleminin de Dünya'nın döndüğüne işaret ettiği söylenebilir.

Bu arada Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın "Serâiru'l-Kur'an" adlı eserini de zikretmeden olmaz. Gazi Ahmet Muhtar Paşa "يُكُور" kelimesi, "başa dolaya dolaya sarık sarmak" anlamına geldiğinden, gece de gündüz üzerine dolana dolana sarık gibi sarılıyor demektir. "Gece ve gündüz, Dünya üzerinde meydana geldiği için, onun da baş gibi yuvarlak olduğuna işaret ediliyor." der.²⁹⁴

Kur'an bu konuda da çağının yanlışlarını tekrar etmeyerek ilahi ve korunmuş bir kitap olduğunu göstermiştir. Bu bakış açısı oldukça mühimdir. Şöyle ki bir yazılı sınavda birbirine bakarak kopya çeken öğrencilerce cevabı vermek konusunda tam isabet etseler kopya çektikleri anlaşılamaz. Fakat cevapta hatalar yapılsa o hataları da aynen tekrarlasalar, bu durum öğrencilerin birbirine baktığına kesin bir şekilde delalet etmiş olur. Kur'an'ın indiği ortamda tamamen yanlış fikirler olduğu gibi kısmen doğru fikirlerde vardır. Kur'an onların yanlışlarını tekrar etmediği gibi, doğruya kattıkları yanlışlarını da almamıştır. Bu da Kur'an'ın insan eseri olmadığını bir yerlerden duyularak yazılan bir kitap olmadığını kesin bir şekilde ispatlar. Eğer başka yerden alınmış olsaydı, yanlışlarıyla birlikte alması gerekirdi.

²⁹¹ Neml 27/ 88.

²⁹² Bayram, "Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)", s. 399.

²⁹³ Karaçam, *Sonsuz Mucize Kur'an*, s.243.

²⁹⁴ Gâzi Ahmed Muhtar Paşa (v. 1918), *Serâiru'l-Kur'an Fî Tekvîni ve İbdâi ve İâdeti'l-Ekvân*, Evkaf Matbaası, İstanbul h.1336/1917, s. 38.

2.1.2.8.Dünya'nın ve Uzay'ın Çapları

Kur'an'ın kevnî ayetleri, ilgili bilim dallarında uzmanlık gerektiren ayetlerdir. Yoksa tam olarak anlaşılması mümkün olmaz. Bu bağlamda, Dünya'nın çaplarıyla ilgili ayetler dematematik alanında uzmanlık ister;

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ²⁹⁵

“Ey cinler ve insanlar topluluğu! Göklerin ve yeryüzünün çaplarını aşıp geçmeye gücünüz yetiyorsa aşıp geçin. Ancak üstün bir güçle geçebilirsiniz.”²⁹⁶

İbn Kesir'in Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azim'inde “رَاقٍ” çevre anlamında kullanılarak; “Ey cin ve insan toplulukları yeryüzünün ve semanın çevrelerinde aşıp geçmeye gücünüz yetiyorsa aşıp geçin diye tercüme edilmiştir.”²⁹⁷ Zağlûl Neccar da “رَاقٍ” kelimesini kitabında “çap” diye tercüme ederek “Ey cinler ve insanlar topluluğu! Göklerin ve yeryüzünün çaplarını aşıp geçmeye gücünüz yetiyorsa aşıp geçin. Ancak üstün bir güçle geçebilirsiniz.” diye tercüme etmiştir.²⁹⁸

Kur'an, ayette geçen “çaplar” ifadesi ile Dünya'mızın yuvarlak olduğuna çok ince bir şekilde işaret ettiği görülmektedir. Zira çap” herkesin bildiği gibi yuvarlak cisimlerde olur. Matematikte çemberdeki en uzun kirişe çap denmektedir.²⁹⁹ Dolayısıyla buradan da Dünya'nın yuvarlak olduğu anlaşılmaktadır. Ancak “çap” değil de “çaplar” diye ifade edilmesi başka bir şeye işaret edilmektedir. Çünkü düzgün bir çemberin sadece bir tane çapı olur.³⁰⁰ Buradan da Dünya'nın geoit yapısına işaret vardır. Zira Dünya'nın kutuplardan geçen çapı daha kısadır. Bu da Ekvatorun uzunluğunun”kutuplardan geçen boylamdan 67 km daha uzun olmasından kaynaklanmaktadır. Buna göre *ekvator*da Dünya'nın çapı 12756.1 km. kutuplarda ise 12713.5 kilometredir.³⁰¹

Allah'tan başka kim, döneminin çok ilerisindeki bilgileri bu kadar ince ince, nakış- nakış işleyerek haber verebilir? Çok açık ifade edilse kavranamayıp inkâr

²⁹⁵ Rahman 55/33.

²⁹⁶ Kur'an Araştırmaları Grubu, *age.*, s. 98.

²⁹⁷ İbn Kesir, *age.*, C. 7, s. 496.

²⁹⁸ Neccar, *age.*, C.4., s. 67.

²⁹⁹ <https://www.dersimiz.com/terimler-sozlugu/cap-nedir-ne-demek-1138>(E.T.: 11.03.2022)

³⁰⁰ Kırcı, *Kur'an'a Yönelişler*, s. 176.

³⁰¹ <https://dunya-kac-metre.nedir.org/>(E.T.: 09.03.2022)

edilebilecek bilgileri ilimde derinleşmiş kimselerin zamanı gelince ortaya çıkarması için böyle sanatkarane ifade etmek ancak âlemlerin Rabbi'nin güç yetirebileceği bir şeydir.

2.1.2.9. Yeryüzü'nün Fay Hatları

Dünya'nın çatlakları çok az insanın ilgisini çekecek bir konudur. Özellikle de Kur'an'ın indiği dönem göz önünde bulundurulacak olursa çatlaklar daha da önemsizleşecektir. Oysa çatlaklar hiç te öyle basite alınacak önemsiz bir konu değildir.

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ³⁰²

“Yarık yarık çatlamaş yere andolsun.”³⁰³

Yarık ve çatlak anlamına gelen “تَضَعْلُ” kelimesinden kasıt Suyuti'nin naklettiğine göre toprağın bitkilerle yarılması, vadiler, sellerin açtığı yarıklar ve geçitler gibi anlamlara gelmektedir.³⁰⁴ İbn Kesir de İbn Abbas'tan nakille toprağın bitkilerle çatlamaş anlamına geldiğini söylemiştir.³⁰⁵

Bu ayette ilk dikkatimizi çeken husus yeminle başlamasıdır. İslam'dan önce Arap toplumunda yemin, edebi bir üslup olarak sözlerine kuvvet vermek, muhataplarını ikna etmek ve sözlerinin doğruluğuna güven telkin etmek başvurdıkları yaygın edebi bir uygulama idi. Faydalı ve güzel gelenekleri muhafaza eden zararlı ve yanlış olanlarıysa kaldıran Rabbimiz Kur'an-ı Kerim 'i Arap lisanı ile indirdiği için Arapça'nın tüm dil üslûbunu, fesahat ve belagatını kullandığı gibi Araplarca çok iyi bilinen bu uygulamayı da “Tevhid İnancı” bütünlüğünde devam ettirmiştir.³⁰⁶

Allah Kur'an'da kendi “İsm-i Celâl” i üzerine yemin ettiği gibi, kuşluk vaktine, zamana, Kur'an'a, Güneş'e, Ay'a ve daha pek çok şey üzerine de yemin etmiştir. Sözünün doğruluğunu ispat için kimseye ihtiyacı olmayan Allah'ın çatlaklarla dolu yere yemin etmekten maksadı ise insanların dikkatini yemin edilen şeye çekmek olduğu anlaşılmaktadır.³⁰⁷

Dünya haritasını elimize alıp incelediğimizde okyanusların altında devasa bir çatlağın tüm Dünya'yı dolaştığını görürüz. Bu çatlaklardan en büyüğü Atlas Okyanusu'nun kuzeyinden, Grönland açıklarından başlayarak Antarktika'ya kadar

³⁰²Tarık 86/12.

³⁰³age.

³⁰⁴Suyuti, age., C. 15, s. 354.

³⁰⁵İbn Kesir, age., C. 8, s. 376

³⁰⁶Mehmet Çalışkan, *Kur'an Dilinde Yemin Üslûbu*, Oku Okut Yayınları, Ankara 2021, s, 59.

³⁰⁷Mehmet Çalışkan, age., s, 60.

uzanan çatlaktır. İkinci çatlak ise Kuzey ve Güney Amerika'nın batı yakasını Büyük Okyanus boyunca takip eder. Üçüncü çatlak, Güney Asya boyunca genişleyip Himalayalar'ın altından geçerek ülkemizi de içine alarak uzayan çatlaktır. Bu çatlaklar normalde magmanın baskısıyla patlaması gerekirken öyle olmamaktadır. Allah'ın kudretinin bir sonucu olarak çatlakların olduğu yer adeta dikiş atılarak tamir edilmektedir.³⁰⁸

Ayetin indiği dönemdeki ilk muhataplarının aklına sadece susuzluktan çatlayan topraklar ya da tohumun toprağı çatlatması gelmişken son yıllarda yapılan çalışmalarda fay hatlarının keşfedilmesiyle konunun kapsamı oldukça genişlemiştir.

Fay hatları yer kabuğunun altındaki magmanın dış yüzey ile olan münasebetinin sağlanması açısından çok önemli olduğu gibi jeolojik hareketlerin tespit edilebilmesi açısından da önemlidir. Yaşanan depremlerde tarih boyunca milyonlarca insan yaşamını yitirmiştir. Özellikle inşa edilecek konutların deprem bölgesindeyse depreme dayanıklı olarak inşa edilmeleri hayati öneme sahiptir. Konunun öneminin farkında olan Japonya gibi ülkelerde yaşanan depremlerde kimsenin burnunun kanamazken, bilinçsiz ve hazırlıksız ülkelerde deprem binlerce can almaktadır. Bir yerde Allah'ın bu çatlaklara dikkatimizi çekmek suretiyle, ona göre tedbirlerimizi alarak bundan yararlanmamızı istediğini düşünebiliriz. Bir başka açıdan bu kadar çatlaklarla dolu Dünya'nın üzerinde çok hassas bir denge ile yaşamamızı Allah'a borçlu olduğumuzun farkına varıp sadece ona teşekkür etmemiz gerektiğini de hatırimızda tutmalıyız. Sonuç olarak; Kur'an'ın indiği çağda tüm Dünya'yı gezip görme vedenizlerin altını inceleme imkânı olmayan Hz. Muhammed(s.a.v)'in, bütün bunları öğrenme ihtimali de düşünülemez. Buna göre bu kitabın Allah'ın kitabı olduğu da ispatlanmış olur.

2.1.2.10. Denizler Arasındaki Engel

Kaptan Jacques Cousteau'nun denizler arasındaki su perdesiyle ilgili yaptığı araştırma, ilk ortaya çıktığında tüm Dünya'da büyük yankı uyandıran bir araştırma olmuştur.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ³⁰⁹

³⁰⁸ Nurbaki, *age.*, s. 299- 300.

³⁰⁹ Rahman 55/19- 20.

“İki denizi birbirine kavuşmak üzere salıvermiştir. Aralarında bir engel vardır, birbirine geçip karışmazlar.”³¹⁰

ارْوُجْخَمْ اَرَّجْجَوْ اَحْرَبْ اَمْهُبْ لَعَجَوْ عَجَّاجْ اَحْمَدَ اَمْوَتْ اَوْ بُدَّعَ اَدَهْ رَحْمَتَا جَرَمَ يَلْبَا وَوَو³¹¹

“O, birinin suyu lezzetli ve tatlı, diğerininki tuzlu ve acı olan iki denizi salıverip aralarına da görünmez bir perde ve karışmalarını önleyici bir engel koyandır.”³¹²

Nehir ve denizlerin insanın fayda ve hizmetine sunulduğunu söyleyen Beyzâvî, “Biri tatlı, diğeri tuzlu ve acı iki büyük su kütlesini birbirine karıştırmadan salıveren, ikisinin arasına karışmalarını önleyen, bir perde koyan da O’dur.” ayetinin tefsirinde Allah’ın kudretinin tecellisi olarak bu iki denizin sularını birbirlerine karıştırmadığını belirtmekte ve şöyle devam etmektedir: “Buradaki kudret tecellisi, normalde her bir unsurun parçalarının tabiatı icabı birbirine karışmak, olan suların birbirlerinden ayrılmaları ve özelliklerinin farklı olmasıdır.” Bunun yanında o, aradaki “berzah” ifadesinin iki deniz arasında yer alan “kara parçası” olarak anlaşıldığını nakletmektedir. Oysa ki yapılan son bilimsel araştırmalar su kütlelerinin birbirine karışmasını engelleyen perdenin, suyun yüzey gerilimi sonucu ortaya çıkan müthiş bir “su engeli” olduğunu ortaya koymuştur. Böylece o, ayeti çağının ilmî verilerini esas alarak tefsir etmiş ancak daha sonra yapılan bilimsel keşifler sonucu söz konusu ayet o günden farklı şekilde yorumlanagelmıştır.³¹³

Denizaltı araştırmaları ile meşhur bilim adamı Kaptan Jacques Cousteau, bazı araştırmacıların iddia ettiği gibi denizleri birbirinden ayıran su engelleri olup olmadığını incelerken, Akdeniz’le Atlantik okyanusunun kimyasal ve biyolojik yapı açısından farklılığını tespit etti. Olayın bilimsel izahı için Cebel-i Tarık Boğazı’nda sualtı araştırmaları yaptı. Cebel-i Tarık Boğazı’nın Fas ve İspanya tarafında deniz altında karşılıklı olarak 45 derecelik açıyla tatlı sular fışkırdığını tespit etti. Bu sular tarağın dişleri gibi karşılıklı baraj yapmaktadır. Bu nedenle Akdeniz’in suları Atlas Okyanusu’nun sularıyla birbirine karışmamaktadır. Öyle ki her iki tarafın tuzluluk oranları farklı olduğu gibikendine has deniz canlıları ile de birbirlerinden farklıdır.³¹⁴

³¹⁰ age.

³¹¹ Furkan 25/ 53.

³¹² age.

³¹³ Beyzâvî, age., C. 2, s. 527; Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bayram, “Kâdî Beyzâvî’nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü’l-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)”, s. 402.

³¹⁴ Nurbaki, age., s. 64.

Kur'ankâh gözümüzü yıldızlara kâhyeryüzündeki düzene çevirir. Gözümüzü çevirdiğimiz her yerden hatta bir deveden ya da bir karıncadan bize ibret sahneleri sunar. Aklımıza hitap ederek gönlümüze ulaşmaya çalışır. Burada da gözümüzü denizlere çevirmiştir. Öyle bir üslup kullanmıştır ki, o günün insanı da bugünün insanı da imkânı nispetinde hissesini almıştır. Ancak bu ayetteki ilmi mucizenin üslubu, gerçek mahiyetini ahir zaman ümmeti anlasın diye indirilmiş gibidir. Bu da Fussilet suresi 53. ayetini hatıra getirmektedir. *“O’nun hak olduğu meydana çıkıncaya kadar varlığımızın belgelerini onlara hem dış Dünyada ve hem de kendi içlerinde göstereceğiz. Rabbinin her şeye şahit olması yetmez mi?”*

Şu da var ki inanmak istemeyen kimseler kendilerine gökten bir sofraya indirilse bile fikirlerinden vazgeçecek değildir.

2.1.2.11. Dağların Sürüklenmesi

Kur'an'ın indiği dönemde Arap şairlerinin yarışmada seçilen en güzel şiirleri altın yıldızla yazılır ve Kâbe'nin duvarına asılarak sergilenirdi. Bunların konusu genelde çöl hayatına dair olaylar, savaşlar, övgüler, atlar, develer yada iştret eğlencesiyle ilgili olurdu.³¹⁵

Kur'an'ın kevnî ayetlerindeki yüksek ilmi seviye bu bakımdan ayrıca dikkate değerdir. Bu ayette dağların göründükleri gibi sabit olmadıkları, daima hareket hâlinde oldukları ve de sürüklendikleribildirilmektedir.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ³¹⁶

*“Dağları görürsünder donmuş sanırsın; oysa onlar bulutların sürüklenmesi gibi sürüklenirler.”*³¹⁷

Beyzâvi dağların bulutlar gibi sürüklenmesiyle ilgili olarak büyüklüklerinden dolayı hareketlerinin farkına varılamadığı açıklamasını yapmıştır.³¹⁸

Dağların sürüklenme hareketinde bulunması, üzerinde bulundukları yer kabuğunun hareket etmesinden kaynaklanmaktadır. Yer kabuğu kendisinden daha yoğun olan manto tabakası üzerinde adeta yüzer gibi hareket etmektedir. Mantonun üst

³¹⁵ Şerafeddin Yaltıkaya, *Muallekat*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1989, s. 2.

³¹⁶ Neml 27/88.

³¹⁷ Age.

³¹⁸ Beyzâvi, age., C. 3, s. 576; Ayrıntılı bilgi için bakınız: *“Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzil Tefsiri Bağlamında)”*, s. 400.

kısımları plastikimsi bir yapıdayken alt kısımları sıvı hâlde bulunur. Dünya'nın kabuğu mantonunkonveksiyon akımları sebebiyle sürekli hareket eden plakalardan oluşur.³¹⁹ Dolayısıyla üzerindeki dağları sürüklemiş olurlar.

İlk olarak 1596'da Abraham Ortelius tarafından ortaya atılan kıtaların 'sürüklenmiş olabileceği' tezi, kavram olarak ise 1912'de Alfred Wegener tarafından geliştirilmiştir. Ancak haklılığının anlaşılabilmesi için ölümünden sonra elli yıl daha geçmesi gerekmiştir.³²⁰

Hiçbir kelimeyi gayesiz kullanmayan Allah'ın dağların hareketi için Kur'an'da "sürüklenme" tabirini kullanması, dahası bilim adamlarının da bugün bu hareket için "continental drift" yani "kıtasal sürüklenme" terimini kullanmaları çok ilginç bir durum oluşturmaktadır.

Kur'an'daki bu benzetmede bizim dikkatimizi çeken bir diğer husus da dağların bulutlara benzetilmesidir. Bulutlar hem hareket eder hem de birbirleri üzerine binerler. Bu durum insana sıra dağları hatırlatır. Onların da kıtaların üst üste binmesi sebebiyle oluştuğu bilinmektedir. Ayrıca bulutların dağlara benzetilmesi de³²¹ üzerinde durulması gereken bir başka noktadır. Her yıl ancak birkaç santimetre hareket eden kıtaların bu hareketini Hz. Muhammed (s. a. v)'in bilebilmesi mümkün olamayacağından dolayı, bu ayette Kur'an'ın ilahi bir kitap olduğunu gösteren mucizelerden biri olarak görülmelidir.

2.1.2.12. Bulutlar Nasıl Yağmur Yağdırır ?

Kur'an-ı Kerim'de yağmurun oluşumunu doğrudane alan iki ayet-i kerime vardır. Bunlara göre yağmurun yağmasında iki temel faktör vardır. Bunlardan birincisi rüzgâr diğeri ise bulutlardır.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُرْسِلُ سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ³²²

³¹⁹ <https://www.meteorologiaenred.com/tr/K%C4%B1tasal-s%C3%BCr%C3%BCklenme.html> (E.T.: 11.03.2022)

³²⁰ https://stringfixer.com/tr/Continental_drift_theory (E.T.: 23.02.2022)

³²¹ Nur, 24/43.

³²² Nur 24/43.

“Görmez misin ki Allah birtakım bulutları (çıkarıp) sürüyor; sonra onları bir araya getirip üst üste yığıyor. İşte görüyorsun ki bunlar arasından yağmur çıkıyor. O, gökten, oradaki dağlardan (dağlar büyüklüğünde bulutlardan) dolu indirir. Artık onu dilediğine isabet ettirir; dilediğinden de onu uzak tutar, (bu bulutların) şimşeginin parıltısı neredeyse gözleri alır!”³²³

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كِسْفًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادَةٍ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ³²⁴

“Allah O'dur ki, rüzgârları gönderir, bunlar da bulutu kaldırır. Derken, Allah onu gökte dilediği gibi yayar ve parça parça eder; nihayet arasından yağmurun çıktığını görürsün. Allah dilediği kullarına yağmuru nasip edince, onlar seviniverirler.”³²⁵

Yağmurun oluşumuyla ilgili oldukça dikkat çekici ve isabetli yorumlar yapan Beyzâvî Nur suresi 43. ayetinin tefsirinde şu açıklamaları yapmıştır: Su buharları yükselip soğuk bir hava tabakasına temas ettiğinde birbirleriyle birleşerek bulut hâline gelirler. Şayet soğuk fazla değilse yağmur olarak yere düşer. Şayet soğuk fazla ise, tam birleşmeden inerlerse kar olarak ama birleşirlerse dolu şeklinde yağarlar.”³²⁶

Okullarımızda ders kitabı olarak okutulan “Genel Coğrafya” kitabına göre ise konu şu şekilde işlenmektedir: Deniz ve okyanuslarda oluşan "Aerosol"u karadan getirdiği tozla aşıl原因an rüzgâr, bunları atmosferin üst kısımlarına kaldırır. Burada su buharıyla birleşen toz rüzgâr tarafından karalara sürüklenir. Bulutlar gene rüzgâr tarafından üst üste yığılarık sıkıştırılır. Yoğunluğu artan bulutlar arasından yağmur yağmaya başlar. Bilim yağmurun yağması için geçirdiği bu evreleri doyma, yoğunlaşma ve yağış evresi diye gruplamaktadır.³²⁷

Buna göre yağmurun oluşumu hakkında Kur'an'ın verdiği bilgilerin bilimsel araştırmalarla da doğrulandığı görülmektedir. Yaşamın en temel ihtiyacı olan suyun çok büyük bölümü Dünya'mızın içinde sürekli olarak hareket etmektedir. Kesintisiz olarak

³²³ age.

³²⁴ Rum 30/48.

³²⁵ Age.; Nur 24/43.

³²⁵ Sırrı Erinç ve Sami Öngör, *Genel Coğrafya (Tabiat ve İnsan)*, Milli Eğitim Basım Evi, İstanbul 1981, s.83.

³²⁵ Nur 24/43.

³²⁵ age.

³²⁵ Rum 30/48.

³²⁵ age.

³²⁶ Beyzâvî, age., C. 2, s. 502.

³²⁷ Sırrı Erinç ve Sami Öngör, *Genel Coğrafya (Tabiat ve İnsan)*, Milli Eğitim Basım Evi, İstanbul 1981, s.83.

yinelenen bu değişim sistemine suyun çevrimi dendiğini bilmeyen kimse yoktur. Havada buhar şeklindeki suyun bulutları oluşturması, bu bulutların yağmur oluşu ve yeryüzüne yağışı, Allah'ın yeryüzünde yarattığı harika çevrim sisteminin bir sonucudur. Bir sene yağmur yağmasa elimiz ayağımız birbirine dolanmakta, televizyonlar akşam sabah barajlardaki su oranlarını vererek halkı tasarrufa davet ederken, yaşanan kesintiler yüzünden hayatımız altüst olmaktadır. Bütün bu nimetleri veren Allah'a ne kadar şükretsek azdır.

2.1.2.13. Yağmurun Bir Ölçü İle İndirilmesi

Yağmurun bir ölçüye göre indirilmesi mevzuunu ilk dönem müfessirlerinin çoğu bugünkünden farklı anlamışlardır. Genel olarak ne kuraklıkla her tarafın çölleşmesinenden olacak kadar az, ne tufana neden olacak kadar çok yağması şeklinde anlamışlardır.³²⁸

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ³²⁹

“Gökten bir ölçüye göre suyu indiren O'dur. Biz onunla (kupkuru), ölü memlekete hayat veririz. İşte siz de böylece (mezarlarınızdan) çıkarılacaksınız.”³³⁰

Beyzâvî'nin İbn Abbas'tan naklettiğine göre hiçbir sene diğer seneden daha yağmur değildir. Ancak Cenab-ı Hak, yağmuru kulları arasında dilediği şekilde paylaştırmaktadır.³³¹ Abdullah b. Mes'ud'un bu konudaki anlayışı dabenzer bir anlayış olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir rivayete göre şöyle demiştir. “Hiçbir sene diğerinden daha çok yağmurlu değildir. Fakat Allah Teâlâ yağmuru dilediği yere ve dilediğine bölüştürür. Bir yıl buraya, bir yıl başka bir yere.”³³²

Ancak yapılan araştırmalar ve gerçekleşen keşifler yağın yağmurla ilgili bilinmeyen pek çok gerçeği ortaya çıkarmıştır. Bilimsel araştırmalar Dünya'ya yağmur, çığ, dolu ve kar olarak inen suyun miktarının her sene aynı olduğunu, saniyede 16-17 milyon ton, yıllık olarak da yaklaşık 500 trilyon ton civarında yağış gerçekleştiğini ortaya çıkarmıştır.³³³

³²⁸ Ömer Nasuhi Bilmen, *Kur'an'ı Kerim'in Türkçe Meâli Âlisi ve Tefsiri*, I-VIII, Akçağ Yay, Ankara 1991, V, 2267.

³²⁹ Zuhuruf 43/11.

³³⁰ age.

³³¹ Beyzavi, age., C. 2, s. 237.

³³² İbn Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'ani'l-Azîm*, II, 723.

³³³ Hamza Kılıç, *Kâinat Kitabını Okumak*, İnsan yayınları, İstanbul 2006, s.116

Ayette (يَقْدِرُ) kelimesiyle ifadesini bulan ölçüden maksat sadece yağış miktarı değildir. Yağmurun tatlı olması, damlalarının büyüklüğü, yere yumuşak bir şekilde inmesi veya yağmurun oluşması da ince hesaplar ve hassas ölçüler gerektirmektedir.³³⁴

O dönemin insanların ne dünyanın her yanında oluşan meteorolojik olaylardan haberdar olmaları ne de yağmurun fiziksel ve kimyasal yapısı hakkında bilgi sahibi olmaları mümkün değildir. İşte bu sebeple bu ayette bir kez daha “Kur’an en büyük mucizedir” sözünün ispatlanmış olduğunu görmekteyiz.

2.1.2.14. Rüzgârların Aşılama Özelliği

Yağmurun oluşabilmesi içinde denizlerin, okyanusların ve diğer suların üzerinde oluşan "Aerosol"un rüzgârların karadan getirdiği tozlarla karışarak Atmosferin üst katmanlarına yükselmesi ve su buharı ile birleşmesi gerekmektedir. Şayet bu toz parçacıkları olmasa su buharı yalnız başına yağmuru oluşturmazdı. Bu toz parçacıklarını su buharına aşılama yağmur olmasa yağmur bulutlarının oluşması da mümkün olamayacaktı. Rüzgârın görevi sadece bunlarla da sınırlı değildir. Yağmur bulutlarını sürükleyerek havayla sürtünmeyi sağlaması ve bulutların pozitif ve negatif elektrik yüküyle aşılması işi de ona aittir. Bütün bunlar bir şekilde gerçekleşse fakat rüzgâr esmese yağmur karalar üzerine değil olduğu yere suların üzerine yağardı.³³⁵

Bu konu Kur’an-ı Kerim de şu şekilde yer almıştır;

وَأَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ³³⁶

“Biz, rüzgârları aşılama olarak gönderdik ve gökten bir su indirdik de onunla su ihtiyacınızı karşıladık. (Biz bunları yapmasaydık) siz onu (yeterli) suyu depolayamazdınız.”³³⁷

Beyzâvî Hicr suresi 22. ayetin tefsirinde rüzgârların aşılama olmasını onların yağmur yüklü olmasına bağlamaktadır. Nitekim yağmur getirmeyen bulutların “akîm” ya da “kısır” olarak ifade edildiğini belirtmektedir. Bununla beraber dikkat çekici bir tespitler rüzgârların ağaçlar ve çiçekler için aşılama olabileceğini de beyan etmiştir.³³⁸

³³⁴ Nurbaki, age., s. 41, 42.

³³⁵ Kur’an Araştırmaları Grubu, age., s. 105.

³³⁶ Hicr 15/22.

³³⁷ age.

³³⁸ Beyzâvî, age., C. 2, s. 236; Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bayram, “Kâdî Beyzâvî’nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü’t-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)”, s. 397.

RüzgârDünyadaki canlılar için hayati öneme sahiptir. Şayetrüzgârlar birden kesilseydi hayatın devamı mümkün olmazdı. Yağmur yağmaz bitkiler çoğalmaz Dünya'mızın üzerindeki tüm canlılar büyük bir kaostan içine düşer çok sürmeden de bitkiler kurur, içecekler tükenir, açlık ve susuzluk tüm canlıları yok ederdi. Zira bitkilerin tohumlarının, polenlerinin ve çiçek tozlarının, taşınarak aşılması ve çoğalmasının sağlanması,rüzgâr sayesinde olmaktadır.

2.1.2.15.Yağmur Suyunun Tatlı Olması

Yağmur sularının%90'ından fazlası tuzlu deniz ve okyanus sularının buharlaşması ile gerçekleşmektedir.³³⁹

Sırf bu yüzden bile Allaha ne kadar şükretsek azdır. Deniz tuzlu iken ondançıkan yağmur suyunun tatlı olması Allah'ın kudretinin bir nişanesidir.

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ؕ ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ؕ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ
أَجَااً فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ³⁴⁰

“Ya içtiğiniz suya ne dersiniz? Buluttan onu siz mi indirdiniz, yoksa indiren biz miyiz? Dileseydik onu tuzlu yapardık. Şükretmeniz gerekmez mi?”³⁴¹

أَرْوَاهُ مَاءً مَّاءً مَّاءً أَوْ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ رِيّاً لَسِرّاً يَلْبِثُ³⁴²

“O, rahmetinin önünde rüzgârları müjdeci olarak gönderendir. Ölü toprağı canlandırırım, yarattıklarımızdan birçok hayvanları ve insanları sulayalım diye gökten tertemiz bir su indirdik.”³⁴³

Beyzâvî, “Biz gökten tertemiz su indirdik.” ayetinin tefsirinde gökten inen suyun “temizleyici” özelliğine dikkat çekmektedir. Yani gökten inen su, aynen toprak gibi temizleyicidir. Yine o, ayette geçen “tahûr” kelimesinin mübalağa için kullanılmış olabileceğini ve “tertemiz bir su” anlamına gelebileceğini belirtmektedir.³⁴⁴

³³⁹ Mustafa Yıldız, *Kur'an-ı Kerim de Yağmur*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı Tefsir Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2009, s. 71.

³⁴⁰ Vakıa 56/68-70.

³⁴¹ age.

³⁴² Furkan 25/ 48.

³⁴³ age.

³⁴⁴ Beyzâvî, age., C. 2, s. 526; Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bayram, “Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)”, s. 369.

Allah “suyun çevrimi” diye isimlendirdiğimiz öyle bir kanun koymuştur ki onun sayesinde kirlive tuzlu sular buharlaşarak arınır pisliğini geride bırakarak saf ve tertemiz olarak yere iner. Sonra içtiğimiz kaynak sularına karışır ve bu döngü sürekli olarak kendini tekrar eder. Bütün bu işler Rabbimizin ince planları sonucunda gerçekleşir. Kur’an’da suyun temizlenip gökten yağmasına dikkat çekilmiş ve "*Gökten tertemiz su indirdik*"³⁴⁵ denmiştir.

Kur’an’da suyun Dünya’nın oluşumunda sonradan ortaya çıktığının ifade edilmesi de bir başka mucizesidir. Ayet şöyledir: “Ondan suyunu ve otlagını çıkardı.”³⁴⁶

Kur’an’ın nazil olduğu çağda Dünya’nın yaratılışındaki evreler bilinmiyordu. Bu yüzden suyun yeryüzünün üstüne çıkışının Dünya’nın yaratılışından sonraki bir aşama olduğunun söylenmesi de mucizedir.

2.1.2.16. Toprağın Titreşerek Canlanması

Kur’an’da muazzam bir denge vardır. Ne bir fazlalık ne de bir eksiklik vardır. Hiçbir kelime ve hatta hiçbir harf lüzumsuz yere kullanılmamıştır. İlk bakışta edebi üslup gereği kullanıldığını düşündüren bir ifade bile nice ilmî bir hakikatlere işaret etmektedir. Toprağın kıpırdanması sonra kabarmasıve çiftçift bitkiler vermesi böyledir;

وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ³⁴⁷

“Ve Sen, yeryüzünü de kupkuru ve ölü bir hâlde görürsün; fakat biz, üzerine yağmur indirdiğimizde o, kıpırdanır, kabarır ve her çeşitten (veya çiftten) iç açıcı bitkiler verir.”³⁴⁸

İbn Kesir’in ifadesine göre Allah Teâlâ yeryüzüne yağmur yağdırdığında yeryüzü ölümünden sonra dirilir; bitkilerle harekete geçer; içindeki nem ile kabarır, çeşitli renk, tat, koku, şekil ve faydalarda olmak üzere değişik bitkileri, ekinleri ve meyveleri bitirir.³⁴⁹

“İnsan gözüyle gözlemlenemeyecek derecede küçük olan bu titreşim, İngiliz botanikçi Robert Brown tarafından 1828 yılında mikroskopla yapılan gözlemler neticesinde keşfedilmiştir. Toprağa düşen su damlacıkları bir hedef olmaksızın birçok yönde hareket eder. Damlanın toprağa düşmesiyle topraktaki farklı moleküller arasında

³⁴⁵ (وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا) Furkan 25/48.

³⁴⁶ Vakıa 56/68-70.

³⁴⁷ Hac 22/5.

³⁴⁸ age.

³⁴⁹ İbn Kesir, age., C. 5, s. 395.

elektrik akımı meydana gelir. Toprağın parçacıkları iyonlaşır. Elektrik akımının düşüşüyle pozitif iyon, yükselişle negatif iyon dönüşüm olur. Suyun toprağa gelişle iyonik moleküller titreşir. Bu hareket, suyun toprağın üzerine düşmesiyle başlayan bir süreçte gerçekleşir. ³⁵⁰

Bu ayette kupkuru olan toprağa suyun düşmesiyle geçirdiği aşamalar anlatılır. Brown'ın keşfiyle bunların edebi bir ifade değil, ilmî bir mucize olduğu anlaşılmıştır. Bu aşamalar; toprağın titremesi, kabarması ve çiftler hâlinde bitkiler vermesidir. Her gün gözümüzün önünde gerçekleşen bu olay üzerinde düşünmeye değecek bir konu gibi gözükmese de bitkiler için ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Sadece bu olay olmasa Dünyada canlılığın sona ereceği muhakkaktır.

Atom bir elementin en küçük parçasıdır. Demokritos (MÖ 460/357) varlıkların atomlardan meydana geldiğini savunan ilk kişidir. Aristo (384/322) onun bu fikrini reddederek varlıkların esasının hava, su, toprak ve ateşten oluşan dört unsur olduğunu iddia etmiştir. ³⁵¹

Önce Kur'an sonra da son iki asırda yaşanan bilimsel gelişmeler bu konuda Demokritos'uhaklı çıkarmıştır.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ³⁵²

“İnkârcılar: Kıyamet bize gelmeyecek, dediler. De ki: Hayır! Gaybı bilen Rabbim hakkı için o, mutlaka size gelecektir. Göklerde ve yerde zerre miktarı bir şey bile O'ndan gizli kalmaz. Bundan daha küçük ve daha büyüğü de şüphesiz, apaçık kitaptadır (yazılıdır)” ³⁵³

İbn Sînâ (ö. 428/1037), Ebû Bekr er-Râzî (ö. 314 / 926), el-Kindî (ö. 259 / 873) gibi İslâm felsefesini kuran İslâm filozofları ise, atom nazariyesini kabul etmişlerdir. Lügat bakımından bölünmez demek olan atom İslam alimleri tarafından “el-cüz'ü lâ yetecezzâ” şeklinde adlandırılmıştır. ³⁵⁴

Her ne kadar parçalanamaz en küçük parça dense de atomun parçalanabileceğini kabul eden pek çok İslam alimi vardır. Ebû Mûsâ Câbir b. Hayyân b. Abdillâh el-Kûfî (ö. 200/815) de atomun parçalanabileceğini söyleyen ilk İslam alimidir. Atomun

³⁵⁰ <http://kurandaceliskiyoktur.com/kuran-mucizeleri/topragin-titresimi/> (E.T.: 18.03.2022)

³⁵¹ Adnan Adıvar, *Tarih Boyunca İlim ve Din*, Devrim Matbaacılık, İstanbul 1987, s.40.

³⁵² Sebe 34/3.

³⁵³ age.

³⁵⁴ Kırca, Kur'an ve Fen Bilimleri, s.195.

çekirdeğinin parçalanabileceği fikrini Alman kimyacı Otto Hahn (1779-1868)'dan 1000 sene önce ortaya atmıştır.³⁵⁵

“Maddenin en küçük parçası olan ‘el-cüz’ü lâ yetezezâ’ da yoğun bir enerji vardır. Yunan bilginlerinin söylediği gibi, bunun parçalanamayacağı söylenemez. Atom da parçalanabilir. Parçalanınca da öyle bir güç meydana gelir ki, bir anda Bağdât’ın altını üstüne getirebilir. Bu, Allahü Teâlâ’nın kudret nişânıdır.”³⁵⁶ 19.asrın ikinci yarısına kadar süren atomun parçalanamayacağına dair düşünce atomun parçalanmasıyla terkedilmiştir. Atomun parçalanmasından sonra üç temel unsur elde edilmiştir. Bunlar proton, nötron ve elektrondur. Ayette geçen “zerreden daha küçüğü de” ifadesi atomun parçalanabileceği anlamına gelmektedir. Zira daha küçüğü varsa parçalanması mümkün demektir. “Zerre”, bugünkü Arapçada atom manasında kullanılan bir kelimedir.³⁵⁷

Maddenin en küçük parçası olan atom, insanların nazarında hiçbir değeri olmayan, cürmünden dolayı kimsenin önemsemeyeceği, bir toz parçası kadar bile değeri olmayan bir şeydi. Ama elektron mikroskoplarıyla yapılan keşifler insanların atoma bakışını değiştirdi. Bu kadar küçük bir şeye bu kadar özen gösterilmesi şaşılacak bir şeydir. Evrene benzerliği, bitip tükenmeyen enerjisi ona bakan herkesi hayretler içinde bırakmaktadır. Bütün bunlar planlı bir yaratmanın varlığını gösterir. Kur’an’da buna işaret edilmesi de Kur’an’ın ilahi kaynağına delil teşkil eder.

2.1.2.18. Yerkürenin Ağırlıkları

Yüce Rabbimiz yerlerde ve göklerde her yerde mükemmel bir düzen ve denge kurmuştur. Allah dilerse bu düzeni bozup daha iyisini yapmaya kadirdir;

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا وَآخَرَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا يَوْمَئِذٍ تُخْبَرُ أَخْبَارَهَا³⁵⁸

“Yerküre kendine has sarsıntısıyla sallandığı, toprak ağırlıklarını dışarı çıkardığı ve insan «Ne oluyor buna!» dediği vakit, işte o gün (yer) Rabbinin ona bildirmesiyle bütün haberlerini anlatır.”³⁵⁹

³⁵⁵ <http://sosyolojisi.com/ebu-musa-cabir-bin-hayyan-ilk-kimyager-filozof-biyografileri-2/44264.html> (E.T.22.07.2022)

³⁵⁶ Süleyman Hayri Bolay, “Bir düşünür Olarak Cabir b. Hayyan”, Felsefe Dünyası, 1995, S. 17, s. 28.

³⁵⁷ <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%B0%D8%B1%D8%A9/?c=T%C3%BCm> (E.T.: 6.03.2022)

³⁵⁸ Zilzâl 99/1- 4.

³⁵⁹ age.

“Yeryüzünün ağırlıkları” ifadesinin tefsir kitaplarında genelde; “arzın yer altındaki defineleri” ya da “ölüleri çıkarması” olarak geçtiği görülmektedir. Envaru’t-Tenzil’inde Beyzâvinin de bu ayeti aynı şekilde tefsir ettiğini görülmektedir.³⁶⁰

Zilzâl suresinde bahsedilen “kıyamet” kelime anlamı olarak “ayağa kalkmak dikilmek”, terim olarak ta; “evrende düzenin bozulup her şeyin yıkılması ve tüm canlıların dirilerek ayağa kalkması ve mahşer meydanına doğru yürümesi” anlamına gelmektedir.³⁶¹

Bu ayetler özellikle “yerin ağırlıkları” tabiri ile çok dikkat çekici bir mucizeye işaret etmektedir. Zira Kur’an’ın indiği dönemde Dünya’nın merkezinde ne olduğunu kimse bilemezken, Kur’anDünya’nın çekirdeğinde bulunan demir ve nikel alaşımından oluşan ağır elementlere işaret ederek “yerin ağırlıkları” tabirini kullanmıştır. Onun üzerinde magma bulunur. Orada da bu ağır elementler sıvı hâlde bulunmaktadır. Bu ağır elementler, üzerlerindeki ağırlıklar sebebiyle dışarı çıkamaz bir denge durumunda stabil bekler.³⁶²

Sûra üfürüldüğünde yaşananzelzeleler sebebiyle dağlar üzerlerinden kaldırılıp dümdüz edildiğinde³⁶³, Dünya’nın iç basıncı galip gelecek ve ağır elementlerden oluşan madenleri dışarıya püskürtecektir.³⁶⁴ İşte bu aşamada dağların hallaç pamuğu gibi atılacağı bir manzara yaşanacaktır.³⁶⁵ Görüldüğü gibi Kur’an’ın verdiği tüm haberler bilimsel çalışmalarla doğrulanmakta adeta bilim Kur’an’ı tefsir etmek için çalışmaktadır.

2.1.3. CANLILARLA İLGİLİ OLANLAR

2.1.3.1.Eşler Hâlinde Yaratılış

Maddenin eşler hâlinde yaratılması bilimin en mühimbuluşlarından biridir. İngiliz bilim adamı Paul Dirac 1933 yılında bu alandaki çalışmalarından dolayı Nobel Fizik ödülü almış bir bilim adamıdır. Çalışması “parite” ismiyle bilinir. Maddenin anti madde diye bilinen bir eşi olduğu bu keşifle bilinmiştir.³⁶⁶

³⁶⁰Beyzâvi, *age.*, C. 4, s. 558.

³⁶¹Bekir Topaloğlu, “Kıyamet”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. XXV, TDV Yay., Ankara 2022, 516- 522.

³⁶²Kur’an Araştırmaları Grubu,*age.*, s. 125.

³⁶³(يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا) Müzzemmil 73/14.

³⁶⁴(وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ) İnşikak 84/ 3- 6.

³⁶⁵(يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ) Kâria 101/4.9

³⁶⁶Kur’an Araştırmaları Grubu,*age.*, s. 45- 46.

Çiftler hâlinde yaratılma konusu Kur'an-ı Kerim şu şekilde geçmektedir.

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ³⁶⁷

*“Yerin bitirdiklerinden, insanların kendilerinden ve henüz mahiyetini bilmedikleri şeylerden bütün çiftleri yaratan Allah'ı tesbih ve takdis ederim.”*³⁶⁸

Müfessirlerin ayette geçen “الْأَزْوَاجَ” kavramına genelde aynı şekilde mana verildiği görülmektedir. Mesela Taberî bu kelimeyi şöyle izah etmiştir: “Allah Teala bitkileri, insanları ve bilinmeyen daha nice şeyleri erkekli dişili çiftler hâlinde yarattı.”³⁶⁹ Aynı şekilde Kurtubîde Katâde'den nakille erkekli dişili yarattı anlamını zikreder.³⁷⁰

Ancak Elmalılı Hamdi Yazır bu konuya farklı yaklaşarak elektriğin de artı ve eksi kutuplara ayrıldığını söylemekte ve bazı ayetlerin buna işaret ettiğini belirtmektedir³⁷¹

Ayet-i Kerime açıkça üç türlü çift yaratmadan bahsetmektedir:

1.Bitkiler: Artık bitkilerin tıpkı insanlar gibi erkek ve dişilikleri olduğu herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Pek çok ağaç türü dikilirken en az bir tanesinin erkek olmasına dikkat edilir. Ya da bu işi bizim yerimize arılar, rüzgâr, kuşlar vs. yapar. Bu işe “polinasyon” denir. Buna göre arılar bitkilerin erkek çiçek organlarında üretilen polen taneciklerini dişi çiçeklerin tepelik denilen organlarına taşıyarak döllenmeye yardımcı olurlar.³⁷²

2.İnsanların çiftler hâlinde yaratılması malumdur. Ancak insanda bulunan sevgi-nefret, cesaret-korkaklık vs. karakterleri de içine alıp almadığı da değerlendirilmektedir.³⁷³

3.Henüz bilemediğimiz eşler: Bunlar atom ve elektronların pozitif ve negatif yüklü olarak yaratılmış olmasıdır.³⁷⁴

Kur'an'da çiftler hâlinde yaratmadan bahseden başka ayetler de mevcuttur;

*“İyice düşünesiniz diye her şeyi çift-çift yarattık .”*³⁷⁵

³⁶⁷ Yasin 36/36.

³⁶⁸ age.

³⁶⁹ Taberî, age., C. 19, s. 433.

³⁷⁰ Kurtubî, age., C.1 7, s. 441.

³⁷¹ Yazır, age., C. I, s. 254.

³⁷² <https://www.balparmak.com.tr/bitkilerde-tozlasma-ve-cesitleri> (Erişim Tarihi: 7.03.2022)

³⁷³ Kur'an Araştırmaları Grubu, age., s. 45- 46.

³⁷⁴ Kur'an Araştırmaları Grubu, age., s. 45- 46.

³⁷⁵ (وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ) Zâriyat 51/49.

Bu ayetlerden anlaşılan odur ki var edilen her şeyin bir çifti mutlaka mevcuttur. Sadece insan değil, hayvanlar, bitkiler ve bunların dışında yaratılmış tüm cansız varlıklar çift yaratılmışlardır. Bugünün teknolojik imkânlarıyla her şeyin çiftler hâlinde yaratıldığını keşfetmek ancak mümkün olabilmişken, on dört asır önce bunun Kur'an'da yer alması olağanüstü bir olaydır.

2.1.3.2.Kan Pıhtısına Benzeyen Cenin ve Bir Çiğnemlik Et Parçası

Gün geçmiyor ki Kur'an-ı Kerim'in ilmûmucizelerinden biri daha keşfedilerek bir bilim adamının hidayetine vesile olmasın. Bunlardan biri de Prof.Dr. Keith L.Moor'dur. Onun aydınlanmasını sağlayan ayetler de Mü'minûn suresinin insanın yaratılışını anlatan şu ayetleridir:

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ
ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا
ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَبَارَكُ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ³⁷⁶

“Sonra nutfeyi kan pıhtısına çevirdik, kan pıhtısını bir çiğnemlik et yaptık, bir çiğnemlik etten kemikler yarattık, kemiklere de et giydirdik. Sonra onu başka bir yaratık yaptık: Biçim verenlerin en güzeli olan Allah ne uludur!”³⁷⁷

İbn Manzur'a göre “قَلْع” kelimesi “تَقْلَع” kelimesinin cemisidir. Yoğun, katılaşmış, pıhtılaşmış, fakat kurumamış, koyu kırmızı kan anlamlarına gelmektedir.³⁷⁸ “تَقْلَعُ”, kovanın dibinde kalan az su³⁷⁹, “الْمُضْغَةُ”, çiğnenebilecek büyüklükteki et parçası³⁸⁰ anlamına gelmektedir.

Prof.Dr. Keith L.Moor'dur.“a'laka” safhasındaki bir embriyonun kan pıhtısına benzediğini keşfederek resmini kongre üyelerine göstermiş ancak bu kadar güzel bir benzetme yapılabilirdi diye Kur'an'daki “kan pıhtısı” ifadesinden dolayı hayretlerini ifade etmiştir.Sonra “mudğa” safhasındaki ceninin resmini herkese gösterip yanında getirdiği bir çamuru ağzına alıp çiğnedikten sonra üzerinde diş izleri olan çamurla karşılaştırarak Kur'an'ın “bir çiğnemlik et” benzetmesinin bu kadar isabetli olması karşısında aynı şekilde hayret ettikten sonra bunun Yaratıcı bildirmediği

³⁷⁶Mü'minun 23/14.

³⁷⁷age.

³⁷⁸İbn Manzur, age., C.10, s. 267.

³⁷⁹age., C. 9, s. 335.

³⁸⁰age., C. 8., s. 451.

sürece Hz.Muhammed(s. a. v) tarafından bilinebilmesinin mümkün olmadığını zira bilim adamlarının ancak otuz sene önce bu bilgilere ulaşabildiğibelirtmiştir. Ayrıca Kanada’da üç ayrı televizyon programına çıkmış, “Hem Hz. İsa’ya hem de Hz. Muhammed’e mi inanıyorsunuz?” diye soran sunucuya“Niye olmasın ikisinin de aynı okuldan olduğuna inanıyorum.” diye cevap vermiştir.³⁸¹

Bu da insanın aklına Peygamberimizin “Allah’tan ancak kullarından alim olanlar gereğince korkar.” hadisi şerifini getirmektedir. Bizim okuduğumuzda anlayamadığımız ince manaları alanında alim olan bir kimsenin anlaması bir olmamaktadır.

Dünya’da hiçbir kutsal kitap, insanın yaratılış evrelerinden Kur’an kadar bahsetmemektedir. Gerek ilk insanın topraktan yaratılış aşamaları ve gerekse anne karnında geçirdiği aşamalar ayrıntılı olarak anlatılmaktadır;

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَانزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ
أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآلَى تُصْرَفُونَ³⁸²

“Allah sizi bir tek nefisten (Âdem'den) yarattı, sonra ondan da eşini yarattı. Sizin için hayvanlardan sekiz eş meydana getirdi. Sizi de annelerinizin karınlarında üç katlı karanlık içinde çeşitli safhalardan geçirerek yaratıyor. İşte bu yaratıcı, Rabbiniz Allah'tır. Mülk O'nundur. O'ndan başka tanrı yoktur. Öyleyken nasıl oluyor da (O'na kulluktan) çevriliyorsunuz?”³⁸³

Annenin yumurtalıklarında olgunlaşan yumurta hücresi zannedilenin aksinerahme düşmez. Bilakiskarın boşluğuna intikal eder. Anne karnında sağ ve sol fallop kanalları diye adlandırılan ince borular bulunmaktadır. Bu boruların ucu bir gramafon çiçeği gibi açılmış karın boşluğuna yumurtalık çevresine bakmaktadır. Yumurta karın boşluğuna intikal eder etmez işte bu boruların ağızları vantuz gibi yumurtayı yakalayarak emer ve rahmin uzağındaki borunun içine alır. Yumurta hücresi bu boruda döllenir. Bir süre sonra rahmin içine gelir. Rahmin iç derisi tüy gibi uzantılarla kaplıdır. Bu yumurta hücresiyle kıyaslandığında adeta ağaçlık bir kuytuluk gibidir. Döllenmiş yumurta burada bir süre bölünmeye devam eder Sonra da bir kese içine yerleşerek cenini meydana getirir.³⁸⁴

³⁸¹ <https://www.zaferdergisi.com/makale/14154-bilimsel-tespitler-ve-kurandaki-mucizeler-roportaj.html>
(E.T.: 6.03.2022)

³⁸² Zümer 39/6.

³⁸³ age.

³⁸⁴ Nurbaki, age., s. 104, 105.

Bazı ilim adamları da bu üç karanlığı üç aşamanın geçtiği üç yer değil de çocuğun rahimde üç ayrı zar içinde korunması şeklinde anlamışlardır ki her iki durumda da bu bir mucizedir. Bu üç karanlık buna göre 1-Karın duvarı. 2-Rahim duvarı.3-Amniyon kesesidir.³⁸⁵

Efendimiz (s. a. v)’in doğduğu asırlarda, hatta yüz yıl öncesine kadar insanın anne karnında sadece rahim karanlığında geliştiği düşünülürdü. Kur’an insanın üç karanlık içinde çeşitli aşamalardan geçerek yaratıldığını söylediğinde kimsenin bunu ne ispatlayacak ne de inkâr edebilecek ilmikudreti yoktu. Sanki bu misaller o dönemin insanları için değil de bugünün insanları Cenâb-ı Hak’kın bir imzası mahiyetinde bu satırların sahibinin Allah olduğunu anlayarak iman etsinler diye verilmiş.

2.1.3.4.DişiÖrümceğin Yuvası

Kur’an’ın mucizelerinden biri de “Ankebût” suresidir. Tek bir kelimedede nice hakikatler ifade edilir. Ancak bu gibi ayetlerin hikmetini anlamak için derin kavrayış gerekir. Yüzeysel bakanların okuduğunda fark edeceği şeyler değildir. Zira;“Allah hikmeti dilediğine verir. Kime hikmet verilirse, ona pek çok hayır verilmiş demektir. Ancak akıl sahipleri düşünüp ibret alırlar.”³⁸⁶

Ankebutla ilgili ayet şöyledir:

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ
الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ³⁸⁷

“Allah’tan başka dostlar edinenlerin durumu, örümceğin durumu gibidir. Örümcek bir yuva edinir; halbuki yuvaların en çürüğü şüphesiz örümcek yuvasıdır. Keşke bilselerdi!”³⁸⁸

Zağlûl En-Neccar “Tefsiru’l-Ayati’l- Kevniyye” isimli dört ciltlik kitabının tamamını Kur’an’ın ilmi ayetlerine ayırmıştır. Orada yaptığı tespitler ilmi ayetler hakkında dikkate değer tespitler ihtiva etmektedir. Bu tespitlerden biri de Ankebut suresiyle ilgilidir. Ankebût, dişi örümceğin adıdır. Neml ve Nahl kelimelerinin aksine bir türe isim olarak verilmez. Bu da “اتَّخَذَتْ بَيْتًا” ifadesinden anlaşılaacağı üzere yuvayı yapanın dişi örümcek olduğunu beyan eder.Yuvayı yapanın bir dişi olduğunu bilmek

³⁸⁵Kur’an Araştırma Grubu, age.,s. 173.

³⁸⁶age., s. 44.

³⁸⁷Ankebût 29/41.

³⁸⁸age.

başlı başına bir mucizeyken evlerin en zayıfının dişi örümceğin yuvası olduğunu bilmek de apayrı mucizedir. Zira dişi örümcek çiftleştikten hemen sonra erkeğini öldürerek yer. Dişi olan fizik olarak daha büyüktür erkeğini parçalayarak yer. Dişi örümcek yumurtasını ipeksi bir kesede döllemeyi tamamlayınca o da ölür. Yavrular yumurtayı çatlatıp çıktıklarında tek başlarındadır. Anne baba kardeş olmalarına rağmen tek başına yaşama dürtüleri sebebiyle diğer kardeşlerini öldürmeye başlarlar. Yuvada çok az sayıda örümcek kalıncaya değin bu savaş bitmez. Yumurtadan çıkar çıkmaz kendi yuvalarını yapmaya başlarlar. Örümcek ağından inşa edilmiş bu yuvada akrabalık bağları tamamen bitmiş, en vahşi, en güvenilmez, en sevgisiz evlerden biri olmuştur. Dolayısıyla örümceğin evi belki fizik olarak değil ama sevgisiz, merhametsiz ve emniyetsiz bir yer olduğu için manen en zayıf, en güvenilmez evdir.³⁸⁹

Zağlûl En-Neccar'ın yorumlarına katılmamak mümkün müdür? Ayette geçen “إِنَّا نَحْنُ بَيْتَا” ifadesi ilk bakışta yuvayı değil evi çağırırsa da eksiklik hemen hissedilmektedir. Evvela Allahtan başkasını dost edinmekleyapısal manada bir eve sığınmak arasındaki münasebeti kurmak oldukça güçtür. İkinci olarak; örümceğin ördüğü evin, evlerin en zayıfı olması da pek mümkün gözükmemektedir. Zira boyutlarına göre örümceğin ördüğü ip çelikten bile daha sağlam kabul edilirken evinin zayıf olması düşünülemez. Ama yuva diye tercüme ettiğimizde tüm problemler çözülmüş olur.

2.1.3.5.Arıdaki Karınlar

Kur'an'ı okurken, Allah'ın uçsuz bucaksız göklerden örnekler verdiğini gördüğümüz gibi, nokta kadar küçük bir karıncadan yahut sivrisinek gibi basit bir şeyden de örnekler verdiğini görürüz. Çünkü Allah rububiyetiyle hepsine hükmetmektedir. razzakiyetiyle her canlıyı doyurmaktadır. Yer ve gök arasında ne varsa hepsi onundur. Dolayısıyla hepsini en iyi bilen O'dur. Kur'an'da arıdan bahseden ayetlere baktığımızda da gene onun eşsiz kudretini görürüz. Nahl suresinde arıdan şu şekilde bahsedilir:

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ
ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ
لِّلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ³⁹⁰

³⁸⁹ Zağlûl En-Neccar, *Tefsiru'l-Ayati'l- Kevniyye*, c. II, s. 418.

³⁹⁰ Nahl 16/68-69.

“Rabbin bal arısına: Dağlardan, ağaçlardan ve insanların yaptıkları çardaklardan kendine evler (kovanlar) edin. Sonra meyvelerin her birinden ye ve Rabbinin sana kolaylaştırdığı yaylın yollarına gir, diye ilham etti. Onların karınlarından renkleri çeşitli bir şerbet (bal) çıkar ki, onda insanlar için şifa vardır. Elbette bunda düşünen bir kavim için büyük bir ibret vardır.”³⁹¹

Arıların nasıl bol yaptığı arılar hakkında en çok merak edilen konuların başında gelmiştir. Kurtubî'nin Gaznevi'den naklettiğine göre, Aristo arıların nasıl bal yaptığını öğrenmek için camdan bir kovan yaptırmış fakat arılar kovayı sıvamadıkça çalışmamışlar. Kurtubî'nin kanaatine göre arıların yedikleri sadece karınlarında bala dönüştüğü için ayette “karınlarından” diye buyurulmuştur.³⁹²

Arı hakkında söylenecek çok şeyler vardır. Ancak bizim üzerinde durmak istediğimiz husus ayet-i kerimede geçen tek bir kelimedir. O da بُطُونِهَا kelimesidir. Ayette “onun karınlarından” diye tercüme ettiğimiz “أَفْوِطْ” kelimesi, arıların anatomik yapısı hakkında bilgisi olmayan birineyanlış gelebilir. Bugün arıların anatomisi hakkında elde ettiğimiz bilgiler geçmişle kıyaslanmayacak düzeylere ulaşmıştır. Dünya'nın her tarafında bilim adamları üniversitelerde arılar hakkında araştırmalar yapmakta, yeni keşiflere imza atmaktadır. Bu araştırmalar neticesinde arıların dans ederek haberleştiklerini, salgıladıkları kokuları kimlik kartı gibi kullandıklarını ve birden fazla karna sahip olduklarını öğrenmiş bulunmaktayız.³⁹³

Bal üreten dişi işçi arıların çok sayıda karınları mevcuttur. Bir arının karın kısmı, iskelet yapısı olan altı bölümden oluşur. Bu altı bölümün içinde ayrıca bal midesi-bal karnı, öncü mide, mide, ince bağırsak ve rektum olarak farklı karınlar mevcuttur. Bir mucize de bu arıların dişi olduklarının bildirilmesi hakkındadır. Ayette “أَفْوِطْ” kelimesindeki “ha” zamiri balı yapan arının dişi olduğuna delalet eder.³⁹⁴

Kur'an'ı okurken her okuyan kendi seviyesine göre bir şeyler alır. İstifadesi de seviyesine göre olur. Arı gibi basit bir hayvana bal gibi bir şifa kaynağı ve eşsiz bir tat bahşeden Allah, onu anlattığı ayetlere demucizelerini işlemiştir. Onun kelimeleri taşıdıkları ince manalarıyla inanmak isteyen insanlar için şifadır.

³⁹¹ age.

³⁹² Kurtubî, *el-Câmi' li-aḥkâmi'l-Kur'ân*, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut 2006, C. 12, s.367.

³⁹³ <https://www.hayvansagligi.net/arilarin-anatomisi.html> (Erişim:30.04.2022)

³⁹⁴ Kur'an Araştırma Grubu, *age.*, s. 120.

2.1.3.6.Yuvayı Dişi Arı Yapar

Arapçada arıların her iki cinsi içinde aynı kelime kullanılır, dişi için başka bir kelime kullanılmaz. Fakat dişi arı kastedildiğinde fiil dişi formunda gelir. Nahl suresi 68.ayetinde geçen “يَذِجُهَا” fiili, sonunda gelen “ي”nin delaletiyle dişi formundadır. Dolayısıyla bu kelimenin yapısından yuvayı yapanın dişi olduğunu anlamış oluruz.

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ³⁹⁵

*“Rabbin, bal arısına şöyle ilham etti: Dağlardan, ağaçlardan ve insanların yaptıkları çardaklardan (kovanlardan) kendine evler edin.”*³⁹⁶

Fahreddin Râzî'nin naklettiğine göre Zeccâc şöyle demiştir: "Arıların karınlarından çıkan balı Allah insanlara bağışladığı için arıya bağış anlamında nahl denmiştir." Bazı kimseler "النَّحْل"ın hem müzekker, hem müennes olan bir kelime olduğunu söylemişlerdir. Bu kelime Hicazlılara göre müennestir. Bundan dolayı, Allah Teâlâ onu ayette müennes saymıştır.³⁹⁷

Bilimsel araştırmalara göre bal arısı kolonisinde kovayı yöneten arılar işçi arılardır ve bunlar cinsiyet bakımından dişidirler. Bal yapar, kovanın güvenliğini sağlarlar. Erkeklerin tek görevi kraliçeyle çiftleşerek koloninin çoğalmasını sağlamaktır. Nektar ve polen toplayabilecek uzunlukta dil ve polen sepetçikleri yoktur o yüzden tarlacılık yapamaz bal üretimine katılamazlar, iğneleri olmadığı için kovanın savunulmasında da görev alamazlar. Çiftleştikten sonra kovan dışına atıldıkları içinsoğuktan ve açlıktan dolayı ölürler.³⁹⁸

Karınca kolonisini yöneten karıncanın dişi olduğunu Neml suresinden öğrendiğimiz gibi, Nahl suresinde de bal yapan arının dişi olduğunu öğreniyoruz. Burada iki ihtimal vardır. Ya kraliçe arı yuvadan ayrılıp bulunduğu bir kovuğu yuva edinir ya da dişi arılar yuvalarına bir kraliçe üretir. Her iki durumda da yuvayı bir dişi yapmış olur.

Arılar hakkındaki bu derin bilgiler ileri tekniklerle yeni yeni keşfedilebildiğine göre bu ayetler Kur'an'ın ilmi mucizesi olarak görülmelidir.

³⁹⁵ Nahl 16/68.

³⁹⁶ age.

³⁹⁷ Râzî, age., C.20, s. 71.

³⁹⁸ <https://arilarvarsa.org/erkek-arilar> (E.T.: 6.03.2022)

2.1.3.7.ParmakUçlarındaki mucize

150 sene öncesine kadar Kıyamet suresinin 3. ve 4.ayetlerini okuyanlar, parmak uçlarına bakıp bu işin, kemikleri bir araya getirmekten daha zor olamayacağını düşünerek hayret etmiş olmalıdırlar.Oysa, o gün için anlamlı gelmeyen bir ifade, üzerindeki sır perdesinin aralanmasıyla artık anlamlı hale gelmiştir. Şanı Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor:

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَلَّنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُۥٓ بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُۥ³⁹⁹

“İnsan, kendisinin kemiklerini bir araya toplayamayacağımızı mı sanır? Evet, bizim, onun parmak uçlarını bile aynen eski hâline getirmeye gücümüz yeter.”⁴⁰⁰

Cenâb-ı Hak “بَنَانَهُۥ”, kelimesiyle diğer organlarındatekrar bir araya getirileceğine dikkat çekmiş olup, "Biz, o insan toprak olduktan sonra, onun parmaklarını, başlangıçtaki gibi yapmaya kadiriz." demek istemiştir.Budabir şeye en başında muktedir olan birinin, yeniden yaratmada da buna muktedir olmasını ilzam eder. Cenâb-ı Hak burada, özellikle "parmak uçları" kelimesini seçmiştir. Çünkü parmak uçları, insanın yaratılışının en son ve en ayrıntılı olan kısmıdır.⁴⁰¹

Kur'an'ın indiği dönemde parmak uçları insanlar için pek bir şey ifade etmezdi. 1886 yılında “Genn Ginsen” adındaki İngiliz bilim adamının, parmak izlerinin tarih boyunca yaşamış her insanda birbirinden farklı olduğunu keşfetmesiyle birlikte, suçluların yakalanması, kimliği meçhul olan cesetlerin kimliğinin tespiti için parmak uçlarındaki izler kimlik kartı gibi kullanılmaya başlandı. Bu öyle bir kimlik kartıdır ki çift yumurta ikizlerinin bile parmak izleri birbirinden farklıdır. Hiçbir şekilde taklidi de mümkün değildir. Ter bezleri sayesinde insan dokunduğu her yere imzasını atmaya devam eder. Ömür boyu değişmez, kaybolmaz. Yaşlansa, yaralansa ve hattaüst deri yansa bile orijinalliğini kaybetmeden vazifesini yapar.⁴⁰²

Kur'an-ı Kerim'in indiği dönemde parmak uçlarının her insanda farklı olduğu bilinmiyordu. Düşen her bir kar tanesinin benzersiz olması gibi, parmak uçlarındaki izlerin de benzersiz olduğunun ortaya çıkması, ilmî bir mucizenin dahaanlaşılmasını sağlamıştır. Kur'an okumasını bitirdikten sonra söylenen“Sadekallâhu'l-Azîm”cümlesi bu şekilde daha anlamı gelmektedir.

³⁹⁹ Kıyâmet 75/3- 4.

⁴⁰⁰ age.

⁴⁰¹ Râzî, age.,C.30, s. 217.

⁴⁰² Kur'an Araştırma Grubu, age.,s. 143.

2.1.3.8.Uykuda Kulakların Aktif Olması

Kehf suresipek çok bilimselmucizeden bahsedenbir suredir. Ashab-ı Kehf'in 300+9 yıl bir mağarada uyutulması hadisesi bunlardan biridir. Bu ayette dikkat çekmek istediğimiz husus, kulaklarına perde vurulması olayıdır.

فَضَرَبْنَا عَلَىٰ أَدَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا⁴⁰³

“Bunun üzerine biz nice yıllar mağarada onların kulaklarına (perde) vurduk.”⁴⁰⁴

Râzî tefsirinde "Onların kulaklarına perde vurduk" buyurulmasının manasının, "Biz onları uyuttuk" anlamında olduğunu ifade etmiştir ki bunun takdiri "Biz onların kulaklarına, onları uyandıracak seslerin, kulaklarına ulaşmasınıengelleyecek mânilerkoyduk." Demektir.⁴⁰⁵

Cenâb-ı Hak,Kur'an'dakihiçbir kelimeyi rastgele seçmemiştir. Allah “Onları uyuttuk.” demek yerine mecazen “Derin uyku verdik.” anlamına gelen “ضَرَبَ” fiilini tercih etmiştir.“ضَرَبَ”fiili “vurmak” anlamına gelen bir kelimedir. Kulakla birlikte kullanılınca kulağın duymasının engellenmesi anlamına gelir.⁴⁰⁶

Bilim adamlarının keşfine göre uyku esnasında aktif olan tek duyu organı kulaklardır.⁴⁰⁷

Kulakları mühürlenene mağara arkadaşlarının uzun süre uyanmamaları bu şekilde mümkün olurken bize de bir yol göstermektedir.Cenâb-ı Hak'kın“Biz onları uyuttuk.”diyebileceken, “Kulaklarına vurduk” ya da “Kulaklarını kapattık” demesi bilimsel bir mucizeye işaret etmektedir. Şimdilik bu konuda bildiklerimiz sınırlıdır. Belki bir gün çaresi bulunamadığı için ölümü bekleyen hastaları uzun süre uyutmanın yolunu da bu ayetin işareti üzerine bulmak mümkün olacaktır.

2.1.3.9.Yatağa Bağlı Hastaların Hareket Etmesinin Önemi

300 yıl bir mağarada uyutulan gençlerin sayısı,temas edildiği hâlde kesinolarak verilmemişken,uykuda bedenlerinin sağa sola çevrilmesi gibi küçük bir detaydan

⁴⁰³ Kehf 18/11.

⁴⁰⁴Hasan Basri Çantay,Kur'an-ı Hakîm ve Meâl-i Kerim,15. Baskı, Mürşit Çantay, İstanbul 1990, s.293.

⁴⁰⁵Râzî, age.,C. 21, s. 84.

⁴⁰⁶ Emine Sekme, Klasik ve Modern Kur'an Yorumlarında Ashâb-ı Kehf Kıssasının Tahlili, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Tefsir Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2014, s.63-64.

⁴⁰⁷<https://www.ilmedavet.com/uykuda-kulaklarin-aktif-olmasi.html> (E.T.:14.07.2022)

bahsedilmesi dikkat çekicidir. Küçük bir detay zannettiğimiz husus, aslında çok önemli şeyler söylemektedir:

وَنَحْسِبُهُمْ آيْقَاطًا وَهُمْ رُقُودٌ نَّقْلِبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشَّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ
اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعبًا⁴⁰⁸

“Kendileri uykuda oldukları hâlde sen onları uyanık sanırdın. Onları sağa sola çevirirdik. Köpekleri de mağaranın girişinde ön ayaklarını uzatmış yatmakta idi. Eğer onların durumlarına muttali olsa idin dönüp onlardan kaçardın ve gördüklerin yüzünden için korku ile dolardın.”⁴⁰⁹

Râzî'nin Abdullah b. Abbas'tan naklettiğine göre bu şekilde çevrilmeleri toprağın uyurken onların etlerini çürütmemesi içindir. Râzî bu açıklamasıyla Allah dilese onları sağa sola çevirmeden de koruyamaz mıydı? diye hayretlerini ifade etmiştir.⁴¹⁰

Ayetin bütününe başka ilim dallarıyla ilişkisi olsada sağa sola çevirmekonusu tıpla ilgili bir konudur. Şöyle ki:

“Bası yaralarının varlığı çok eskiden beri bilinmesine karşın, sebeplerine dair ilk görüşler 19. asra aittir. 1853’de Brown-Seguard, felçli hayvanlar üzerinde yaptığı deneylerde, basınç önlendiğinde ve kuru tutulduğunda yara açılmadığını, açılmış olan yaraların da normal hızda iyileştiklerini gözlemiş ve bası yaralarının gelişmesinde en önemli etkenlerin basınç ve nem olduğunu ileri sürmüştür. 1873’de Paget de bası yarasında ana etkenin basınç olduğunu tekrarlamış ve bası yaralarını, dokunun basınca bağlı olarak “çürümesi ve dökülmesi” olarak tanımlamıştır.”⁴¹¹

Sürekli aynı pozisyonda yatan insanların ciddi sağlık problemleri ile karşılaştıkları uzun zamandır bilinen bir gerçektir. Ancak tanı ve tedavi yöntemleri oldukça yenidir. Uzun süre aynı pozisyonda yatan insanlarda kan dolaşımı komplikasyonları, ciltte yaraların meydana gelmesi, yatılan yüzeye temas eden kısımlarda kanın pıhtılaşması gibi rahatsızlıklar ortaya çıkar. Uzun süre aynı şekilde yatıldığında meydana gelen yatak yaralarına “bası yaraları” denir. Çünkü çok uzun süre aynı şekilde yatıldığında, vücudun belli bölgelerinin maruz kaldığı basınç, kan damarlarının sıkışıp kapanmasına neden olur. Bunun sonucu olarak kan yoluyla taşınan oksijen ve diğer besinler deriye ulaşamadığı için deri beslenemez ve deri ölmeye başlar. Bu durum vücutta yaraların

⁴⁰⁸ Kehf 18/18.

⁴⁰⁹ age.

⁴¹⁰ Râzî, age., C. 21, s. 101.

⁴¹¹ H. Banu Katran, Bir Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesinde Bası Yarası Görülme Sıklığı ve Bası Yarası Gelişimini Etkileyen Faktörlerinin İrdelenmesi, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008, s. 10.

oluşmasına sebep olur. Yatağa bağlı hastalarda iki saatte bir, tekerlekli sandalyeye bağımlı hastalarda saat başı hareket etmeleri sağlanmazsa, sonuçları ölümcül olabilir.

Bütün bu izahlardan sonra “Biz onları sağ ve sol yana çeviriyorduk” ifadesinin hikmeti çok daha iyi anlaşılmaktadır.

2.1.3.10.Zamanın İzafî Olması

Zamanın izafî oluşu konusu insanlık için oldukça yeni bir konudur. Kur'an-ı Kerim’de bu konuyla ilgili pek çok ayet olması,müslüman olmayan bilim adamları için oldukça ilginç olmalıdır.

يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ⁴¹²

“Allah, gökten yere kadar her işi düzenleyip yönetir. Sonra (bütün bu işler) sizin sayageldiklerinize göre bin yıl tutan bir günde O'nun nezdine çıkar.”⁴¹³

تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ⁴¹⁴

“Melekler ve Rûh (Cebrail), oraya, miktarı (Dünya senesi ile) elli bin yıl olan bir günde yükselip çıkar.”⁴¹⁵

Taberî'nin Mücahid, Dehhak, İkrime ve Katâde'den naklettiğine göre Allah'ın emri gökten yere iner ve yerden de göğe çıkar. Bu bir gün içinde gerçekleşir. Bu bir gün Dünya günlerine göre 1000 yıldır. Zira gökle yer arasındaki mesafe beş yüz yıldır.⁴¹⁶

Kur'an-ı Kerim'in mucize bir kitap olduğunu en net şekilde gösteren ayetlerden bazıları da zamanın izafî olduğunu gösteren ayetlerdir. Zamanın hep aynı şekilde aktığı her yerde her zaman sabit olduğu düşüncesi insanlık tarihi boyunca hiç değişmemiş, tartışma konusu bile olmamıştır. Durum böyleyken bir günün bin yıla denk olabilmesi hatta elli bin yıla denk günlerin olması insanlık için tamamen orijinal fikirlerdir. Zaman eskir, her şey yıpranır ama Kur'an müstesnadır. O her zaman taze, her zaman yenidir. Zira Kur'an daima Hayy olan, her şeyi hakkıyla bilen Alîm olan Allah'ın sözleridir.

⁴¹² Secde 32/5.

⁴¹³ age.

⁴¹⁴ Meâric 70/4.

⁴¹⁵ age.

⁴¹⁶ İbn Cerîr et-Taberî (ö. 310/923), *Câmi'ul Beyân 'an Te'vili Âyi'l -Kur'an*, Dâru Hicr, Kahire 2001, C.18, s. 592.

İzafiyet Teorisi Einstein'ın en meşhur keşfidir. Evreni anlamamızda hiç kuşkusuz izafiyet teorisinin katkısı çok büyük olmuştur. Halbuki Kur'an 1400 yıl önce zamanın izafi olduğuna hiçbir tereddüte mahal bırakmadan işaret etmektedir.

2.1.3.11.Meni Bir Karışımdır

Kur'an bilim kitabı olmasa da fizik, astronomi, biyoloji ve arkeolojigibi pek çok çeşitli ilim dallarının sahasına giren konulardan bahsetmekte ve ilmî mucizelerini insanlara göstermektedir. İnsanın yaratılışıyla ilgili ayetlere baktığımızda ise, kimya ve biyoloji ilminin sahasına giren ilmî mucizelere şahit olmaktadır. Konuyla ilgili ayetler şu şekildedir:

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ آمَشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا⁴¹⁷

“Şüphesiz biz insanı, karışım hâlindeki az bir sudan (meniden) yarattık ve onu imtihan edeceğiz. Bu sebeple onu işitir ve görür kıldık.”⁴¹⁸

Zira “نُطْفَةٍ” kelimesi Lisanu'l Arab'da, “kovanın suyu dökülünce dibinde kalan az bir su”⁴¹⁹ anlamında kullanılmaktadır. “چَلَمٌ” kelimesi ise, Râzî'nin Tefsiri Kebir'inde naklettiğine göre “karışım” anlamına gelmektedir. Ancak alimler meninin kendisi mi karışım yoksa kadından gelen sıvı ile mi bir karışım oluştururlar bu konu da ihtilaf etmişlerdir.⁴²⁰ Taberî'ye göre ise, “چَلَمٌ” meninin çeşitli maddelerden mürekkep olması anlamına gelmektedir.⁴²¹ Buna göre ayette geçen “چَلَمٌ فَنَقَطْنَاهُ” ifadesi “karışım hâlindeki az bir sudan (meniden)” anlamına gelir. Meninin karışım olması yönüyle bir mucizeye işaret ederken aynı zamanda meninin tamamından değil az bir kısmından yaratılmaya işaret etmesi yönüyle mucizedir. Zira insan 100- 200 milyonu bulabilen spermden sadece birinden yaratılmaktadır. Bu açıkça Kur'an'ın bir mucizesidir.⁴²² Ayette ayrıca meninin karışım olmasına da değinilmektedir ki bu da bilimin ancak yakın zamanda keşfettiği bir mucizedir.

“Mikroskobun icadı ve tekamülü sayesinde insan bedenindeki birçok organın ve birçok maddenin detaylı incelemeleri yapılabilir oldu. Bu araştırmalar sayesinde

⁴¹⁷ İnsan 76/2.

⁴¹⁸ age.

⁴¹⁹ İbni Manzûr, C. 9, s. 335.

⁴²⁰ Râzî, age., C.30, s. 236.

⁴²¹ Taberî, age., C. 23, s. 535.

⁴²² Kur'an Araştırma Grubu, age., s. 157.

menin, birçok ayrı merkezde üretilen ayrı maddelerin karışımı olduğu anlaşıldı. Meni; sperm kanallarından, seminal keseciklerden, prostat bezinden, idrar yollarına bağlı cooper ve mery bezleri gibi salgı bezlerinden salgılanan maddelerin bir birleşimidir. Meni diye isimlendirdiğimiz sıvının detaylı analizi yapılırsa bu sıvının; sitrik asit, prostoglandinler, flavinler, askorbik asit, ergotionein, fruktoz, fosforilkolin, kolesterol, fosfolipidler, fibrinolizin, çinko, asit fosfataz, fosfaz, hiyaluridaz ve spermler vb. çok sayıda bileşenden meydana geldiği görülür.”⁴²³

İnsan menisinin detaylı analizlerinin yapılabilmesi için mikroskobun icadını ve hücreleri inceleyebilecek kadar gelişmesini beklememiz gerekiyordu. Ancak 19. yüzyılda keşfedilen bilimsel hakikatlere Kur'an'da işaret edilmiş olması da ancak mucize ile açıklanabilir.

2.1.3.12. Doğacak Çocuğun Cinsiyetinin Tayininde Erkeğin Rolü

Çocuğun cinsiyetini belirleyen nedir bu yakın zamana kadar hep bir muamma olarak kalmıştır. Hatta modern bilim bile bu konuda uzun zaman yanılmıştır. Zira çocuğun yaratıldığı 46 kromozomun yarısı anneden yarısı da babadan gelmektedir. Ancak yakın zamanda yapılan bilimsel çalışmalar erkekten gelen menideki kromozomların cinsiyetin tek belirleyicisi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Erkekten çıkan spermler hem X hem de Y kromozomu içerebilirler. Kadının yumurta hücreleri ise, her zaman X kromozomu taşır. Yumurta hücresinin içine girebilen sperm hücresi X kromozomu taşıyorsa yeni canlı dişi olurken, Y kromozomunu taşıyorsa erkek olur. Yani bebeğin cinsiyetini belirleyen her zaman erkeğin sperminde bulunan kromozomdur.⁴²⁴

مِنْ نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَى⁴²⁵

“Şüphesiz O, iki eşi, erkeği ve dişiye, (rahme) atıldığında az bir sudan (meniden) yaratmıştır.”⁴²⁶

İbn Manzur ayette geçen “نُطْفَةٍ” kelimesinin, “kovanın dibinde kalan az su” anlamına geldiğini belirtmiştir.⁴²⁷ “Atıldığı zaman” ifadesi de dişiliğin daha önce değil atıldığında belirlendiğine işaret etmektedir. Konuyla ilgili olarak Zağlûl Neccar da “Tefsiru'l-Âyati'l-Kevniyye fi'l Kur'ani'l Kerim” isimli meşhur eserinde konuyu

⁴²³ age.

⁴²⁴ age., s. 134.

⁴²⁵ Necm 53/45-46.

⁴²⁶ age.

⁴²⁷ İbni Manzur, age., C. 9, s. 335.

etrafıca ele almış,erkek ve dişiliği belirleyentemel faktörün erkekten atılan meninin erkek yada dişî yapıda olması olduğunu belirtmiştir.⁴²⁸

Ayet-i kerime, erkek ve dişinin atılan meniden yaratıldığını açıkça ifade ederek çocuğun cinsiyeti hakkında insanların belki binlerce yıldır yanlış bildiği bir konuyu düzeltmiştir. Bu şekilde “erkek doğuramadın” diye horlanan incitilen kadınları da akladığını söyleyebiliriz. Kız çocuklarının diri diri toprağa gömüldüğübir ortamda nazil olan Kur’an’ın, insanlık tarihinde inkılap gerçekleştirdiği görülmektedir.

2.2. KİTÂB-İMUKADDESTEYER ALIP KUR’AN’DA YER ALMAYAN AYETLER

2.2.1. İnsanın Ömrünün 120 Yıl Olarak Sınırlandırılması

Kitab-ı Mukaddes’te insanoğlunun ömrünün yüz yirmi yıl ile sınırlandırılacağı yazılıdır.

“Ve vaki oldu ki, toprağın yüzü üzerinde adamlar çoğalmağa başladıve onların kızları doğduğu zaman,Allah oğulları adam kızlarının güzel olduklarını gördüerve bütün seçtiklerinden kendilerine karılar aldılar.Ve Rab dedi: Ruhum adam ile ebediyen çekişmeyecektir. Çünkü o da ettir; bunun için onun günleri yüz yirmi yıl olacaktır.”⁴²⁹

Kitab-ı Mukaddes’teki “İnsanoğlunun ömrü 120 yıl olacaktır.” ifadesinin bilimsel hiçbir karşılığının olmadığı görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’ne göre, DSÖ’ne üye Dünyadaki 193 ülkenin ortalama ömrü 71 yıldır.⁴³⁰ Bu konuda yapılmış hiçbir çalışma olmasaydı bile insanların ömrünün bu düzeyde olmadığını tespit etmek zor olmazdı. Kaç insan ömründe 120 yaşında birini görebilir ki?Ayrıca bu ifadenin Kitab-ı Mukaddes’in kendisiyle de çeliştiğini düşünmekteyiz.Hz.Nuh’un oğlu Sam’ın seçeresi verilirken torunlarınınher birinin 600 yıla kadar ömürler sürdükleride görülmektedir.⁴³¹

⁴²⁸ Neccar, age., C. III, s. 498- 499.

⁴²⁹ Tekvin, 6/ 1-3.

⁴³⁰ Songül Çınaroğlu ve Keziban Avcı,“Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’ne üye ülkelerin doğumda beklenen yaşam süresi bakımından veri madenciliği yöntemleri kullanılarak sınıflandırılması”, Ekonometri ve İstatistik e- Dergisi, 2014, Sy. 20, s. 88-103,

⁴³¹ Tekvin, 11/10-32.

2.2.2. Yılanın Ceza Olarak Toprak Yemeğe Mahkum Edilmesi

Kitab-ı Mukaddes'te yılanın lanetlenmesi şu şekilde anlatılır:

“Rab Tanrı kadına, ‘Nedir bu yaptığın?’ diye sordu. Kadın, ‘Yılan beni aldattı, o yüzden yedim’ diye karşılık verdi. Bunun üzerine Rab Tanrı yılanı, ‘Bu yaptığından ötürü bütün evcil ve yabanıl hayvanların en lanetlisi sen olacaksın’ dedi. Karnının üzerinde sürünecek, yaşamın boyunca toprak yiyeceksin. Seninle kadını, onun soyuyla senin soyunu birbirinize düşman edeceğim. Onun soyu senin başını ezecek, sen onun topuğuna saldıracaksın.”⁴³²

Allah’ın akıl vermediği bir canlıyı cezalandırması, üstelik sadece onun değil tüm soyunun cezalandırılması ilahi adaletle sığmayacağı gibi, akıl sahibi bir insanın akılsız bir hayvan tarafından yoldan çıkartılması da son derece akıl dışı bir fantazidir.

Ayrıca İslam’ın temel kaynağı Kur’an ne yılanın insanı aldatmasından ne de Hz. Havva’nın Hz. Adem’i yoldan çıkartmasından bahseder. Aksine Kur’an, Şeytan’ın her ikisini yoldan çıkarttığını bildirir. Buna göre şeytan vesvese vermiş onlar da birlikte şeytana kanmış veyasak ağaçtan yemişlerdir.⁴³³ Bu ayet bir yerde binlerce yıldır haksız yere aşılan kadınları aklamıştır.

Bilimsel veriler de yılanların toprak yemesi konusunda Kitab-ı Mukaddes’teki ifadeyi doğrulamaz. Buna göre yılanların en çok sevdiği besinler kemirgenlerdir. Yani iddianın aksine toprak yiyerek beslenmezler. Ayrıca böcek, kurbağa, çeşitli kuş türleri ve tavuk gibi yutabildiği hemen herşeyi de yerler. Günümüzde pet-shoplarda yılanlar ve onları beslemek için başta fare olmak üzere gerek canlı gereksedondurulmuş hayvanlar satılmaktadır.⁴³⁴ Hatta büyük yılanlar koyun, keçi, inek, ceylan gibi güç yetirebildiği her türden büyük baş hayvanları da yemektedir.⁴³⁵

Şu durumda toprak yemediği anlaşılan yılanlarla ilgili iddiayı nasıl değerlendirmeliyiz? Mesela “toprak yiyecek” ifadesinde kastedilen cezanın hususi bir ceza olduğu düşünülemez mi?

O zaman da başka bir sorun ortaya çıkıyor “karnının üzerinde sürüneceksin” ifadesi. Bu ifadeden yılanların o dönem sürünmediklerini, sürünmenin onlara işledikleri suçtan dolayı ceza olarak verildiğini anlayabiliyoruz. Şayet ceza hususi olsaydı

⁴³² Tekvin, 3/13-15.

⁴³³ (فَاَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتَ لَهَا سَوَائُهَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَادُمُ رَبُّهُمَا) Taha 20/121.

⁴³⁴ <https://www.petihtiyac.com/ekstrem-bir-deneyim-evcil-yilan-bakimi> (E.T.: 11/02/2022)

⁴³⁵ <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/yilan-ne-yer-yavru-yilanlar-nasil-beslenir-ve-en-cok-sevdigi-besinler-neler> (E.T.: 11.02.2022)

yılanların ya uçuyor ya da yürüyor olmaları gerekirdi. Ayrıca yılanların insanlar tarafından hiç de sevimli bulunmadıklarını, çoğu kişi tarafından tehdit olarak görülerek öldürüldüğünü, (DSÖ)'ye göre Dünyada her yıl beş milyon dört yüz bin kişinin yılanlar tarafından ısırıldığını belirtmemiz gerekir.⁴³⁶

Tam da Kitab-ı Mukaddes'te yazıldığı gibi. "Seninle kadını, onun soyuyla senin soyunu birbirinize düşman edeceğim. Onun soyu senin başını ezecek, sen onun topuğuna saldıracaksın."⁴³⁷

Babalarının işlediği bir suç için kıyamete kadar gelecek milyarlarca yılının cezalandırılması izah edilebilir gözükmemektedir. Ancak bu hikâye Hıristiyanlıktaki asli günah olgusu için ilham kaynağı olmuş olabilir.

2.2.3. Yeşu'nun Güneş'i Durdurması

Yeşu'nun Amoriler'le yapılan savaş sırasında Güneş'i bir gün kadar durdurmasından bahsedilir. Olay Kitab-ı Mukaddes'te şöyle geçer:

"O zaman, Rabbin Amorîleri İsrail oğullarının önünde teslim ettiği gün, Yeşu Rabbe söyledi ve İsrail'in gözü önünde dedi: Dur, ey Güneş, Gibeon üzerinde ve Ay, sen Ayyalon deresinde. Ve millet düşmanlarından öç alıncaya kadar, Güneş durduve ay yerinde kaldı. Yaşar kitabında bu yazılmış değil midir? Ve Güneş göklerin ortasında durduve tam bir gün kadar batmakta acele etmedi. Rabbin insan sesini işittiği o gün gibi bir gün ondan evvel ve ondan sonra olmadı; çünkü Rab İsrail için cenketti."⁴³⁸

Kitabı Mukaddes'te dikkatimizi çeken ayetlerden biri de Yeşu'nun bir savaş sırasında Güneşi durdurmasından bahseden ayetlerdir. Gezegenlerin dairesel hareketi Platon'dan (MÖ 427-347) beri tartışılan eski bir konudur. Aristoteles'e (MÖ 384-322) göre yer evrenin merkezinde yer alırken diğer semavi cisimler dairesel olarak onun etrafında dönmekteydi. Kilise yukarıdaki ayetlere binaen Batlamyus (MÖ 330- MS 30) kozmolojisine sahip çıkmıştır. Batlamyus fikirleriyle tüm Dünya'yı etkileyen kozmoloji hakkındaki fikirleri XV. ve XVI. yüzyıla kadar doğru kabul edilen Mısır'ın İskenderiye kentinde yaşamış önemli bir bilim adamıdır.⁴³⁹

⁴³⁶ [https://www.ntv.com.tr/saglik/yilda-5-4-milyon-kisiyi-yilan-isiriyor, \(E.T.: 13.02.2022\)](https://www.ntv.com.tr/saglik/yilda-5-4-milyon-kisiyi-yilan-isiriyor, (E.T.: 13.02.2022))

⁴³⁷ Tekvin, 3/15.

⁴³⁸ Yeşu, 10/ 12-14.

⁴³⁹ Seyfettin Kaya, "Batlamyus'un Astronomi Anlayışına İslam Dünyasından ve Selçuklulardan Eleştiriler ve Düzeltmeler" Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.9, Güz 2019, s.22.

İlk dönemlerinde İslam Dünyasında da kabul gören Batlamyus çok sürmeden eksiklikleri farkedilerek eleştirilmeye başlanmıştır. Jeosentrik Batlamyus astronomisine hem fiziksel hem de matematiksel yönden ilk itiraz eden astronomlardan birisi İbnü'l Heysem'dir (915-1039). Fakat en büyük eleştiriler Endülüslü ilim adamları tarafından dile getirilmiştir.⁴⁴⁰

Nikolas Kopernik(1473-1543)“*De Revolutionibus*” adlı eserinde“Heliosentrik” evren modelini ortaya koyduğunda dini çevreler dini gerekçelerle bu teoriye karşı çıkmışlardır.⁴⁴¹

Zira kutsal kitapta Yeşu Dünya'nın durmasını değil Güneş'in durmasını emretmişti. Kopernik haklı çıkarsa tanrı yanılmış kabul edilecek ve kilisenin otoritesi sarsılacaktı. Nitekim öyle de olmuştur.

Kur'an-ı Kerim açısından meseleye yaklaştığımızda ise, farklı bir durumla karşılaşyoruz. Zira Kur'an-ı Kerim açıkça ne Dünya'nın ne de Güneş'in merkezde olduğu bir model sunmaz. Dünya'nınGüneş etrafında döndüğüne dair ifadeler açık ifadeler olmayıp işaret şeklinde ifadelerdir. Bu sebeple ilk dönem İslam alimleri Batlamyuscu evren modeline itiraz etmeyi düşünmemişlerdir. Ancak çok geçmeden ilmi gerekçelerle eleştiriler yapmaya da başlamışlardır. Konunun İslam Dünyası için dini olmaktan çok bilimsel bir konu olarak görüldüğü anlaşılmaktadır.

2.2.4. Böceklerin Anatomik Yapısı

Kitab-ı Mukaddes'e bakıldığında böceklerin anatomik yapısıyla ilgili çok temel bir yanlış yapıldığı hemen göze çarpmaktadır. Zira örümcekler hariç tüm böcekler altı ayaklıdır.⁴⁴² Böceklerde her göğüs segmentinde bir çift olmak üzere toplam üç çift bacak bulunur.⁴⁴³

“Dört ayak üzerinde yürüyen, kanatlı haşaratın hepsi sizin için mekruhtur. Fakat dört ayak üzerinde yürüyen kanatlı haşaratın hepsinden, yer üzerinde sıçramak için ayaklarının üstünde bacağı olanları yiyebilirsiniz. Onlardan şunları yiyebilirsiniz: cinsine göre çekirgeve cinsine göre solamve cinsine göre hargol.(ve cinsine göre hagob) Fakat dört ayağı olan kanatlı haşaratın hepsi sizin için mekruhtur.”⁴⁴⁴

⁴⁴⁰age., s.23.

⁴⁴¹Thomas Kuhn, *Kopernik Devrimi: Batı Düşüncesinin Gelişiminde Gezegen Astronomisi*, Dursun Bayrak, Halil Turan, Sinan Kadir Çelik (Çev.), İmge Kitabevi Yayınları, İstanbul 2015, s.313.

⁴⁴²<https://evrimagaci.org/bocekler-ve-orumcekler-arasindaki-farklar-nelerdir-8000>(E.T.:15.07.2022)

⁴⁴³https://tr.wikipedia.org/wiki/B%C3%B6cek#Morfoloji_ve_fizyoloji(E.T.:15.07.2022)

⁴⁴⁴Levililer, 11/ 20- 23.

Eti yenmeyen hayvanların zikredildiği bölümde dört ayaklı haşarattan bahsedilmesi oldukça dikkat çekici bir hatadır. Düşüncemize göre “çekirgeler hariç tüm böcekleri yemek mekruhtur” şeklinde olması gereken ifadeye din adamlarının yaptığı yorum karışmış olmalıdır. Sonuç her nasıl olursa olsun sonuçta bugün kutsal kabul edilen bir metinde olmaması gereken bir hatadır. Zira bilimsel olarak bilinen bir gerçektir ki böcekler altı ayaklı canlılardır.⁴⁴⁵

2.2.5. Bir zamanlar Dağların Denizlerin Altında Olması

Dağlar oluşumu itibarıyla tektonik ve volkanik olmak üzere ikiye ayrılırlar. Tektonik dağlar, kıtaların hareketiyle oluşan dağlardır. Himalaya Dağları ve Alp Dağları bu tür dağlardandır.⁴⁴⁶ Bu sıra dağlar kıtaların sürüklenerek birbirleriyle çarpışmasıyla oluşmuş dağlardır. Alfred Wegener’in ortaya attığı “kıtasal sürüklenme” teorisine göre bu yedi kıtanın yerinde “Panthalassa” adlı tek bir okyanus tarafından çevrelenen “Pangea” adını verdiği tek bir kıta vardı. Yer kabuğunun dinamik yapısının neden olduğu şimdi bile devam eden kıtasal sürüklenme sebebiyle bu süper kıtaparçalanarak yedi kıtaya ayrılmıştır.⁴⁴⁷

Volkanik dağlar ise, volkanların patlaması ve Magmanın yer kabuğunun altından dışarı çıkarak katılaşması sonucu oluşur. Fuji ve Vezüv yanardağları bunlara örnek verilebilir.⁴⁴⁸ En yüksek dağ tepelerinde bile deniz kabuklularına rastlanabilmesi bir zamanlar buraların deniz altında olduğunu ispatlamaktadır.

“Yeri temelleri üzerine kurdu; ebediyen sarsılmayacaktır. Esvap gibi ona engini giydirdin; Sular dağların üzerinde durdu. Senin azarlamandan kaçtılar, gürlemenin sesinden onlar için kurduğun yere acele kaçtılar; dağlar yükseldiler, vadiler indiler. Onu geçmesinler diye sen onlara sınır koydun; yeri kaplamak için geri gelmezler.”⁴⁴⁹

“Sular dağların üzerinde durdu” ifadesinden ve “yeri kaplamak için geri gelmezler” ifadesinden yeryüzünün teşekkülü sırasında önceleri her tarafın sular altında olduğu anlaşılmaktadır. Bu görüş bilimsel araştırmaların neticeleriyle de uyumlu olduğu görülmektedir. Dünya’nın ilk yaratılışı hakkında böyle bir tespit yapabilmek Allah’ın

⁴⁴⁵ https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/ormankoruma_3fdf7.pdf (E.T.:20.05.2022)

⁴⁴⁶ <https://www.dunyaatlası.com/daglar-nasil-olusur-dag-turleri-nelerdir/> (E.T.:06.05.2022)

⁴⁴⁷ <https://arkeofili.com/pangea-nedir-eski-bir-superkita-hakkindaki-gercekler/> (E.T.:06.05.2022)

⁴⁴⁸ <https://www.yaklasansaat.com/dunyamiz/volkanlar/volkan.asp> (E.T.:15.07.2022)

⁴⁴⁹ Mezmurlar, 104/6-7.

haber vermesi dışında mümkün gözükmemektedir. Zira bu bilgi, o günün bilgi seviyesini aşan bir malumattır.

BÖLÜM 3:KUR'AN VE KİTÂB-I MUKADDES'TE MÜŞTEREK GEÇEN (AYNI GEÇEN) KEVNİ AYETLERİN MUKAYESESİ

3.1. Kâinatın Yaratılışı

Yaratılışın ilk defa nasıl başladığı her zaman merak konusu olmuş ve insanlar asırlar boyu bu sorunun cevabını aramışlardır. Big Bang'den önce⁴⁵⁰ evrenin bir başlangıcı olduğu fikrinin bilimsel bir dayanağı yoktu.O yüzden evreninyaratılışibilimden çok felsefeninve dinin konusuydu dersek yanlış olmaz.

İlk defa Friedman ve Lemaitre tarafından teorik olarak ortaya konan evrenin izotropik genişlemesiniispatlamak Edwin Hubble'a nasip oldu. ⁴⁵¹ Kendi ismiyle anılan ileri teknoloji ürünü teleskopla yaptığı gözlemlere dayanarak evrenin genişlemekte olduğunu ispatladı.⁴⁵² Buna göre yaklaşık 14 milyar yıl öncesine döndüğümüzde tüm alem zamanın ve evrenin başladığı noktada birleşmektedir.⁴⁵³

Yani meşhur ismiyle Big Bang'den önce maddeden söz etmenin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Maddenin, enerjinin ve zamanın dahi bulunmadığı, yokluk ortamında; madde, enerji ve zaman bir anda yaratılmıştır.

Bu konuda filozofların görüşlerini genel olarak dört guruba ayırabiliriz. Birinci grup materyalist ve ateistlerin görüşüdür. Bunlar evrenin atomlardan oluştuğunu, varlığının herhangi bir yaratıcıya ihtiyacı olmadığını, tek gerçekliğin atom ve atomun hareket etmesini sağlayan boşluk olduğunu, atomun ezeli ve ebedi olduğunu kabul ederler. Bunlara göre atomların tesadüfi hareketlerinin sonucunda madde çeşitli formlar kazanır. İnsan düşüncesi bile atomların hareketlerinin bir neticesi olarak görülür.⁴⁵⁴ İkinci görüş Agnostiklerin görüşüdür. Bunlara göre ne Yaratıcının varlığı ne de evrenin ilk defa nasıl ortaya çıktığı bilinemez.⁴⁵⁵ Üçüncü gurup ise,Yaratıcı kabul etmekle birlikte maddenin de ezeli ve ebedi olduğunu kabul eden filozofların görüşüdür.Bunlarda kendi içinde ikiye ayrılır. Birinci görüşün temsilcisi Aristodur. Ona

⁴⁵⁰Kâinatın 13.8 milyar yıl önce sıfır hacimli sonsuz sıcaklıkta bir noktadan birden bire patlayarak ortaya çıktığını ve sürekli olarak genişlediğini açıklayan teori.(Bakınız: Ferit Uslu, *Tanrı ve Fizik*, Nobel Yay.,Ankara 2007, s.40.)

⁴⁵¹Paul Copan, William Lane Craig, *Creation out of Nothing*, Apollos: Baker Academic Publishing, Newyork 2004. s.222.

⁴⁵² Tuna Taşkın, *Muhteşem Tasarım*,2. Baskı, Şule Yay. İstanbul2014 , s. 19.

⁴⁵³Copan, Craig, *age*, s. 35.

⁴⁵⁴ Macit Gökberk, *Felsefe Tarihi*, 32.Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul 2019, s. 39- 40.

⁴⁵⁵Necip Taylan,*Düşünce Tarihinde Tanrı Sorunu*, Şehir yay., İstanbul, 2000, s.272.

göre tanrı ilk maddeyi yaratmamış sadece form kazandırmıştır.⁴⁵⁶ İkinci görüş panteistlerin görüşüdür. Bunlara göre Yaratıcı ile evren ayrı şeyler değildir içiçedir. Madde ezeli ve ebedidir. Dolayısıyla evren sonradan yaratılmamıştır.⁴⁵⁷ Dördüncü görüş ise, klasik teizm görüşüdür. Bunlara göre evren Allah tarafından bir anda yoktan varedilmiştir.⁴⁵⁸

Semavi dinlerin konuya yaklaşımı genel olarak birbiriyle aynıdır. Ancak detaylarda bazı farklılıklar bulunduğu anlaşılmaktadır.

Konuyla ilgili Kur'an-ı Kerim 'deki ayetlerden biri şu şekildedir:

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ⁴⁵⁹

“O (Allah) Evren'i ve yeryüzünü yoktan yaratandır. O, bir işin olmasına karar verirse yalnızca ‘Ol’ der, o da olur.”⁴⁶⁰

Taberî bu ayeti; “Allah daha önce benzeri yaratılmamış ve örneği bilinmeyen yeri ve gökleri yoktan yaratandır. O bir işe karar verince ‘ol’ der ve o da istediği şekilde olur. İsa'nın yaratılışı da bu şekildedir.” diye açıklamıştır.⁴⁶¹

Kur'an'da bulunan evrenin yaratılışıyla ilgili ayetlere göz atıldığında ana hatlarıyla şu hususlar anlatılmaktadır:

Yer ve göklerin bir zamanlar bitişik olduğu sonra Allah tarafından ayrıldığı,⁴⁶² yaratılmadan önce duman hâlinde bulundukları,⁴⁶³ evrenin Allah'ın iradesiyle sürekli genişlemekte olduğu,⁴⁶⁴ altı günde yaratıldığı,⁴⁶⁵ yedi kat olarak yaratıldığı⁴⁶⁶ ve yörüngelerle dolu olarak yaratıldığı⁴⁶⁷ anlatılır. Ayrıca Güneş ve Ay'ın bir hesap ile yaratıldığı,⁴⁶⁸ Güneşin duracağı yere doğru hareket hâlinde olduğu,⁴⁶⁹ Ay'ın hurma dalına benzer yörüngesi,⁴⁷⁰ yakın göğün yıldızlarla donatılmış

⁴⁵⁶ Süleyman Hayri Bolay, *Aristo Metafiziği ile Gazzâlî Metafiziğinin Karşılaştırılması*, Kalem yay., İstanbul 1980, s. 126.

⁴⁵⁷ Mehmet Aydın, *Din Felsefesi*, İzmir İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İzmir 2002, s. 205.

⁴⁵⁸ Hasan Küçük, *Sistematik Felsefe Tarihi*, Dersaadet Yayınevi, İstanbul 1985, s. 398.

⁴⁵⁹ Bakara 2/117.

⁴⁶⁰ Kur'an Araştırmaları Gurubu, *age.*, s. 34.

⁴⁶¹ Taberî, *age.*, C. 2, s. 472.

⁴⁶² Enbiya 21/ 30.

⁴⁶³ Fussilet 41/ 11.

⁴⁶⁴ Zariyat 51/47.

⁴⁶⁵ Kâf 50/ 38.

⁴⁶⁶ Bakara 2/ 29.

⁴⁶⁷ Zâriyat 51/ 7.

⁴⁶⁸ Rahman 55/ 5.

⁴⁶⁹ Yasin 36/ 38.

⁴⁷⁰ Rahman 55/ 33.

olması ⁴⁷¹Dünya'nın yuvarlaklığı, ⁴⁷²Dünya'nın dönmesi ⁴⁷³ve Arş'ın su üzerinde yaratılışından ⁴⁷⁴bahsedilir.

Evrende her şey hareket hâlinindedir. Hiçbir şeyin kendi kendine yoktan var olması aklen mümkün olmadığı gibi uygulanan bir kuvvet olmadan harekete geçmesi de mümkün değildir. Durup dururken bir şeyler var oluyorsa onu tasarlayan, var eden, eyleme geçiren bir güce ihtiyaç vardır. Aksi aklen muhaldir. Bu durum bir yaratıcının varlığını ispatlamaktadır.

Kur'an'da bu kadar ayette evrenden bahsedildiği hâlde hiçbirinde bilimsel gerçeklerle çelişmemesi sadece ilahi bir kitap olduğunu değil aynı zamanda Allah tarafından korunduğu iddiasını da doğrular bir nitelikdir.

Kitab-ı Mukaddes'te yaratma olayının geçtiği bölümler, tekvin birinci bölümün tamamı ile ikinci bölümün baş taraflarıdır. Buna göre Allah kâinatı altı günde yaratmış yedinci günde de dinlenmiştir. İlgili ayetler şu şekildedir:

“Gökler ve yer ve onların bütün orduları itmam olundu. Ve Allah yaptığı işi yedinci günde bitirdi ve yaptığı bütün işten yedinci günde istirahat etti. Ve Allah yedinci günü mubârek kıldı ve onu takdis etti; çünkü Allah yaratıp yaptığı bütün işten o günde istirahat etti.”⁴⁷⁵

Burada dikkatimizi çeken temel kavram “gün” kelimesidir. Kitab-ı Mukaddes'teki “gün” kavramı Kur'an-ı Kerim'de kullanıldığı gibi “devir”⁴⁷⁶ anlamında değil bildiğimiz 24 saatlik zaman dilimi anlamında kullanıldığı anlaşılmaktadır. Zira bu sebeple “şabat günü” istirahat günü kabul edilir. Sadece ibadetle meşgul olunur. Henüz Güneş ve Dünya yaratılmadan bildiğimiz anlamda bir günden bahsedilmesi sorunlu gözükmektedir.

Kur'an'da da altı günde yaratmadan bahsedilir. Ama Kur'an'daki gün kavramına baktığımızda bunun devir anlamında kullanıldığını görmekteyiz.

⁴⁷¹Mülk 67/ 5.

⁴⁷²Nazi'ât 79/ 30.

⁴⁷³Zümer 39/5.

⁴⁷⁴Hud 11/ 7.

⁴⁷⁵Tekvin, 2/2.

⁴⁷⁶Yazır, *age.*, C. IV, s. 48.

Nitekim Fahrettin Râzî de yerin yaratılışıyla ilgili Kur'anayetlerinde geçen "altı gün" ifadesindeki "gün" kelimesini lügat anlamıyla anlamamış bunu süre olarak anlamıştır⁴⁷⁷

O yüzden yedinci gün-şabat günü- kutsal kabul edilir. Ve o gün hiçbir iş yapılmaz. Sadece ibadetle meşgul olunur. Bu da orijinalinde Kur'an'la aynı manada anlaşılması gereken bir kavramın ilaveler ve tahrif sebebiyle asıl anlamından uzaklaşıldığını düşündürmektedir.

Ayrıca Kitab-ı Mukaddes'teki Allah'ın dinlenmesi konusunda da Kur'an'dan ayrılmaktadır. Allah'ın dinlenme ihtiyacı duyması dolayısıyla yorulması akla ziyan bir konudur.

Kur'an'da bu konu şu şekilde geçmektedir; *"Andolsun, gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları altı günde (altı evrede) yarattık. Bize bir yorgunluk da dokunmadı."*⁴⁷⁸

Kitab-ı Mukaddes'e göre yaratma şu şekilde gerçekleşmiştir;

1.Gün, gökler ve yer yaratılmıştır. Suların ne zaman yaratıldığı açık olmamakla birlikte birinci gün Allah'ın ruhu karanlık sular üzerinde gezinmekteydi ifadesinden yer yüzü yaratılınca yaratılmış olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca ışık yaratılarak karanlıktan ayrılmıştır.

2.Gün, gök kubbe yaratılmış sular kubbe vasıtasıyla ayrılmıştır.

3.Gün, karalar ve denizler oluşmuş üzerinde bitkiler yaratılmıştır.

4.Gün, Güneş, Ay ve yıldızlar yaratılmıştır.

5.Gün, deniz canlıları ve kuşlar yaratılmıştır.

6.Gün, Allah kara hayvanlarını, sürüngenleri ve kendi suretinde insanı yaratmıştır.

İlk defa yaratılmaya nereden başlandığı konusunda ileri sürülen teorilerden başka ilmin söyleyebildiği kesin bir bilgi yoktur. Ancak Kur'an'a baktığımızda 1.gün göklerin ve yerin yaratılmasında paralellik görülmektedir. Ayrıca gökler ve yerin evriminin kendi içinde birlikte cereyan ettiği anlaşılmaktadır.⁴⁷⁹ Fakat Kitab-ı Mukaddes'te

⁴⁷⁷ Bayram, "Râzî'nin, Kur'an'daki Yeryüzü (Arz) Ayetleriyle İlgili Tefsir-i Kebir'deki Yorumları: Modern Jeoloji Biliminin Verileriyle Kısa Bir Mukayese", s.155.

⁴⁷⁸ (وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ) Kaf 50/38.

⁴⁷⁹ Bucaille, age., s. 207.

anlatıldığı şekliyle henüz yıldızlar yokken ışığın yaratılarak karanlıktan ayrılmasının mantıklı bir izahının olmadığı görülmektedir.

İkinci gün, gök kubbenin yaratılarak suların ayrılması ilmen doğru bir ifade değildir. Ahd-i Atikteki bu ayete göre gök kubbenin üstünde sular olduğu, yağmurun oradan yere indiği anlaşılmaktadır ki bunun bilimsel olarak doğru olmadığı anlaşılmıştır. Suların devinimi denen hadiseye göre sular buharlaşarak göğe yükselir sonra da yoğunlaşarak yeryüzüne yağmur yada kar olarak iner.⁴⁸⁰

Üçüncü gün, Güneş yaratılmadan bitkilerin yaratılması ilmen mümkün görülmemektedir. Zira bitkiler yaşamak için ihtiyaç duydukları enerjiyi Güneşten aldıkları ışık enerjisini fotosentez yoluyla kimyasal enerjiye dönüştürerek elde ederler. Aksi takdirde yaşamaları mümkün olmaz.⁴⁸¹

Dördüncü gün, Güneşin yerden sonra yaratılmasının da savunulacak bir yanı yoktur. Birinci gün gökler yaratılırken yerle birlikte yaratılmış olması gerekmektedir.⁴⁸²

Beşinci gün kuşların kara hayvanlarından önce yaratılması bugünkü ilmi telakkiye uymamaktadır. Zira yaşam önce denizlerde başlayıp canlıların karaya çıktığı sürüngenlerin dönüşerek kara hayvanlarına sonra da kuşlara dönüştüğü kabul edilmektedir.

Altıncı gün, yaratılışta insanın en son yaratılması ise, bugünkü ilmi telakkimize uygun düşmektedir. Yeryüzü önce insanın yaşamasına uygun hale getirilmiş en son insan yaratılmıştır.

Sonuç olarak Kur'an ve Kitab-ı Mukaddesi karşılaştırdığımızda evrenin Allah tarafından yoktan varedilmesi ve altı günde yaratılması hususunda aynı şeyleri söyledikleri, Allah'ın dinlenmesi ve gün kavramının kullanılması konularında ayrıştıkları anlaşılmaktadır. Kitab-ı Mukaddes'te altı günde yaratma hadisesinde ayrıntıya girildiği, buna mukabil Kur'an'ın bu konularda ayrıntıya girmediği görülmektedir. Ayrıca Kitab-ı Mukaddesteki ayrıntılı anlatımlarda ilmi çelişkiler olduğu görülmektedir. Kur'an'da altı günde yaratmanın ayrıntılarına girilmemekle beraber evrenin genişlemesinden, bir zamanlar duman hâlinde olmasından, göklerle yerin bir

⁴⁸⁰ <https://www.milliyet.com.tr/egitim/su-dongusu-nedir-kisaca-su-dongusu-asilgerceklesir> (E.T.: 13.03.2022)

⁴⁸¹ <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/isik-miktarinin-fotosenteze-etkisini-gozlemleyelim> (E.T.: 8.03.2022)

⁴⁸² <https://astronomi.itu.edu.tr/gunes-sistemi/gunes-sistemi-i/> (E.T.: 7.03.2022)

arada iken sonradan ayrılmasından vs. bahsedildiği ve hiçbirinde ilmi olarak çelişkiye düşmediği görülmektedir.

3.2. Gökyüzünün Tabakaları

Hayatı, gökyüzünden yağacak yağmura, esecek rüzgâraya da açacak Güneşe bağlı olan insanın gökleri merak etmemesi mümkün mü? İnsan her zaman gökleri merak etmiş hayatını tanzimde ondan yararlanmıştır. Yönünü bulmak için yıldızlardan, zamanı anlamak için Ay ve Güneş'ten yararlanmıştır. Gökyüzüne bakınca masmavi kubbenin havada nasıl durduğunu anlamaya çalışmış çeşitli teoriler türetmiştir.

İnsan gözüyle bakınca gökyüzü tek bir parçaymış gibi gözükür. Oysa bilimsel araştırmalar atmosferin muhtelif tabakalardan oluştuğunu ortaya koymuştur. Hatta yüksekliği hesap edilerek bileşenleri bile belirlemiştir.⁴⁸³

İnsan hayatı için bu kadar önemli yeri olan gökyüzünden kutsal kitapların bahsetmemesi elbette düşünülemez. Son ilahi mesaj olan Kur'an'da gökler hakkında şöyle buyrulur;

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُتُورٍ

*“O ki, birbiri ile âhenktar yedi göğü yaratmıştır. Rahmân olan Allah'ın yaratışında hiçbir uygunsuzluk göremezsin. Gözünü çevir de bir bak, bir bozukluk görebiliyor musun?”*⁴⁸⁵

Bu ayetteki anahtar kavramlardan birisi de “كَابِلٌ” kelimesidir. Râzî tefsirinde Zemahşeri'den nakille “كَابِلٌ” kelimesinin; “tabakalar hâlinde mutabık ve ahenkli kılınmıştır.” anlamına geldiğini belirtmiştir.⁴⁸⁶ “رَوْفٌ” kelimesiyle ilgili olarak Taberîde “bozukluk, çatlak ve yarık” anlamlarını nakletmiştir.⁴⁸⁷

Kur'an'da geçen yedi gök ifadesinin atmosferin tabakalarına mı yoksa evrendeki göklere mi işaret ettiği tefsirde çok tartışılan bir konudur. Ayette geçen yedi rakamının

⁴⁸³ <https://tua.gov.tr/tr/blog/dunya/dunya-nin-atmosferi-ve-katmanlari> (E.T: 07.02.2022)

⁴⁸⁴ Mülk 67/3.

⁴⁸⁵ age.

⁴⁸⁶ Râzî, age.,

⁴⁸⁷ Taberî, age., C.23, s.121.

da kesretten kinaye olduğu görüşüsavunulan görüşler arasındadır.⁴⁸⁸ Dikkat çeken bir husus da Kur'an'da “yedi gök” tabirinin yedi yerde geçiyor olmasıdır.⁴⁸⁹

Konu şimdilik bilimsel açıdan çok kesinlik arzeden bir konu olmasa da Kitab-ı Mukaddesle ortak bir konuyu ele alması sebebiyle tezimizde ele alınmıştır. Ayrıca daha önce de ifade edildiği gibi Kur'an'ın ilmi ayetlerinin tefsirinde bilimsel açıdan kesinlik kazanmamış nazariyelere ihtiyatla yaklaşmak en doğru tutum olacaktır.

Atmosferi incelediğimizde birbirinden ayrı tabakalar hâlinde, katman-katman yaratıldığını görüyoruz. Her bir tabakanın ayrı bir görevi vardır. Bunlardan herhangi biri olmasa Dünya'da hayat devam edemez kısa sürede sona ererdi. Mesela ozon tabakası olmasa canlılar mor ötesi ışınların öldürücü etkisine maruz kalırdı. Mezosfer olmasaydı düşen gök taşları sebebiyle canlıların yaşama imkânı kalmazdı. Bilindiği üzere 60 km kadar kalınlıkta olan mezosfer meteorları sürtünme kuvvetiyle yakıp küle çevirmekte Dünya üzerindeki canlıları korumaktadır. Yaklaşık -270 dereceye varan fezanın soğuşundan ve de Güneş'in kavurucu sıcağından da Dünya'mızı koruyan atmosfer tabakalarıdır. Her şeyi rengarenk ve en güzel şekilde görmemize sebep olan floresan etkisi de gene atmosfer sayesinde gerçekleşmektedir⁴⁹⁰. Bütün bunlar Rabbimizin kudretinin nişaneleri ve şükretmemiz gereken büyük nimetleridir.

Her şeyi mükemmel bir düzen içinde yaratanAllah, atmosferde yarattığı tabakalarda da sanatını göstermekte Kur'an'ınayetleriyle buna dikkat çekmektedir. Ama bu bilgiler Kur'an'da bilim kitabı edasıyla değil, iman kitabı edasıyla yer almakta ve insanın ibret alması istenmektedir. İnsan gözüyle tespiti mümkün olamayacak bu ilmi gerçekler, Kur'an'ın Allah kelamı olduğuna şahitlik edecek üstün nitelikler taşımaktadır.

Atmosferin tabakalarının sayısı hakkında bilim adamlarının farklı görüşleri mevcuttur. Yedi⁴⁹¹ kabul edenler olduğu gibi altı⁴⁹² ve hatta beş⁴⁹³ olarak da kabul edenler vardır.

Kitab-ı Mukaddes'in vahiy bölümüne baktığımızda da göklerin sayısının yedi olduğu anlaşılmaktadır.⁴⁹⁴

⁴⁸⁸Bucaille, *age.*, s. 228

⁴⁸⁹Age., s. 223.

⁴⁹⁰Kur'an Araştırmaları Gurubu,*age.*, s.98.

⁴⁹¹<https://www.guncelakademi.com/atmosferin-katmanlari-osym-boyle-sever--h828.html> (E.T:22.08.2022)

⁴⁹²<https://tua.gov.tr/tr/blog/dunya/dunya-nin-atmosferi-ve-katmanlari> (E.T.:07.02.2022)

⁴⁹³<https://cografyahocasi.com/9-sinif/atmosferin-katlari-ve-ozellikleri.html>

“Ve aslan gümbürder gibi büyük bir sesle çağırdı ve çağırdığı zaman, yedi gök gürlemesi kendi sesleriyle söylediler. Yedi gök gürlemesi söyledikleri zaman, yazmak üzere idim ve gökten: ‘Yedi gök gürlemesinin söylediği şeyleri mühürle ve onları yazma’ diyen bir ses işittim.”⁴⁹⁵

Fakat göklerden kastın atmosfer mi yoksa başka bir şey mi olduğu açık değildir. Gerek Eski Ahitte gerekse Yeni Ahitte buna delalet edecek başka bir işarete mevcut değildir.

3.3. İnsanın Yaratılışı

Tüm canlılar gibi İnsanlar da birbirinden türeyerek çoğalan biyolojik canlılardır. Ama ilk insanın nasıl ortaya çıktığı bilimsel olarak meçhuldür. İspatlanamamış çeşitli teorilerden başka elde hiçbir şey yoktur. Bu konuda müracaat edebileceğimiz tek kaynak şimdilik dini kaynaklar gibi gözükmektedir.

İlk insanın topraktan yaratılması konusunda Kur’an-ı Kerim’de Kitab-ı Mukaddes’e benzer bilgiler verilmektedir. Ancak Kur’an-ı Kerim’de bu konuda ayrıntıya girilerek yaratılış aşamalarından da bahsedilmektedir. Sadece ilk defa topraktan yaratılmanın aşamaları değil anne karnındaki yaratılış aşamaları da ayrıntılı olarak ele alınır.

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ⁴⁹⁶

“Rabbin meleklere demişti ki: Ben muhakkak çamurdan bir insan yaratacağım.

Ona tam şeklini verip ruhumdan da üflediğim vakit hemen onun için secdeye kapanın”⁴⁹⁷

Taberî bu ayetin tefsirinde Dehhak’tan nakille ruhtan maksadın Allah’ın kudreti olduğunu belirtmiştir.⁴⁹⁸ Beyzâvî ise, ruh üflemesini ona can vermesi, ruhumdan demesi de O’nun tertemiz oluşu ve şerefini ifade anlamına gelmektedir diye açıklamıştır.⁴⁹⁹ Kur’an-ı Kerim’in muhtelif ayetlerinde ilk insanın topraktan,⁵⁰⁰ yapışkan çamurdan,⁵⁰¹ çamurdan,⁵⁰² süzölmüş çamurdan,⁵⁰³ kurutulmuş balçıktan⁵⁰⁴ ve pişmiş çamurdan⁵⁰⁵ yaratıldığı anlatılmaktadır.

⁴⁹⁴ Vahiy, 10/3- 4.

⁴⁹⁵ Age.

⁴⁹⁶ Sad 38/71- 72.

⁴⁹⁷ Age.

⁴⁹⁸ Taberî, age., 20, s. 144.

⁴⁹⁹ Beyzâvî, age., C. 3, s.179.

⁵⁰⁰ (قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا) Kehf 18/37.

⁵⁰¹ (فَاسْتَنْقِذْهُمْ أَهْمَ أَشَدَّ خَلْقًا أَمْ مِنْ خَلْقِنَا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ) Saffat 37/11.

Toprak, çamur, yapışkan çamur, pişmiş çamur, süzölmüş çamur, kurumuş çamur, akışkan çamur denilirken Hz. Âdem'in topraktan yaratılışında geçirmiş olduğu evreler anlatılmaktadır. Buna göre Hz. Âdem'in bedeninin aslını oluşturan toprak bir araya getirilerek çamur hâline getirilmiş, bu çamur suyla yoğrularak balçık şekli almış ve ardından fırınlanarak kurutulmuştur⁵⁰⁶

Ancak gerek ilk insanın yaratılışı konusunda gerekse neslinin yaratılması konusunda daha ayrıntılı bilgiler verirken bu konuda Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Adem'in kısaca topraktan yaratıldığı Hz. Havva'nın da O'nun kaburga kemiğinden yaratıldığı ifade edilerek yaratılış aşamaları geçirtilmiş gözükmektedir.⁵⁰⁷

Anne karnında insanın yaratılış aşamaları hakkındaki Kur'an ayetleri de bilimsel verilerle tamamen uyum hâlinindedir; İnsanın "nutfe" hâlinde sağlam bir yere yerleştirilmesi⁵⁰⁸, nutfenin "alaka" hâline getirilmesi,⁵⁰⁹ alaka'nın da "mudğa" yapılması ve bumudğanın üzerini et ile kaplanacak kemiklere dönüştürülmesi. Nihayetinde başka bir yaratışla inşa edilmesi.⁵¹⁰

Bütün bu ayrıntılı malumattan ve ilmi mucizelerden sonra Kur'an-ı Kerim'in önceki kitaplardan alıntı yapılarak yazıldığını iddia etmek ne aklın ne de bilimin kabul edebileceği bir şey değildir.

Kitab-ı Mukaddes ilk insanın yaratılışını şu şekilde anlatır;

"Ve henüz yerde bir kır fidanı yoktu ve bir kır otu henüz bitmemişti. Çünkü Rab Allah yerin üzerine yağmur yağdırmamıştı. Toprağı işlemek için adam yoktu. Yerden buğu yükseldi ve bütün toprağın yüzünü suladı. Rab Allah yerin toprağından adamı yaptı ve onun burnuna hayat nefesini üfledi. Ve adam yaşayan can oldu."⁵¹¹

Bilim evrim teorisiyle canlıların çoğalarak yeni türler oluşturmaya bir açıklama getirmeye çalışsa da yeryüzünde canlılığın ilk defa nasıl ortaya çıktığına bir açıklama

⁵⁰² (الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ) Secde, 32/7.

⁵⁰³ (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ) Muminun 23/12.)

⁵⁰⁴ (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ) Hicr 15/26.

⁵⁰⁵ (خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ) Rahman 55/14.

⁵⁰⁶ M.Sait Şimşek, *Yaratılış Olayı*, Beyan Yayınları, İstanbul 1998, s. 29

⁵⁰⁷ Tekvin, 2/ 22.

⁵⁰⁸ (إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِمْ فَجَعَلْنَاهُمْ سَمِيعَاتٍ بَصِيرَاتٍ) İnsan 76/2-9.

⁵⁰⁹ (خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ) Alak 96/2.

⁵¹⁰ Hacc 22/5. (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ (مُخَلَّقَةٍ لِنَبِّينَ لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ رَوْحٍ يَهْبِجُ

⁵¹¹ Tekvin, 2/ 5-7.

getirememektedir. Cansız maddenin nasıl olup ta canlandığı konusu koca bir muammadır. Dolayısıyla ilk insanın nasıl ortaya çıktığı konusunda da müracaat edebileceğimiz tek kaynak hala dindir. Kitab-ı Mukaddes'teki “onun burnuna hayat nefesi üfledi” ifadesi ile Kur'an'daki “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın!”⁵¹² ifadesi benzer gözükmetedir. Fakat Kur'an'da anlatıldığı şekilde, insanın yaratılış aşamalarına dair ayrıntılı bilgileri Kitab-ı Mukaddes'te göremiyoruz.

3.4. Tufan Hadisesi

İnsanları etkileyen doğal afetlerden hiç birisi “Nuh tufanı” kadar insanları etkilememiştir. İnsanlığa adeta reset atılmış her şey yeniden başlamıştır. Bu sebeple de her millet efsanelerinde tufan olayına yer vermiştir. Kur'an hiçbir zaman tufanın oluşuna dair bize bir tarih vermez. Genel olarak Hz. Nuh'un peygamberlik mücadelesi üzerinde durulur ve O'na uymayan inkârcıların suda boğulmak suretiyle yok edilmeleri anlatılır.

Kurtubî “*Rabbin, kendilerine ayetlerimizi okuyan bir peygamberi memleketlerin merkezine göndermedikçe, o memleketleri helâk edici değildir. Zaten biz ancak halkı zalim olan memleketleri helâk etmişizdir*”⁵¹³ ayetiyle ilgili olarak tefsirinde “Allah'ın ana şehirlerine peygamber gönderip uyarmadığı bir ülkeyi helak etmeyeceğini, ayrıca halkı zalim olmayan bir ülkeyi de helak edici olmadığını” ifade etmiştir.⁵¹⁴

Tufanın evrensel olup olmadığı konusunda farklı görüşler olmakla birlikte bölgesel olduğu anlaşılmaktadır. Kur'an'da Allah uyarıcı göndermediği hiçbir toplumu cezalandırıcı olmadığını haber vermektedir.⁵¹⁵ Zira uyarıcı göndermediği kavimleri yok etmesi ilahi adaletle de bağdaşmaz. Ayrıca Hz. Nuh'un kendi kavmine peygamber olarak gönderildiği bildirilmektedir.⁵¹⁶ Eğer tüm insanlığa gönderilmiş olsaydı tufanın evrensel olması bir derece anlaşılabilirdi.

Bir diğer konu da gemiye bindirilen hayvanlar konusudur. Kitab-ı Mukaddes'e bakıldığında yeryüzünde bulunan evcil, vahşi, uçan, yürüyen, yerde sürünen ve hayat

⁵¹² Hicr 15/ 29.

⁵¹³ Kasas 28/ 59.

⁵¹⁴ Kurtubi, *age.*, C. 16, s.301.

⁵¹⁵ (وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ) Kasas 28/59.

⁵¹⁶ (لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) A'raf 7/59.

nefesi olan tüm hayvanların gemiye bindirildiği yazılıdır.⁵¹⁷ Oysa Kur'an ayetlerinde bunu açıkça teyit edecek bir ifadeye rastlanmaz. Konuyu açıklayan Kur'an ayetlerinde şöyle buyrulur:

نُ مَوَّلُوا لِيْلَ عَ قَسَ نُم لَ لَ لَ هَاوُ رُفَّيْنَا رُفَّيْنَا لِيْلَ نُم اِيْلَ لِمَحُ لَ لَ رُفَّيْنَا رُفَّيْنَا لَ لَ اِذَا عَ تَاحَ
لُفَّيْنَا لَ لَ اِذَا عَ تَاحَ نُم اِيْلَ لِمَحُ لَ لَ رُفَّيْنَا رُفَّيْنَا لَ لَ اِذَا عَ تَاحَ⁵¹⁸

“Nihayet emrimiz gelip, tandır kaynamaya başlayınca (sular coşup taşınca) Nûh’a dedik ki: “Her cins canlıdan (erkekli dişili) birer çift, bir de kendileri hakkında daha önce hüküm verilmiş olanlar dışındaki âilen ile iman edenleri ona yükle.” Ama, onunla beraber sadece pek az kimse iman etmişti.”⁵¹⁹

Ayette geçen “رُفَّيْنَا رُفَّيْنَا لِيْلَ نُم” ifadesi “her cins canlıdan birer çift” anlamına gelmektedir. İsrâiliyyât denen rivayetlerin tesiriyle bu ifadeyle tüm yeryüzündeki hayvanların gemiye bindirildiğidüşüncesi oluşmuştur. Oysa bu ifadeyi destekleyecek bir işarete rastlanmamaktadır.

“Bunlardan çiftler demesi ise, sağlamal hayvanlarla birlikte damızlık olmak üzere koç, tekke, yumurtlayan hayvanlardan da tavuk ve horuz gibi hayvanlardır. ‘Her birinden birer çift’ ayetinin ifadesi bu anlamı anımsatmaktadır. Aksi bir yorum bedihiyata ters olup çivi ve kalaslardan yapılan bir gemiye bütün hayvan türlerinden birer çift bindirmek imkânsızdır. Dolayısıyla tufan boyunca gemide bulunanlar bu az sayıdaki hayvanların süt ve yumurta gibi hayvansal gıdalarından yararlanıp hayatta kalmışlardır.”⁵²⁰

Tufandan sonra damızlık olarak kullanılacak deve, manda, sığır, koyun, keçi gibi hayvanlardan birer çift alınması oldukça mantıklıdır. Durum böyle olunca milyonlarca canlı türünün⁵²¹ yaklaşık 210 metre uzunluğundaki⁵²² bir gemiye nasıl sığdığını izah edeceğimiz diye mantık sınırlarını zorlamaya da gerek kalmayacaktır.

Ancaktefsir kitaplarımız İsrâiliyat denen rivayetlerle o kadar dolmuştur ki gerçek tanınmayacak hale gelmiş, adeta bir sis perdesi altında kalmıştır. Hz. Nuh (a.s.) tufanı hakkında da olan budur. Hiçbir Kur'an ayeti akla ve bilime ters düşmediği hâlde Kitab-ı Mukaddes kaynaklı haberlerde pek çok sıkıntılar mevcuttur. Hangi bilginin Kur'an

⁵¹⁷ Tekvin, 7/12-15.

⁵¹⁸ Hûd 11/ 40.

⁵¹⁹ Age.

⁵²⁰ Hayati Aydın, “Şüphe Edilmez Bir Hakikat Olarak Hz. Nuh ve Tufan Olayı”, Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2019, S.14, s.46.

⁵²¹ <https://www.ntv.com.tr/turkiye/dunyada-kac-canli-turu-var>, (E.T.: 27.02.2022)

⁵²² Tekvin, 6/15.

kaynaklı, hangisinin İsrâiliyat kaynaklı olduğu iyi anlatılamadığında yüce dinimiz İslam hakkında insanların yanlış bilgilere sahip olacağı dolayısıyla da dine olan güvenlerinin sarsılacağı unutulmamalıdır.

Nuh Tufanı olarak isimlendirilen büyük sel felaketi hakkında Kitab-ı Mukaddes'teki ifadelerin bazı yönleriyle bilimsel verilerle uyumlu bazı yönleriyle de uyumsuz olduğu görülmektedir. Biz tezimizde Kitab-ı Mukaddes'teki anlatılan tufan olayını tüm boyutlarıyla değil, bilimsel tefsirin konusu olması yönüyle tufanın gerçekliği, evrenselliği ve gemiye alınan hayvanların sayısıyla ilgileneceğiz.

“Ve yeryüzü üzerine kırk gün kırk gece yağmur yağdı. Tam o günde Nuh ve Nuh’un oğulları, Sam ve Ham ve Yafet ve Nuh’un karısı ve oğullarının üç karısı kendileri ile beraber gemiye girdiler. Onlar ve kendi cinsine göre her hayvan ve cinslerine göre bütün sığırlar ve cinsine göre toprak üzerinde her sürünen ve cinsine göre her kuş, her çeşitten her kuş girdiler ve kendisinde hayat nefesi olan her bedenden ikişer ikişer gemiye, Nuh’un yanına girdiler.”⁵²³

Yeryüzünün bütün hayvanlarının ufak bir gemiye binmesi oldukça sorunlu bir iddiadır. Sayısız adalarda yaşayan milyonlarca canlı türünün Mezopotamya’ya nasıl geldiği ve uzak kıtalarda yaşayan hayvanların muazzam mesafeleri nasıl katettikleri tam bir muammadır. Kırk gün sürdüğü söylenen tufan boyunca hayvanların yiyeceklerinin depolanması ciddi bir problem olacağı gibi o kadar hayvanın bakımı ve beslenmesi de çok büyük bir problem olacaktır. Tek bir filin günde en az 150 kilo yiyeceğe 40 litre de suya ihtiyaç duyduğunu⁵²⁴ hesap edersek bu işin akılla izah edilebilir bir tarafının olmadığı ortaya çıkacaktır. Ayrıca Tekvindeki şu ayetlerde oldukça dikkat çekici gözükmektedir;

“Yeryüzünde yaşayan bütün canlılar yok oldu; kuşlar, evcil ve yabani hayvanlar, sürüngenler, bütün insanlar, soluk alan bütün canlılar öldü. Rab insanlardan evcil hayvanlara, sürüngenlerden kuşlara dek bütün canlıları yok etti, yeryüzündeki her şey silinip gitti. Yalnız Nuh’la gemidekiler kaldı. Sular yüz elli gün yeryüzünü kapladı.”⁵²⁵

Buradaki problem daha da büyük gözükmektedir. Suçu olmadığı hâlde milyarlarca hayvanın niçin öldüğü, ayrıca yok olan çeşitliliğin bu kadar kısa bir

⁵²³ Tekvin, 7/12-15.

⁵²⁴ <https://kineosteo.gen.tr/yeti%C5%9Fkin-bir-fil-g%C3%BCnde-ka%C3%A7-kilo-ot-yer/>

⁵²⁵ Tekvin, 7/ 21-24.

zamanda tekrar nasıl oluştuğu ve tekrar nasıl bu kadar büyük sayılara ulaşabildiği cevaplanması zor sorular olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gerçekleştirilen arkeolojik çalışmalar neticesinde ulaşılan bulgular tufan olayını desteklemektedir. Ancak bulgular tufanın küresel değil, daha çok bölgesel olduğunu göstermektedir. İngiliz asurolog ve arkeolog George Smith ve Wolley'in yapmış olduğu kazılar neticesinde ulaştıkları sonuçlar bunu desteklemektedir.⁵²⁶

Yapılan arkeolojik ve jeolojik çalışmalar Dünya'da büyük bir tufan olduğunu doğrular niteliktedir. Ancak Kitab-ı Mukaddes'in tufanın küresel olduğu hakkındaki tezi doğrulanmamaktadır. Sümer tabletlerine müracaat edildiğinde de tufanın bölgesel olduğu sonucuna varılmaktadır. İnsanlığın ilk yazılı belgeleri olan Sümer kil tabletleri tufanın insanların yaşadığı beş merkezde gerçekleştiğini yazmaktadır.⁵²⁷

Her tür hayvandan gemiye birer çift -temiz olanlardan yedi çift alınması da bilimsel açıdan oldukça sorunlu görülmektedir. Zira Dünyada kendisinde hayat nefesi olan onca hayvanın küçük bir gemiye sığması nasıl mümkün olabilir. Bilimsel araştırmalarda sadece örümceklere ait yüz on bir familya ve 45 bintür tespit edilmiştir.⁵²⁸ Aynı durum yılanlar içinde geçerlidir. Bilimsel çalışmalarda şimdiye kadar 3 bin 400 yılan türü tespit edilebilmiştir.⁵²⁹ Dünyamız kuş türleri açısından da oldukça zengindir. Altı yüz binden fazla kuş gözlemcisinin on yılda yaptığı gözlemler neticesinde Dünyada 10 binden fazla kuş türü yaşadığı tespit edilmiştir.⁵³⁰ Tufan boyunca bu kadar kuş türü nasıl yaşamıştır. Tekvindeki ifadeye göre kuşlarda gemiye alınan hayvanlar arasındadır. On binden fazla kuş türüne ne olmuştur?

Tevrat'tan yapılan çıkarımlara göre tufandan bu zamana kadar 4 bin yıl geçtiğine göre bu kadar kısa bir zamanda bu kadar türün ortaya çıkması nasıl mümkün olmuştur. Ayrıca doğa bilimcileri ve jeologlar da zaten tüm canlıları bir anda yok eden evrensel bir tufan olayını kabul etmemektedirler.⁵³¹

⁵²⁶ William Ryan ve Walter Pitman, *Nuh Tufanı:Tarihi Değiştiren Olaya İlişkin Yeni Bilimsel Keşifler*, Dursun Bayrak (çev.), Arkadaş Yayınları, Ankara 2003, s. 61.

⁵²⁷ Ahmet Musaoğlu, *Tarihsel Bir Gerçek: Nuh (a.s.) Tufanı*, Vural Yay., İstanbul 1998, s. 81- 82.

⁵²⁸ <https://www.bilim.org/orumcek-biyolojisi-1-bolum-giris/> (E.T.: 24.02.2022)

⁵²⁹ <https://www.cnntrk.com/yasam/yılanlar-hakkinda-bilmediginiz-13-gercek?page=3> (E.T.: 08.03.2022)

⁵³⁰ <https://barkoturk.com/foto-galeri/dunyada-kac-kus-yasiyor-ilginc-bilgiler/> (E.T.: 08.03.2022)

⁵³¹ Hilmi Ömer Budda, *Kurban ve Tufan Üzerine Makaleler*, Bekir Zakir Çoban (Haz.), İnsan Yayınları, İstanbul 2003, s. 106

Sonuç olarak Nuh tufanı olarak bilinen büyük sel felaketinin bölgesel olup tüm Dünya'yı kapsamadığı ve tufan hakkındaki kıssanın Peygamberlerin ilahi mesajlarıyla ya da insanların yeryüzüne yayılmasıyla tüm Dünya'ya yayıldığı anlaşılmaktadır. Arkeolojik bulguların Kur'an'da da anlatılan bu kıssanın bir efsane olmayıp gerçek olduğunu ortaya koyduğu, ayrıca Kur'an'da bu kıssanın ele alınış tarzından da anlaşıldığı üzere önceki kitaplardan alınıp insan eliyle yazılmadığı Allah tarafından inzal buyurulduğu anlaşılmaktadır.

3.5. Suyun Çevrimi

Bugün, hemen herkes yer altı sularının kaynağının yağın karveyağmur suları olduğunu rahatlıkla bilebilmektedir. Aynı şekilde okyanus ve deniz sularının buharlaşarak göğe yükseldiğini sonra yoğunlaşarak tekrar yeryüzüne yağdığını ve bunun sürekli tekrar ettiğini de bilmeyen yoktur. Bir zamanlar en önde gelen filozoflar için bile çok büyük bir problem olan suyun çevrimi dediğimiz bu hadise artık herkesin bildiği basit bir konu haline almıştır.

Kur'an-ı Kerimde ibret alınması istenen konulardan biri de can taşıyan her mahlukun kendisinden yaratıldığı hayatın kaynağı sudur.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعاً مُخْتَلِفاً أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرّاً ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَاماً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَ لِبِالْبَابِ⁵³²

“Görmedin mi? Allah gökten bir su indirdi, onu yerdeki kaynaklara yerleştirdi, sonra onunla türlü türlü renklerde ekinler yetiştiriyor. Sonra onlar kurur da sapsarı olduklarını görürsün. Sonra da onu kuru bir kırıntı yapar. Şüphesiz bunlarda akıl sahipleri için bir öğüt vardır.”⁵³³

Kurtubî yukarıdaki ayetin tefsirinde;Allah'ın gökten indirdiği sudan farklı farklı bitkiler çıkarttığı gibi diriltilecek mü'min ve kafirlerin durumunun da birbirinden farklı olacağını belirttiikten sonra Allah'ın gökten indirdiği suyu yeryüzündeki kaynaklara yerleştirmesine değinir. ⁵³⁴Bilindiği gibi kaynak sularının kaynağı eskiden beri tartışılan bir konudur.

Kur'an-ı Kerim rüzgârın yağacak yağmurun müjdecisi olarak rahmetin önünden gönderilmesinden, ⁵³⁵üst üste yığılanbulutların arasından tertemiz su olarak yağmurun

⁵³² Zümer 39/21.

⁵³³ age.

⁵³⁴ Kurtubi, age., C. 18., s.263.

⁵³⁵ (وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا) Furkan 25/48.; Mezmurlar, 104/5.

yağdırılmasından,⁵³⁶ o suyla ırmakların beslenmesinden ve yeryüzünde onunla yeşilliklerin bitirilmesinden, hayatı olan her şeyin sudan yaratılmasından⁵³⁷ bahseder. Ayrıca suyun devinimine de işaret eder.

“Görmez misin ki Allah birtakım bulutları (çıkarıp) sürüyor; sonra onları bir araya getirip üst üste yığıyor. İşte görüyorsun ki bunlar arasından yağmur çıkıyor. O, gökten, oradaki dağlardan (dağlar büyüklüğünde bulutlardan) dolu indirir. Artık onu dilediğine isabet ettirir; dilediğinden de onu uzak tutar; (bu bulutların) şimşeginin parıltısı neredeyse gözleri alır!”⁵³⁸

Burada bulutların kaldırılması suyun buharlaşarak yükseltilmesi ve sonrada üst üste yığılan bulutların yoğunlaşarak yeryüzüne yağmur olarak indirilmesi suyun devinimini anlatmaktadır. Bulutların rüzgârlar vasıtasıyla yoğunlaştırılıp yağmur olarak indirilmesi Kur'an'da şu şekilde geçmektedir:

“Size tohumlar, bitkiler, (ağaçları) sarmaş dolaş olmuş bağlar bahçeler yetiştirmek için üst üste yığılıp sıkışan bulutlardan şarıl şarıl akan sular indirdik.”⁵³⁹

Yine “Andolsun o dönüşlü olan göğe ve o yarılan yere.”⁵⁴⁰ ayetleri de Rağıp El İsfahani'ye göre havanın aldığı su buharını geriye döndürmesi anlamına gelmektedir.⁵⁴¹

Bu mesele orta çağ boyunca en çok tartışılan ve çözülemeyen konuların başında gelmiştir. “Encyclopedia Universalis'in “Sular Bilgisi” maddesinde konunun tarihçesi hakkında şöyle bilgiler verilmektedir: Yeraltı sularının oluşumunu Miletli Thales (MÖ VII) şöyle izah eder: Kara parçalarının derinliklerinde esen rüzgârların basıncı sonucu havaya fışkıran okyanus suyu yerlere düşmekte, böylece toprağın içine geçmektedir. Platon da bu görüşleri paylaşmakta ve okyanusa geri dönüşün de büyük bir girdap vasıtasıyla olduğunu düşünmektedir. Aristo'ya göre ise, yerden yükselen su buharı dağların soğuk çukurlarında yoğunlaşarak yer altı göllerini meydana getiriyordu. Kaynaklar da bu yeraltı göllerinden besleniyordu. Orta çağda hâkim olan görüş ise, Aristo'nun görüşüydü. Fakat suyun dönüşümüne dair en isabetli yorumu 1580 yılında

⁵³⁶ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَرْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ (Nur 24/43.)

⁵³⁷ (أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ) Enbiya 21/30.

⁵³⁸ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَرْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ (Nur 24/43.)

⁵³⁹ (وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا) Nebe 78/14-16.

⁵⁴⁰ Tarık suresi 86/ 11, 12.

⁵⁴¹ Yeniçeri, *Uzay ve varlık ayetleri tefsiri*, s. 286.

Bernard Palissy yapmıştır. Ona göre yeraltı suları yağmur sularının toprağa sızmasından ileri gelmekteydi.”⁵⁴²

Günümüz insanların okuduklarında çok komik bulabilecekleri, bilimsel gelişmelerin çürüttüğü bu görüşlerin aksine, 1400 sene önce nazil olan Kur'an'da bulunan hiçbir ayet bugünkü bilimsel verilerle çelişmez. Aksine bilim bu konuda da Kur'an'ı tasdik etmektedir. Kur'an tam isabetle kaynak sularının gökten indirilen yağmurla oluştuğunu bulutların rüzgâr tarafından kaldırılarak üst üste yığıldığını yağmurun bunların arasından sızdığını haber vermektedir. En meşhur filozofların aciz kaldığı bir konuda üstelik çölde yaşayan biri nasıl kusursuz tespitlerde bulunabilir ki. Şüphesiz bu Kur'an'ın Allah kelamı olduğunu ispatlamaktadır.

Kitab-ı Mukaddes kaynağı itibarıyla semavi bir kitaptır. Tahrif edilmiş olsa da⁵⁴³ tamamının tahrif olduğu iddia edilmemiştir. İçinde ilahi kelimadan olduğu anlaşılan ayetler mevcuttur. Bunlardan biri de suyun devinimi konusudur. Kitab-ı Mukaddes'te konuyla ilgili ayet şu şekilde yer alır.

*“Henüz yerde bir kır fidanı yoktu ve bir kır otu henüz bitmemişti. Çünkü Rab Allah yerin üzerine yağmur yağdırmamıştı, toprağı işlemek için adam yoktu, yerden buğu yükseldi ve bütün toprağın yüzünü suladı.”*⁵⁴⁴

*“Yukarı odalarını gökyüzünde yapan, kubbesini yeryüzünde kuran, denizin sularını çağırıp yeryüzüne dökten O'dur; O'nun adı Rab'dir.”*⁵⁴⁵

*“Su damlalarını yukarı çeker, Buharından yağmur damlatır.”*⁵⁴⁶

Bu ayetlerde suyun yeryüzünden buharlaşıp yükselmesi ve tekrar yeryüzüne yağması anlatılmaktadır. Suyun devinimi, suyun yeryüzünden buharlaşarak semaya yükselmesi ve tekrar soğuyup yoğunlaşarak sürekli olarak yeryüzüne yağmur ya da kar şeklinde düşmesidir. Bitkiler de terleme yoluyla bu döngüye katkıda bulunurlar.⁵⁴⁷

Bu konu Kitab-ı Mukaddes'in çeşitli bölümlerinde bilimsel verilere uygun şekilde yer aldığı görülmektedir. Şöyle ki Kitab-ı Mukaddes'e göre su damlaları buharlaşarak göğe yükselir. Buhar buluta dönüşerek yoğunlaşır ve nemini yeryüzüne

⁵⁴² Bucaille, age., s. 266.

⁵⁴³ (فِيمَا نَقُضِيهِمْ مِبَاقِهِمْ لَعْنَاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ) Maide 5/13.

⁵⁴⁴ Tekvin, 2/5- 6.

⁵⁴⁵ Amos, 9/ 6.

⁵⁴⁶ Eyüp, 36/27.

⁵⁴⁷ <https://www.semtrio.com/blog/su-dongusu> (E.T.: 28.02.2022)

dökerek toprağı sular. Yere inen yağmur ırmaklara karışır denizlere dökülür ama denizler asla taşmaz ve bu Allah'ın kudretiyle sürekli tekrarlanır.⁵⁴⁸

3.6. Dağlar

Yer kabuğunun çıkıntılı yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş alana yayılan bölümlerine dağ ismi verilmektedir.⁵⁴⁹ Kur'an-ı Kerim'de üzerindeki sarsılmaması için yeryüzüne çakılan kazıklara benzetilen dağların birer denge unsuru olarak yaratıldıkları bildirilmektedir.⁵⁵⁰ Taşıdıkları maddi ve manevi değerlerle insanlar için büyük öneme sahip olan dağların insanların hayatındaki yeri çok büyüktür. Dünya'da içilir nitelikteki suların % de 70-80'inin kaynağı dağlardaki hazneler ve buzullardır.⁵⁵¹ Dağlar yıl boyu akan tatlı suların kaynağı olduğu gibi, biyolojik çeşitlilik ve ülke savunması için de olmazsa olmaz unsurlardır.

Dağların insan hayatındaki manevi değeri de oldukça mühimdir. Kur'an'ın ilk ayetleri Nur Dağında⁵⁵² nazil olmuş, Hz. Musa da Allah ile Tur Dağında konuşmuştur.⁵⁵³ Gerek Hristiyanlar ve gerekse Müslümanlar Kudüs'teki Zeytin Dağına kutsiyet atfederek önem vermişlerdir.⁵⁵⁴ Hz. Âdem ve Hz. Havva da Cennetten çıkarıldıktan sonra birbirlerine Arafat Dağında kavuşmuşlardır.⁵⁵⁵ Gücün ve ihtişamın sembolü olan dağlar Cenâb-ı Hakk'ın kudretinin tecelli ettiği mekanlar olarak görülmüş, sık sık ibadet mekânı olarak seçilmiştir.⁵⁵⁶

Kur'an-ı Kerim'in pek çok ayetinde dağlardan söz edilmektedir. Dağlara ibret nazarıyla bakılması istenmekte ve Cenâb-ı Hak'ın kudretinin sembolü oldukları vurgusu yapılmaktadır.

Yeryüzüne çakılmış büyük kazıklara, sıra halinde yükselen dağa; bir araya gelerek oluşan yükseltiye “لَبَّج” (cebel) denmektedir. Kur'an'da tekil olarak altı, çoğul olarak da otuz dokuz defa geçen “لَبَّج” kelimesi bulunduğları yere göre çeşitli

⁵⁴⁸ Yeşaya, 55/10.; Vaiz, 1/7.; Eyüp, 36/27-28.; Amos, 9/ 6.

⁵⁴⁹ Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, 9. Baskı, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara 1998, C. 1, s. 510.

⁵⁵⁰ Nahl 16/ 15.

⁵⁵¹ <https://www.artemisaritim.com/dunya-genelinde-su-kaynaklarinin-durumu> (E.T.:10.09.2022)

⁵⁵² Kasım Şulul, *age.*, s. 201.

⁵⁵³ A'râf 7/143; Zekeriyâ, 14/ 4.

⁵⁵⁴ İsrâ 17/ 1.

⁵⁵⁵ Abdullah A. Boks, “Âdem” *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 3, TDV Yayınları, İstanbul 1991, s. 261-263.

⁵⁵⁶ Tevbe 9/ 3.

bağlamlarda kullanılmıştır.⁵⁵⁷ Bu bağlamlardan bazılarını şunlardır: Hz. Musa Allah'ı görmek istediğinde Allah'ın tecellisine dayanamayıp un ufak olan dağ⁵⁵⁸, Semûd kavminin büyük maharetle oydukları evler⁵⁵⁹, Hz. İbrahim'in dirilişin nasıl olacağını Rabbinden kendisine göstermesini istediğinde Rabbinin emriyle kendine alıştırdığı kuşları parçalayarak üzerine bıraktığı dağlar⁵⁶⁰, Kur'an üzerine indirilse Allah korkusundan paramparça olacak dağlar⁵⁶¹, Hz. Nuh'un gemisinin selametle üzerine indiği Cudi dağı⁵⁶², Bal arılarının mesken edindiği dağlar⁵⁶³, kibirli insanların boy ölçüşmeyeceği dağlar⁵⁶⁴, Kıyamet günü parça parça olan⁵⁶⁵ ve hallaç pamuğu gibi atılan dağlar.⁵⁶⁶

Kur'an'da dağ anlamında kullanılan diğer kelimeler; (ravâsî) “یساور” ve (tûr) “قوبر” sözcükleridir. Ayrıca daha küçük yükseltileri ifade etmek için de (rabve) “قوبر” kelimesi kullanılmıştır.

Kur'an ve Kitab-ı Mukaddes'in benzer ayetlerinden birkısmı da dağlarla ilgilidir. Kur'an'ın pek çok ayetinde dağlardan bahsedilir. Nebe suresi 6. ve 7. ayetlerinde ise, dağlar kazıklara benzetilmektedir. Yapılan araştırmalar dağların yeraltındaki köklerinin kendi boyunun on katına ulaşabildiğini, üç kilometre yüksekliğindeki bir dağın köklerinin otuzkilometreye ulaşabildiğini ortaya çıkarmıştır.⁵⁶⁷ Bundan dolayı bu benzetme olağanüstü bir benzetmedir. Ayetin indiği dönemde ne kıta sürüklenmeleri ne de dağların kökleri hakkında insanların hiçbir bilgisinin olmadığını düşününce insanın hayreti bir o kadar daha artmaktadır. Nebe suresinde şöyle buyurulmaktadır:

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا⁵⁶⁸

“Biz yeryüzünü bir döşek, dağları da birer kazık yapmadık mı?”⁵⁶⁹

⁵⁵⁷ Muhammed Fuâd Abdalbâki, *el-Mu'cemu'l- Mufehres li Elfâzi'l- Kur'ani'l- Kerîm*, Dâru'l- Hadîs, Kâhire 1364 h, s. 163- 164; Ayrıntılı bilgi için bakınız: Ahmet GÜL; “Dağın Öteki Yüzü: Süfi Tefsirde Dağ Metaforu”, Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 25, Aralık 2020, s. 512- 532.

⁵⁵⁸ A'râf 7/ 143.

⁵⁵⁹ Hicr 15/ 82.

⁵⁶⁰ Bakara 2/ 62.

⁵⁶¹ Haşr 59/ 11.

⁵⁶² Hud 11/ 43.

⁵⁶³ Nahl 16/ 68.

⁵⁶⁴ İsra 17/ 37.

⁵⁶⁵ Vakıa 56/ 5.

⁵⁶⁶ Karia 101/ 5.

⁵⁶⁷ Taslaman, *Neden Müslümanım*, s.80.

⁵⁶⁸ Nebe 78/6-7.

⁵⁶⁹ age.

Kurtubî, dağların bu durumunu yer sükûnet bulsun çalkalanmasın üstündekilerle beraber başka bir yerlere meyletmesin diye açıklamıştır.⁵⁷⁰

Beyzâvî, dağları konu edinen ayetlerin tefsirinde bu konuyu ayrıntılı olarak ele almaktadır. Bu bağlamda yeryüzündeki nehirlerin dağlar vasıtasıyla meydana geldiğini belirten Beyzâvî, “Allah, yeryüzü sizi sarsmasın diye oraya sabit dağlar yerleştirdi.”⁵⁷¹ ayetinin tefsirinde yeryüzünün, dağlar yaratılmadan önce tabiatı sade ve hafif bir küre şeklinde olduğunu, dağlar yaratıldıktan sonra dağların ağırlığıyla yerin merkezine doğru yöneldiğini ve onun hareketine engel olan kazıklar gibi durduğunu söylemektedir. Beyzâvî bununla ilgili olarak isim zikretmeksizin şunu da aktarmaktadır: “Denildi ki: Allah yeri yarattığında, yer bir o tarafa bir bu tarafa gidip geliyordu. Melekler şöyle dedi: “Bunun üzerinde kimse duramaz.” Ardından dağlar yaratıldı, dağlar ile Dünya istikrar buldu⁵⁷²

Yukarıda olduğu gibi bazı ayetlerde dağlar için cibâl “جِبَال” bazı yerlerde de ravâsiy “رَوَاسِي” kelimesinin kullanılmıştır ki; derine saplanmış, sağlamca yerinde duran anlamını ihtiva etmektedir. Arapçada aynı kökten türetilmiş irsâ’ “إِرْسَاء” kelimesi vardır ki geminin demir atması anlamında kullanılan bir fiildir. Buna göre dağlar gemiden demir atmada olduğu şekilde zeminde bir yerlere oturtularak sağlamlaştırılmış olmaktadır.⁵⁷³

Konu hakkında hiçbir bilimsel çalışma yapılmasa bu ayetleri okuduğumuzda edebi bir benzetme yapıldığını düşünerek belki de üzerinde fazla düşünmeyecektik. Ancak şimdi anlıyoruz kidağlar Dünya üzerindeki hassas dengenin en önemli unsurlarından biridir. “The Earth” (Yeryüzü) Kitabının yazarı Bilimler Akademisi başkanı ve Amerika’nın eski başkanlarından Jimmy Carter’ın bilimsel konulardaki danışmanı Frank Press, dağları, kökünün çoğu toprağın derinliklerinde olan çiviye (wedge likeness) benzetir. Dr. Press, dağların fonksiyonlarını uzun uzadıya anlatır ve onların yer kabuğunu sabitlemedeki önemli rollerine dikkat çeker.⁵⁷⁴ Kur’an’ın kazık benzetmesi ile Frank Pressin çivi benzetmesi arasındaki benzerlikte ayrıca dikkat çekicidir.

⁵⁷⁰ Kurtubi, *age.*,

⁵⁷¹ Nahl 16/ 15.

⁵⁷² Beyzâvî, *age.*, C.2, s. 256; Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bayram, “Kâdî Beyzâvî’nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü’l-Tenzil Tefsiri Bağlamında)”, s. 400.

⁵⁷³ Yeniçeri, *age.*, s. 277.

⁵⁷⁴ Frank Press, Raymond Siever, *Earth*, Published by W.H. Freeman & Company, Toledo 1982, s. 157.

Lokman suresinde geçen; *“O, gökleri görebildiğiniz bir direk olmaksızın yarattı, sizi sarsmasın diye yere de ulu dağlar koydu ve orada her çeşit canlıyı yaydı. Biz gökyüzünden su indirip, orada her faydalı nebattan çift-çift bitirdik.”*⁵⁷⁵ ayetinde kullanılan “sarsmaması için” ifadesi dağların yaratılış hikmetlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira dağlar sarsılmayı azaltan bir etkiye sahiptir. Dağlar sarsıntıları azaltan etkisiyle adeta amortisör görevi görür. Fakat yine de bu hiç sarsılmayacaklarını göstermez. Buna göre Kur’an-ı Kerim’in “sarsmaması için” diye ifade buyurması oldukça yerinde bir ifadedir. Bu şekilde dağların izostatik denge özelliğine dikkat çekildiği anlaşılmaktadır.

Kitab-ı Mukaddesteki ifadeler ise, şu şekildedir: *“Yeri temelleri üzerine kurdu; ebediyen sarsılmayacaktır. Esvap gibi ona engini giydirdin; sular dağların üzerinde durdu.”*⁵⁷⁶

Kitab-ı Mukaddes’in bu ayetleri Kur’an’ın ayetleriyle benzer özellikler göstermektedir. “Yeri temelleri üzerine kurdu” ifadesinin peşinden gelen “asla sarsılmayacaktır” ifadesinin delaletiyle dağları hatıra getirmektedir. “Asla sarsılmasın” kısmı sorunlu olmakla birlikte dağların Dünyadaki izostatik denge için çok gerekli olduğu bilimsel araştırmalarla örtüşmektedir. Dünya’nın asla sarsılmaması ise, mümkün değildir. ABD Jeolojik Araştırmalar Merkezince (USGS) yapılan araştırmalara göre her sene 500 bin deprem meydana gelmektedir.⁵⁷⁷

Bilimsel araştırmalara göre Dünyamız on beş tektonik plakadan oluşmaktadır. Bu plakalar ise, sıcak ve de sıvı hâldeki magmanın üzerinde kayık misali yüzmektedir. Magma içeriden dışarıya doğru tektonik plakalara baskı uygulayarak dışarı çıkmaya çalışırken Dünya’nın kabuğunu oluşturan tektonik plakalarda onu dengelemek için uğraşırlar. Dengenin zayıf olduğu yerlerde sıra dağlar oluşur Dünya’nın kabuğu kalınlaşır ve iç basıncı dengeler. Dengenin zayıf olduğu yerlerde o yüzden sürekli depremler meydana gelir.⁵⁷⁸

⁵⁷⁵ خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ (كُلِّ رَوْحٍ كَرِيمٍ) Lokman 31/10.

⁵⁷⁶ Mezmurlar, 104/5-6.

⁵⁷⁷ <https://www.haberturk.com/her-yil-500-bin-deprem-1861080> (E.T.: 27.02.2022)

⁵⁷⁸ <https://www.bilimveyaratilisagaci.com/2018/05/daglar-depremi-engeller-mi-bilim/> (E.T.: 27.02.2022)

Volkanik dağlar ise, kabuk altında sıkışan ve kabuğa baskı yapan magmanın dışarı çıkmasını sağlayarak bir nevi supap görevi görür ve sarsıntıları azaltır.⁵⁷⁹

Sonuç olarak gerek Kur'an ve gerekse Kitab-ı Mukaddes'in izostatik denge için dağların önemine işaret ettiği anlaşılmaktadır. Dağların Dünya'nın çalkalanırcasına sarsılmasını önleyerek sarsıntıları azalttığı bilimsel olarak ta kabul edilmektedir. Ancak Her yıl 500 bin depremin gerçekleştiği Dünya'mızda Kitab-ı Mukaddesin "hiç sarsılmayacak" iddiasının, bilimsel açıdan problemli olduğu görülmektedir.

3.7. Karınca Kolonisinin Yönetimi ve Haberleşme

Kur'an'da bahsi geçen hayvanlardan biri de karıncalardır. Kur'an'ın ayetleri bakmasını bilene doğru yolu gösteren gökteki yıldızlar gibidir. İster gökteki yıldızlardan bahsedilsin isterse basit bir karıncadan sonuç değişmemektedir. Kur'an-ı Kerim'in neresi okunursa okunsun Allah'ın kudreti görülür ve okuyan herkes Kur'an-ı Kerim'in ilahiliğine şahitlik eder. Bunun en güzel örneklerinden biri de "karınca" anlamına gelen Neml suresidir;

حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٌ وَجُنُودُهُ
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ⁵⁸⁰

*"Hattâ karınca vadisi üzerine vardıklarında bir karınca şöyle dedi: ey karıncalar, haydin meskenlerinize girin, Süleyman ve ordusu sizi fark etmeyerek kırıp geçirmesin."*⁵⁸¹

"قَالَتْ نَمْلَةٌ" ifadesi Kur'an'ın ilmi mucizelerinden birine işaret etmektedir. Bu ifade karıncaların aralarında haberleştiklerini haber verdiği gibi koloniyi yöneten karıncanın da dişi karınca olduğunu yani kraliçe olduğunu haber vermektedir.

Râzî'nin naklettiğine göre Katâde Küfeye girdiğinde insanlar etrafında toplanmışlar o da "buyurun istediğinizi sorun." demiş. Topluluğun içinde henüz bir delikanlı olan Ebu Hanife de bulunuyormuş onlara karınca vadisindeki karıncanın cinsiyetini sorun demiş. Sorduklarında Katâde bu soruya cevap verememiş. Bunun

⁵⁷⁹ David Hill, Fred Pollitz, & Christopher Newhall, "Earthquake-volcano interactions", Physics Today, 2002, S. 55, s. 41-47.

⁵⁸⁰ Neml 27/18.

⁵⁸¹ Yazır, <https://www.kuranvemeali.com/kehf-Sûresi/elmalili-orjinal-meal> (E.T.:01.05.2022)

üzerine Ebu Hanife'ye sen söyle demişler.O da karıncanın dişi olduğunu şayet erkek olsaydı ayette bunun kullanılan sıfatla belirtileceğini söylemiş.⁵⁸²

İncelediğimiz ayette dişi karıncaya dikkat çekilmektedir. Aynen örümcek, arı ve sivrisinek örneklerinde olduğu gibi Kur'an'ın bilimsel bir mucizesidir. Karıncaların kolonisi arılarınkiyle benzerlik göstermektedir. Erkek karıncaların vazifesi olgunlaştıklarında genç bir kraliçe ile çiftleşmektir. Erkek karıncalar bu çiftleşmeden kısa bir süre sonra ise, ölür. Koloninin bütün işlerini yapan işçi karıncalar ise,dişidir. Koloni, arı kovanında olduğu gibi dişilerinhâkim olduğu bir habitattır. Hz. Süleyman'ın ordusunun gelişini, nöbetçi veya gıda toplayan karıncaların haber verdiğini düşünürsek, bu cinsiyet olarak dişi olan işçi karınca olacaktır. Eğer koloninin ayrıcalıklı, kolonideki kastın en seçkin üyesinin bu haberi verdiğini düşünürsek, bu da kraliçe karınca olacaktır ki o da dişidir.”⁵⁸³

New Orleans Üniversitesi'nden bir ekip, yaptıkları araştırmada “konuşan karıncaları” incelemeye aldı ve şaşırtıcı gerçeklerle karşılaştı. Ekip karıncaların arka bacaklarını karın kısımlarındaki özel dikenlere sürterek aralarında anlaştıklarını belirledi. İşin ilginç yanı bunu sadece yetişkin karıncaların değil yavru karıncalarında kendilerini tehlikede hissettiklerinde ayaklarından çıkardıkları seslerle bakıcılarından yardım istemeleri ve acil durumlarda imdat çağrısı yapmalarıydı. Ayrıca Oxford Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmada da kraliçe karıncanın sesi kaydedilip incelendiğinde görevlerini konuşarak koloniye tarif ettiği belirlendi.⁵⁸⁴

Ayrıca “لَا يَحْطِمَنَّكُمْ” ifadesi ise, karıncalarla ilgili bir başka mucizeye işaret etmektedir. Karıncaların özel yapıları sebebiyle ezilmeleri değil kırılmaları daha doğru bir ifade olurdu. Nitekim sonsuz ilmiyle her şeyi bilen yüce Allah yarattığı bu canlının sert kabuktan oluşan dış iskeleti sebebiyle ⁵⁸⁵kırılmaya müsait yapısına işaret için bu ifadeyi kullanmıştır. İbn Manzur'a göre fiili kırma anlamında kullanılan bir kelimedir. Kırma işi ne surette olursa olsun değişmez. Özellikle kemik gibi kuru olan her şeyi kırmak anlamında “مطح” kullanılmaktadır. Bu sebeple bu ifade “kırıp geçirmesin, parçalamasın” diye tercüme edilmektedir.

Kitab-1 Mukaddesinkarıncalardan bahsedilen ayetlerinde konu şu şekilde geçer:

⁵⁸² Râzi, *age.*, C. 24, s. 184.

⁵⁸³ Kur'an Araştırma Grubu, *age.*, s. 149.

⁵⁸⁴ <http://www.yabanclub.com/karincalar-nasil-konusur-nasil-iletisim-saglar.html>(E.T.: 16.04.2022)

⁵⁸⁵ <https://www.yaklasansaat.com/dunyamiz/canlilar/karincalar1.asp>(E.T.:08.05.2022)

*“Ey tembel, karıncaya git, onun yollarına bak da hikmetli ol. Onun üzerine baş, gözcü ve hükümdar yokken, yazın ekmeğini hazırlar. Biçim zamanında yiyeceğini toplar. Ne vakte kadar yatacaksın, ey tembel?”*⁵⁸⁶

Tembel kişiye nasihat eden bu ayetlerin, karıncalar hakkında te’vili mümkün olmayan çeşitli bilimsel hatalar içerdiği görülmektedir. Hem başlarında gözcü olmaması hem de hükümdarsız olmaları ilk başta göze batan en bariz hatalardır.

Karıncalar, tek başına yaşayamayan, gerektiğinde koloninin selameti için kendi canını vermekten çekinmeyen sosyal canlılardır.⁵⁸⁷ Karıncaların koloniler hâlinde yaşadığını başlarında onları yöneten bir kraliçeleri olduğunu Oxford Üniversitesi’nde yapılan bir araştırmada da kraliçe karıncanın sesi kaydedilip incelendiğinde görevlerini konuşarak koloniye tarif ettiğini daha önce belirtmiştik.

Sonuç olarak karıncaların koloni hâlinde yaşadıkları, aralarında haberleştikleri, karınca kolonisini de dışı bir karıncanın yönettiği ve Kur’an-ı Kerim’in karıncalar hakkında verdiği bilgilerin bilimsel verilerle uyumlu olduğu anlaşılmaktadır. Buna mukabil Kitab-ı Mukaddes’te verilen bilgilerin kabulünün mümkün olmadığı, zira karıncaların koloni hâlinde yaşadıkları, aralarında iş bölümü yaptıkları ve kraliçeleri olan dışı karınca tarafından yönetildikleri anlaşılmaktadır.

3.8. Yıldızlar

Kur’an’da necm, kevkeb, tarık, sakıb ve burûc kelimeleri yıldız anlamına kullanılan kelimelerdir. Kur’an-ı Kerim’de yıldızlardan bahseden pek çok ayet vardır. Hatta; Necm, Tarık ve Büruc gibi bazı surelere de isim olmuştur. Yıldızlar üzerine yemin edilen varlıklardan biridir.⁵⁸⁸ Bunda yıldızların insan için önemine dikkat çekme ve üzerinde düşünmeye teşvik anlamı vardır. Yıldızlar Allah’ın varlığına delil ve O’nun kudretinin aynası oldukları için Kur’an’da çokça zikredilmişlerdir. Yıldızlar hakkında bizi aydınlatmak için zikredilmiş dedeğillerdir. Kur’an her şeyden önce bir bilim kitabı değil hayat kitabıdır, öğüttür Rabbimizin bize hitabıdır. Bu konuyla ilgili olarak şu ayetler oldukça dikkat çekicidir;

⁵⁸⁶ Süleyman’ın Meselleri, 6/ 6- 10.

⁵⁸⁷ <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55331193>(E.T.:20.05.2022)

⁵⁸⁸ Vâkıa 56/ 75.

“De ki: «Göklerde ve yerde neler var, bakın (da ibret alın!)» Fakat inanmayan bir topluma deliller ve uyarılar fayda sağlamaz.”⁵⁸⁹

“O, geceyi, gündüzü, Güneşi ve ayı sizin hizmetinize verdi. Bütün yıldızlar da O’nun emri ile sizin hizmetinize verilmiştir. Şüphesiz bunlarda aklını kullanan bir millet için ibretler vardır”⁵⁹⁰

Fahreddin Râzî“hükmetmek, zorlamak” anlamlarına gelen “teshir” kavramının Cenab-ı Hakkın bütün her şeyi kullarının yararına idare etmesi anlamına geldiğini ifade etmiştir.⁵⁹¹ Buna göre yıldızların, insanların yararına yaratıldıkları sonucu ortaya çıkar. O dönem bazı toplulukların yıldızlara taptıkları göz önünde bulundurulunca bu olağanüstü bir manifestotur.

Kur’an’a baktığımızda, yıldızların Allah’ın emrine boyun eğdirildiklerini,⁵⁹² Allah’a secde ettiklerini,⁵⁹³ karanın ve denizin karanlığında insanların onlarla yollarını bulmaları için yaratıldıklarını,⁵⁹⁴ göğün yıldızlarla süslendiğini,⁵⁹⁵ ışıklarıyla karanlığı deldiklerini⁵⁹⁶ ve kıyamet günü söndürüleceklerini⁵⁹⁷ görmekteyiz.

Kitabı mukaddes’teki ayetler de şu şekildedir:

“Üçüncü melek borazanını çaldı. Gökten meşale gibi yanan büyük bir yıldız ırmakların üçte biri üzerine ve su pınarlarının üzerine düştü. Bu yıldızın adı Pelin'dir. Suların üçte biri pelin gibi acılaştı. Acılaştan sulardan içen birçok insan öldü. Dördüncü melek borazanını çaldı. Güneşin üçte biri, ayın üçte biri, yıldızların üçte biri vuruldu. Sonuç olarak ışıklarının üçte biri söndü, gündüzün ve gecenin üçte biri ışıksız kaldı.”⁵⁹⁸

Yıldızlar enerjisini kendi üreten merkez sıcaklıkları milyonlarca dereceyi bulan gök cisimleridir. Güneş bile orta boy bir yıldız olduğu hâlde Dünya’mızdan bir milyon kat büyüklükte bir gök cisimidir.⁵⁹⁹

Şüphesiz yıldızlardan bir tanesi eğer Dünya’ya yanaşsaydı Dünya’ya düşmesi mümkün olmaz, çekim kuvveti sebebiyle Dünya’nın onun üzerine düşmesi gerekirdi.

⁵⁸⁹ age.

⁵⁹⁰ Nahl 16/ 12.

⁵⁹¹ Râzî, age., C. 20, s. 2.

⁵⁹² A’raf 7/ 54.

⁵⁹³ Hac 22/ 18.

⁵⁹⁴ En’am 6/ 97.

⁵⁹⁵ Nur 24/ 35.

⁵⁹⁶ Tarık 86/ 3.

⁵⁹⁷ Mürselat 77/ 8-9.

⁵⁹⁸ Vahiy, 8/ 10.

⁵⁹⁹ [https://www.uzayveastronomi.com/2009/03/16/evrendeki-en-buyuk-yildiz-hangisidir/\(E.T.:15.07.2022\)](https://www.uzayveastronomi.com/2009/03/16/evrendeki-en-buyuk-yildiz-hangisidir/(E.T.:15.07.2022))

Tamamen plazma hâlinde bir ateş küresi olduğu için daha yanaşmadan Dünya'yı yakıp küle çevireceği de muhakkaktır. Üstelik ayette büyük bir yıldızdan bahsedildiğine göre durum daha da anlaşılmaz gözükmektedir.

Günümüzde bile astrolojik hurafeler Dünya'nın her tarafında alaka görmeye devam ettiğini üzüntüyle müşahade etmekteyiz. Kur'an'ın ayetlerine baktığımızda ise, modern bilimin itirazına sebep olacak hiçbir hususu göremiyoruz. On dört asır önce, insanların yıldızlar hakkında pek çok yanlış düşünceye sahip olduğu bir çağda inen Kur'an, eğer bir beşer ürünü olsaydı hiç şüphesiz zamanının yanlış telakkilerini de bünyesine alması gerekirdi. Ama hiçbir ayette böyle bir problemle karşılaşmıyoruz. Kitab-ı Mukaddes'e baktığımızda ise, farklı bir manzara ile karşılaştığımızı söyleyebiliriz. Kitab-ı Mukaddes'in yıldızlarla ilgili kullandığı ifadelerin akıl mantık sınırlarını zorladığı görülmektedir. Mevcut haliyle mitolojik hikayeleri hatırlattığını söyleyebiliriz.

3.9. Hardal Tohumu

Hardal kelimesi Kur'an-ı Kerim de iki yerde geçmektedir.

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ⁶⁰⁰

“Kıyamet günü için adalet terâzîleri kuracağız. Öyle ki hiçbir kimseye zerre kadar zulmedilmeyecek. (Yapılan iş) bir hardal tanesi ağırlığınca da olsa, onu getirip ortaya koyacağız. Hesap görücü olarak biz yeteriz”⁶⁰¹

Bu ayette Allah'ın kıyamette adalet terâzîleri kuracağı insanları iyilik ve kötülüklerini adaletletartacağı vehardal tanesi kadar da olsa kimsenin amelini zayi etmeyeceği vurgulanmaktadır.⁶⁰²

يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ⁶⁰³

(Lokmân, öğütlerine şöyle devam etti:.) “Yavrum! Şüphesiz yapılan iş bir hardal tanesi ağırlığında olsa ve bir kayanın içinde yahut göklerde ya da yerin içinde bile olsa,

⁶⁰⁰Enbiya 21/ 47

⁶⁰¹age.

⁶⁰²Süleyman Ateş, *Kur'an-ı Kerim Tefsiri*, Milliyet Gazetecilik A.Ş., İstanbul 1995, C.4, s.1687.

⁶⁰³Lokman 31/16

Allah onu çıkarır getirir. Çünkü Allah, en gizli şeyleri bilendir(her şeyden) hakkıyla haberdar olandır.”⁶⁰⁴

Kurtubî’nin naklettiğine göre Hz. Lokman(a.s.)’ın oğlu babasına “Denizin dibine düşen bir taneyi Allah bilir mi?” diye sormuş, Lokmanda bu ayet-i kerimedeki sözlerle cevap vermiştir.⁶⁰⁵

Bu ayette de işlenen amellerin nerede olursa olsun, hardal tohumu kadar küçük de olsa zayi edilmeyeceği ortaya konup tartılacağı vurgulanmaktadır. Her iki ayette de küçüklüğü sebebiyle, hardal tohumu teşbih olarak kullanılmıştır. Fakat tohumlar içinde en küçüğü olduğu gibi bir anlam çıkmaz. Dünyada insan gözünün görmekte zorlanacağı çapta pek çok tohum da vardır. Ama o zaman insanların gözleriyle göremedikleri ya da hiç tanımadıkları bir şeyi örnek vermenin anlamı olmayacağı için vahye muhatap olan Arapların bildikleri bir bitkinin tohumunun örnek olarak verildiğini düşünüyoruz.

Hardal, yaklaşık 1-1.25 m uzunluğunda tek ya da iki yıllık bir bitkidir. Yeşil olan bölümleri genellikle tüsüzdür ve bazen beyazımsı bir film ile kaplıdır. Alt yapraklar 12 inç uzunluğa ulaşabilir. Gövde kısmı yukarıya doğru odunsu, dik, dallı, silindirik ve hafif tüylü yapıda olmaktadır. Çiçekleri sarı renklidir. Parlak renkli sarı çiçekler sap üstlerinde kümelenmiştir ve 0,5 ile 0,8 cm uzunluğunda dört taç yaprak bulundurmaktadır. Tohumlar yaklaşık 0,5 cm genişliğinde, şekli yuvarlağa oldukça yakın ve tohum rengi hafif kırmızı siyahtır.⁶⁰⁶

Konu Matta İncil’inde şu şekilde geçmektedir:

“İsa onların önüne başka bir mesel koyup dedi: Göklerin melekûtu, bir adamın alıp tarlasına ektiği hardal tanesine benzer, o tane ki, bütün tohumların gerçi en küçüğüdür; fakat büyüyünce sebzelerden daha büyüktür ve ağaç olur; göğün kuşları gelip onun dallarında yerleşirler.”⁶⁰⁷

Hardal tohumunun tohumların en küçüğü olduğu iddiası da muharref İncil’in insan müdahalelerinden birinin kanıtı olarak durmaktadır. Zira şimdilik Dünya’nın en

⁶⁰⁴ age.

⁶⁰⁵ Kurtubi, age., C.16, s. 478.

⁶⁰⁶ Mohammad Ashequr Rahman Saykat, *Hardalda (Brassica campestris) Manyetik Alan Şiddetinin Tohum Verimi ve Yağ Oranı Üzerine Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarla Bilimleri ana Bilim Dalı, Ankara 2020, s.3.

⁶⁰⁷ Matta, 13/ 31- 32.

küçük tohumu orkide gibi gözüktüyor.⁶⁰⁸ Ayrıca hardalın teknik olarak ağaç olmaması da bir başka problemdir.⁶⁰⁹

Belki ileride onu da tahtından edecek daha küçük tohumlara sahip bir başka bitki bulunduğunda bu bilginiz de değişmiş olacak. Fakat şimdiki bilgilerimize göre en küçük tohum orkide tohumudur.

Sonuç olarak her iki kaynak hardal tohumunun küçüklüğüne vurgu yapılması yönüyle müşterekken, Kitab-ı Mukaddes'in hardal tohumunu tohumların en küçüğü şeklindeki nitelemesinde ayrılmaktadırlar. Ayrıca Kur'an'ın aynı yanlışı tekrarlamaması ise, dikkate değer bir konudur.

3.10. Yeryüzünün Döşenmesi ve Karaların Ortaya Çıkışı

Kur'an-ı Kerim'de Dünya'nın yaratılışıyla ilgili pek çok Ayet-i kerime vardır. Bu ayetlerde genel olarak ibret alınacak noktalara temas edilerek tevhid inancının kalplerde yerleşmesi hedeflenir. Bu ayetlerden bir kısmının Dünya'nın yuvarlaklığına işaret ettiğini daha önce ifade etmiş incele miştik. Bununla birlikte geçmişte Kur'an'daki bazı ayetlerin Dünya'nın düz olduğuna işaret ettiğini düşünen İslam âlimleri de olmuştur. Genel olarak Dünya'nın yuvarlak olduğu fikri İslam âlimleri arasında daha çok kabul görmüş ve düz olduğunu düşünenlerin azlığında kalmıştır.⁶¹⁰

Fahreddin Râzî, *“Yeri de yaydık, genişlettik ve oraya sağlam dağlar çaktık ve orada hikmetle ölçülmüş olarak her türlü nebatı yetiştirdik”*⁶¹¹ ayetinin yorumunda “O yeri yayıp döşeyen” ifadesiyle ilgili olarak: “Bir şeyin hacmi ve miktarı fazla olunca, o hacim ve miktar sanki uzuyormuş gibi gözüktür. Bundan dolayıdır ki ayetteki o ifade Allah'ın yere takdir ettiği miktarı ne fazla ne de eksik vermiş olduğunu dile getirmiştir.”⁶¹²

Beyzâvî de, Envârü't-Tenzîl'de yeryüzüyle alakalı ayetleri ayrıntılı olarak ele alıp değerlendirmiştir. Bu çerçevede Allah'ın, yeri enine ve boyuna yaydığını ifade eden Beyzâvî, *“O Allah ki size yeryüzünü döşek yapmıştır”*⁶¹³ ayetinin tefsirinde Allah'ın yeri

⁶⁰⁸ [https://www.sctimes.com/story/life/outdoors/2014/05/11/wee-seed-tinier-mustards/8896541/\(E.T.:02.07.2022\)](https://www.sctimes.com/story/life/outdoors/2014/05/11/wee-seed-tinier-mustards/8896541/(E.T.:02.07.2022))

⁶⁰⁹ [https://tr.goodkitchendesign.com/size-of-mustard-seed-tree_12369\(E.T.:20.05.2022\)](https://tr.goodkitchendesign.com/size-of-mustard-seed-tree_12369(E.T.:20.05.2022))

⁶¹⁰ Mehmet Kubat, “Kur'an'ın Öğretisi ve Modern Bilimin Verileri Işığında “Düz Dünya Teorisi”nin Tartışılması”, Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi, C.10, S. 2, Güz 2019, s. 348.

⁶¹¹ Hicr 15/ 19.

⁶¹² Fahreddin Râzî, *Mefatihü'l-Gayb*, C. II, s. 94-95.

⁶¹³ Bakara 2/ 22.

döşek kılmasını, insanların yerin üzerinde rahat bir şekilde oturup yatmalarını örnek göstererek tefsir etmektedir. O, yerin aslının su olmasına rağmen Allah'ın orayı insanların yaşayabileceği şekilde, aşırılıklardan uzak bir şekilde düzenlediğini ifade etmektedir. Ona göre yerin bu şekilde yaratılması onun düz olmasını gerektirmez. Bu nedenle yeryüzü, küre şeklindedir. Yerin küre şeklinde olmasına rağmen hacminin çok büyük ve çok geniş olması sebebiyle de üzerinde yaşamaya imkân sağlamaktadır⁶¹⁴

Kur'an'ın ifadesi tam olarak şu şekildedir:

*“Yeri de yaydık, genişlettik ve oraya sağlam dağlar çaktık ve orada hikmetle ölçülmüş olarak her türlü nebatı yetiştirdik.”*⁶¹⁵

Bu ayetaçıkçayeryüzünün, insanın üzerinde yaşayabilmesi ve barınabilmesi için, Allah'ın kudretinin bir eseri olarak düzenlenip yayıldığını ve yaşama uygun hale getirildiğini anlatmaktadır. Dünya'nın genel şeklinin düz olduğunu değil, kıtaların yerküre üzerindeki durumunu ifade eder. Yeryüzünün nerede döşenip yayıldığı hakkında açık bir ifade yer almamakla birlikte Abdullah b. Abbassu üstünde yayıldığını ifade etmiştir.⁶¹⁶

*“O, yeri yayıp döşeyen, orada dağlar, nehirler meydana getiren, orada her türlü meyveden (erkekli-dişili) iki eş yaratandır. O, geceyi gündüze bürüyor. Şüphesiz bunlarda, düşünen bir kavim için (Allah'ın varlığını gösteren) deliller vardır.”*⁶¹⁷

Kitab-ı Mukaddes'in Kur'an-ı Kerim le benzeşen ayetlerinden biri de karaların yaratılışı ile ilgili şu ayetlerdir:

*“Ve Allah dedi: Gök altındaki sular bir yere biriksin ve kuru toprak görünsün; ve böyle oldu.”*⁶¹⁸

Kitab-ı Mukaddes müfessirlerinin görüşü şu şekildedir:

“Kitab-ı Mukaddes'e göre karalar oluşmadan önce her taraf sular altında idi. ‘Kara görünsün’ ibaresinden alışılan şudur: Yeryüzü ilk günde yaratılmış olmasına karşın suların kendileri için belirlenmiş yerlerde toplanmalarının emredilmesine kadar ne görülebilir hâldeydiler ne de kuruydular. Bu zamana kadar tüm yeryüzü suların altında gömülüydü. Üçüncü günde Tanrı sular için sınırlar

⁶¹⁴ Beyzâvî, age., C. I, s. 61; Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bayram, “Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)”, s. 398.

⁶¹⁵ (وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ) Hicr 15/19.

⁶¹⁶ Kurtubi, el-Câmi' li-ahkâmi'l-Kur'an, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut 2006, C.12, s.190.

⁶¹⁷ وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رَوَاجِينَ أَنْتَنَ يُغَشِّي اللَّيْلَ النَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (Rad 13/ 3.

⁶¹⁸ Tekvin, 1/ 9.

kararlaştırmıştır ve bu şekilde toprağın, bitkilerin, hayvan hayatının ve elbette insanın gelişimine yol açılmıştır.”⁶¹⁹

Alfred Wegener’in ortaya attığı “kıtasal sürüklenme” teorisi bugün tüm Dünya’nın kabul ettiği bir teoridir. Bu teoriye göre bu yedi kıtanın yerinde “Panthalassa” adlı tek bir okyanus tarafından çevrelenen “Pangea” adını verdiği tek bir kıta vardı. Yer kabuğunun dinamik yapısının neden olduğu şimdi bile devam eden kıtasal sürüklenme sebebiyle bu süper kıta parçalanarak yedi kıtaya ayrılmıştır.⁶²⁰ Yani bu durumda yeryüzünün sular üzerinde yayılıp döşenmiş olduğu ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak yukarıdaki Kur’an ayetlerine baktığımızda, hiçbir ayetin düz Dünya anlayışını desteklemediği, bilimin bu konudaki tespitleriyle Kur’an’ın ifadelerinin mükemmel bir şekilde birbirine uyumlu olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Kitab-ı Mukaddes’in yeryüzünde karaların ortaya çıkışıyla ilgili ayetlerinin de bilimsel verilerle uyumlu olduğu görülmektedir. Zira önce her tarafın sular altında olduğu karaların zamanla ortaya çıktığı artık anlaşılmıştır. Dünya’nın ilk yaratılışına dair buna benzer kutsal kitaplarda pek çok malumat bulunmaktadır. Bilimin yeni yeni anlamaya başladığı bu sırların kutsal kitaplarda bulunuyor olması, Allah’ın varlığını ispatladığı gibi, aynı ilahi kaynaktan geldiklerini de ispatlamaktadır.

⁶¹⁹Hamza Gökdere, *Kur’an-ı Kerim ve Kitâb-ı Mukaddeste Yaratılış*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş 2010, s.14.

⁶²⁰ <https://arkeofili.com/pangea-nedir-eski-bir-superkita-hakkindaki-gercekler/> (E.T.:06.05.2022)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kur'an'ın ilk ayetleriyle başlayan "i'câzu'l-Kur'an", Kur'an'a has bir mucizedir. Kur'an eşsizbelagatıyla, bir benzerini yazma konusunda herkesemeydan okumuş ve tüm Arapları bu konuda aciz bırakmıştır. Ancak o günkü Arapların dil konusundaki zevkleri bugün bulunmamaktadır. Oysa Kur'an hem tüm insanlara meydan okumaktahem de kıyamete kadar meydan okumayı devam ettirmektedir. Tahaddî başlangıçta sadece Kur'an'ınbelagatı yönüyle ele alınan bir kavram olsa da bu durum artık değişmiştir. Asrımızda meydana gelen bilimsel gelişmelerinKur'anayetleriyle uyum içinde olması dikkatlerden kaçmamış, Kur'an'ın bu yönüyle de eşsiz bir kitap olduğu vebenzerinin yapılamayacağıortaya çıkmıştır.

Tezimizde de incelemeye çalıştığımızkevnî ayetler, modern bilimin yeni keşfettiği pek çok meseleyi ondört asır öncesindenhaber vermektedir. Bu, ne okuma yazması olmayan bir kimsenin yapabileceği bir şeydir, ne de tüm insanların bir araya gelerek başarabilecekleri bir şeydir. Bu yönüyle kevnî ayetler, hem Hz. Peygamberin Allah'ın elçisi olduğunu hem deKur'an'ın ilahiliğini kesin bir şekilde ispatlamış olmaktadır. Kevnî ayetlerin i'cazı, Kur'an hakkında şüphesi olanların şüphelerini giderecek, muârizlarını susturacak ve insanların İslam'la şereflenmesine vesile olabilecek bir mucizedir. Ancak her konuda olduğu gibi bu konuda da itidalli bir yol izlemek, aşırıya gitmemek ve çok kesin hükümler vermekten kaçınmak endoğru yol olacaktır. Özellikle kesinliği tartışmalı bilimsel çıkarımlara ihtiyatla yaklaşılmalıdır. Yarın belki bilimin vazgeçebileceği bir teoriyi, Kur'anî bir mucize olarak sunmak insanlarda aksi tesir yapabilir.

Kevnî ayetlerin hikmeti, insanların teknolojiye ilerlemeleri ya da bilimsel atılım gerçekleştirmelerideğildir. Kur'an'ın temel maksadı tevhidin gönüllere iyice yerleşmesidir. Kevnî ayetler, tefekkür için birer vesileden ibarettir. Ancak kevnî ayetlerin işaret ettiği manaların ufuk açıcı olacağı da ayrı bir gerçektir. Mesela "Ashabı Kehf'in" üç yüz sene uyuduktan sonra uyanmaları, Hz. Süleyman'ın Belkıs'ın tahtını çok uzak mesafelerden bir anda getirtmesi bilim insanları için yol gösterici olabilir. Diğer yönden kevnî ayetler, tekvînî ayetler üzerinde düşünmemizi isteyen onları tefsir edip açıklayan ayetlerdir. Bu ayetleri anlayabilmek için de fizik, kimya, biyoloji, astronomi, matematik gibi ilimleri bilmek gerekir. Yani dolaylı olarak kevnî ayetlerin bu ilimlere teşvik ettiğini söyleyebiliriz.

Kevnî ayetlerdeki ifade edilen işâri manaları ortaya çıkartmak, bilimle aralarında paralellikler aramak, Müslümanlar için bir lüks değil zarurettir. Zira biz istemesek bile bir kısım insanlar bu kıyaslamaları yapıp, bilimi referans olarak alarak İslam’a taarruz edecek,Kur’an’ınAllah’ın kitabı olmadığını ve uydurulmuş olduğunu iddia edeceklerdir. Bunu yaparken gene Kur’an’ıkullanacaklardır. Nuh suresinin “*Ve Allah, yeri sizin için bir yaygı yaptı.*”ayetinde geçen yaygının(بساطاً) ne anlama geldiğini biz izah edemezsek,onlar bu ayete dayanarak Dünya’nın düz olduğunu ileri sürecekler ve pek çok kişinin İslam’dan uzaklaşmasına sebep olacaklardır. Yani bu işten istesek te kaçamayız. O hâlde işin doğrusunu ortaya çıkartmak hepimizin görevidir.

Kevnî ayetler bağlamında incelediğimiz Kitab-ı Mukaddesteki bazı bilgiler, çağını aşan bilgilerdir ki doğruluğuancaak yüzyılımızda anlaşılabilmiştir. Bu ayetlerin Kitab-ı Mukaddesin kaynağının ilahi bir kaynak olduğunu ispatladığını düşünmekteyiz. Fakat bazı kevnî ayetler ne akılla ne de bilimle izah edilemeyecek yanlışlıklar içermektedir. Bunlarıda Kitab-ı Mukaddes’e yapılan beşerî müdahaleler olarak görmekteyiz. Bazı ayetler ise,Kur’an’ınayetleriyle aynı hakikatleri ifade etmektedir. Bu oryantalistlerce farklı yorumlanmaya çalışılsa da kaynaklarının aynı olduğuna işaretten başka bir anlam taşımaz. Bu durum iyi anlatılırsa,özellikle kiliseden ümidini kesmiş, bir arayış ve beklenti içindeki ehl-i kitabın, duyarsız kalmayacağını düşünebiliriz.

Kur’an’daki kevnî ayetlerin tam sayısını bilemiyoruz. Bilimsel tefsirin bu aşındaki en önemli temsilcisi olan Üstad Tantavî’nin tespitini esas alırsak, en az 750 ayeti bu bağlamda değerlendirebiliriz. Kur’an’ınbu kadar farklı bilim dallarında tespitlerde bulunması, 1400 yıl sonra bile bu tespitlerin yalanlanamaması ve hep doğrulanması,mucizeden başka bir kelime ile ifade edilemez. Kur’an tüm insanlara ve cinlere Kur’an’ın bir benzerini yazmaları konusunda hâlâ meydan okumaktadır. Tezimizde ele aldığımız kevnîayetler 55 kadar konuyu ele almaktadır. Bu ise,Kur’an’ınılmî i’cazının sadece küçük bir kısmıdır. Kur’an-ı Kerim’in 750 ilmî ayetine karşılık Kitab-ı Mukaddes’te sadece otuz kadar kevnîayetin bulunuşu dikkate değerbir başka konudur.

KAYNAKLAR

KUR'AN-I KERİM

- ADIVAR, Adnan, *Tarih Boyunca İlim ve Din*, Devrim Matbaacılık, İstanbul 1987.
- ALTUNTAŞ, HalilveŞAHİN, Muzaffer, *Kur'an-ı Kerim Mealı*, 13.Baskı, TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, Ankara 2007.
- ATEŞ, Süleyman, *Kur'an-ı Kerim Tefsiri*, Milliyet Gazetecilik A.Ş., İstanbul 1995.
- AYDIN, Hayati, “Şüphe Edilmez Bir Hakikat Olarak Hz. Nuh ve Tufan Olayı”, *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 14, 2019,39- 49.
- BAĞIR, Muhammed Ali, “Kutsal Kitap Eleştirisi: Eski Ahit Örneği ve Modern Dönem Öncüleri” *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 31, 2014, 285-286.
- BAŞARAN, Ahmet, *Kur'an-ı Kerim'in Bilimsel mucizeleri*, 1.Baskı, Düşünce Yayınları, İstanbul 2004.
- BAYRAM, Enver, “Râzî'nin Kur'an'daki Yeryüzü (Arz) Ayetleriyle İlgili Tefsir-i Kebir'deki Yorumları: Modern Jeoloji Biliminin Verileriyle Kısa BirMukayese”, *Tarih, Kültür, Sanat ve İlmi Araştırmalar Dergisi*, S.1, 2012, 149- 164.
- , *Fahreddin er-Râzî'nin et-Tefsiru'l Kebirinde Tefsir Usûlü Uygulaması*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler EnstitüsüYayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2011.
- , “Râzî'nin Tefsîr'i Kebîr'de Güneş Sistemiyle İlgili Ayetleri Yorumlaması”, *C. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.XV,S.2, 2011, 211-234.
- , “Kâdî Beyzâvî'nin Kevnî Ayetlere Yaklaşımı (Envârü't-Tenzîl Tefsiri Bağlamında)”, *Tefsir Araştırmaları Dergisi*, C.3, Ekim 2019, S. 2,384- 404.
- BEYZÂVÎ, Nâsırüddîn Ebû Saîd (Ebû Muhammed) Abdullah b. Ömer b. Muhammed (ö. 685/1286), *Envârü't-tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl*, Dâru'r-Reşid, Beyrut 2000.
- BİLMEN, Ömer Nasuhi, *Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Meâli Âlisi ve Tefsiri*, Akçağ Yayınları, Ankara 1991.
- BOLAY, Süleyman Hayri, “Bir düşünür Olarak Cabir b. Hayyan”, *Felsefe Dünyası Dergisi*, S.17, 1995, s.28.
- , “Adem”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.I,TDV Yayınları, İstanbul 1988, 358- 363.

- , *Aristo Metafiziği ile Gazzâlî Metafiziğinin Karşılaştırılması*, Kalem Yay.,İstanbul 1980.
- BUCAİLLE, Maurice, *Müsbet İlimler Yönünden Tevrat, İnciller ve Kuran*, Dr. Mehmet Ali Sönmez (çev.),Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları,Ankara 1988.
- BUDDA, Hilmi Ömer, *Kurban ve Tufan Üzerine Makaleler*, Bekir Zakir Çoban (haz.), İnsan Yayınları, İstanbul 2003.
- BUHÂRÎ, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl b. İbrâhîm el-Cu'fî el-Buhârî (ö.256/870),*el-Câmiu's-Sahîh*, 1. Baskı, Dâru İbn Kesîr, Beyrut 2002.
- BULUT, Zübeyir, “Peygamberleri Tasdik Aracı Olarak mucizeler”, *dergiabant (AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi)*, C.III, S.5, Bahar 2015,1-31.
- CERRAHOĞLU, İsmail, *Tefsir Usulü*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1971.
- COPAN, Paul, CRAİG, William Lane, *Creation out of Nothing*, Apollos: BakerAcademic Publishing, Newyork 2004.
- ÇALIŞKAN, Mehmet, *Kur'an Dilinde Yemin Üslûbu*, Oku Okut Yayınları, Ankara 2021.
- ÇANTAY,Hasan Basri, *Kur'an-ı Hakîm ve Meâl-i Kerim*,15. Baskı, Mürşit Çantay, İstanbul 1990,
- ÇELEBİ, İlyas, “İnşikâku'l-Kamer”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. XXII, TDV Yayınları, İstanbul 2000, 343- 345.
- ÇETİN, Abdurrahman,*Kur'an Okuma Esasları*, 16.Baskı, Emin yayınları, Bursa 2013,
- ÇINAROĞLU, Songül ve AVCI, Keziban, “Dünya Sağlık Örgütüne Üye Ülkelerin Doğumda Beklenen Yaşam Süresi Bakımından Veri Madenciliği Yöntemleri Kullanılarak Sınıflandırılması”, *Ekonometri ve İstatistik Dergisi*,S. 20, 2014, 88-103.
- DRAZ, Abdullah, *Kur'an'ın Anlaşılmasına Doğru*, Salih Akdemir (trc.), Mim Yayınları, Ankara 1983.
- DURAN, Asım, *Dirayet Tefsir Geleneğinde Kur'an'daki Kevnî Ayetlerin Yorumlanma Biçimleri*, 19 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler EnstitüsüYayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Samsun 2011.
- EBU HACER, Ahmet Ömer, *et-Tefsiru'l-İlmi li'l-Kur'an'i fi'l-Mizani*, Beyrut 1991.

- EBU DÂVÛD, Süleyman b. el Eş'as b. İshâk es-Sicistani el- Ezdî (ö. 275/889), *es-Sünen*, Mektebetü'l Asriyye, Beyrut ts.
- ERDOĞAN, Mehmet, *Fıkıh ve hukuk terimleri sözlüğü*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2005.
- ERİNÇ, Sırrı- ÖNGÖR, Sami, *Genel Coğrafya (Tabiat ve İnsan)*, Milli Eğitim Basım Evi, İstanbul 1981.
- FÎRUZÂBÂDÎ, Ebü't-Tâhir Mecdüddîn Muhammed b. Ya'kûb b. Muhammed (ö. 817/1415), *el-Kâmûsu'l- Muhîd*, Dâru'l- Hadis, Kâhire 2008.
- GEZER, Süleyman, *Kur'an'ın Bilimsel Yorumu Bir Zihniyet Tahlili*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2019.
- GÜNEŞ, Abdulkaki, *Kur'an'da Ayet ve Ayet Bütünlüğü*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2005.
- , “Kur'an'da Kevnî Ayetler”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 2, Aralık 1998, 201- 210.
- GAZÎ, Ahmed Muhtar Paşa (v. 1918), *Serâiru'l-Kur'an Fî Tekvîni ve İbdâi ve İâdeti'l-Ekvân*, Evkaf Matbaası, İstanbul 1917.
- GAZZÂLÎ, Hüccetü'l-İslâm Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Ahmed el-Gazzâlî et-Tûsî (ö. 505/1111), *İhyâ-u Ulûmi'd-Dîn*, 1. Basım, Dâr-u İbn-i Hazm, Beyrut 2005.
- GEDÜK, Salih, “Kur'an'ın Mahiyeti Meselesi: Kitap mı Hitap mı?”, *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, C., 12, S.,3, Ağustos 2020, 906-932.
- GÖKBERK, Macit, *Felsefe Tarihi*, 32.Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul 2019.
- GÖKDERE, Hamza, *Kur'an-ı Kerim ve Kitab-ı Mukaddes'te Yaratılış*, Kâhramanmaraş Sütçü İmam Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş 2010.
- GÜL, Ahmet, “Dağın Öteki Yüzü: Sûfî Tefsirde Dağ Metaforu”, *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 11, S. 25, Aralık 2020, 512- 532.
- GÜLLÜCE, Veysel, *Bilimsel Tefsirde Usûl*, 1.Basım, Aktif Yayınları, Erzurum 2007.
- GÜNGÖR, Mevlüt, “Kur'an ve Kâinât Kitabı”, *Tasavvuf: İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi*, S. 16, 2006, 107-124

- HAMEVÎ, Yakut b. Abdillâh(ö. 626/1229), *Mu'cemu'l-Buldan*, Darü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 2011.
- HARMAN, Ömer Faruk, “Kitabı Mukaddes”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.XXVI, TDV Yay., Ankara 2002, 75- 76.
- HAWKİNG, Stephan, *Zamanın kısa tarihi*, Selma Öğünç (trc.),1.Baskı, Doğan Kitapçılık (A.Ş.),İstanbul 2006.
- HİLL, David, POLLİTZ, Fred, & NEWHALL, Christopher, “Earthquake-volcano interactions”, *Physics Today*, S. 55, 2002, 41-47.
- İBN KESÎR, Ebü'l-Fidâ' İmâdüddîn İsmâîl b. Şihâbiddîn Ömer b. Kesîr b. Dav' b. Kesîr el-Kaysî el-Kureşî el-Busrâvî ed-Dimaşkî eş-Şâfî (ö. 774/1373), *Tefsîrü'l-Kur'âni'l-'azîm*, Dâru'l-Fikr, Beyrut 1981.
- İBN SÎNA,Ebû Alî el-Hüseyn b. Abdillâh b. Alî (ö. 428/1037), *Tis'u Resâile Fil-Hikmeti ve-Tabiiyyât*, 2. Baskı, Dâru'l-Arab, Kâhire 1989,
- KARAÇAM, İsmail, *Sonsuz Mû'cize Kur'an*, 2.Baskı, Çağ Yayınları, İstanbul 1990.
- KARAMAN, Hayreddin, ÇAĞRICI, Mustafa, DÖNMEZ, Mustafa Kâfi, GÜMÜŞ, Sadrettin, *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*, 4. Baskı, (DİB Yayınları,Ankara 2012.
- KATRAN, H. Banu, *Bir Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesinde Bası Yarası Görülme Sıklığı ve Bası Yarası Gelişimini Etkileyen Faktörlerinin İrdelenmesi*, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008.
- KATTAN, Menna', *Mebâhis fi Ulûmi'l-Kur'an*, Mektebetü Vehbe, Kâhire 1995.
- KAYA, Seyfettin,“Batlamyus'un Astronomi Anlayışına İslam Dünyasından ve Selçuklulardan Eleştiriler ve Düzeltmeler” *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,S.9, Güz 2019,19- 42.
- KAYA, Mehmet,“Kur'an Yolu Tefsiri'nde Ayetlere Bilimselci Yaklaşım”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, C. 21. S.2, Kış 2021, 1017-1044.
- KILIÇ, Hamza, *Kâinat Kitabını Okumak*, İnsan yayınları, İstanbul, 2006.
- KIRCA, Celal,*Kur'an'a Yönelişler*, 1.Baskı, Tuğra Yayınları, İstanbul 1993.
- , *Kur'an ve Fen Bilimleri*, 5.Baskı, Marifet Yayınları, İstanbul 1992.

- , *Kur'an-ı Kerim ve Modern İlimler*, 2.Baskı, Marifet Yayınları, İstanbul 1992.
- ,"Aksâmu'l- Kur'an", *T.D.V. İslam Ansiklopedisi*,C.II, TDV Yayınları, İstanbul 1989, 290- 291.
- KİTAB-I MUKADDES ŞİRKETİ, *Eski ve Yeni Ahit*,Kitab-ı Mukaddes Şirketi, İstanbul 1993.
- KUBAT, Mehmet, "Kur'an'ın Öğretisi ve Modern Bilimin Verileri Işığında 'Düz Dünya Teorisi'nin Tartışılması", *Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, C.10, S. 2, Güz 2019, 321-352.
- KUR'AN ARAŞTIRMALARI GURUBU, *Kur'an Hiç Tükenmeyen mucize*, 60. Baskı, İstanbul Yayınevi, İstanbul 2021.
- KUHN, Thomas, *Kopernik Devrimi: Batı Düşüncesinin Gelişiminde Gezegen Astronomisi*,Dursun Bayrak- Halil Turan- S. Kadir Çelik (Çev.), 1.Baskı, İmge Kitabevi Yayınları, İstanbul 2015.
- KURTÛBÎ, Muhammed b. Ahmed, *el-Câmi' li-aḥkâmi'l-Kur'ân*, I-24, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut2006.
- KUTUP, Seyyid (1906/1966), *Fî Zılâli'l-Kur'an*,1.Baskı,Dâru's- şurûk, Beyrut 1972.
- KÜÇÜK, Hasan, *Sistematik Felsefe Tarihi*, Dersaadet Yayınevi, İstanbul 1985.
- MERAL, Yasin, "Spinoza'nın Teolojik-Politik İncelemesi'nde Tanah Eleştirisi", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2015, S. 6,19- 45.
- MUSAOĞLU, A. Ahmet, *Tarihsel Bir Gerçek: Nuh (a.s.) Tufanı*, Vural Yayınları, İstanbul 1998.
- NECCAR, Zağlûl, *Tefsiru'l-Ayati'l- Kevnîyye*, Mektebu't-Şuruki'd- Devliyye, Kâhire 2007.
- ,*Medhal İlâ Diraseti'l- i'câzi'l- 'ilmiyyi*, Dâru'l- Marife, Beyrut 2009.
- NURBAKİ, Halûk, *Kur'an-ı Kerim den Ayetler ve İlmi Gerçekler*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1986.
- ÖZEK, Ali, KARAMAN, Hayrettin, TURGUT, Ali, ÇAĞRICI, Mustafa, DÖNMEZ,Kafi, GÜMÜŞ, Sadrettin, *Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*, 2.Baskı, TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, Ankara 1993.

- PRESS, Frank, SIEVER, Raymond, *Earth*, Published by W.H. Freeman & Company, Toledo 1982.
- RÂFÎÎ, Mustafâ Sâdık b. Abdirrezzâk b. Saîd b. Ahmed b. Abdilkâdir (1881-1937), *İcazû'l-Kur'an vel Belâğatünnebeviyye*, 2. Baskı, Matbaatü'r-Rahmâniyye, Mısır 1926.
- RÂZÎ, Ebû Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Fahrüddîn Muhammed b. Ömer b. Hüseyin er-Râzî et-Taberistânî (ö. 606/1210), *Mefatihü'l-Gayb*, Daru'l-Fikr, Beyrut 1981.
- RIZA, M. Reşid(1865-1935), *Tefsîrû'l-Menâr*, Dârü'l-Ma'rife, Beyrut 1353-54.
- RYAN, William ve PİTMAN, Walter, *Nuh Tufanı:Tarihi Değiştiren Olaya İlişkin Yeni Bilimsel Keşifler*, Dursun Bayrak (çev.), Arkadaş Yayınları, Ankara 2003.
- RÜVEYFÎ, Ebü'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed b. Mükerrrem b. Alî b. Ahmed el-Ensârî(ö. 711/1311), *Lisânu'l – Arap*, Dârü'l – Fikr, Beyrut 1990.
- SABUNÎ, Muhammed Ali (ö.580/1184), *et-Tıbyân fî Ulûmi'l-Kur'an*, Dâr-u İhsan, Tahran 2003.
- SAYKAT, Mohammad Ashequr Rahman, *Hardalda (Brassica campestris)Manyetik Alan Şiddetinin Tohum Verimi ve Yağ Oranı Üzerine Etkisi*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarla Bilimleri ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2020.
- SCHİMMEL, Annemarie, *Dinler Tarihine Giriş*, Kırkambar Yayınları, İstanbul 1999.
- SEKME, Emine, *Klasik ve Modern Kur'an Yorumlarında Ashab-ı Kehf Kıssasının Tahlili*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2014.
- SÖNMEZ, Mahmut, “Ayet Kavramının Semantik Tahlili”, *Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 6, Ekim 2015,135-170.
- SUYÛTÎ,Ebü'l-Fazl Celâlüddîn Abdurrahmân b. Ebî Bekr b. Muhammed el-Hudayrî es-Süyûtî eş-Şâfiî (ö. 911/1505)*Dürrü'l- Mensur fî Tefsiri'l- Me'sür*,Dârü'l-Fikr, Beyrut 2019.
- ŞAHİN, Deniz, *50 Soruda Yaşamın Tarihi*, 2.Baskı, Bilim ve Gelecek Kitaplığı, İstanbul 2011.

- ŞAHBAZ, Mevhibe, “İslam Öncesi Türklerde Dağ kültü ve İnancı”, *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)*, S. 19, 2018, 1-12.
- ŞAHİN, Naim, “Kur’an-ı Kerîm’de Akıl ve Aklın Değeri Meselesi”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 8, 1998, 221-242.
- ŞAHİN, Furkan, *Yeryüzünün ve Göklerin yaratılmasıyla İlgili Ayetlerin Modern İlimler Işığında Yorumlanması*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006.
- ŞİMŞEK, M.Sait, *Yaratılış Olayı*, Beyan Yayınları, İstanbul 1998.
- ŞULUL, Kasım, *Anahatlarıyla Siyer-i Nebî(a.s.)*, 1. Baskı, Ensar Neşriyat Ticaret A.Ş., İstanbul 2014.
- TABBARA, Abdul Fettah, *Ruhü'd-Dini'l-İslami*, 28. Baskı, Darü'l-İlm li'l-Melayin, Beyrut 1993.
- TABERİ, İbn Cerîr (ö. 310/923), *Câmi’ul Beyân ‘an Te’vili Âyi’l -Kur’an*, Dâr-u Hicr, Kâhire 2001.
- TANTAVİ, Cevheri, *el-Cevahir fi Tefsiri’l-Kur’an*, Matbaatu Mustafa el-Babi el-Halebi, Mısır 1931.
- TASLAMAN, Caner, *Neden Müslümanım*, 1. Baskı, İstanbul Yayınevi, İstanbul 2020.
- TAŞKIN, Tuna, *Muhteşem Tasarım*, 2. Baskı, Şule Yay. İstanbul 2014.
- TEMİZKAN, Abdullah, “Bilimsel Tefsire Farklı Bir Yaklaşım: Zağlûl Neccâr Örneği”, *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, C.10, S.1, Nisan 2018, 39- 67.
- TOPALOĞLU, Bekir, “Kıyamet”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. XXV, TDV Yay., Ankara 2022, 516- 522.
- Türkçe Sözlük*, “Dağ” Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara 1998.
- TÜMER, Günay- KÜÇÜK, Abdurrahman, *Dinler Tarihi*, Ocak Yayınları, Ankara 1993.
- USLU, Ferit, *Tanrı ve Fizik*, Nobel Yay., Ankara 2007.
- VÂHİDÎ, Ali b. Ahmed b. Muhammed b. Ali Ebu'l-Hasan, *Esbabu'n-Nüzul*, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut 1991.
- YALÇIN, Recep, *Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır'ın “Hak Dini Kur'an Dili” Tefsirindeki Bazı Kevnî Ayetlerin Yorumları*, Tokat Gazi Osmanpaşa

Üniversitesi Sosyal Bilimler EnstitüsüYayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Tokat 2019.

YALTKAYA, Şerafeddin, *Muallekat*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1989.

YAŞAR, Yahya, “Mekkeli Müşriklerin Hz. Peygamber’den Kur’an Dışında mucize Taleplerine Cevabi Ayetlerin Tahlili”, *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 27, 2016, 135-182.

YAVUZ, Yusuf Şevki - ÇETİN, Abdurrahman, “Ayet”,*TDV İslam Ansiklopedisi*, C. IV, TDV Yayınları, İstanbul 1991, 242- 244.

YAZIR, Elmalılı M. Hamdi (1878-1942), *Hak Dini Kuran Dili*,Azim Dağıtım, İstanbul 1994.

YENİÇERİ, Celal, *Uzay ve varlık ayetleri tefsiri*, Kampanya Kitapları, İstanbul 2017.

YILDIZ, Mustafa, *Kur’an-ı Kerim de Yağmur*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2009.

YURT, Mehmet Emin, “Bilimsel Tefsirin Mahiyeti Üzerine”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 17, Ocak 2019,103-142.

ZEHEBİ, Muhammed Hüseyin(1915-1977), *et-Tefsir ve’l-Müfessirun*, Darü'n-Nevadir, Kuveyt 2010.

ZERKÂNÎ, Muhammed Abdu'l-azim (ö.1367/1948), *Menâhîlu'l- İrfan fî Ulûmi'l-Kur'an*, Dâru'l Kitâbi'l Arabi, Beyrut 1995.

İNTERNET KAYNAKLARI

- <https://arilarvarsa.org/erkek-arilar> (Erişim Tarihi: 6.03.2022/11:00)
- <https://ahmetalpman.com/yuksek-rakim-nedir-yukseklerde-neler-oluyor/>
(Erişim Tarihi: 6.03.2022/11:00)
- <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%B0%D8%B1%D8%A9/?c=T%C3%BCm>
(Erişim Tarihi: 6.03.2022/15:00)
- <https://www.artemisaritim.com/dunya-genelinde-su-kaynaklarinin-durumu>
(Erişim Tarihi: 10.09.2022)
- <https://astronomi.itu.edu.tr/gunes-sistemi/gunes-sistemi-i/>
(Erişim Tarihi: 7.03.2022/19:00)
- <https://www.balparmak.com.tr/bitkilerde-tozlasma-ve-cesitleri>
(Erişim Tarihi: 7.03.2022/18:00)
- <https://barkoturk.com/foto-galeri/dunyada-kac-kus-yasiyor-ilginc-bilgiler/>
(Erişim Tarihi: 08.03.2022/13:00)
- <https://www.bilimvetekno.com/petrol-neden-degerli/> (Erişim Tarihi: 7.03.2022/19:00)
- <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/isik-miktarinin-fotosenteze-etkisini-gozlemleyelim> (Erişim Tarihi: 8.03.2022/21:00)
- <https://www.bilim.org/orumcek-biyolojisi-1-bolum-giris/> (Erişim Tarihi: 24.02.2022/21:00)
- <https://www.canertaslaman.com/wp-content/uploads/2019/09/big-bang-tanri.pdf>
(Erişim Tarihi: 09.03.2022/21:00)
- <https://www.cnnturk.com/yasam/yilanlar-hakkinda-bilmediginiz-13-gercek?page=3>
(Erişim Tarihi: 08.03.2022/14:00)
- <https://www.dersimiz.com/terimler-sozlugu/cap-nedir-ne-demek-1138>
(Erişim Tarihi: 11.03.2022/17:00)
- <https://dunya-kac-metre.nedir.org/> (Erişim Tarihi: 09.03.2022/17:00)
- <https://www.eokultv.com/dunyanin-geoid-ve-kuresel-sekli-ile-sonuclari-cografya-tyt/43579> (Erişim Tarihi: 13.03.2022/13:00)
- <https://feyyaz.tv/wp-content/kitap/02-Kuranin-Bilimsel-mucizeleri.pdf>
(Erişim Tarihi: 16.03.2022/16:00)

<https://www.gebelik.org/tr/diger-anne-karnindaki-bebegin-cinsiyeti-nasil-belirlenir-dogacak-bebegin-cinsiyetini-onceden-belirlemede-kullanilan-yontemler.html>

(Erişim Tarihi: 07.03.2022/16:00)

<https://www.gensaglik.com/post/basi-yarasi-nedir-tedavisi-nasil-gerceklestirilir?>

(Erişim Tarihi: 14.03.2022/11:00)

<https://www.haberturk.com/her-yil-500-bin-deprem-1861080>

(Erişim Tarihi: 27.02.2022/11:00)

<https://www.hurriyet.com.tr/egitim/yilan-ne-yer-yavru-yilanlar-nasil-beslenir-ve-en-cok-sevdigi-besinler-neler> (Erişim Tarihi: 11.02.2022/12:00)

<https://www.ilmedavet.com/uykuda-kulaklarin-aktif-olmasi.html>

(E.T.:14.07.2022/23:00)

<https://jonrista.com/2014/03/13/the-rosette-nebula/> (Erişim: 7.03.2022/ 14:00)

[http://kurandaceliskiyoktur.com/kuran-mucizeleri i/topragin-titresimi/](http://kurandaceliskiyoktur.com/kuran-mucizeleri/topragin-titresimi/)

(Erişim Tarihi: 18.03.2022/11:00)

<https://maddeveevren.tumblr.com/page/7>(E.T.:08.07.2022/22:00)

<https://www.meteorologiaenred.com/tr/K%C4%B1tasal->

[s%C3%BCr%C3%BCklenme.html](https://www.meteorologiaenred.com/tr/K%C4%B1tasal-s%C3%BCr%C3%BCklenme.html) (Erişim Tarihi: 11.03.2022/20:00)

<https://www.meteorologiaenred.com/tr/deriva-continental.html>(E.T.:08.07.2022/21:00)

<https://www.milliyet.com.tr/egitim/su-dongusu-nedir-kisaca-su-dongusu-asilgerceklesir>

(Erişim Tarihi: 13.03.2022/18:00)

[https://www.muhandisbeyinler.net/gunesin-yapisi-ve-](https://www.muhandisbeyinler.net/gunesin-yapisi-ve-ozellikleri/)

[ozellikleri/](https://www.muhandisbeyinler.net/gunesin-yapisi-ve-ozellikleri/)(E.T.:07.08.2022/16:00)

<https://www.ntv.com.tr/saglik/yilda-5-4-milyon-kisiyi-yilan-isiriyor,>

(Erişim Tarihi: 13.02.2022/19:00)

<https://www.ntv.com.tr/turkiye/dunyada-kac-canli-turu-var,> (Erişim Tarihi:

27.02.2022/19:00)

<https://www.petihtiyac.com/ekstrem-bir-deneyim-evcil-yilan-bakimi>

(Erişim Tarihi:11.02.2022/19:00)

<https://www.semtrio.com/blog/su-dongusu> (Erişim Tarihi: 28.02.2022/06:00)

[https://www.sctimes.com/story/life/outdoors/2014/05/11/wee-seed-tinier-](https://www.sctimes.com/story/life/outdoors/2014/05/11/wee-seed-tinier-mustards/8896541/)

[mustards/8896541/](https://www.sctimes.com/story/life/outdoors/2014/05/11/wee-seed-tinier-mustards/8896541/) (Erişim Tarihi: 02.07.2022/17:00)

https://stringfixer.com/tr/Continental_drift_theory (Erişim Tarihi: 23.02.2022/14:00)

<https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 26.02.2022/16:00)

<https://tua.gov.tr/tr/blog/dunya/dunya-nin-atmosferi-ve-katmanlari>

(Erişim Tarihi: 07.02.2022/01:00)

<https://www.uzayveastronomi.com/2009/03/16/evrendeki-en-buyuk-yildiz-hangisidir/>(E.T.:15.07.2022/17:00)

<http://www.yabanclub.com/karincalar-nasil-konusur-nasil-iletisim-saglar.html>

(Erişim Tarihi: 16.04.2022/12:00)

<https://www.yaklasansaat.com/dunyamiz/canlilar/karincalar1.asp>

(E.T:08.05.2022/09:00)

Video-https://www.youtube.com/watch?v=ll9mDK_oxOA&feature=youtu.be

(Erişim Tarihi: 16.03.2022/11:00)

<https://www.zaferdergisi.com/makale/14154-bilimsel-tespitler-ve-kurandaki-mucizeler-roportaj.html> (Erişim Tarihi: 06.03.2022/12:00)

ÖZGEÇMİŞ

